OVIDIU ZOTTA

SPADASINUL DE SERVICIU

EDITURA ION CREANGĂ

OVIDIU ZOTTA

SPADASINUL DE SERVICIU

EDITURA ION CREANGĂ
BUCUREȘTI, 1984

Coperta de Pompiliu Dumitrescu

EXPEDIŢIA „ZIMBRII“

1. „Ducele de Alba“ se întoarce

Echipajul a pornit la drum în ziua de 16 iulie 1982, orele 8,45, cîntînd „Zece îndrăzneţi urcă pe Marele Munte“. În faţă, Zaharian Tiberiu. Încheietor de pluton, profesorul Sîrbu.

Echipajul arăta foarte bine, fiecare om fusese îndelung antrenat şi dădea o evidentă impresie de forţă și energie ; dotare tehnică ireproșabilă, plan pus la punct în cele mai mici detalii.

Pe tricourile albastre, avînd imprimată cu portocaliu, pe piept şi pe spate, denumirea „Zimbrii“, se încrucişau, formînd un fel de cuirasă de piele, curelele termosurilor, binoclurilor, ale aparatelor de fotografiat şi de filmat şi ale truselor cu instrumente ştiinţifice. În spate rucsacuri impresionante, cu cadru de aluminiu, doldora de boccelele multicolore — corturi, saci de dormit și utilaje gospodărești, care zăngăneau la fiecare pas.

Asistenţă numeroasă, exclamaţii de entuziasm, invidie, admirație — după capul fiecăruia. Echipajul a făcut un ocol pe la spital unde, la fereastră, aștepta Violeta Fanici purtînd și ea tricoul albastru, dar avînd piciorul în

ghips. Au salutat-o strigînd în cor : „Baftă și calciu, să-ți repari ca lumea piciorul ! Te ținem la curent prin porumbei. Cînd ne întoarcem, vrem să dansezi !“ Violeta nu e o plîngăreață. Le-a răspuns veselă : „Baftă și vouă, și aveți grijă să veniți cu picioarele întregi, că altfel cu cine dansez ?“

În ziua de 2 august, la orele 19, „Zimbrii“ s-au înapoiat. În frunte, ca de obicei, Tibi Zaharian. În coadă, Rățoi. Profesorul Sîrbu rămăsese, așa cum hotărîse, să-și petreacă restul zilelor în munți. „Zimbrii“ au fost așteptați în același loc și de către aproape același public. Erau obosiți, prăfuiți, echipamentul prezenta numeroase deformări, rosături, jupuieli, și-n plus bagajele se înmulțiseră, întrucît li se adăugase recolta științifică a expediției. Nu s-ar fi putut spune că, așa prăpădiți cum arătau, expediționarii n-aveau chef de a părea superbi. Abia își tîrau picioarele dar fiecare ins vădea toate semnele a ceea ce se cheamă siguranță de sine, dacă nu chiar îngîmfare. Totuși, aveau în același timp un aer ușor dezorientat, de oameni care nu-și găsesc locul. Explicabil : pentru ei timpul se depănase altfel decît pentru cei rămași acasă. În cele două săptămîni, „Zimbrii“ trecuseră prin atîtea întîmplări, încît acest răstimp echivala cu un an de viață obișnuită. Cîteva zile au fost ca năuci ; noaptea vorbeau prin somn, ziua se adunau și discutau pînă-i durea gîtul despre întîmplări pe care dealtfel le cunoșteau prea bine, însă prin a căror evocare le retrăiau, dornici ca ele să devină cît mai tîrziu ceea ce se cheamă trecut. Foarte des se întîlneau la Violeta Fanici, care ieșise din spital, dar trebuia să mai stea acasă, cu cîteva kilograme de ghips pe picior și cîrjile la îndemînă.

În ziua de 8 septembrie, a fost comunicată hotărîrea juriului. „Zimbrii“ nu și-au văzut numele în dreptul

nici unuia dintre numeroasele premii și mențiuni. Speraseră enorm și se aleseseră cu puțin : niște simple diplome de participare. Zadarnic a trimis profesorul Sîrbu, din creierul munților, trei contestații, care de care mai stufoase, adevărate capodopere avocățești. Juriul îi răspunsese, neclintit în părerile sale, că echipajele premiate aveau rezultate mai bune decît „Zimbrii", să vină să le vadă și să se convingă. Bătrînul Sîrbu se dusese, le văzuse și nu se declarase convins. Redacta acolo, în creierul munților, a patra contestație și, avînd o îndelungată experiență în eșecuri de tot felul, pregătea planul celei de a cincea. Nu se împăcase niciodată cu ideea că elevii săi ar putea să nu fie cei mai buni. Pentru ei mersese întotdeauna pînă-n pînzele albe, certîndu-se de-a lungul carierei cu multe alte jurii, cu inspectori școlari, ziariști și experți de toate felurile, obicei care-i adusese faima de neobosit reclamagiu.

Desele reuniuni ale membrilor ghinionistei expediții încetaseră. Evitau să mai fie văzuți împreună ; ai fi zis nu numai că nu făcuseră parte din același echipaj, ci că nici nu se cunoșteau, ba, mai mult, că nu învățau în aceeași clasă și că nu locuiau în aceeași zonă. Înainte de a coborî din bloc, se asigurau că nu se află vreunul dintre ei pe-acolo. Fiecare pleca la școală pe alt drum și avea grijă să intre la oră direct din stradă, fără popasuri în curte sau pe coridor. Dacă totuși se vedeau, prin cartier, schimbau un salut grăbit și-și vedea fiecare de drum. Nu le mai pria să fie văzuți împreună, întrucît asta îi ducea pe anumiți vecini sau colegi cu gîndul la ideea de echipaj — iar echipajul ăsta nu făcuse nici o brînză. Nici binevoitorii care-i compătimeau sincer nu-i încîntau, dar cei care-și băteau joc deveniseră insuportabili. Aceștia nu pierdeau nici un prilej să facă glume idioate pe

seama eșecului: Cum de nu v-au premiat, dragă?! Eu vă dădeam marele trofeu al cozii de mătură! Nu trebuie să fiți supărați, ceva tot ați realizat: v-ați dus proști și-ați venit fraieri! Ce, voi erați oameni de expediție? Dacă vă uitați într-o oglindă se sparge de blegi și uriți ce sînteți.

Bineînțeles, cu Tibi Zaharian și cu Iliuță Rățoi, răutăcioșii erau ceva mai ponderați, fiind bine cunoscut faptul că de Zaharian — genul de elev pe care profesorii îl dau de exemplu, ceea ce nu-l împiedica să se amestece într-o mie și una de situații trăznite — puteai să te lovești în cine știe ce împrejurări delicate. Rățoi, deși tăcut, emotiv, și nu prea bine cotat în cărturăreștile treburi, avea un croșeu de dreaptă neegalat decît de croșeul lui de stînga, care atunci cînd intrau în funcțiune păreau că lucrează de capul lor, fără știința stăpînului. Era dealtfel lucru notoriu că de foarte multe ori Rățoi, cotonogind vreun agresiv lipsit de prudență, începea el cel dintîi să se vaite și chiar să plîngă. Această ciudățenie psihologică îi păcălise de-a lungul anilor pe mulți neinițiați. Cum să te temi de unul care plînge? Tăbărau cu cinism asupra lui și pe urmă nu mai știau cum să fugă.

„Zimbrii" nici pe ascuns nu se întîlneau. Ce să-și mai spună? Nereușita nu numai că îi mîhnise rău de tot, dar îi făcuse și arțăgoși, ducîndu-i la necavalereasca tendință de a da vina unii pe alții. În acest sens, Tibi Zaharian avea o tactică specială: nu le reproșa nimic privitor la expediție, ci îi punea în dificultate pe cu totul alte teme, într-așa fel încît să reiasă că le este infinit superior, lucru din care se putea conchide că n-avea nici o vină, concursul îl pierduseră numai ei.

Frînt de osteneală, Ducele de Alba se refugiase pe cornișa de la etajul șase. Nu-l văzuse nimeni, avusese

grijă să se strecoare acolo pe ascuns, știa din experiență că nu e bine să se afișeze oriunde, el reprezenta o valoare care trebuia păzită. Locul părea bine ales, căldura zidului și a tablei încinse de soarele verii tîrzii dezmierda oasele truditului călător, coroana uriașului plop îl ascundea de privirile indiscrete, iar aspectul împrejurimilor era făgăduitor în ceea ce privește posibilitatea de a găsi hrană și ceva de băut. Ducele de Alba avea însă în primul rînd mare nevoie de odihnă, trebuia să-și revină cît de cît din năuceala drumului secătuitor. Trecuse prin clipe grele, raidul lui fusese cît pe-aici să fie anulat de inamicul care în ultimele ceasuri îl urmărise periculos și rapid, ca un avion de vînătoare, silindu-l la acrobații și ocoluri istovitoare. Fusese o zi grea, bine că se terminase. Nițel somn și viața avea să i se pară din nou frumoasă.

...Abia ațipise cînd se dezlănțui asupră-i ceva îngrozitor, bătaia unei aripi uriașe, tunete și valuri de ceață. Dușmanul său revenise cu puteri înzecite? Buimăcit și neînstare să-și mai controleze mușchii, Ducelui de Alba nu-i reuși manevra de evitare; în loc să ajungă în copac, unde s-ar fi putut adăposti, căzu istovit în tufișurile de lemn cîinesc, zbătîndu-se disperat printre ramurile dese și aspre.

Femeia care provocase această panică, scuturînd covorul la fereastra aflată chiar deasupra locului unde se oploșise nefericitul porumbel, strigă: „Vai de mine, l-am speriat, săracul!" dar era prea tîrziu. Box, cîinele lui Tibi Zaharian, se zmuci cu tot cu lesă din mîna stăpînului. Un salt, și labele grele căzură pe umerii unei prăzi rare și atractive.

Această agresiune și urmările ei s-au datorat în mare măsură faptului că Zaharian Tiberiu era foarte ocupat să-și bată joc de Iliuță Rățoi în prezența Narcisei Diaconu. Manevra era simplă, dar nimicitoare: Zaharian

adusese în discuție un subiect despre care Rățoi nu cunoștea aproape nimic. Rățoi era purpuriu de rușine fiindcă nu-și pusese niciodată întrebarea de ce, într-o orchestră simfonică, aflată indiferent unde pe fața pămîntului, viorile prime se găsesc întotdeauna pe rîndul întîi, la stînga dirijorului, și niciodată la dreapta ori pe alt rînd, după cum instrumentele de suflat de lemn, aflate în stînga dirijorului, rîndul doi, nu și-ar schimba în ruptul capului așezarea cu alămurile care se găsesc pe același rînd dar în dreapta, sau, doamne ferește, cu instrumentele de percuție care nici ele nu stau la voia întîmplării, ci reprezintă vîrful piramidei de sunete.

Piramidă de sunete ! Extraordinar de frumos, o metaforă magnifică ! exclamase Narcisa Diaconu. Tibi Zaharian înclinase cu modestie din cap, mi-a venit așa, n-aveam alta la îndemînă. Tu ce zici, Rățoiule, care e părerea ta despre această structură clasică a orchestrelor simfonice ?

Rățoi, ce să zică, nu zicea nimic, tăcea încruntat, și Narcisa se strîmba cu dispreț la ignorant, iar Tibi, care atît așteptase, oftă compătimitor : Lasă, mă Rățoi, că doar nu te obligă nimeni să știi tot ce s-a făcut în zece milenii de civilizație. Ia scoate pantofii, să văd dacă n-ai degetul mare de la picioare opozabil ! (adică îl bănuia pe Rățoi că este încă în stadiu de maimuță).

Dacă Tibi Zaharian ar fi fost mai puțin interesat de demolarea lui Rățoi și mai atent la ceea ce se întîmpla în jurul lui, nu l-ar fi scăpat pe Box. Acum însă Box își făcea de cap și stăpînul se speriase și el, neștiind ce tăvălea dulăul prin tufișuri. Tibi se albise de groază, văzîndu-l acolo pe Sandu Pleșoianu. Lucrurile se petrecuseră fulgerător. Sandu Pleșoianu, care sărise aproape simultan cu Box, îl izbea îndîrjit cu pumnii și cu picioarele : marș, potaie nenorocită — jigniri care nu pot fi

îngăduite de către un cîine boxer, fie el și bine dresat. Degeaba striga Tibi cu disperare : Sandule, *fugi* de-acolo ! Box, vino *aici!* Sandu voia să salveze neajutorata victimă, iar Box, să-și apere captura și onoarea. Doldora de mușchi și reflexe, cu capul cubic și îngrijorător de mare în comparație cu corpul, Box deschise fălcile negre, lăbărțate, dînd la iveală vreo mie de dinți și pregăti saltul asupra intrusului. Sandule, nu te prosti ! strigă Tibi Zaharian. Dă-te la o parte ! Sandu răcni : Dar e Ducele de Alba ! Sînt sigur ! Lumea de pe stradă și privitorii scoși la ferestre de lătrăturile înverșunate îl și vedeau pe Sandu făcut praf, cel puțin pentru cei care știau cît este de neîndemînatec. această perspectivă era indiscutabilă. Sandu făcu exact ceea ce un tip cu experiență ar fi evitat : acceptă lupta cu mîinile goale, dar introduse o variantă, mai precis îl apucă în aer pe Box de labe și, ținînd brațele întinse, ca să nu fie atins de botul dinamitard, se lansă într-o serie de piruete întocmai aruncătorilor de ciocan. Binecuvîntata forță centrifugă ușură efortul ciudatului combatant și, cînd acesta își descleștă degetele, tot ea îl proiectă pe Box, ca pe o ghiulea, făcîndu-l să se pocnească vijelios în zid. Dulăul, năucit de impact, căzu ca o cîrpă și se grăbi să părăsească cîmpul de luptă șchiopătînd și schelălăind jalnic.

În dimineața aceleiași zile, un tren personal prăfuit de drum lung adusese în oraș un tînăr subțirel și înalt, blond, cu ochii roșii de nesomn și-un sac marinăresc pe umăr. Tînărul folosise cu o rapiditate care mărturisea îndelung antrenament toate serviciile gospodărești ale gării : făcuse un duș îmbelșugat, în vreme ce costumul bleumarin îi fusese curățat și călcat, petrecuse o jumătate de ceas pe scaunul frizerului, poposind apoi la lustragerie de unde ieșise cu pantofii lună. Pe urmă luase

în stăpînire o cabină telefonică și vorbise îndelung la cîteva numere. Părăsind gara, își înfigea dinții cu poftă în sandvișul enorm făcut dintr-o jumătate de franzelă proaspătă, în al cărei culcuș pufos introdusese cîrnăciori fierbinți, ceapă și salată. Treizeci de minute mai tîrziu suna la ușa profesorului Valerian Sîrbu.

Contrar așteptărilor, Tibi Zaharian n-a venit să-i facă scandal lui Sandu Pleșoianu. Cu o voce potolită, își compătimește cîinele care s-a ales cu laba stîngă din spate fracturată; este pusă în bandaj ghipsat, bietul animal se chinuie în trei picioare. Chipul măsliniu, alungit, cu ochi albaștri al lui Zaharian e numai tristețe și reproș.

— Îmi pare rău, roșește Sandu. Dacă trebuie, suport eu cheltuielile de îngrijire. Nici nu mi-am dat seama ce-am făcut, eram înnebunit de frică. Mă mir cum de-am avut noroc să-l prind de labe și să-i fac vînt. N-aș repeta pentru nimic în lume figura asta!

— Nici nu te sfătuiesc. Dar păsăroiul ăla jumulit unde e?

— Trimit imediat șambelanul să-l poftească. Întîmplător, am cinstea să dețin chiar eu această funcție.

Sandu aduce din balcon cutia de pantofi în care a pus ca așternut ce i-a căzut mai repede la mînă — tricoul lui albastru cu inscripția „Zimbrii". Ducele de Alba se simte bine în acest culcuș, dar Narcisa Diaconu dă semne de iritare:

— Rușine. Faci o zdreanță din acest tricou? Nu-ți mai pasă de el?

— Parcă vouă vă pasă! La început, nu le mai scoteați de pe voi și-acum vă e rușine să le purtați Numai eu să fiu consecvent?

Sînt de față cu toții, nu lipsește nici frumosul Gigi

Dobrotă, nici veselul Tomiță Mandache, nici Anișoara Samoilă. Noutatea specială este că și-a făcut apariția și Violeta Fanici. Umblă-n cîrji, dar tot a venit. Numai ea poate ști dacă au de-a face într-adevăr cu porumbelul lor sau cu un intrus. Mama lui Sandu Pleșoianu le aduce dulcețuri de cireșe amare, de nuci, de afine, citronadă făcută pe loc, din lămîi stoarse în apă minerală rece și sfîrîitoare, mici sandvișuri cu surprize gustoase. Pînă și Sandu se miră cum de a pregătit maică-sa într-un timp record atîtea bunătăți — habar n-are el de cîte e în stare o mamă atunci cînd fiul ei are cinstea de a fi vizitat de atîția colegi. Femeia se uită la ei intimidată, netezind întruna fața de masă.

— De mult nu v-am mai văzut împreună, mi-era grijă că v-ați certat sau, mai știu eu, că prietenia începe să se desfacă, așa se întîmplă în viață, e un moment cînd fiecare o pornește separat, după interesele lui, dar eu cred că momentul ăsta încă n-a sosit și de fapt niciodată nu e bine să te desparți cu totul de colegi. Luați, gustați, ședeți, puneți muzică!

Atmosfera îi amintește bătrînului porumbel voiajor glorioasele finaluri de concurs, cînd toată lumea se înghesuia în jurul lui. Acum e însă cercetat altfel, nu cu admirație, ci cu bănuială: Este sau nu este Ducele de Alba? Sandu Pleșoianu susține că da, Tibi Zaharian se opune însă cu hotărîre: „Imposibil să fie el, au trecut vreo două luni“! „Ba el e, în mod sigur; există cazuri în care porumbeii voiajori s-au întors și după un an!“ „Excepții. Dacă o luăm așa...“ „Îi recunosc ochii!“ „Toți porumbeii au ochii la fel“. „Și pana asta mai închisă la culoare decît celelalte...“ „Poți să juri?“ „Nu, dar locul unde a fost inelul se vede clar!“ „Asta da, însă cîți porumbei voiajori nu există? Sînt mii!“ „Nu uita că el a venit *aici,* la noi!“ „De ce nu s-a dus la bază, la Vio-

leta ?“ „Era obosit, a făcut un popas“ „Păi da, că l-ai întrebat tu și ți-a răspuns...“

— Poate îmi dați voie și mie să mă uit la el, ce părere aveți ? rîde Violeta.

Nu e atît de frumoasă ca Narcisa, dar are prestanță și te intimidează prin faptul că nu ești sigur niciodată dacă glumește sau vorbește serios. Ia porumbelul în brațe, dezmierdîndu-l :

— Jumulit mai ești, băiete. Pe mîna cărui ageamiu ai căzut ? Ce uliu a vrut să te vîneze ? Lasă că te readuc eu în formă, n-avea grijă. Ești tu cam bătrîior, dar mai poți să lupți.

— Vrei să spui că e într-adevăr Ducele de Alba ? se miră Narcisa, care nu s-a deprins nici pînă acum cu ideea că Violeta se măsoară de la egal la egal cu crescători vestiți, oameni în toată firea, suflîndu-le locul întîi la competiții dintre cele mai grele. Nu știi ce vorbești, continuă Narcisa, ca să nu tacă. Unde-s inelul de înmatriculare și mesajul ?

„Habar n-am. I le-o fi luat cineva. Sau nu l-a avut deloc. Ar trebui să fii mai serioasă ! Dacă nu le-a avut, înseamnă că nu e Ducele de Alba.“ „N-am spus că e.“ „Păi vezi !“ „Dar n-am spus nici că nu e...“ „Îți bați joc de noi?“ „Dacă la tine o expertiză înseamnă bătaie de joc...“ „Ascultă, e posibil să nu fi avut nici inelul tău de înmatriculare, nici mesajul nostru !“ „Ba mesajul îl are, nu se vede ?“ „Unde e, dragă, în gușă ?“ „Exact ! Mi l-a spus numai mie, la ureche. A spus așa : Am venit ca să nu uitați.“ „Păi ce să uităm?“ „Echipajul! Prietenia! Tot! oftează Violeta. De cînd am aflat că n-o să luăm nici un premiu, fiecare se preface că expediția asta nici n-a existat.“

— Da' de unde! zîmbește subțire Anișoara Samoilă Chipul ei adormit se înviorează, e bucuroasă că o vede pe Narcisa depășită. Noi sîntem foarte uniți și bine dispuși! Chiar adineauri Tibi, Narcisa și Rățoi ieșiseră la promenadă și era, dragă, o veselie de-i venea lui Rățișor să plîngă...

— Tu să taci! o reprimă Narcisa. Ești o profitoare. N-ai putut să faci un film despre reușita expediției, dar te-ai consolat repede: faci unul care se numește „Învinșii", crezi că nu știu?

Anișoara Samoilă este, într-adevăr, singura din echipaj rămasă în activitate, dar cum? După ce i-a filmat în timpul expediției, acum îi filmează la școală, pe stradă, în parc — și ce vedea ea prin obiectiv? Îi vede cum se ocolesc și cum se duce fiecare ca din pușcă singur spre casă și cum se ceartă cînd totuși nu mai pot evita o discuție și cum se învinuiesc reciproc pentru nereușită și cum șterg furioși tabla pe care cine știe ce anonim invidios care n-a fost în expediție scrie pe ascuns diferite prostioare, ca de exemplu: „Există zimbri cu coarne de mămăligă? Da, îi găsiți în această clasă!"

— Nu trebuie să te superi, dragă, zice împăciuitoare Anișoara, accentuînd cu un fel de ironie cuvîntul „dragă". Un film care se termină trist e de multe ori mai bun decît unul cu *happy-end*. De fapt orice film ca lumea trebuie să aibă ceva dramatic. „Dar nu pe spinarea noastră. Ar trebui să-ți vîr pelicula pe gît." „Și cum o mai decontează, că nu e a ei, e a cineclubului!" rîde Tomiță Mandache. „N-o să fie un film trist! hotărăște Narcisa, care n-o cuportă pe Anișoara din aceleași motive pentru care n-o suportă nici pe Violeta. O să fie un film eroic! Vei fi *silită* să scoți un film eroic!"

— Pe mine nu mă poate nimeni sili, zice moale Anișoara. Aș vrea să văd cum o să faci treaba asta.

— N-o să te silesc eu; realitatea o să te silească, *dragă!* Ești chioară, nu vezi porumbelul? Pune-ți cutia aia prăpădită la ochi și filmează-l cînd *îți spun*: merită. Datorită lui sîntem din nou împreună!

Această exclamație a Narcisei contrazice tot ceea ce a spus ea pînă acum. Nu este o noutate că Narcisa își schimbă părerile de la o clipă la alta, dar de data asta nimeni nu-i face nici un repros: a spus exact ceea ce gîndesc cu toții.

2. Un sărut pe patinoar

Nici unul, cu excepția lui Sandu Pleșoianu, nu știa că expediția lor se născuse dintr-un sărut întîmplător.

Pe la sfîrșitul lui februarie, domnul Pleșoianu își cumpărase un cojoc foarte la modă, castaniu deschis, cu blăniță albă. Domnul Pleșoianu este bărbat frumos și cochet, doamna Pleșoianu nu are nimic împotriva acestor calități, dar o scoate din sărite aglomerarea de haine, cearșafuri, pardesie, bluze, mai vechi, mai noi, mai bune, mai uzate, care fac să plesnească dulapul și comoda. Luptînd să înghesuie în șifonier paltonul lăsat la vatră de domnul Pleșoianu în favoarea noii sale achiziții, doamna Pleșoianu își zgîriase destul de serios brațul în coada uneia din patinele de hochei ale lui Sandu. Îngăduitoarea doamnă Pleșoianu nu se înfurie decît rareori, dar atunci se dovedește în stare de reacții neașteptate. Apucase deci ghetele noi-nouțe, neatinse, mirosind a magazin de încălțăminte, dăduse fuga

la geam, se asigurase că nu pune în pericol pe nimeni şi le aruncase în stradă. „Să le ia cine le merită şi are cu adevărat nevoie de ele!“ Sandu dăduse fuga pe scări. Părinţii îi dăruiseră acele ghete cu patine de hochei în noaptea Anului Nou, doar-doar s-o hotărî și el să învețe să patineze, numai că Sandu avusese întotdeauna oroare de aglomerație, de gălăgie, de izbeală — or, din acest punct de vedere, patinoarul e departe de a concura cu o sală de muzeu. Ocolea patinoarul pentru că nu știa să patineze și nu știa să patineze pentru că ocolea patinoarul.

Jos, unde proiectilele de piele și oțel cromat căzuseră-n bot în stratul de zăpadă proaspătă, dăduse peste Tibi Zaharian care le examina foarte interesat, avînd agățate de umăr propriile ghete cu patine, uzate de o îndelungă carieră.

— Mărețe scule, îmi plac, zisese el, arătînd spre avuția pe care Sandu n-o putea suferi.

— Sînt ale mele. Mi-au scăpat din greșeală pe geam.

— Ale tale?! Fugi de-aici, copile, cum o să fie ale tale ghetele astea splendide de hochei? Dacă ar fi ale tale te-aş fi văzut la patinoar.

Sandu Pleșoianu știa că îl paște un mare pericol, dar în ciuda firii sale avea și el un soi de orgoliu:

— Chiar acolo mă duc, sau te pomenești că nu-mi dai tu voie?

— Da' ce, e patinoarul meu? Mergem împreună, spuse binevoitor Zaharian. Curios; puteam să jur că nu ştii să patinezi.

— Cum să nu ştiu? Patinez de la patru ani, dar nu prea am timp.

— Asta cam așa e. Ne dau *profii* la lecţii de ne-ngroapă-n caiete, şi cum tu n-ai fi în stare să lași nici

măcar un exercițiu nefăcut, te cred. Mi se întîmplă și mie. Soartă de tocilari, Sandule. Hai că vine autobuzul.

Patinoarul, care îndeobște este un loc unde vii să te distrezi, s-a dovedit pentru Sandu o adevărată teroare. Cocoțat pe patinele înalte, își încleștase mîinile de mantinelă simțind cu groază dispariția echilibrului. Niciodată nu realizase ce înseamnă gheața și nu-și închipuia că o va urî atît. Tibi se aruncase de mult în sarabanda patinatorilor, făcînd tot felul de figuri acrobatice și chemîndu-l cu glas tare: „Ce faci, Sandule, ai prins rădăcini acolo? Vino și arată-le profanilor un dublu Axel!"

Tibi nu crezuse nici o clipă că Sandu Pleșoianu știe să patineze, așa că aștepta cu nerăbdare să-l vadă făcîndu-se de baftă. Patinatorii de toate vîrstele treceau vîjîind pe lîngă Sandu, e drept că la unul dintre cei cu adevărat pricepuți reveneau cam zece inși fără pretenții, din care jumătate nu știau decît să alunece, tica-tica, în cerc, dar principalul era că se țineau pe picioare. Sandu era pe punctul de a se face nevăzut, avea el cuiva de dat socoteală? N-avea, dar tocmai atunci se auzise strigat din partea opusă a înfricoșătorului dreptunghi de gheață: „Olariooo! Bună, Sănducule! Zboară în brațele mele!"

Era ultima ființă pe care ar fi vrut s-o întîlnească, Violeta Fanici, ochi ageri și limbă ascuțită, care nu ierta neîndemînarea, gafa, ridicolul. Tocmai pe ea s-o întîlnească! Dacă pleca, Sandu se făcea de rîs. Dacă își dădea drumul pe gheață, același rezultat. „Hai, Sandule, facem cîteva ture și pe urmă bem un ceai, l-am comandat!" O vedea fulgurant prin caruselul patinatorilor, frumoasă, vioaie și ironică, făcîndu-i semne: vino, ce aștepți?

Niciodată nu și-a putut explica pe deplin ce s-a pe-

trecut atunci în capul lui. Nu mai ține minte cum și-a desprins mîinile de mantinelă și a luat-o la fugă pe gheață, agitîndu-și dezordonat brațele ca aripile unei păsări în derută. Era o nebunie, dar prefera să-și spargă capul decît să dezerteze. Habar n-are cum s-a trezit alunecînd cu patinele paralele și corpul înclinat înainte. Cineva a strigat „Bă, țicnitule, crezi că patinoarul e numai al tău, faci demonstrații, o iei de-a curmezișul?!“ A avut mare noroc că nu s-a pocnit de nimeni, l-au evitat toți și bine au făcut pentru că el n-ar fi fost în stare de un viraj sau de un stop. A ajuns ca prin vis la mantinela opusă, de care s-ar fi lovit zdravăn dacă nu l-ar fi prins din zbor Violeta, care-l aștepta cu brațele deschise: „Ești grozav, Sănducule, absolut grozav! Zaharian mi-a spus că nu știi să patinezi și că păcat de patinele astea, dar eu i-am zis: Taci din gură, urîtule, nu cunoști oamenii, Sandu știe să patineze, iar dacă nu știe, o să învețe acum, și uite că te-ai descurcat, eram sigură că o să te descurci“ — și l-a sărutat fără nici o explicație, de față cu toată lumea.

Sărutarea asta, care dealtfel nu s-a mai repetat, a rămas cea mai uluitoare amintire a lui Sandu, îl ridicase enorm în propriii săi ochi; cu toate că Violeta revenise la comportarea ei arțăgoasă, el visa să înfăptuiască un lucru care s-o uluiască din nou.

Momentul pe care Sandu Pleșoianu l-a considerat a fi rampa de lansare a fost ziua cînd citind regulamentul expedițiilor i-a venit ideea să strige în clasă: „Cine e bărbat, să vină lîngă mine! Ne înscriem și noi!“ Se și vedea căpitanul echipajului.

N-a venit nimeni. Căpitanul era singur. A insistat. Nu-l ascultau. A doua zi a luat-o de la capăt. Nici un rezultat. Tibi Zaharian a rîs: „*Ție* îți arde de expediții, care te temi de Box al meu chiar cînd are botniță?“

Sandu Pleşoianu a continuat, arătîndu-le reviste în care era vorba despre expediţionarii din anii precedenţi, uitaţi-vă, ei cum au reuşit? Vă spun eu: o expediţie este exact ceea ce ne trebuie!

Colegii mormăiau cu neîncredere şi chiar cu un soi de nemulţumire: ce tot baţi cîmpii, care expediţie, ce fel de expediţie, noi n-am organizat niciodată o expediţie! Dacă în alte şcoli se obişnuieşte, treaba lor, şi-n afară de asta multe se spun, puţine sînt adevărate. Fac unii o excursie de trei lulele şi ţi-o prezintă ca pe o expediţie în jungla Amazoniei, hai să fim serioşi!

Iniţiatorul, Sandu Pleşoianu, s-a văzut nevoit să depună armele. Nici măcar Violeta nu-l sprijinise. I-a găsit însă scuze: era preocupată cu treburile ei, se pregătea pentru un nou concurs de porumbei voiajori, îşi antrena echipa de înaripaţi, acasă stătea aproape numai pe acoperiş cu binoclul la ochi.

Sandu uitase de ideea sa, îşi vedea de ocupaţiile obişnuite, dar ea, ideea, lucra de una singură. După aproximativ o lună, a răsărit brusc, independentă de autorul ei, acest băiat cam şters, cu privire timidă şi cam neîndemînatec. Ideea apărea în cele mai diferite prilejuri, la un taifas al elevilor în aşteptarea începerii orelor, dar şi la o importantă şedinţă profesorală. N-ar fi rău, spuneau unii, de ce să nu încercăm? E ceva deosebit, ca-n romane. Dar ce urmărim? ziceau alţii, ne mînă cineva din spate, avem vreun scop special? Păi, exclamau primii, scopul e chiar expediţia: te duci, umbli, descoperi cine ştie ce, iei un premiu, eşti dat la ziar! Bun, spuneau ceilalţi, dar cum şi cu cine o facem?, că e mare bătaie de cap, pregătiri, cheltuială, cîte şi mai cîte, de exemplu ce profesor o să răspundă de ea?

Multă vreme această ultimă întrebare rămăsese fără răspuns. Profesorii aveau să fie ocupaţi în vacanţă cu

alte lucruri importante, cursuri de perfecționare, tabere, concedii, tratamente medicale prin stațiuni și-n afară de asta trebuiau să-și vadă și ei de familiile lor. La cele două săptămîni de expediție cu zece, cincisprezece elevi puși pe fapte mari trebuie să adaugi cel puțin o lună, dacă nu chiar și mai mult de pregătiri — stabilește itinerariul, alege echipajul și antrenează-l, fă-le rost de echipament și du-te cu zăpăciții, ține-i în frîu pe coclauri, vezi să n-o pățească, să nu răcească, să nu-și scrîntească... fiindcă altminteri pe tine te iau în primire părinții și inspectoratul școlar — păi de asta îmi arde mie, domnule ?

3. La orizont, Marele Munte

Între timp, ideea lui Sandu Pleșoianu — despre care nimeni nu-și mai amintea că e a lui — creștea ca un cozonac iar principalul ei susținător devenise însuși Tibi Zaharian. Nimeni nu-și mai amintea de Sandu, toți aveau impresia că e ideea lui Tibi. El găsise că ar fi foarte interesant de descoperit povestea unui munte. Vine cam așa, spunea Tibi, iei un munte (Tibi lua stiloul și apropiindu-l de nas se zgîia la el, stiloul fiind muntele), îl cercetezi din toate punctele de vedere și pui fiecare amănunt pe hîrtie : cît e de înalt, ce volum are, ce vîrstă, care e structura geologică, ce arbori, flori, animale, păsări și insecte cresc pe muntele ăsta, de unde își trage el numele, cu ce se ocupă oamenii din satele lui, cum trăiesc ei, ce folclor e pe-acolo — și dacă mai dăm și peste urmele vreunei cetăți ne-am aranjat !

Ajunseseră să-și imagineze atît de bine acest munte

încît puneau în circulaţie tot soiul de întîmplări legate de el, deşi nu-l văzuseră niciodată şi nici măcar nu ştiau despre ce munte e vorba. Nici nu-l aleseseră încă dar îi spuneau cu toată siguranţa Muntele. În fiecare zi, Gigi Dobrotă desena cu binecunoscuta lui îndemînare pe tablă amănunte captivante ale configuraţiei Muntelui, pe care începuseră să-l numească „al nostru", iar Violeta Fanici alcătuia nesfîrşite liste de echipament cu o inspiraţie şi o precizie care ar fi stîrnit invidia celui mai cusurgiu contabil.

— Ce faceţi voi aici, îi întrebase nervos dirigintele lor, profesorul Valerian Sîrbu, zis Cavalerul Trac, aţi luat-o razna ?

— Ne jucăm, se dezvinovăţise Tibi. Dacă nu plecăm în expediţie, cel puţin să ne jucăm de-a expediţia !

— Dar de-a colectarea maculaturii de ce nu vreţi voi să vă jucaţi ? spusese nemulţumit Cavalerul Trac. Cum stăm noi cu planul în această privinţă ? Noi cu planul în această privinţă stăm foarte prost şi iar o să fie scandal.

Ceva mai tîrziu, în recreaţie, Narcisa Diaconu îşi aminti că da, bine-ar fi să rezolvăm povestea cu hîrtia, omul nostru are necazuri în cancelarie — şi fata îşi plimbase privirile asupra tuturor, să vadă cine spune că vrea să facă el isprava. Nu voia nimeni.

Cavalerul Trac avea însă într-adevăr unele necazuri. Ele veneau din pricina faptului că pe de o parte era atît de sever încît lăsa o droaie de corigenţi, iar pe altă parte că mai întotdeauna clasa unde era diriginte se mişca anevoie în ceea ce priveşte activităţile extraşcolare, cu excepţia uneia singure : teatrul. În afară de meseria lui, profesorul de literatură Valerian Sîrbu n-avea decît o singură pasiune : să scrie piese, să le pună în scenă cu elevii, să le joace cu orice prilej şi mai ales să

cîştige concursurile artistice. Nu le cîştiga decît rareori şi în cazurile de nereuşită era adînc indignat, trimiţînd în stînga şi-n dreapta contestaţii pe motiv că juriul „n-a văzut bine".

Se jura că lasă baltă teatrul dar, liniştindu-se treptat, o lua de la capăt cu texte noi, cu alergătura după material pentru costume, pentru bărbi şi mustăţi şi peruci, pentru decoruri şi sunet. Slăbiciunea lui erau piesele istorice, iar porecla de Cavalerul Trac o datora faptului că acest rol îl interpretase el însuşi cu vreo douăzeci de ani în urmă Lucrul îi reuşise binişor, dar îi atrăsese şi admonestarea unui inspector şcolar care-l surprinsese la cursuri neras de-o săptămînă. Inspectorul, cîndva membru într-unul din juriile ale căror decizii fuseseră negate de profesorul Sîrbu, îl păştea de mult : Ce faci, domnule, în halul ăsta se vine în faţa elevilor ? Ruşine !

Cavalerul Trac răspunsese demn : Vreau să apar pe scenă în mod realist, cu barba mea personală, or, eu sînt singurul interpret care din acest punct de vedere n-are nevoie să recurgă la machiaj !

Ar fi cu totul fals să se tragă concluzia că exclamaţia Narcisei nu fusese totuşi reţinută de cineva. Întotdeauna există o pereche de urechi ciulite să-i prindă orice şoaptă. Ele îi aparţin, după cum ştie toată lumea, lui Răţoi Potrivit obiceiului său, acest băiat posac, cu mers şovăitor, de parcă niciodată nu era hotărît încotro s-o ia, a intrat în alertă. Îndată ce Narcisa spune că trebuie făcut un anumit lucru — şi nu i-o spune lui între patru ochi, ci vorbeşte de faţă cu toţi, adresîndu-se aşa, în general, dar de fapt ştiind foarte bine către cine îşi îndreaptă mesajul — Răţoi se simte obligat să intre în acţiune cu orice mijloace, viaţa lui nu mai are alt scop decît să îndeplinească dorinţa Narcisei. Deci, hîrtie. Răţoi a alergat

pe unde-a știut, s-a certat, s-a milogit și-n a treia zi l-a rugat pe Sandu Pleșoianu: Hai c-am dat-o pe cîștig, ajută-mă și tu.

Cu cărutul împrumutat de la „Aprozar" unde lucra un vecin de-al lui Sandu, s-au dus la birourile clubului sportiv „Biruința", încărcînd nu mai puțin de șase sute de kilograme de procese-verbale, rapoarte, *minute*, dări de seamă și alte opere administrative, ordonat legate cu frînghie în pachete grele. Cum de se putuse aduna atîta hîrtie la un club sportiv și cum îl convinsese Rățoi pe omul de serviciu să i-o dea nu se știe. Cert este că au „făcut" în acest fel cu vîrf și îndesat planul, întrecînd toate clasele și bucurîndu-l foarte pe bătrînul Sîrbu: „Sînteți niște eroi. Cu prima ocazie o să vă dau cele mai bune roluri." Narcisa însă, în loc să-l ia în brațe pe Rățoi, a zis sceptică: Nu-i rea isprava, dar cărutul ăsta de unde l-ai furat?

Este genul ei de a-și exprima mulțumirea, Rățoi îl cunoaște și-l acceptă, plăcîndu-i să creadă că îndărătul unor astfel de cuvinte se ascunde un gînd bun pentru el.

4. Zece îndrăzneți care nu cedează

Jocul de-a expediția a continuat. Tibi Zaharian a scos din biblioteca școlii atlasul cel mare și colecția de monografii ale județelor. Trebuia ales Muntele, operațiune delicată. Munții cu afiș atractiv — rezervații naturale, ruine de cetăți antice sau medievale, sate vestite din punct de vedere etnografic și folcloric — fuseseră bătuți în curciș și-n curmeziș, fiind descriși pe larg de diferiți autori, așa încît munții fără mare notorietate erau probabil lipsiți de palmares.

— Dacă facem o plimbare, alegem unul din prima categorie, a spus Violeta Fanici. Presupunînd că vrem într-adevăr o expediţie, ne fixăm la a doua. Dacă nu vă e frică, scriem pe bileţele denumirile munţilor mai puţin umblaţi şi-l stabilim pe-al nostru prin tragere la sorţi.

Frică ? Acest beteşug n-avea nimeni chef să şi-l recunoască. Din şapca lui Tibi Zaharian, plină de bileţele împăturite, Violeta a tras, cu ochii închişi, bileţelul pe care scria „Muntele Firez, 1120 m altitudine ; greu accesibil din pricina pantelor abrupte şi a lipsei de căi modernizate ; păduri masive de foioase şi conifere ; drum forestier pînă la 800 m altitudine. Localităţi : pe versantul sudic, comuna Apuseni, cu patru sate, în total opt sute de locuitori. Ocupaţii : creşterea oilor, exploatarea lemnului, artizanat. Primăvara şi toamna, potecile sînt inundate de creşterea numeroaselor cursuri de apă."

— Cam puţin, a cîrtit Narcisa, găsind că Firezul e mult prea modest în comparaţie cu fastuoasele desene anticipative ale lui Dobrotă. Un munte foarte sărăcuţ, ce facem cu el ?

— Ăsta a ieşit, cu ăsta defilăm, a spus Violeta. La urma urmelor, ce urmărim noi ? Să scriem povestea unui munte care n-are încă povestea lui.

— Greu accesibil, pante abrupte, poteci inundabile... Şi mai sînt pe-acolo şi nişte denumiri... Cum vine asta, pui o comună în sudul muntelui şi-i zici Apuseni ?

— Păi tu nu vezi că s-a şi conturat primul mister ? E foarte-foarte interesant să aflăm de ce o localitate aşezată într-un punct sudic îşi trage numele de la alt punct cardinal !

Au mai fost admişi în joc Răţoi, pe motiv că rezolvase problema hîrtiei, şi Sandu Pleşoianu, ca fiind amicul performerului. Pe Sandu îl sîcîia ciuda că nu i se

acordă importanța cuvenită *adevăratului* inițiator, adică lui, dar tăcea și înghițea necazul ca să nu fie lăsat pe dinafară

Elegantul Gigi Dobrotă a convenit, bombănind, să ridice harta Firezului la cea mai mare scară posibilă, pe o pînză de un metru pătrat :

— Eu o fac, dar n-o să vă placă, n-am ce desena.

Tomiță Mandache, cunoscut ca leneş și palavragiu, a fost acceptat deoarece compusese balada „Zece îndrăzneți urcă pe Marele Munte“, iar Anișoara Samoilă a fost cooptată *de jure* fiind singura care ştia să umble cu un aparat de filmat.

Narcisa cea frumoasă și autoritară n-o privise niciodată cu ochi buni pe bleaga de Anișoara, tăcută şi spălăcită ca un fluture de noapte, dar „bleaga“ era foarte bine văzută în lumea cinecluburilor, făcea de zor tot felul de filmulețe lăudate de cineclubiști, dar nu obținuse niciodată vreun premiu.

Era mare înghesuială de amatori, Tibi Zaharian cumpănind adînc asupra celor care visau să fie admiși — dar admiși unde ? fiindcă de fapt nu exista nici un echipaj. Totul era o sclipitoare construcție de ipoteze, nimeni nu aprobase crearea echipajului și, după cum se știe, fără aprobări nu faci nimic.

Și totuși, din buzunare apăreau tăieturi din reviste privind tehnica mersului pe munte. Se vorbea în termeni tehnici : piton, carabinieră, piolet, aval, amonte, horn, crevasă. Listele Violetei Fanici erau complete, incluzînd totul, de la sacii de dormit la aspirine. Locuitorii blocurilor cu vedere asupra parcului aveau în fiecare după-amiază spectacol gratuit : echipajul fără nume se antrena. Gardurile și copacii serveau pentru escaladări. Mersul în patru labe printre tufişuri, cu ochii la busolă,

trebuia să aducă știința orientării. Nu plouase de mult, astfel încît la prima răpăială echipajul fără nume a lipsit de la fizică: aștepta de mult să exerseze instalarea rapidă a cortului. Materialul era al familiei Rățoi, un cort uzat, pentru numai trei persoane, cărat zilnic în vederea experimentării, de acasă la școală și înapoi. Ploaia începuse la sfîrșitul orei de română. În pauză au dat buzna în grădina școlii să ridice cortul contracronometru. A mers greu, se încurcau în bețe și-n frînghii. Timpul trecea. A sunat de fizică. Cortul era strîmb, intra vîntul și apa. Demontează-l și fă-l de la început, că dacă stă ploaia? Profesorul Ciucea, de fizică, a lăsat ora baltă, l-a scos revoltat și pe Cavalerul Trac de la ora lui şi l-a adus la fața locului: — Poftim, domnule, ce fac smintiții dumitale!

Îngălați de noroi şi uzi leoarcă, expediționarii se agitau cu mutre vinovate pe sub pînza care fîlfîia caraghios.

Universul cancelariei a fost bîntuit de furtună: îi sancționăm, nu-i sancționăm? Grea dilemă. Dacă ar fi fost în cauză numai Rățoi și Tomiță Mandache, treacă-meargă, dar din problemă făceau parte și cei mai buni elevi: Tibi Zaharian și Gigi Dobrotă. Stricîndu-le situația, rămîneai fără capete de afiş la încheierea anului şcolar. Pe urmă, tatăl Narcisei este contabilul șef al întreprinderii de construcții și ce școală n-are nevoie de o reparație, de o clădire anexă, de niște meseriași punctuali? Oricum, ceva trebuia să se facă; nu poți trece cu vederea faptul că un grup întreg n-a intrat la oră. Cineva a propus identificarea vinovatului principal, urmînd să fie pedepsit numai el. Bun — dar împricinații aduși în cancelarie s-au arătat solidari: toți sîntem de vină. Au fost poftiți afară și dezbaterile au continuat

Brusc, Cavalerul Trac s-a ridicat, înălţînd braţele ca un tragedian :

— O, prea învăţaţi prieteni ai mei, dacă vă trebuie un vinovat, nu-l căutaţi prea departe. E în faţa voastră. Cel mai bătrîn dintre noi. Eu ! Mie să-mi reproşaţi că, nefiind înţelept pe măsura anilor mei, n-am luat la timp hotărîrea care se impunea. Discutăm de săptămîni de zile şi tot nu ştim cine o să meargă cu expediţia. Copiii, dacă se pregătesc de capul lor, e normal s-o ia razna. Haideţi să hotărîm acum cine se va ocupa de expediţie şi să terminăm primul act al acestei piese.

Tăcere. Privirile interlocutorilor fixau fie tavanul, fie ferestrele, numai în ochii lui Sîrbu nu s-a uitat nimeni. Omul se găsea în pragul pensionării, avea să iasă la pensie odată cu încheierea anului şcolar, încărunţise de mult, avea reumatism, astenie şi altele, dar ascultînd tăcerea îşi reaminti că era, totuşi, Cavalerul Trac, şi surîse :

— Ia să ne destindem puţin. Nu mai fiţi nervoşi. O să vă cînt ceva.

Glasul lui călit vitejeşte timp de patruzeci de ani în spectacolele de amatori a umplut cancelaria cu o melodie tărăgănată :

Sus în vîrful muntelui,
Unde-i drag voinicului,
Lîngă cuibul şoimului,
Buzunarul cerului,
Cine-s ăi de luară loc
Şi-au pus slănină la foc
Şi cu capete deştepte
Dezbat chestii înţelepte ?

Melodia a intrat pe făgaşul modern şi glumeţ al rock-ului :

Zece prieteni, fete şi băieţi,
Doldora de carte, şmecheri şi atleţi !

Nu-i sperie noaptea, grindina sau hoții.
Dacă strigă unul, fug pe loc cu toții !

Melodia a dat-o pe măsuri de marș eroic :

Totuși, faceți loc în dicționare !
Cutezanța științei ne îmbie !
Un savant de clasă este fiecare
Și-mpreună sîntem o academie !

Asistența se distra copios văzînd cît de convins cînta. Titel Nanu, proaspăt absolvent al facultății de matematici, i-a șoptit domnișoarei Mariela Pănoiu, bătrîna, dar vesela profesoară de educație fizică : — Uitați-vă la bătrînul, face *one show-man,* versurile le-a scris chiar el !

Mariela i-a aplicat pe sub masă un ghiont dureros în genunchi tînărului coleg. Gestul și toată semnificația lui n-au scăpat privirii agere a lui Sîrbu.

— Mulțumesc, Mariela. Ascultă, Nanule, sper că-ți mai aduci aminte de la universitate ; anticii au descoperit multe elemente matematice pe baza muzicii. Ce-ai auzit dumneata acum e cîntecul expediției, melodie de Tomiță Mandache, despre care mi-ai spus că e un idiot iremediabil. Îți atrag atenția că „idiotul" intuiește compoziția, armonia și contrapunctul. Tomiță o să-nvețe pînă la urmă și matematică, te asigur, dar că dumneata o să compui vreodată o melodie ca asta n-aș putea să jur.

Cavalerul Trac tuși, dregîndu-și glasul răgușit de efort, și conchise :

— Scurt : o să plec *eu* cu expediția... cum îi zice... că zăpăciții mei n-au botezat-o... Nu-i nimic. O să-i spunem „Zimbrii". *Dixit.* Îl aveți deci în față pe îndrumătorul expediției. Acesta e ultimul meu an școlar. Vreau să ies la pensie nu clătinîndu-mă pe scările școlii, ci urcînd, domnilor, pe munte, în fruntea elevilor mei. *Exegi monumentum, aere perennius !* Este cineva împotriva propunerii mele ?

N-a fost nimeni. Mai mult, toți s-au întrecut în a-i da sfaturi de organizare, descoperindu-se că aveau nebănuite cunoștințe în domeniu. Datorită sîrguinței lor, procurarea echipamentului a întrecut toate așteptările: cinci corturi de cea mai bună calitate, superușoare și absolut etanșe, saci de dormit nou-nouți, utilaj pentru o bucătărie completă de campanie, aparate de fotografiat vechi, dar încă utilizabile și truse ințesate de instrumente specifice geologilor și naturaliștilor pe teren, însă atît de multe și de complicate, încît aveai nevoie de un lexicon special ca să înțelegi la ce servește fiecare și cum trebuie folosit. Mariela Pănoiu, cea mai vîrstnică dar nu și cea mai blîndă dintre profesoare, a promis că va aplica un program special de pregătire „fizică și moral-volitivă" cu membrii echipajului, astfel încît „capacitatea vitală și tonusul psihic" să atingă într-o lună „nivelul mediu de pregătire generală al juniorilor din lotul național de atletism". A doua zi, membrii echipajului își blestemau soarta alergînd cu săculeți de nisip în spate prin curtea școlii și trecînd cu gîfîială pe deasupra și pe dedesubt obstacole instalate special de Mariela Pănoiu — cîteva bănci vechi, o bîrnă pentru echilibru și „lacul", adică groapa destinată săriturii în lungime, în care inventiva profesoară așternuse polietilen și o umpluse cu apă. Cronometrul domnișoarei Pănoiu era necruțător. Se chinuiau de le pocneau dinții dar nimeni nu spunea nimic. Asta doriseră, asta aveau.

Lui Sandu Pleșoianu nu-i vine să creadă: mingea izbită de piciorul lui se duce în linie dreaptă, cu viteză, vreo cincisprezece metri, apoi, brusc, își frînge traiectoria, ca și cum s-ar fi lovit de un obstacol nevăzut și cade trei pași mai la dreapta. Sandu e asudat de-l us-

tură ochii, pulpa dreaptă îl doare de atîtea șuturi, dar nu se satură să încerce iarăși și iarăși. S-a împlinit unul dintre marile sale visuri : a învățat să șuteze cu efect Nici nu-i vine să creadă. Se uită plin de recunoștință la Rățoi :

— Cum să-ți mulțumesc ? Crezusem că n-o să învăț niciodată să știu cu mingea.

— Fiindcă nu erai deprins să pui osul la treabă. Eu de mult te-am citit : dacă nu-ți reușește un lucru de prima dată, ai impresia că toți te-arată cu degetul și rîd de tine și renunți.

— Cam așa e.

— Să nu mai fie. Să zici așa : ăia care rîd sînt proști, eu îmi văd de treabă.

Exersează de trei ore. Mulți s-au perindat pe teren, făcînd bancuri proaste pe seama nepriceperii lui Sandu și, ca de obicei în asemenea cazuri, Sandu s-a zăpăcit, a fost gata să plece. Rățoi, nu, că dacă pleci ești laș, *stai* aici și continuă, fă ce fac și eu, uită-te care trebuie să fie poziția piciorului cînd lovești mingea, lasă-i încolo de răutăcioși că nu ei îți dau de mîncare.

Fericit și frînt de oboseală, Sandu se aruncă pe spate în culcușul moale al bucăților de buret acoperite cu prelată din sectorul săriturii în înălțime. Stă cu fața la cer, răcorit de suflarea vîntului.

— Rățoiule, aș vrea să-ți spun ceva, dar să nu te superi.

— Dacă e de supărat, sînt obligat să mă supăr. Dacă nu...

— Depinde cum vezi lucrurile. Tu ții la Narcisa ?

Rățoi se bosumflă și nu răspunde. Într-un tîrziu, înclină scurt din cap, afirmativ.

— Dar ea la tine ?

Rățoi se ridică în capul oaselor

— Să știi că plec.

— Ca să-ți pot spune ce am de spus, trebuie să fiu sigur că sînteți cu adevărat prieteni. N-o pot întreba pe ea, că mă ia la goană. Tu însă ar trebui să știi.

— Mă, tu ai într-adevăr ceva important de spus?

— Absolut.

— Să știi că dacă mă minți ai încurcat-o. Da, cred că Narcisa... într-un fel... în felul ei... s-ar putea să țină oarecum la mine... în orice caz, mai mult decît la alții, dar nu-i place s-o arate. Știi cum e ea. Gata, e rîndul tău. Sandu scoate din buzunarul de la spate un carnețel minuscul. Îl învîrte gînditor. L-ar deschide și nu l-ar deschide. Poate că fac un lucru urît. Te rog să nu spui nimănui. Păstrează secretul pentru tine și fă-ți și tu o tactică.

— Ce-i cu carnețelul ăsta?

— E al lui Tibi Zaharian, i-a scăpat din buzunar cînd cu marea luptă dintre mine și Box. L-a găsit cineva prin tufișuri și mi l-a adus mai tîrziu, credea că e al meu. L-am răsfoit. Uită-te și tu.

— Păi nu-i frumos!

— Dar e obligatoriu. Citește. O să ai surprize mari. Rățoi își șterge întîi și îndelung mîinile de turul pantalonilor și ia carnețelul abia atingîndu-l, așa cum procedează ori de cîte ori are de-a face cu ceva scris. Învață el cum învață, dar cărțile sînt la sfîrșitul anului la fel de arătoase ca la început.

Scrisul lui Tibi e deosebit de citeț — litere egale, drepte, foarte clare, „scris de om deștept și încăpățînat" cum apreciase într-un rînd Cavalerul Trac.

Par notițe de la ore, dar dacă ar fi așa ar însemna nu numai că nimeni n-ar mai întîrzia nici măcar o secundă la școală, dar toată lumea ar cere să se renunțe la recreații și poate chiar la vacanțe fiindcă însemnările lui Tibi Zaharian sînt intitulate: „Rase de cai. Curiozități

și performanțe". „Întîmplări cu aviatori celebri", „Adevăr și invenție în filmele western", „Cu submarinul sub calota de gheață a Arcticii", „Secretele televiziunii". Fiecare filă e o listă de informații înșiruite ordonat. Rățoi se oprește la aceea intitulată „O echipă în care disciplina este întotdeauna pe primul plan: orchestra simfonică". Tot felul de amănunte minuțios notate, inclusiv schița dispunerii instrumentelor pe podium.

— Ai înțeles? exclamă Sandu, iritat. Aici e deșteptăciunea aia mare a lui Tibi, în carnețelul ăsta cît cutia de chibrituri. Istețul culege curiozități de ici, de colo de prin almanahuri, enciclopedii, reviste, le pune pe hîrtie cu tot cu titlu, le învață pe dinafară și pe urmă îți prezintă minunăția ca și cum îi vine în cap întîmplător, din bogata lui cultură! Așa ne aiurește Tibi, așa o face pe Narcisa să creadă că e marele deștept.

Rățoi oftează:

— Ce importanță are felul în care procedează? Eu cred că e chiar o idee bună! Principalul lucru este efectul, nu? Știu de mult că lui Tibi îi reușește tot ce-și pune-n cap.

— Cum poți fi atît de îngăduitor? Ba-l mai și lauzi! Să știi că mă supăr. Nu-ți dai seama că e necinstit să vină cu un subiect pregătit *dinainte?* În felul ăsta ne vîră oricînd în buzunar. Nu vezi? Aici sînt cam toate poveștile cu care în ultimele trei-patru luni ne-a luat piuitul, făcînd pe omul doldora de erudiție. Imaginează-ți-l însă cum învață papagalicește dimineața după carnețel, ca să fie „inspirat" toată ziua! E hoț mare, ai dreptate! Să-i arăți Narcisei carnețelul, să vadă și ea mijloacele pe care le folosește marele Zaharian Tiberiu ca să te pună într-o lumină proastă față de ea.

— Ar fi grozav să-i arăt Narcisei carnețelul, zice Rățoi, cu un aer răzbunător, dar n-o cunoști! Tot pe mine o

să mă scoală vinovat, că de ce lovesc sub centură, de ce nu găsesc eu o metodă mai bună decît Tibi ca să-l pun la punct și așa mai departe? Nu-i arăt nimic. Dacă vrei, arată-i-l tu. — Să știi că i-l arăt! Da' ce-or să spună băieții? După ce or să rîdă bine de Tibi, or să spună, fiți atenți la Sandu Pleșoianu, face pe blegul și-n realitate ne spionează, ia să-l ținem la distanță. — Păi vezi? zice Rățoi, îngîndurat. Lucrurile sînt complicate.

Tac amîndoi, uitîndu-se cu un aer confuz la carnețel.

— Poate, reflectează Sandu, ar fi bine să facem la fel ca el: citești și tu cu mai multă atenție diferite lucruri interesante și i-o iei lui Tibi înainte! — E o idee... dar pe mine mă doare capul cînd citesc prea mult și mă doare și mai rău cînd trebuie să memorez.

— Nu-mi servi mie bancurile cu care-i aiurești pe profesori. O să mă ocup eu de asta. Și nu va trebui să înveți nimic pe dinafară.

— Asta-i grozav!

— Tibi ce mare lucru face? *Ciugulește* de ici, de colo. Cultură de găină. Noi o să lucrăm altfel, în stil mare: alegem o carte importantă, o citim ca lumea și o să fim, cum zice Cavalerul Trac, stăpîni pe domeniu. Îl facem praf pe Tibi.

— Crezi?

— Sînt sigur. Iar de carnețelul lui, dă-l încolo, n-avem nici o nevoie. I-l pun în cutia de scrisori, dar înainte uite ce scriu pe copertă... ai pixul la îndemînă? Dă-mi-l. Și Sandu scrise cu litere mari de tipar: „Dragă Tibi, figura următoare ar fi să-l înveți toate astea pe Box. Dai lovitura! Cînd o să ajungi vedetă de circ, nu uita să rezervi bilete de favoare pentru bunii tăi colegi". Hai că l-am ars! Acum știe că știm dar nu știe cine-i ăla care știe!

Rățoi surîde și el. Treaba asta, da, îi place, e pe gustul lui, adică hazlie și inofensivă.

5. Alertă la „Școala cu brazi"

Tînărul vizitator al Cavalerului Trac muncește din greu: și-a scos haina și cămașa, rămînînd în maieu și, aplecat peste pervaz, scutură carte cu carte. E un om timid; i s-a spus „hai să scoatem praful din cărți" și-l scoate. Ibricul tronconic, de aramă, bolborosește furnizînd cafea aromată ceșcuțelor mici, ca pentru păpuși. Mici dar umplute des. Cavalerul Trac lucrează cu țigara-n colțul gurii Sînt multe cărți, cameră de profesor, pereții au fost acoperiți din podea pînă-n tavan de rafturi pe care el însuși le-a făcut, ieftin și trainic, din scîndură nevopsită. Sînt însă și lucruri care stîrnesc mirarea oaspetelui, altminteri ascunsă cu politețe: fotografii și afișe în culori lucioase, cu mașini de formula 1, cîntăreți, actori și sportivi la modă; combina radio-magnetofon-casetofon-picup de ultimul tip, instrument sofisticat, arătos, scump, numai oțel, cadrane și butoane; măști populare, o puzderie de *gadget*-uri multicolore, caraghioase și amuzante; mai sînt săbii de scrimă, mănuși de box, rachete de tenis.

— N-am făcut sport în viața mea și nici muzica nu mă înnebunește, dar vin elevii și nu-mi place să găsească o locuință care miroase a bătrînețe. De-asta nici nu țin altă mobilă decît patul soldățesc pe care-l vezi, masa și scaunele.

— Cărțile dumneavoastră sînt ca noi. Pentru mine,

cel mai mare chin e să mă oblige soția la dereticatul bibliotecii. Dacă m-ar vedea acum...

Mustața îngălbenită de tutun a Cavalerului Trac a tresărit într-un zîmbet amuzat :

— Ghinionul dumitale. Azi e joi. Cine se întîmplă să fie la mine joia, mă ajută să scutur de praf volumele de pe patru-cinci rafturi și dacă e nevoie să le reparăm. Asta-i regula la mine. Profitul meu este că biblioteca arată mereu așa cum o vezi, iar al elevilor, că-n felul ăsta le trec prin mînă sumedenie de cărți, or, cine lucrează cu cărți începe să le și citească, învață să facă selecție, ține minte în care volum se află ceva de care s-ar putea să aibă nevoie mai tîrziu. Eu nu prea obișnuiesc să recomand cărți ; ia fiecare ce vrea.

— Și vi le înapoiază întotdeauna ?

— Mă mai păcălesc, ce să le fac.

— Am înțeles că sînteți deosebit de generos. Eu trebuie să mărturisesc că din acest punct de vedere sînt un egoist feroce : dau orice în afară de cărți.

— Eu acum, tinere domn, le dau pe toate, adică aproape pe toate. Îmi păstrez doar o sută de cărți, fără de care mi-ar fi greu să trăiesc. De-asta m-am și întors, ca să supraveghez transportarea în biblioteca școlii, înscrierea în fișier, așezarea în rafturi — tot ce trebuie. E destulă muncă.

— Nu vă pare rău să vă despărțiți de ele ? Nu sînteți trist ?

— Deloc. În ultimă instanță, cărțile astea eu pentru elevi le-am cumpărat, vreau să spun, am fost doar o escală a ideilor din aceste cărți, portul de destinație fiind întotdeauna urechile elevilor — pe care uneori, trebuie să recunosc, a fost nevoie să le mai sensibilizez puțin, uite-așa (îl trage ușurel de ureche pe Mihuț) ca să mă recepționeze ca lumea.

— Pe la noi se spune că nu vă mai întoarceţi.

— Da' de unde. Am sosit aseară și peste o săptămînă, după ce îmi pun treburile la punct, că am destule, sînt înapoi în peisajul Firezului, unde mă așteaptă camera aia splendidă de la nea Grigore Vizireanu. Dar dumneata de unde le știi pe toate? că te cunosc doar de-o oră.

— Eu vă cunosc de mult! Acolo se află repede orice întîmplare. Îmi făcusem planul că o să ne ajutaţi și pe noi, la muzeu.

— Muzeu? Nu. Oi, dragă, și vaci. Şi-o seră de legume. Vreau să fac o seră, să cresc roșii, vinete, ardei și zarzavat la munte. Şi să pricopsesc satul ăla cu o echipă de teatru în stare să bată toate teatrele profesioniste. Dar ia spune, chiar e adevărat ce mi-ai povestit?

— Bineînţeles. Muzeul nostru ar fi mîndru să vă știe printre consilierii săi.

— Lasă muzeul, văd eu ce fac și cu el. Eu acum la altceva mă refer, spune Cavalerul Trac, ridicînd solemn sacul oaspetelui și vîrîndu-i-l în ochi. Tot ce cari aici și mai ales poveștile dumitale corespund realităţii?

— Indiscutabil. Scuzaţi-mă, dar aş vrea...

— Ascultă, omule, întotdeauna obișnuiești să-ţi ceri scuze la tot pasul?!

— Da. Vă supără? Voiam să spun că argumentele mele nu au nici o fisură. Scuzaţi-mi lipsa de modestie și îndrăzneala unei generalizări, dar, ca inginer, sînt deprins cu precizia.

Chipul şi tonul profesorului Valerian Sîrbu devin foarte grave:

— Îţi asumi deci întreaga răspundere? Eşti convins de importanţa lucrurilor pe care le susţii? Te simţi pregătit să apari în faţa „zimbrilor" şi să le spui ce mi-ai spus mie?

— De aceea sînt aici.

— Pe cuvîntul meu că îmi placi. Ascultă, pelerin ajurit ce ești, te mai întreb totuși o dată: pot să sun adunarea necăjiților mei?

— Chiar v-aș ruga. Iertați-mă, dar lipsesc cam de multișor de-acasă și-aș vrea să-mi închei misiunea care, vă asigur, m-a deșelat, dacă-mi îngăduiți această expresie, și-n plus am depășit numărul de zile pe care mi le-am luat din concediu.

— Atunci, pînă dau eu cîteva telefoane, spală-te, îmbracă-te și fă vocalize. Trebuie să fii în formă! Eu cred, vreau să cred în ce mi-ai spus, dar asta nu ajunge: rămîne de văzut cum vor reacționa ei.

— Iertați-mă, se miră tînărul inginer, trecîndu-și grijuliu pieptănul prin păr, există motive pentru o deosebire între ei și dumneavoastră? Presupun că îi cunoașteți foarte bine.

— Niciodată nu cunoști prea bine pe cineva.

Vestea reîntoarcerii profesorului pensionar Valerian Sîrbu zis Cavalerul Trac a făcut rapid ocolul școlii, cu un bogat alai de interpretări: E bolnav, are nevoie de spital. Aș! Nu-i place la țară, asta-i tot. „Da' de unde, vrea să mai rămînă, la catedră, suplinitor, nu-i strică un ban în plus". „Eu cred că vine pentru concursul de teatru școlar, ăsta-i mort dacă nu aranjează un spectacol dublu, după obiceiul lui: unul pe scenă și altul la juriu!" „A scris o carte, vă spun eu. Memoriile lui de belfer, dragă, și acum umblă s-o publice. O să ne vedem încondeiați cu toții, știți care-i obiceiul lui, dacă-i iese o frază frumoasă nu se uită în cine lovește, trăiască stilul! restul nu-l interesează." „Lăsați omul în pace. Nu l-ați văzut? Umblă cu domnișoara Pănoiu, face actele ca să-i cedeze garsoniera lui, bătrînica o fi ea sportivă, dar s-a

săturat să tot vină la școală din capătul ăl'lalt al orașului.

Cîțiva elevi i-au adus flori și, cunoscîndu-i slăbiciunile, ultimul număr al revistei „Teatrul" și publicațiile literare din ultima săptămînă. Au stabilit cum să împacheteze cărțile și cum să le ducă la școală. Au examinat și volumele pe care Valerian Sîrbu hotărîse să le ia cu el: Herodot, Plutarh, Dostoievski, Iorga, Steinback, Camil Petrescu, Kipling („Cărțile junglei" la vîrsta lui ?). Unii și-au notat titlurile; dacă Sîrbu ia cu el aceste cărți spunînd că nu poate trăi fără ele, înseamnă că trebuie neapărat citite. Toate erau în dublu exemplar: se gîndise de mult la clipa asta, aranjînd lucrurile în așa fel încît să-și păstreze anumite cărți, fără a lipsi de ele stocul destinat bibliotecii liceului.

Are, ca toate școlile, un număr, dar lumea îi spune „Școala cu brazi". De mult, în primul an de profesorat, Valerian Sîrbu a avut ideea să înconjoare incinta cu brazi. N-or să prindă, sîntem la șes, căldură mare, umezeală puțină, te canonești degeaba, i s-ar fi zis. Cavalerul Trac, încăpățînat, s-a ținut de brăduți, i-a dichisit după o știință a lui. S-au scurs aproape patruzeci de ani. Brazii sînt acum mari, stufoși, ramurile lor se ating, înlănțuite. Radiația asfaltului încins, izul gazelor de eșapament, scrîșnetele de frînă mor în uriașele perdele de brădet. Foarte adesea, bătrînii cartierului pot fi întîlniți odihnindu-se în curtea școlii ca într-o stațiune. Directorul a vrut de mai multe ori să le spună că așa ceva nu este permis, dar de fiecare dată Valerian Sîrbu s-a opus. Argumentul său: Nu se vede că elevii sînt mai cu obraz atunci cînd dau cu ochii de bătrîni ? În recreații mai schimbă o vorbă cu ei, asta-i mare lucru, istoria pedagogiei așa a început, cu bătrînii care-i în-

văţau pe tineri de la om la om, ar fi vai de lume dacă principiul ăsta ar dispărea.

Aici s-au adunat „Zimbrii", alertaţi de dirigintele lor. Stau pe cea mai retrasă bancă din curte, în umbra dulce a brazilor, şi privesc cu ochi mari de uimire la ceea ce se află pe ştergarul imaculat, întins cu grijă de inginerul Gabriel Mihuţ ca pentru un prînz la iarbă: cîteva bucăţi plate de rocă brun-roşiatică, poroasă.

— Le recunoaşteţi?

Se uită nedumeriţi unii la alţii şi-l fixează cu confuzie pe Cavalerul Trac: Ce întrebare e asta? Şi care-i rostul ei? Sîntem la un test?

— Pe ziua de azi, şeful este dumnealui, cu el trataţi, lui să-i răspundeţi.

— Nu e nici un test şi iertaţi-mă că v-am luat pe nepregătite, zîmbeşte sfios blondul şi zveltul Gabriel Mihuţ, de care privirile fetelor s-au lipit pe furiş, impresia fiind, indiscutabil, extrem de favorabilă. Voiam, reia Mihuţ, să-mi dau seama dacă aveţi o idee corectă despre importanţa descoperirii dumneavoastră, care...

— Noi n-am descoperit nimic! îi taie vorba, neaşteptat de agresiv, Sandu Pleşoianu. Pietrele astea le vedem pentru prima oară. Dacă o fi ceva de capul lor, deşi nu prea arată a cine ştie ce raritate minerală, ori aţi greşit adresa, ori...

Sandu şovăie. Nu e un vorbăreţ şi n-are nici antrenamentul de a-şi susţine părerile.

— Ori ce?

— Continuă, Sandule, îl îndeamnă bătrînul. Ori ce?

— ...ori totul e aranjat de dumneavoastră! Poate că tocmai de asta v-aţi întors. V-a fost milă de noi şi ce v-aţi zis, hai să le aranjez amărîţilor un motiv de reabilitare. Aţi dat peste mineralele astea mai ochioase şi vreţi să puneţi performanţa pe numele nostru.

Fetele îl părăsesc pe frumosul nou venit şi-şi mută cu interes privirile asupra lui Sandu Pleşoianu, semn bun, se poate interpreta că a spus ceva inteligent, uite că mototolul a nimerit-o. Nici băieţii n-au rămas indiferenţi. Păi da, Cavalerul Trac face spectacole din orice, n-ar fi exclus ca şi acum să-i fi venit o idee.

Fruntea profesorului Sîrbu se acoperă de încreţituri.

— Uite unde-i poate duce mintea! Da-mi place, sînt măgulit că mă credeţi atît de deştept şi de generos. Totuşi, trebuie să repet: le văd pentru prima oară. Mihuţ a răsărit pe neaşteptate, ca Ducele de Alba, şi mi-a produs aceeaşi năuceală ca şi vouă.

Mihuţ dă semne de iritare:

— Dumneavoastră şi elevii dumneavoastră mă uimiţi. Am făcut pînă aici nu ştiu cîte sute de kilometri cu o grămadă de ocoluri ca să-mi spuneţi că nu ştiţi nimic?

„Asta-i cam sărit" îi şopteşte Mandache, amuzat, Narcisei, dar se alege cu o palmă-n cap de la Tibi Zaharian. Omul, oricum, vine din Buştenari, şi ei îşi amintesc foarte bine acest orăşel născut din locuinţele şi birourile constructorilor hidrocentralei, oamenii au fost deştepţi, n-au ridicat adăposturi vremelnice, baracamente, ci clădiri atrăgătoare, vile cu etaj, înşirate pe străzi largi, năpădite de flori şi pomi fructiferi. Se termină construcţia dar nu rămîne numai hidrocentrala, ci şi-un oraş care se poate transforma într-o staţiune. „Zimbrii" coborîseră de cîteva ori în Buştenari să dea o raită prin magazine, să mai vadă un film, să ia ziare. Nici nu le-a venit să creadă cînd au dat peste muzeu. Primăria încă nu exista, dar muzeul apăruse. Pe Gabriel Mihuţ nu-l întîlniseră.

— Eu, după ce ies din tură, stau mai mult pe teren, explică Mihuţ. Am de lucru pînă peste cap. După cum

ați văzut, colecțiile noastre sînt în curs de realizare. Ne ajută toți profesorii și elevii de prin împrejurimi, țăranii, muncitorii forestieri, tractoriștii. La sediu stă de obicei soția mea.

— Are ochelari și o rochie așa, largă? zise Dobrotă.

— Da, roșește Mihuț. Acum e și mai largă. Așteptăm un copil. Unde rămăsesem? La colaboratorii muzeului, printre care se numără și echipajele de elevi care vin din țară. Toate aù trecut pe la muzeu și-au fost nu mai puțin de șase în vara asta.

— Știu, rîde Tomiță Mandache. Mereu ne întîlneam cu ei pe muntele Firez și ne tachinam unii pe alții că adică muntele e prea mic și cercetătorii prea mulți și-o să ajungem să ne furăm reciproc descoperirile.

— Și ce-i amuzant aici? bombăne Sandu. Noi am fost trași pe sfoară de-adevărat.

— Fiecare echipaj, inclusiv al dumneavoastră, ne-a oferit o parte din colecțiile adunate pe Firez. Vă asigur, spune Mihuț, ceremonios, că după expertiză toate obiectele valoroase vor fi expuse, avînd o etichetă cu denumirea echipajului donator și cu numele tuturor membrilor săi.

Sandu se posomorăște:

— „Obiecte valoroase"... Noi nu v-am lăsat nici un obiect valoros, doar niște eșantioane banale, între care nu se afla *nimic* din ce ne arătați dumneavoastră. Ați bătut drumul de pomană. Ca să nu mai aveți iluzii, o să vă spunem că în general nu ne-a reușit mai nimic din expediția asta. Echipajul „Tomis", da, s-a învîrtit, a pus mîna pe „artileria" lui moș Vizireanu. Cînd am observat că ne-a dus, era prea tîrziu.

6. Rivalii

„Zimbrii" amplasaseră baza la 500 m altitudine, pe un mic podiș zis „Turnul lui Vodă". Deși nu exista nici o urmă de construcție, profesorul Sîrbu a dedus că trebuie să fie vorba de un loc unde domnitorii se retrăgeau în caz de pericol. Într-adevăr, de pe acest podiș zăreai cu ușurință pînă departe toată valea Buștenarilor, cu drumul principal, cătunele și, mai nou, șantierul hidrocentralei.

La celălalt capăt al podului de peste valea Buștenarilor, își găsise loc de cantonament „Tomis"-ul ; aceeași altitudine, aceleași avantaje. Dobrogenii, scunzi, îndesați, arși de soare, ca veniți de la tropice, purtau tricouri și berete marinărești, deși nu erau chiar de pe litoral ci dintr-o comună pierdută în lanurile Dobrogei centrale, pe Podișul Dorobanțului.

Programul era cam același de ambele părți : pînă la amiază colindau muntele, după masă examinau și ordonau agoniseala științifică, iar seara tăifăsuiau la clasicul foc de tabără.

Se vizitaseră reciproc încă din prima zi. Amabilitate desăvîrșită, veselie, schimb de impresii, planuri de cooperare. Mai-marele „Tomis"-ului era un băiat solid, bălan, cu niște ochi verzi care-i jucau în cap de istețime, Picu Arambașa. Două lucruri îți atrăgeau atenția la el : în primul rînd mîinile enorme, pietroase, negre-purpurii, muncite zdravăn în satul lui și-n al doilea rînd faptul că știa pe de rost toate comenzile și termenii marinărești în engleză, italiană, greacă, turcă, spaniolă și-n alte limbi, care or fi fost ele, că n-aveai cum să-l controlezi. Profesorul lor era o profesoară care avea rude pe șantier și era poftită mereu în vizită. N-avea

de ce să se îngrijoreze lăsîndu-i singuri. Băieții, deprinși să petreacă timp îndelungat pe cîmp, la lucrările agricole sau la pășune cu vitele și cu caii, găsiseră că muntele nu este decît tot un fel de cîmpie, doar ceva mai înclinată și cu copaci foarte mulți. Ridicaseră corturile în linie și plantaseră între ele catarg cu steag și diferite fanioane, antenă radio, un horn vopsit roșu cu dungi albe sub care făceau focul, în fine, o roată de cîrmă. Era clar că „Tomis"-ul locuia pe munte într-un vapor.

Arambașa îi scotea dimineața cu fluierul pe „punte", le inspecta ținuta, dădea ordine privind îndeplinirea programului zilei. „Zimbrii" făcuseră haz de acest joc, dar în curînd observaseră că „zăpăciții ăia care fac pe marinarii" frigeau la cină carne proaspătă și se aprovizionau copios cu lapte, caș și brînză proaspătă punînd în inferioritate conservele și slănina afumată care constituiau proviziile de căpetenie ale vecinilor.

Într-un rînd, „Tomis"-ul i-a înnebunit cu aromele unei mîncări care-ți lăsa gura apă, un fel de cilindru din bucăți de carne de berbec, chibzuit presărată cu mirodenii, înfipt în frigarea care se învîrtea necontenit deasupra jarului, în timp ce bucătarul de serviciu reteza pedant șuvițe din marginile fripte, lăsîndu-le să cadă în farfuriile cu pilaf.

„Zimbrii" fuseseră invitați să guste și ei, și gustaseră zdravăn, sub privirile încîntate ale lui Picu Arambașa care, din clipa aceea, deveni un fel de șef al ambelor echipaje. Tibi Zaharian s-a străduit cît a putut să-i micșoreze influența, dar împrejurările nu i-au fost favorabile. Prima ploaie cu vînt puternic era să le ia corturile pe sus dacă dobrogenii n-ar fi intervenit la iuțeală sub comenzile marinărești în șapte limbi ale lui Arambașa, refăcînd cu pricepere sistemul de ancorare. Tot Arambașa, impresionîndu-l plăcut pe Valerian Sîrbu,

a fost de părere ca fiecare basm și fiecare cîntec din partea locului să fie înregistrat nu numai de la cîte o singură persoană, ci de la minimum două, de preferință un om în vîrstă și altul foarte tînăr, astfel încît să se vadă în ce fel generații diferite rețin și îmbogățesc — sau strică — una și aceeași piesă folclorică.

Marea lovitură pe care a dat-o Arambașa, de fapt nu el ci un om de-al lui, un botos scurt, îndesat, cu ochelari groși, a fost însă ipoteza cu privire la originea numelui de Apuseni al comunei care se află în sudul muntelui. Poate că anterior fusese în vest, dar se strămutase aici din motive necunoscute sau, cine știe, dinspre apusul masivului muntos veniseră primii ei locuitori?

Cele două echipaje au făcut cercetări în acest sens. Nu au găsit însă nici un argument în favoarea acestor prime supoziții. Un lucru apărea însă foarte clar; versantul sudic al muntelui era străbătut de o neobișnuită puzderie de pîraie. Intuiția ochelaristului lui Arambașa a fost să lege cuvîntul „apă" de „Apuseni". Arambașa a dat fuga la Bușteni în cabina telefonică și a chemat facultatea de filologie, unde are el un neam care la rîndul lui a adus la aparat un expert în istoria limbii române. Specialistul a fost de părere că nu este imposibil ca în străvechea limbă a dacilor rădăcina substantivului care denumește lichidul vital să fi fost „ap", ceea ce l-a influențat ulterior pe latinescul „aqua". Deci Apuseni, locul cu multă apă? Poate da, poate nu, în orice caz o ipoteză interesantă. Această lungă convorbire telefonică a secat de bani echipajul „Tomis", dar l-a ridicat în ochii tuturor. Cavalerul Trac stătea acum de zece ori mai mult de vorbă cu Arambașa decît cu oricare din propriii elevi. Acest lucru l-a iritat pe Zaharian și i-a necăjit și pe ceilalți colegi: „Ia stai, domnule, cum vine asta, noi ce mai sîntem aici?" Îi mai supăra și o

glumă a lui Arambaşa care, poate cu o intenţie totuşi bună, le spusese „Zimbri de catifea". Ei o luaseră însă drept o jignire: „Adică ne consideră nişte mototoli?"

Treptat, prietenia a început să se subţieze. La orice ar fi spus Arambaşa, Tibi Zaharian avea obiecţii, iar colegii săi îl susţineau pînă în pînzele albe ştiindu-se că, de multe ori, aşa cum antipatia faţă de cineva te face să negi prosteşte un adevăr exprimat de acesta, tot astfel îi dai dreptate prietenului chiar cînd în sinea ta eşti convins că bate cîmpii.

Sandu Pleşoianu vedea în Arambaşa un al doilea intrus, care-i fura ideea, ca şi cum acesta avusese posibilitatea să afle de la două sute de kilometri ce fusese în capul lui Sandu cu atîta vreme în urmă. Succesul, priceperea şi fermitatea lui Arambaşa tocau mărunţel orgoliul lui Sandu. Primul mesaj expediat de el, care avea ca sarcină comunicarea prin porumbei, conţinuse, alături de informaţiile normale privind starea sănătăţii şi progresele echipajului, laude entuziaste la adresa „extraordinarilor colegi din Dobrogea". Al doilea mesaj însă îi califica drept „nişte îngîmfaţi, vor cu orice preţ să ne-o ia înainte, umblă să ne păcălească. Zaharian a avut ideea să punem mînă de la mînă şi să-i cumpărăm ceva lui moş Grigore Vizireanu, sau să-i dăm pur şi simplu banii, ca să ne spună poveştile pe care numai el le ştie dar nu vrea, încăpăţînatul, să deschidă gura. Arambaşa de colo a rîs: «He-he, boierilor, dacă sînteţi în măsură să aruncaţi cu banii, aruncaţi-i în buzunarele noastre, că acolo-i secetă mare! Cît despre moş Vizireanu, nu vă îngrijoraţi: găsim o metodă de îmblînzire şi-n două-trei zile vă poftesc cu magnetofonul la înregistrare.» Auzi tu, Violeta, ce şmecher! Vrea să ne ia banii!"

— Mai bine-i dădeam, reflectează Narcisa. Au reuşit pînă la urmă? Au reuşit. Au obţinut tot ce-au vrut de

la moșneag? Au obținut, și tocmai pe motivul ăsta s-au ales cu locul trei. Medaliile de bronz... Nouă nici măcar niște nasturi nu ne-a dat juriul, să-i coasem în locul ălora care ne-au sărit hîrșîindu-ne de stînci. Le-am zis cu noblețe dobrogenilor: „banii n-aduc fericirea, drumurile noastre se despart", ne-am apucat de cercetări pe cont propriu, *top-secret*, și-am venit cu mîna goală.

Lui Tibi îi place de Narcisa, dar ține în egală măsură și poate chiar mai mult la orgoliul său de comandant al fostului echipaj:

— Care mînă goală? Mînă goală înseamnă cînd aduci două seturi complete cu eșantioane de roci, plus calabalîcul de fluiere, tulnice și cimpoaie, plus mașina de tors din secolul trecut, care pot fi întîlnite numai pe Firez?

— Poți s-adaugi și întîmplarea cu simpaticii ursuleți de cîte două-trei chintale bucata, îi sugerează Violeta Fanici, desemnînd cu cîrja în aer niște forme uriașe.

— Ăla nu-i fapt științific.

— Depinde cum îl privești. După amănuntele pe care mi le-a dat Sandu, se pot trage concluzii dintre cele mai științifice. De cînd problema raportului dintre curaj și frică nu mai interesează știința?

— Sandu ți-a scris vrute și nevrute, a cheltuit de pomană energia bieților porumbei.

— Ascultă, Zaharian Tiberiu, zîmbește Violeta, împungîndu-l cu cîrja, de ce nu ești tu mai așa, mai mușchetar, să-ți fluturi pălăria cu pene omagiindu-l pe adversarul căruia îi reușește și lui o lovitură? Fii generos, nu-i strica lui Rățoi bucuria.

— Tibi e pragmatic, metafizic și agnostic! zice repede Anișoara Samoilă, de se miră și ea cum de i-au venit dintr-o dată în cap atîtea cuvinte importante. Pen-

tru el, tot ce face Rățoi nu există! Pur și simplu îl suspendă din realitate.

Rățoi protestează, nemulțumit. Nu-i place să i se ia apărarea, deși ar cam avea nevoie. Dacă ar fi să se facă un clasament, între ultimul plasat și Rățoi ar fi cîteva poziții libere. E, dar Narcisa tocmai cu el e prietenă! Ce poate fi comun între Narcisa și acest Rățoi posac, bănuitor și căpățînos? Nici ca fotbalist nu prea contează. Singurul care afirmă că e ceva de capul lui, în acest domeniu, este el însuși, încă nu s-a mai găsit un al doilea să-i dea dreptate (excepție făcînd Sandu Pleșoianu, care nu contează), dovadă că a căzut la toate selecțiile cluburilor unde s-a prezentat. Ce să-i faci, Rățoiule, asta-i viața, nu te supăra. Poate într-o zi o să se descopere că toți s-au înșelat și tu ești un geniu! E drept, se descurcă onorabil în reprezentativa școlii, dar altminteri Tibi îl dribleaza de-l face de rîsul spectatorilor, Dobrotă îl „ia“ cu cea mai mare ușurință la viteză, iar cu Didel Stoianovici comparația nici măcar nu-și mai are rostul, acesta fiind titular la juniorii marelui club „Fortis“.

Dintr-un punct de vedere, privilegiul de a se bucura de prietenia Narcisei e foarte dur pentru Rățoi: fata îi vorbește cel mai adesea răstit, îi adresează veșnic mustrări usturătoare, uneori se preface că pur și simplu nu-l vede — da, însă la cinematograf nu s-a dus niciodată decît cu el, în excursii îi vezi întotdeauna alături, iar seara îi întîlnești plimbîndu-se pînă tîrziu de la un capăt la altul al străzii. Narcisa, pe lîngă că deține primul loc printre frumoasele cartierului, mai e și deșteaptă, îți întoarce vorba de nu te vezi și învață excelent. Ce-ar putea avea de discutat cu *legatul ăsta de gard?*

— Toate acestea îmi evocau anii cînd eram elev, spune

Mihuț ceremonios ca de obicei. Am trecut și eu prin împrejurări asemănătoare, și partea interesantă este că, sub o formă sau alta, le întîlnești toată viața. Acum, de exemplu, sînt trimis aici de soția mea. Spun asta pentru că, vă mărturisesc, nu am avut niciodată preocupări speciale de istorie, etnografie, botanică și așa mai departe. Sînt inginer electronist și, fără să fi întors vreodată spatele vreunei cărți importante din afara domeniului meu, m-am concentrat totuși asupra acestuia. Vedeți, soția mea este profesoară de istorie și geografie la liceul din Buștenari. Pe ea a găsit-o potrivită primarul să-i dea în seamă înființarea și conducerea muzeului, iar ea m-a pus la treabă mai întîi pe mine. Lucrul e foarte anevoios, dar cine s-o ajute în primul rînd dacă nu soțul ei? Nu ne plătește nimeni, e o activitate obștească, așa că oricît ar fi de interesante poveștile dumneavoastră, pe mine soția m-a trimis să rezolv problema acestor eșantioane care, nu-mi explic de ce, vi se par necunoscute deși noi sîntem convinși că *dumneavoastră* le-ați adus la muzeu!

Dar nu-l ascultă nimeni. Întîmplarea cu cei doi urși e prea atrăgătoare ca să nu-i consacre un mic taifas — al cîtelea?

7. Aparatul de filmat ratează

Toată dimineața făcuseră pe alpiniștii, nu era chiar alpinism, dar oricum trebuiau să se uite bine unde puneau piciorul și uneori recurgeau la corzile de siguranță. Aveau în față peretele numit „Creasta Cocoșului", o enormă secțiune în munte vîrstată de sedimentele rocilor

uimitor de clar stratificate. Cine știe ce întîmplare geologică tăiase, în noaptea unei ere străvechi, o felie de munte lăsînd la vedere straturile ca în cea mai școlărească planșă geologică. Puteai să recoltezi orice, pe alese, dar surpriza cea mare era că descoperiseră un depozit substanțial de scoici pietrificate. Dislocaseră sute de cochilii, fiecare dintre ele prilejuind strigăte de triumf. Una este să citești în carte că munții conservă cutare și cutare urme ale vieții din timpuri imemoriale și alta este să le vezi cu ochii tăi și să le culegi.

Se felicitau și pentru alt soi de noroc: căldarea muntoasă, cu tot, cu „Creasta Cocoșului", aveau să fie în curînd inundate de apa barajului de acumulare. „Zimbrii" erau printre ultimii cercetători care mai vedeau această superproducție geologică pe ecran panoramic.

La întoarcere, Mandache s-a trîntit în iarbă și-a zis că e ora două, el e obosit și înfometat și mai departe nu merge. Vrea odihnă și mîncare aici, acum, la umbra pinilor. Cine e-n toate mințile, să ia loc lîngă el.

S-au lungit comod în jurul lui, avea dreptate: „Alo, bucătarul de serviciu, adu lista, băiete!"

Bucătar de serviciu era Tibi Zaharian dar, ca de obicei, convinsese pe cineva — de data asta pe Bratoloveanu — să rămînă el în tabără cu ale gospodăriei bucluсuri.

— Acum să te văd, Tibi, a spus Anișoara Samoilă. L-ai lăsat tu pe Bratoloveanu să-ți țină locul la ceaun, dar n-ai prevăzut că azi mîncăm pe teren. Cu ce ne servești?

Stăteau lungiți pe iarbă, amuzîndu-se să-i comande lui Tibi: „Chifteluțe marinate, tăticu', și-un pepsi. Repede!", „Mie-mi aduci păstrăvi la grătar, alege-i să fie bine dezvoltați!", „Eu mă mulțumesc cu un șnițel mare, și nu uita garnitura — mazăre, orez, morcovi — hai că-ți

dau un bacșiș bun, om te fac.“

Tibi se dezbrăcase pînă la brîu și imperturbabil făcea plajă.

— Ați greșit restaurantul. Aici servește maestrul Rățoi. Păi ce faci, Rățoi, ne lași să flămînzim?

Aveau întotdeauna la ei, pentru orice eventualitate, o cratiță enormă de aluminiu, o tigaie și rucsacul cu „alimente de campanie“. Rățoi n-a spus nimic; a făcut groapa de vatră, aprinzînd focul și punînd de mămăligă, după care a pregătit, să le aibă la îndemînă, ouăle și brînza, din care avea să facă omletă. Zece cepe aveau să furnizeze vitaminele, iar biscuiții Eugenia — dulcele necesar istoviților exploratori. Îl silise Tibi din vreme pe Rățoi să-i țină locul sau improvizase pe loc această soluție, bazîndu-se pe faptul că Rățoi alcătuia, împreună cu Bratoloveanu și cu Sandu Pleșoianu, categoria celor care nu erau în stare să te refuze și pe care-i punea mereu, prin rotație, să facă tot ce nu-i convenea lui? Îndurînd privirile disprețuitoare ale Narcisei, Rățoi a așteptat stoic să dea apa-n fiert și a golit în oală săculețul de mălai. Narcisa ar fi putut, numai cu o singură vorbă, să-l pună pe Tibi la locul lui și să-l scoată pe Rățoi din situația de subaltern, dar tactica fetei era să-l lase să se trezească singur.

Gigi Dobrotă se înfundase la vreo sută de metri în pădure, pe motiv că nu-i era foame, în schimb avea un mare chef să deseneze un copac pe care-l ochise mai demult. Cînd această declarație vine de la un tip atît de talentat, n-o poți pune sub semnul întrebării; desenatorul de rasă desenează oriunde s-ar găsi și oricît ar fi de obosit. Ei știau însă prea bine că artistul lor avea, ca de obicei, ceva bun de mîncare și se retrăsese pentru a înfuleca singur. Maică-sa îl înzestrase cu o casoletă de inox, compartimentată, închisă ermetic și lăcătuită. Glumele pe

seama acestei cutii-minune burdușită cu delicatese nu lipseau, dar nimeni n-avea curaj să-i spună lui Dobrotă clar că e meschin. Cu artiștii — și în special cu cei care țin jurnalul expediției — trebuie să fii precaut, la ei pînă și egoismul sau lăcomia ar putea fi semne de genialitate. Să fi fost în cauză altcineva, de mult i-ar fi înhățat ei proviziile, dar dacă-l superi nu-ți mai face un portret favorabil în jurnal, așa că lasă-l în pace.

Rățoi răsturnase mămăliga bine fiartă, densă, aurie, care se răcea prinzînd o coajă atrăgătoare. Bucătarul fără voie tocmai se pregătea să înceapă tehnologia jumărilor cînd au izbucnit înfricoșătoarele strigăte. Dobrotă a apărut cu buzele arse și cu un mușchiuleț afumat în mînă, perpelit la focșorul individual pe care-l încropise departe de privirile și de nările colegilor.

— Urșii! Ajutor! a strigat el — alergînd și continuînd în neștire să muște din carne. Vin urșii! Urșii!

În mod normal, nimeni nu l-ar fi luat în serios dar cum și-ar fi desconspirat el, de dragul unei glume oarecare, bunătatea de mușchiuleț de porc afumat, pe care maică-sa îl împănase cu slănină și cățel de usturoi sub o aromată ninsoare de mirodenii? Cu toate astea, de unde urși? Citiseră că ultimul de prin partea locului fusese vînat cu treizeci de ani în urmă.

— Nu e nici un urs pe-aici în afară de tine, Dobrotă, și nu te apropia cu bunătatea aia că leșinăm de poftă!

Dar valurile tufărișului ondulau sub înaintarea unor ciudate prore rotunde, păroase, castanii — și colegii speriatului au văzut apărînd două namile brune — urși veritabili, ca la circ sau la grădina zoologică, numai că aici lipseau gratiile.

Groază. „Zimbrii“ cu Cavalerul Trac în frunte și-au simțit picioarele de ceară și inimile-n gît. Urlau de spaimă, mai precis credeau ei că urlă, dar nu reușeau

să scoată decît niște chițăieli. Cu o îndemînare și o iuțeală de care nimeni n-o crezuse capabilă, Anișoara Samoilă, ținînd aparatul în dinți, s-a cățărat fulgerător în bradul gigantic sub care campaseră. Urșii se apropiau colosali, cu labe enorme și capete înspăimîntătoare, greoi și în același timp sprinteni, obuze de mușchi, reflexe, gheare și colți.

Și-atunci a fost ziua cea mai lungă a lui Rățoi. Șansa pe care n-a ratat-o. Marea pagină a vieții sale.

— Nimeni nu mișcă! a șoptit el, dominator. Tibi, nu-ți mai bîțîi fundul! Narcisa, *taci* naibii din gură! Dom' profesor, terminați *imediat* cu eroismul; dacă mai ridicați bastonul v-ați ars! Toată lumea *stă* așa cum spun *eu!*

Și-așa au stat, neclintiți, ca niște statui. În glasul lui Rățoi sunase ceva neîntîlnit la el pînă atunci, o inflexiune care îți impunea supunere și-ți dădea siguranță. Mai tîrziu, Tomiță Mandache avea să spună că nici măcar limba-n gură nu și-o mai mișcase.

Și-a înaintat Rățoi cu pași foarte înceți și foarte mici, milimetrici, spre urși, vorbindu-le pe jumătate răstit, pe jumătate prietenos, ca unor neastîmpărați inofensivi:

— Ce-i cu voi, ați venit în vizită? Puteați să ne anunțați. Hai că nu vă gonesc. Pariez că v-a făcut poftă friptura clandestină a marelui meu amic Gigi Dobrotă. Sst, fiți cuminți! Am și eu ceva pentru voi, e mai puțin delicat decît menu-ul lui Gigi, dar sper c-o să vă placă.

Și, cu mișcări foarte încete, Rățoi a rupt o bucată mare de mămăligă punînd-o jos, și unul din urși s-a apropiat și a adulmecat-o și a început s-o rostogolească între labe și să mănînce cu îmbucături mici.

Și-a mai luat Rățoi o bucată, și încă una, și încă una, procedînd la fel și vorbindu-le întruna fioroșilor oaspeți:

— Așa, blindaților. Mîncați. Asta am, asta vă dau.

După aia vă întoarceți de unde-ați venit, iar pe viitor să nu mai dați buzna. Eu știu că aveți un fond bun, sănătos, dar trebuie să recunoașteți că mutrele voastre nu-i prea dau omului curaj.

Şi se plimba Rățoi pe dinaintea lor, vorbind fără încetare și rîzînd, deși fruntea îi era îmbrobonită de apa fricii.

— E bună mămăliga, da? Nici prea caldă, nici prea rece. Nu v-ați pus însă problema ce mai mîncăm noi! Altă dată să vă anunțați din timp intenția de a ne vizita, cojoace ambulante ce sînteți. Acum o să mîncăm jumările goale. Dar nu-mi pare rău; am avut ocazia să vă cunosc. Vă dați seama ce noroc pe capul meu? O să am cu ce mă lăuda o viață întreagă! Acum, gata. Recepția a luat sfîrșit, mai duceți-vă și pe la alții. Vă recomand cu căldură echipajul „Tomis", ăia sînt mult mai bine aprovizionați.

În ciuda situației, pe Narcisa a pufnit-o rîsul. Cu greu s-a stăpînit, a fost nevoită să-și muște buzele.

Şi-n cele din urmă, înțelegînd că fuseseră primiți prietenește, că nu-i păștea nici un pericol și nu mai au nimic de mîncat, cei doi urși au mai amușinat nițel prin iarbă culegînd ultimele firimituri, după care s-au întors demni pe unde veniseră.

Rățoi s-a lăsat să cadă în iarbă, istovit. Narcisa a alergat spre el, s-a lăsat în genunchi în fața lui, i-a cuprins capul în palme și l-a sărutat. Rățoi nimerise dintr-o emoție într-alta. A găsit încă o replică potrivită:

— Unde-s urșii ăia, că-i chem înapoi? Poate mă mai aleg cu o sărutare!

Anișoara Samoilă a coborît din copac:

— Nebunaticilor, sînt mare, măi! Am tras totul, de la apariția urșilor și pînă la pupicul acordat de prințesă

marelui viteaz! Avem aici capodopera documentarului mondial! zise ea, mîngîind cu duioșie aparatul

Zaharian era furios pe Rățoi că reușise, pe Narcisa că-l sărutase și mai ales pe el însuși că nu avusese nici un rol în ceea ce se petrecuse. Şi-a descărcat nervii pe seama Anișoarei, învinuind-o de imprudență prostească, păi cum, noi eram în cea mai mare primejdie și tu, oploșită la adăpost de fiare, filmai fără să te gîndești că zgomotul aparatului ar fi putut irita urșii. Ești iresponsabilă, nebună de legat!

Pe urmă i-a părut rău că folosise cuvintele „primejdie“ și „fiare“ socotindu-le în dezavantajul lui. Şi-a răsfoit mental carnețelul, căutînd ceva cu care să salveze aparențele. Este de mult știut, a spus Tibi cel bine informat, că animalele sălbatice, chiar și cele mai crude, nu-l atacă pe om, cu condiția, bineînțeles, să nu fie provocate. Dacă stai liniștit, te ocolesc, e un lucru bine știut. Sper să-i mai întîlnim pe urșii ăștia simpatici.

— Eu nu, a oftat Sandu Pleșoianu.

— Te cred. Pe tine te sperie orice.

Rățoi, pe care nimic nu-l necăjește mai mult decît să vadă cum cineva lipsit de apărare e luat peste picior, a bombănit:

— Auzi, Tibi, dacă te pricepi atît de bine, ia-o, domne, spre tufișurile alea, ursuleții cumsecade or mai fi pe-acolo, du-te, mîngîie-i.

— Crezi că mi-e frică? a roșit Tibi, care nu se așteptase la provocare. Ți-l aduc de urechi pe care-l vrei. Uite-acum mă duc!

A pornit hotărît deși cu groaza-n suflet spre zona indicată.

— Nu vă mai prostiți! a strigat cu asprime profesorul Sîrbu. Zaharian, nu te duci nicăieri. Rățoi, lasă-l în pace. Gata. Rucsacurile în spate și înainte marș, spre

tabără O să mîncăm pe drum glucoză și biscuiți. N-am nici un chef să mai rămîn aici, vreau să fiu un pensionar cu mîinile și picioarele întregi.

Tibi s-a prefăcut dezamăgit de această intervenție, păi se poate, dom' profesor, îmi luați dreptul de inițiativă ? Vreți să se creadă că sînt fricos ?

Era însă clar pentru toată lumea că hotărîrea profesorului îl scotea dintr-o mare încurcătură, Tibi aflîndu-se fie în situația de a comite o nebunie reîntîlnindu-se cu fiarele și stîrnindu-le, fie de a se opri, umilit, la jumătatea drumului. Acestea nu sînt decît simple ipoteze. Nimeni nu poate ști ce s-ar fi întîmplat.

A doua zi, coborînd în Buștenari, Anișoara Samoilă s-a dus glonț la cineclubul constructorilor, rugîndu-i pe confrații ei de-acolo să-i developeze acel film senzațional. În timp ce un tînăr amabil înfășura pelicula pe tamburul tancului de developat în camera obscură, Anișoara, de afară, îi povestea entuziastă, în termenii atît de dragi cineclubiștilor, conținutul bobinei — este ceva nemaipomenit și tras sută la sută pe viu, cine-ochiul lui Dziga Vertov și verité-ul lui Flaherty, suspansul lui Hitchcock și cadrul pictural al lui Eisenstein, plan depărtat, prim plan, plan mediu, panoramic, plan-detaliu, apariția urșilor, reacțiile colegilor, intervenția fantastică a lui Rățoi — cu pelicula asta merg la premiul întîi pe țară !

— Frumoase visuri, a spus serviabilul laborant apărînd cu o expresie neîncrezătoare de după draperia grea de pluș, dar cu pelicula asta nu se poate face nimic.

— Ce vrei să spui ?

— Uită-te și tu. Nu-mi dau seama cum ai umblat cu ea, dar a intrat lumină și a voalat-o complet.

Anișoarei Samoilă i-au dat lacrimile. Nimic din ceea ce filmase nu se mai vedea.

Inginerul din Buștenari încuviințează în stilul său blînd, extrem de cuviincios:

— Deși nu m-au încîntat niciodată episoadele violente, trebuie totuși să recunosc că filmul dumneavoastră, în caz că v-ar fi ieșit, v-ar fi adus într-adevăr cel puțin un premiu special.

— Dar *a ieșit!* oftează Anișoara Samoilă. Vă jur. Nu mai sînt o începătoare! Caseta era perfect etanșă, am controlat-o și înainte și după.

— Ai controlat-o aiurea, bombăne Cavalerul Trac. Te pricepi de nu mai poți! Dar acum, gata. N-avem document, înseamnă că n-a fost nimic adevărat. Nici eu nu mai cred că întîmplarea aia s-a petrecut în realitate.

Omul e bătrîn, a ieșit la pensie, la urma urmelor nu mai are nimic cu școala, îi asistă ca voluntar dar într-atît a pus la inimă expediția, încît toate bucuriile și necazurile ei au devenit ale lui, a ajuns chiar să împrumute limbajul elevilor. Se răstește la Sandu Pleșoianu:

— Pe tine să nu te văd. Prima ta grijă cînd am ajuns în tabără a fost să croșetezi pe hîrtie toată povestea și s-o introduci în scrisoarea trimisă cu al treilea porumbel. Stimabilii tăi părinți au luat-o de bună și-au început să mă bombardeze cu telefoane: întoarceți-vă imediat, noi nu v-am încredințat copiii ca să-i mănînce urșii!

Cei de acasă, între care tatăl Narcisei, om întreprinzător, alertaseră însă și autoritățile județene care luaseră urgent măsuri: ocolul silvic organizase supravegherea strictă a tuturor viețuitoarelor pădurii, altminteri bine cunoscute, de mult înregistrate, supravegheate și urmărite. Era necesar, Firezul fiind cutreierat de șase echipaje.

— Da, spune Mihuț, asta-i cifra, șase echipaje. Să fi fost două-trei acolo, dar șase? M-am zbătut săptă-

mîini întregi ca să dau de urma fiecăruia Cu unele m-am lămurit prin telefon, pe altele a trebuit însă să le vizitez și sînt presărate prin toată țara.

— Dacă într-adevăr pietrele astea reprezintă o valoare și sînteți interesat să știți cine vi le-a adus, ați fi putut da un anunț la „mica publicitate", spune Violeta.

— Ca să-mi răspundă cine știe ce zăpăciți că gata, ne-ați găsit, noi sîntem cei pe care-i căutați? Nu. Trebuia să mă edific singur, și încă luîndu-mi măsuri de precauție. Mi s-a întîmplat ca într-un caz să fiu mai imprudent și gata, cineva a și dat glas, eu sînt eroul, eu am făcut minunea!

— Oportunist, apreciază Tibi. Sper că l-ați aranjat nițel?

— Alții, văzînd cum mă învîrtesc enigmatic prin școală, m-au luat drept antrenor de fotbal în căutare de talente.

— Păi cam arătați a sportiv, pe cuvînt, apreciază Rățoi. Sînteți solid, pariez că ați făcut sport, poate chiar fotbal.

— Da' de unde. Mi-ar fi plăcut, dar nu aveam aptitudini. Mai mult: manifestam detestabila tendință de a-mi faulta grosolan adversarii care mă depășeau — și mă depășeau toți.

Rățoi scutură energic din cap:

— Imposibil. Nu sînteți dumneavoastră omul care să loviți.

— Așa e, mulțumesc, dar nereușita te face invidios, te împinge la gesturi condamnabile, oftează muzeograful amator. Sper că într-o bună zi un specialist adevărat va oferi celor care m-au luat drept antrenor de fotbal șansa consacrării.

— Mie-mi spuneți? E greu să pătrunzi într-un club mare.

— Problema asta, spune Mihuț, e destul de delicată și din păcate nu sînt cel mai în măsură s-o discut. Eu pentru altceva sînt aici.

Zaharian s-a lungit într-o rînă pe iarbă lîngă ștergarul cu minerale :

— Ați spus că sînteți prudent ; cum se explică faptul că nouă ne-ați dezvăluit totul de la început ?! Poate v-ați săturat de alergătură și cine știe, v-ați zis, hai să termin odată, pun treaba pe numele cui s-o nimeri.

— Tibi, nu fi obraznic ! îl avertizează Cavalerul Trac.

— Lăsați-l, gîndește corect, deși după o logică despre care n-aș spune că merită aplaudată. Probabil că a văzut el cîte ceva în viață. O să-i răspund : nu v-am spus chiar *totul*, mai sînt unele amănunte pe care nici eu nu le cunosc, dar sper că împreună cu dumneavoastră le voi da de urmă. Deocamdată, aș ruga pe acela sau pe aceea dintre dumneavoastră care sînt mai aproape de chimie să examineze în laborator una dintre aceste „turte". Știu că aveți acizi, microscop și tot ce este nevoie.

8. Un cîntec care spune totul

După zile în care nu se întîmplă mai nimic poate apărea una cînd cele mai diferite situații și evenimente se înghesuie într-atît încît simți la o mare distanță începutul acestei zile, ca și cum el ar aparține alteia, mult mai îndepărtată în timp. Este senzația bine cunoscută celor care întreprind în cursul unei singure zile o foarte lungă călătorie, dar aceeași senzație poate fi dată nu numai de parcurgerea unui itinerar pe o țesătură de autostrăzi, ci și în spațiul unei aglomerări de evenimente.

De la Ducele de Alba și neuitata luptă cu nestatornicul Box, pînă la primul succes fotbalistic și la ciudata apariție a pietroaielor din rucsacul muzeografului de nevoie, Sandu Pleșoianu avea sentimentul că într-adevăr trecuseră nu un număr de ore, ci de săptămîni.

Nu este o rocă. Este o bucată de fier. Natura oferă rar și în cantități mici elementul *Fe* necombinat cu alte elemente. El trebuie redus din minereul care-l conține. Eșantionul examinat în laborator de Zaharian, Bratoloveanu și Violeta provine dintr-o astfel de operațiune siderurgică. Este o „turtă" de fier. Reactivii folosiți nu lasă nici o îndoială : fier curat. Mihuț adaugă că forma „turtelor" duce la presupunerea că este vorba de urme rămase în vatra unei topitorii ; tehnologia folosită și stadiul de oxidare indică o vîrstă de circa 15 secole. Este concluzia specialiștilor care au studiat „turtele" la aproximativ zece zile după ce muntele Firez fusese părăsit de tinerii exploratori.

Toate cele șase echipaje își făcuseră drum pe la muzeul din Bușteni. Toate șase donaseră o parte din materialele culese : eșantioane de lemn, de rocă, de sol, planșe cu insecte și plante, un chimir, un ciubăr, un fluier — ce-l lăsase inima pe fiecare să dea din agoniseala științifică. Toate șase avuseseră grijă să și eticheteze donațiile cu denumirea echipajului, data și locul isprăvii.

Ca de obicei, în tot acest timp se perindaseră prin muzeu, în exact același scop, și o sumedenie de localnici ; se dovedea că pe Firez și în împrejurimile sale mocniseră timp îndelungat mari ambiții, abia acum ivite la lumină. Tineri lucrători forestieri în blugi și pantofi de tenis aduceau figurine sculptate în lemn de-a lungul săptămînilor petrecute în inima pădurii. Țărănci timide

donau costume populare valorînd fiecare o avere. Marin Voica, octogenar, fost în viața lui argat, căruțaș, factor poștal, vatman de tramvai în București și operator la cinematograful din comună, prezentase un extraordinar act semnat de Matei Basarab din care reieșea, nici mai mult, nici mai puțin decît că, prin stră-stră-stră-străbunicul său, milostivit pentru „bună slujbă domnească“ — aventurosul moșneag încovoiat de ani ca mînerul propriului baston era, potrivit dreptului feudal, moștenitorul unei întinderi care acoperea cam un sfert din muntele Firez. O impresionantă mulțime de învățători aduceau monografii ale satelor scrise pe caiete școlărești și tot felul de studii, „Tehnici de prelucrare a lemnului în zona Firez“, „Arta populară pe Firez“, „Cîntece bătrînești de pe Firez“, unelte străvechi, vase de ceramică și instrumente muzicale populare, împreună cu albume filatelice, colecții de fluturi, caiete cu poezii și tablouri cu promoțiile elevilor, cei ajunși oameni de seamă fiind scoși în evidență prin fotografii mai mari.

Inginerul Mihuț și soția sa erau în centrul unei acțiuni care se dezvolta vertiginos, amenințînd să-i covîrșească. Tot timpul liber și-l petreceau sortînd potopul de donații, redactînd sute de scrisori pentru a cere părerea specialiștilor din marile centre și hotărînd care obiecte trebuiau neapărat să fie adăugate expunerii permanente și care să-și aștepte rîndul în depozitul muzeului pentru ocazii speciale. Stabilirea valorii unui obiect deosebit le dădea aceeași euforie ca amintirea plajei de la Costinești unde se cunoscuseră în vacanța studențească premergătoare anului patru.

Lucrul s-a petrecut și în clipa cînd a venit rîndul pungii de plastic cu „turtele de fier“. Poate că inginerul Mihuț, văzîndu-le nearătoase și-n plus fără etichetă, le-ar fi lăsat să mai aștepte, dar profesoara de geografie

Mihuț nu-și permitea neclarități într-un domeniu atît de apropiat de al ei. A observat dintr-o aruncătură de ochi natura acestui material, l-a supus analizei și rezultatul a fost confirmarea fără nici un dubiu: „Fier curat, obținut printr-o tehnologie primitivă". Cine îl adusese, de unde, cum? Soții Mihuț i-au pus în stare de alertă pe toți profesorii și elevii din zonă: căutați ceva asemănător!

Toamna venise în acel an mai devreme, cu ploi stăruitoare și vînt prevestind iarnă timpurie. Colaboratorii soților Mihuț nu făceau însă parte din categoria comozilor. Aflaseră ce reprezentau „turtele de fier", ipoteză confirmată între timp de profesorii facultății de metalurgie, căreia i se trimiseseră mostre prin poștă, și cutreierau Firezul ajungînd prin zone unde de mult nu mai călcase pas de om.

Au descoperit prima vatră, au descoperit-o pe a doua apoi pe a treia. În total, douăsprezece cuptoare în ruină numai bolovani și buruieni, puteai să treci pe lîngă ele și chiar să te așezi la picnic și n-ai fi bănuit că nu e vorba de niște mormane de pietre înierbate, ci de ruine care fuseseră, cu 14-15 secole în urmă, cuptoare și turnătorii, unde meșterii vremii topeau minereul și extrăgeau fier și turnau acest fier în lingouri care intrau apoi pe mîna oamenilor pricepuți să facă din ele unelte și arme.

Au asaltat Firezul, grăbiți și eficienți ca niște vînători de munte, arheologii, specialiștii în istoria științei, geologii. Pe tot Firezul și-n jurul lui nu găsești nici o urmă care să arate că acolo ar fi fost în antichitate sau în evul mediu o așezare cît de cît importantă. Existența unui cuptor primitiv în pustietate poate avea multe explicații dar atîtea cuptoare semnifică un singur lucru: centru siderurgic. Totuși ce căuta el acolo, izolat, la atît de mare distanță de străvechile cetăți?

Cercetătorii care împînziseră muntele cu corturi, sonde geologice, laboratoare portabile, stații de radio, acești experți dispuși să se lase murați de ploaie, zidiți în zăpadă și plezniți de vînt fără a da un pas înapoi, mărind încasările prăvălioarelor sătești, au considerat enigma definitiv rezolvată abia în ziua descoperirii zăcămîntului de fier. Oamenii acelui ev mediu timpuriu fuseseră precauți și dibaci. Din foarte multe motive, fierul și lucrătorii specializați erau la mare preț, pămîntenii putînd să-și facă unelte și arme și fiind, desigur, și în situația de a neguța cu bun cîștig aceste produse. De ce să risipești timp și bani transportînd minereul bogatului zăcămînt spre centrele de prelucrare deja existente, dar aflate la distanțe apreciabile? Mult mai profitabil este să instalezi cuptoarele chiar la gura galeriilor de mină. Înțelept este să păstrezi și cît mai multă discreție asupra prețioasei surse. Lăcomia de aur a năvălitorilor străini, de care epoca nu ducea lipsă, este doar un simbol; în realitate îi interesa să se facă stăpîni pe grîne, pe turme, pe livezi, să ia mierea și pînza și lemnul. Cum nu le-ar fi surîs să pună mîna pe izvorul prețiosului fier ca să-și facă săbiile și sulițele și vîrfurile de săgeți și topoarele cu care tot pe tine să te amenințe și, pe deasupra, să se și pricopsească vînzîndu-l în așezările de pe îndepărtatele stepe și țărmuri de unde veniseră?

Așa a sunat explicația specialiștilor în legătură cu faptul că, de-a lungul atîtor secole, existența pîntecului de fier al muntelui se menținuse în taina hotărîtă de cei vechi.

Mihuț scoate din sacul său plin de taine un exemplar din ziarul județean.

— În clipa de față pe Firez au apărut minerii, sînt identificate intrările în vechile galerii, este în curs de proiectare o întreprindere de extracție. Toate astea se

datoresc, nu-i așa, elevilor care au descoperit și au adus la muzeul nostru „turtele de fier“ — și acești elevi sînteți dumneavoastră! Păi dumneavoastră să nu mai jinduiți după gloria echipelor de fotbal și de muzică ușoară și mai știu de ce, dumneavoastră sînteți mai vedete decît toate vedetele!

În mod obișnuit, reacționăm la marile surprize faste după un mecanism binecunoscut: întîi uimirea enormă, după aceea întrebarea precaută „o fi adevărat?!“, pe urmă senzația de năuceală cînd nu mai știi pe ce lume ești, apoi euforia care te face să amețești de fericire și, în fine, certitudinea aducătoare nu numai de mîndrie ci și, adesea, de fericite adaosuri la puterea caracterului — mai multă siguranță, mai multă înțelepciune, mai mult curaj, mai multă încredere în viitor. Tot atît de posibil este însă ca lucrurile să se întîmple pe dos — adică omul să-și ia pur și simplu nasul la purtare.

Dar „Zimbrii“ cu profesorul Sîrbu cu tot își prelungesc escala între a doua și a treia etapă, adică între neîncredere și buimăceală. Cum adică, noi? De unde pînă unde noi? De ce tocmai noi? Noi n-am făcut nimic din tot ce spuneți, tovarășu'!

Inginerul Mihuț se uită ca la niște picați din lună, e cum nu se poate mai derutat. Umblă mereu, parcă fără rost, în inepuizabilul său sac, ca și cum ar dori să-și ocupe atenția cu ceva, orice-ar fi, numai să nu scape vreun cuvînt nepoliticos.

— Eu știu că sînteți, iertați-mă, cam suciți, cel puțin unii dintre dumneavoastră, dar nici chiar așa! Nu mi-am cheltuit banii și timpul făcînd ocolul țării ca să-mi spuneți că mă înșel. Un muzeograf, fie chiar amator, este detectiv: emite ipoteze, face investigații, adună argumente, verifică. Am zis că dumneavoastră ați găsit „turtele de fier“ — și așa rămîne.

— Credeți că nu ne-ar conveni să fie așa? oftează Narcisa Diaconu. Dar dacă nu e! Ce să facem noi, să vă mințim? Ar fi cel mai simplu lucru. V-am spune „da, noi sîntem isteții ăia" și ne-am bucura de toate avantajele, dar sîntem oameni cinstiți. Ne pare rău de osteneala dumneavoastră, dar și mai rău ne pare că nu sîntem cei pe care îi căutați.

— Ba sînteți. Nu-mi explic de ce vă feriți să recunoașteți, dar am dovezi și-o să lămuresc eu și enigma asta.

Mihuț a reușit, în fine, să scoată din sac un mic casetofon cu carcasa jupuită și pleznită și lipită cu *scotch*.

— Vă rog să fiți foarte-foarte atenți. În ziua cînd urmele de fier au fost aduse la muzeu, eu mă găseam în cămăruța din dos, unde îl înregistram pe un bătrîn dulgher. Îl rugasem să-mi povestească despre îndeletnicirea lui în termenii specifici acesteia: cum alege lemnul potrivit fiecărui obiect, cum lucrează, cum se numesc, în graiul localnicilor, diferitele operațiuni și scule de dulgherie. Mă urmăriți?

— Cu sufletul la gură...

— În muzeu se găsea soția mea. În acest răstimp, cuprins între 9 și 14 — ceea ce spun este absolut exact, întrucît omul venise la prima oră și am plecat împreună după ce am închis — prin muzeu s-au perindat diferiți vizitatori, între care trei echipaje. Unul dintre ele era al dumneavoastră. Faptul este cert întrucît soția mea, conform procedeului nostru, a introdus *toate* eșantioanele dumneavoastră în *același* sac de polietilen, punînd înăuntru obișnuitul carton cu *data* și *numele* donatorului și *sigilînd* sacul.

— Îmi amintesc, zice Tibi Zaharian, exact așa a făcut.

— E modul în care protejăm obiectele în vederea expertizei. Mă urmăriți? Lucrurile s-au petrecut *întocmai* cu celelalte două echipaje și cu cîțiva localnici veniți și ei

să aducă te miri ce. Mă urmăriți? Ei bine, la un moment dat, spre ora închiderii, cînd nu era nimeni în muzeu, a mai apărut o persoană. Soția mea, ocupată în depozit să treacă la catastif recolta zilei, nu i-a acordat atenție, întrucît vizitatorul se plimba cu aerul unui turist și, profitînd de faptul că era singur, mai și cînta. De ce să nu cînte? Oamenii au fel de fel de ciudățenii. Mă urmăriți? Acest vizitator nu a stat decît vreo cinci minute. După plecarea lui, soția a dat să închidă. Atunci a observat pe una din vitrinele orizontale un pachețel. În mod sigur, acest pachețel *nu fusese* acolo înainte de apariția vizitatorului cîntăreț. Mă urmăriți? Soția a presupus că e vorba de un uituc. În muzeu, ca și în sălile de spectacol sau în magazine, faptul se întîmplă adesea. Mă urmăriți?

— Vă urmărim ca pe un serial polițist la televiziune, de ce mai întrebați? Așteptăm episodul următor!

— Asta și fac. Soția mea a luat pachețelul cu gîndul să-l pună deoparte în așteptarea reîntoarcerii uitucului. Pachețelul însă s-a dovedit neașteptat de greu pentru dimensiunile lui și i-a scăpat din mînă spărgînd geamul vitrinei. Mă urmăriți? Ei bine, în acest pachețel se aflau „turtele de fier"! Fără nici o însemnare, fără nici un indiciu asupra a ceea ce reprezentau sau în legătură cu ciudatul vizitator care *n-a mai revenit* fiindcă dacă revenea nu mai eram eu aici. Mă urmăriți?

— Bineînțeles. E captivant, dar numai ca roman de aventuri, apreciază Tomiță Mandache. Aș putea să scriu un cîntec despre povestea asta. Ce păcat că misteriosul ăla n-a fost unul dintre noi!

— Soția, grăbită să dea fuga acasă și să pregătească prînzul, a introdus automat „turtele" în obișnuitul sac de polietilen împreună cu cartonașul pe care a scris data. Mă urmăriți? O săptămînă mai tîrziu, ne-am dat seama

că e vorba de fier curat, am emis primele ipoteze — în fine, v-am mai spus cum s-au desfășurat lucrurile. Nu puteam însă să acceptăm ideea ca autorul sau autorii unei descoperiri atît de importante să rămînă anonimi, iată de ce am plecat în căutarea lor.

— Căutarea asta o să mai dureze.

— Vom vedea. După ce ne chinuim bine capetele, eu și soția, fără nici un rezultat, ce credeți că se întîmplă? Ascultam liniștit casetele imprimate cu dulgherul cînd... Dar haideți să ascultăm împreună...

Mihuț acționă clapeta de pornire, puse aparatul pe muche, îl lovi cu pumnul:

— E cam prăpădit, are toane, dar pînă mi-oi lua unul ca lumea e bun și ăsta.

Se înfiripă un glas răgușit și tărăgănat, care vorbește despre cît de „moale și dulce la lucrat e teiul" și cum se fac „înflorituri fără moarte în lemnul de fag". Înregistrarea e de calitate slabă, în plus pe bandă au pătruns tot felul de foșnete, plescăieli din limbă, claxoanele mașinilor de pe stradă. Brusc, pe fundal începe ca să se audă, slab dar distinct, un glas care cîntă — și acest cîntec îi face pe „Zimbri" să încremenească: „Zece prieteni, zece îndrăzneți, Doldora de carte, șmecheri și atleți! Nu-i sperie noaptea, grindina sau hoții, Dacă strigă unul, fug pe loc cu toții!"

Narcisa fixează stupefiată cutia hîrbuită a casetofonului:

— Cîntecul nostru! E cîntecul nostru! Al nostru! Cîntecul! Dragul nostru cîntec!

— Te-ai emoționat, fetițo? He-he, nu te joci cu puterea artei! reflectează Mandache și se grăbește să-l informeze pe Mihuț: Versuri de dom' profesor și muzică *par moi-même,* așa că e *copyright* Tomiță Mandache, n-am probleme!

— Poate totuși formulezi una acum și-i dai și răspunsul

— Care? A! Nu cumva... Păi sigur! se minunează Mandache. Aia e! Dacă tipul care a adus turtele cînta balada *mea*, înseamnă că e unul dintr-ai noștri!

— Este și ipoteza mea. Să mai ascultăm nițel.

Pe bandă apare glasul lui Mihuț care îl întreabă pe dulgher „dar casa în care locuiți e făcută tot de dumneavoastră?“ Omul rîde. „Păi asta e, că nu. Cum am moștenit-o de la taică-meu, așa o am. De unde timp să lucrez pentru mine dacă toată ziua mă caută mușteriii“. Apoi în difuzorul chinuitului casetofon răsună o pocnitură și exclamația unui glas de femeie: „Na, c-am spart vitrina. Ce-o fi în pachețelul ăsta de-i atît de greu?“

9. Un manuscris pe cale de a deveni celebru

Ducele de Alba se înzdrăvenește văzînd cu ochii. E vizitat din oră-n oră și chiar mai des. Sandu Pleșoianu a rugat-o pe Violeta Fanici să i-l lase lui pînă s-o face bine așa că „Zimbrii“ vin să întrebe de sănătatea Ducelui de Alba și fac asta foarte des, mamei lui Sandu i-a plăcut întotdeauna să-i primească pe colegii fiului său și nici acum cînd vin toți odată nu se pierde cu firea, răbdarea face parte din însușirile obligatorii ale îndeletnicirii sale de vînzătoare la marele magazin universal „Ogar“.

E frumos că îi interesează un porumbel rănit, e înduioșător, dar în realitate lucrurile stau puțin altfel; se țin scai unii de alții supraveghindu-se reciproc, fiecare

e un fel de detectiv care-i bănuiește pe ceilalți în timp ce toți ceilalți îl bănuiesc pe el.

Au loc vizite inopinate și discuții care sînt mici capodopere de viclenie.

Se formează grupuri de cîte doi sau trei care acționează în cooperare dar nu prea mult timp fiindcă aceste alcătuiri se destramă prin trecerea unora dintr-o tabără într-alta.

Amintirile cele mai mărunte sînt căutate cu energie prin întortocheate meandre ale memoriei, fiecare detaliu e mărit, examinat minuțios, comparat cu altele, dat la o parte cînd se dovedește firav dar readus după zece minute în prim-plan, că, poate, cine știe, aici o fi chichirezul. Curiozitatea, starea de nelămurire și de uluială sînt enorme. Nu eu am găsit „turtele de fier". Nici tu. Atunci cine? El? Și de ce tace?

Poate nu-i el.

Să ne gîndim la altul.

Care? Ia să vedem, încă o dată, cine e capabil de o asemenea descoperire și totuși să prefere anonimatul?

Zaharian? Ar fi putut s-o facă dar numai modest nu e.

Sandu Pleșoianu, da, e modest, însă nu intră în discuție, n-are stofă de performer.

Bratoloveanu? E modest, e deștept dar e un adormit.

Narcisa? E regina taifasului, îți înșiră clipă de clipă tot ce face sau îi trece prin cap.

Anișoara Samoilă? E moartă după consacrare, n-ar rata un prilej ca ăsta.

Dobrotă? N-ar fi avut timp, el — mai mult cu belleartele lui.

Atunci? Mister. Perspectiva nu poate fi decît o lovitură de teatru. Teatru? Păi cu teatrul e Cavalerul Trac!

Ora nouă seara, prea devreme pentru culcare, prea tîrziu pentru vizite. Anişoara, care a luat conducerea, sună la uşa profesorului Sîrbu. Trece un timp cam lung pînă li se deschide.

— Ce-i cu voi, leilor? Vi s-au stricat televizoarele?

E vineri, zi de „telecinematecă", dar ei au în vedere alt film decît cel de la televizor.

— Dom' profesor, zice Tomiţă Mandache, gata, am venit! Să dăm, cum se zice în filme, cărţile pe faţă.

Omul e în halat de casă şi e vizibil stînjenit, dar îi invită să intre.

Pereţii sînt goi, la fel şi podeaua, şi rafturile. Totul e aşezat în mulţimea de valize, cufere, genţi de voiaj pregătite pentru plecare. Pe masa neînfăţată, ibricul cu cafea şi două ceşti. Televizorul e aşezat direct pe duşumea.

Din bucătărie se aude o voce binecunoscută:

— Cine-s musafirii, Valerică? La ora asta nu prea ştiu cu ce să-i tratez.

Apare, în capot înflorat, profesoara Mirela Pănoiu. Echipajul a rămas cu gurile căscate. Cavalerul Trac este, cum nu-i stă în obicei, roşu de stînjeneală şi incapabil să găsească fraza potrivită. Domnişoara Pănoiu însă a fost întotdeauna obişnuită cu situaţiile clare:

— Ce vă holbaţi aşa? Dînsul n-are voie să se însoare? Eu n-am voie să mă mărit? Ne-am căsătorit azi. Vom locui pe Firezu ăla al vostru. Are cineva ceva împotrivă? Vă ajung explicaţiile? Atunci renunţaţi la mutrele-astea de mirare idioată şi, dacă n-aţi venit să ne spionaţi, luaţi loc pe unde puteţi şi spuneţi ce vă mînă pe drumuri de noapte.

Trec multe secunde pînă cînd îşi revin din surpriză. Tot Tomiţă pare cel mai înzestrat cu prezenţă de spirit:

— Păi noi am venit... ca să... asta... să vă felicităm! La mulţi ani! Mulţi ani trăiască! Casă de piatră! Ura!

Ziceți, mă, și voi ceva, că eu alte *texte* nu mai am...

Vizitatorii cîntă „Mulți ani trăiască" o dată, de două ori, de trei, de patru ori, ronțăie niște bomboane. Zaharian și Dobrotă o șterg pe furiș și revin cu o sticlă de șampanie și zece de pepsi, un buchet enorm de crizanteme și — absolut incredibil — un mic dar strălucitor tablou înfățișîndu-i exact pe Cavalerul Trac și pe domnișoara Pănoiu ca ginere și mireasă. Se spune că Dobrotă are momente cînd desenează cu precizie nu numai ce există ci și ceea ce se va întîmpla. De aceea toți sînt uneori cam nesiguri în prezența lui.

Anișoara Samoilă povestește, amuzată, păi noi așa am zis, dom' profesor s-a gîndit să facă un spectacol de avangardă, o piesă improvizată direct pe scenă, în care actorii pornesc de la un pretext și se descurcă fiecare după capul lui. Pretextul ar fi „turtele de fier" iar noi, actorii, care bătîndu-ne capul cu ele, povestim și povestim întruna scoțînd la iveală tot felul de gînduri, idei și întîmplări. Sîntem cam aiuriți, nu-i așa, dom' profesor?

— Da' de unde, fetițo. Mi-ai dat o idee de aur. Mîine luăm totul de la capăt, cu jurnalul expediției în mînă.

Violeta Fanici a scăpat de cîrje și umblă-n bastonul împrumutat de profesorul Sîrbu, umblă cam greu dar umblă. Nu ascunde faptul că-i face plăcere să șchioapete pe stradă, poartă un elegant trening roșu cu dublă vipușcă portocalie și emblema marelui club „Fortis", l-a procurat special ca să fie luată drept o sportivă accidentată glorios într-o mare competiție, deși de cînd se știe n-a fost primită nici măcar ca rezervă în modesta echipă de handbal a clasei. Cu toată stima de care se bucură și cu toată dorința ei de a juca, îi este imposibil să trimită o minge acolo unde trebuie și pe deasupra are obiceiul prost că dă vina pe alții și se ceartă

și ocărăște și transformă jocul într-un scandal general.

S-a nimerit să stea în capul mesei și nu se sfiește. Așa a fost Violeta Fanici întotdeauna: nu-i dai, nu cere; îi dai, acceptă. La dreapta, profesorul Sîrbu. La stînga, Mihuț. Ca să încapă tot echipajul, s-au adus scaune desperecheate din toată casa, inclusiv taburetele de la bucătărie.

Dinaintea Violetei Fanici se găsește jurnalul de zi, așa cum l-a scris și l-a pictat în timpul expediției Dobrotă, acel splendid manuscris care ar fi făcut cinste oricărui profesionist medieval, cu litere înflorite, înluminări, miniaturi de la care nu-ți vine să-ți mai iei ochii, mereu ai cîte ceva de văzut, „lucru deștept, ca la Veneția, Amsterdam sau Lyon în secolul XVI", spune adormitul de Bratoloveanu și ai toate motivele să ții minte ce spune, nu e ca Tibi, să trîmbițeze azi ce-a dibuit ieri într-un colțișor de revistă magazin. Bratoloveanu umple cîte trei-patru fișe pe an la bibliotecă și mai are și-o înțelegere cu șefa anticariatului: îi plimbă cățelul un sfert de oră dimineața și-o jumătate de oră seara, și în schimb stă în anticariat cît vrea și citește ce vrea. Pot fi văzute acolo în mîna lui Bratoloveanu tomuri celebre și foarte scumpe, care costă și cîte trei mii de lei volumul, dar sub ele mai e și cîte-o revistă de benzi desenate polițiste, că și Bratoloveanu-i om.

— Nu-mi închipui cum a reușit Dobrotă să scrie și să picteze atît de îngrijit în creierul munților, se miră Violeta Fanici. Măcar o pată, o tremurătură, o literă strîmbă să-i fi scăpat, da' nimic, totul e fără cusur.

— Am știut să-mi creez condiții, zice Dobrotă, gospodăros. Ăștia alergau pe munte, iar eu îmi vedeam de lucru; am avut cortul meu, special, cu un perete întreg

de polietilen ca să am lumină, nu ți-a povestit Sandu Pleșoianu ?

— Ba mi-a povestit. Da' cum scriai despre ei dacă nu te duceai să vezi ce fac ?

— Mă mai duceam eu, dar de obicei îmi povesteau seara ce se petrecuse mai de soi ; luam notițe și a doua zi lucram pînă la prînz, e muncă grea să faci un jurnal ca ăsta. Regulamentul concursului interzice orice fel de adăugiri făcute după încheierea expediției.

— Mi-am imaginat, spune Violeta Fanici, pe gînduri. Asta ar putea explica unele lucruri.

— Ce să explice ?

— Așa, cîte-o nepotrivire. Uite, de exemplu, tu ai scris, aș putea afirma chiar că ai creat o foarte frumoasă pagină despre cum Anișoara Samoilă a stat în zilele de 21, 22 și 23 iulie cîte-o oră-două, singură, în pădure, ca să filmeze drumurile furnicilor de la mușuroi la trebu-rile lor și retur. E o poveste duioasă și instructivă, ca-n cartea lui Fabre.

— Păi nu ?

— Păi sigur că nu ! Mie Sandu Pleșoianu altceva mi-a povestit prin porumbel.

Lîngă magnificul manuscris ilustrat al lui Dobrotă stau, la îndemîna Violetei Fanici, trei mici dreptunghiuri de hîrtie care mai poartă urmele îndoiturilor. Sînt scrise atît de mărunt că trebuie să le citești așa cum le-a scris Sandu, sub lupă.

— Și ce scrie acolo Sandu ?! Ce-ai scris, Sandule ? se îmbujorează Anișoara.

Sandu Pleșoianu ridică din umeri, stînjenit. În locul lui răspunde Fanici : scurt, fără ocol, indiferentă, așa cum îi e obiceiul :

— Nimic despre entomologie. Spune că de fapt te ascundeai în pădure să nu fii văzută cum plîngi. Că

urlai, vorba lui Creangă, de se scutura cămașa pe tine.

Artistul Dobrotă fluieră surprins:

— *Vraiment, ma petite?*

— Aș putea să spun că nu, dar zăpăcitul ăsta de Sandu e capabil să-și dea cuvîntul de onoare că lucrurile s-au petrecut așa cum scrie el, bombăne Anișoara, iar eu nu pot să fac același lucru, adică să jur că umblam după furnici, cum v-am spus vouă. Sigur că plîngeam de vreme ce unul din voi n-a avut de lucru și a umblat pe furiș la casetă! Sînt sigură. Eu ca să protejez suplimentar casetele le lipesc cu leucoplast. Încă înainte de a mă duce la cineclub mi se păruse ciudat că leucoplastul e strîmb și încrețit.

Ochii Anișoarei se umplu brusc de lacrimi făcîndu-i chipul încă mai neatrăgător ca de obicei:

— Cînd am plecat cu nasu-n jos de la cineclubul din Buștenari, mi-am adus aminte de poziția leucoplastului. Eu îl întind întotdeauna cu grijă, filmul e scump. Curiosul ăla nenorocit care a deschis cutia se grăbea; cînd a lipit din nou leucoplastul, l-a lipit cu încrețituri.

Cavalerul Trac, în pofida poruncii directorului de a nu fuma niciodată de față cu elevii, e atît de tulburat încît uită restricția și-și aprinde automat o țigară.

— E foarte cîș — scuzați-mă, voiam să zic că e foarte grav — ceea ce spune Anișoara. (Se pare că lui Sîrbu i-a atras în chip plăcut atenția modul ceremonios al lui Mihuț de a vorbi cu elevii și s-a hotărît să-l imite.) Pe ce te bazezi cînd afirmi asta, Samoilă Anișoară?

Anișoara e ocupată cu oprirea lacrimilor, știa că plînsul îi lasă ochii roșii și umflați timp de cîteva ore, ea pretextează în astfel de cazuri că are guturai dar Sandu Pleșoianu, care i-a fost coleg de bancă trei ani, cunoaște prea bine adevărul.

— Chestia asta cu curiozitatea iese din discuție, spune Violeta Fanici. Cel care a deschis caseta n-a făcut-o din curiozitate. M-am gîndit bine. A deschis-o *anume* ca să voaleze filmul.

— Violeta, îmi dai dureri de cap, oftează Cavalerul Trac. *Eu* am fost cu ei în expediția asta păguboasă, nu tu! Cum îți susții șopîrla... vreau să zic concluzia asta înnebunitoare?

— Pe o treabă de logică. Acolo s-a petrecut un fapt extraordinar. Primul element: urși, pericol, spaimă. Al doilea element: a apărut un erou, ăsta care acum tace, marele Rățoi. Al treilea element: cuiva, încă nu știu cui, nu i-a convenit că făcuse parte din plutonul speriaților în vreme ce pe umerii lui Rățoi flutura hlamida gloriei. Acestui cineva i-a venit ideea *să strice* imaginile pentru ca întîmplarea să ajungă la noi, cei de acasă, sub forma unei simple povești. Vrei, o crezi, nu vrei, n-o crezi. *Dovada*, adică filmul Anișoarei, a dispărut. Concluzia: printre voi se află un laș.

— De ce nu zici „printre *noi*"? se supără Zaharian. Ai ajuns deasupra noastră, ne judeci?

— Păi eu n-am fost în expediție.

— Atunci ține-ți gura, nu te mai lua după aiurelile Anișoarei și după poveștile lui Sandu.

Se aude glu-glu-ul Ducelui de Alba care se simte foarte bine după ce a fost servit cu o farfurie de boabe de porumb și acum, odihnindu-se în balcon, conversează cu un porumbel cenușiu care a aterizat în plopul din fața lui.

— Cred că e o porumbiță, apreciază Sandu. Dacă nu rămîne indiferentă la farmecele voiajorului și intră pe balcon, și dacă printre noi ar fi un tip incorect, ar putea-o prinde. Știu eu un sistem, mi l-a arătat Arambașa în ziua cînd...

Se întrerupse, roșind ca omul pe care l-a luat gura pe dinainte.

— E interesant, de ce te-ai oprit? îl îndemnă Violeta Fanici. Uneori ești foarte neclar. Am aici notița în care pomenești despre faptul că trebuia să urcați pe munte cu *casa!* Neciteț mai scrii, Sandule! M-am canonit o grămadă să-ți descifrez hieroglifele dar am senzația că m-a cam ocolit norocul lui Champollion. Ce fel de casă e asta pe care o duci ca melcul în spinare?! Și-n plus, reiese că totuși dobrogenii au luat — citez uluită! — „zece case din sat și s-au dus cu ele de la patru dimineața în poiană și..."

— Ce mai e și cu parabola asta, Sandule? se miră Cavalerul Trac.

— *Coase*, nu case. Coase de cosit, murmură Sandu, cu un aer vinovat. Cînd compui mesaje de trimis cu porumbelul, trebuie să scrii microscopic. Mi-a mai scăpat cîte-o literă, ce să fac.

— Mă rog, fie și coase. Ce-i cu ele? Nu-mi amintesc de așa ceva.

— Dumneavoastră în ziua aia ați rămas în tabără, ați avut o criză de sciatică, îi amintește Zaharian, uitîndu-se urît la Sandu Pleșoianu. Deștepții de dobrogeni care tăbărîseră pe capul bietului moșneag tocmai atunci au găsit cum să-l păcălească.

— Dacă-mi dați voie, intervine Mihuț, aș preciza că nea Vizireanu, în ciuda vîrstei, este departe de ceea ce se înțelege prin „biet moșneag". Deși a rămas de mult singur cu soția lui, foarte bătrînă și dînsa, țin o gospodărie exemplară — două vaci cu viței, vreo zece oi, o cohortă de găini și-n plus calul. Nea Vizireanu, ca să se urce în șa sau să coboare, l-a învățat să se lase cu burta la pămînt. Fără cal nu-l vezi, și omul nostru are 86 de ani.

Violeta Fanici se uită în jurnal:

— Asta cu calul e scrisă și-aici, are și un desen splendid în care apar și casa, și toate celelalte — dar ceea ce a fost mai important lipsește.

Tibi Zaharian clatină compătimitor din cap:

— Nu te mai astîmperi! Proastă idee am avut cînd mi-a fost milă de tine și-am zis hai s-o ținem, săraca, la curent cu expediția prin porumbei. Pleșoianu ți-a scris tot felul de aiureli iar tu le înflorești. Sandule, numai prostii i-ai scris, ar fi trebuit să mă uit și eu pe mesaje înainte de a fi trimise.

— De ce te superi? se miră Violeta Fanici. Mi-a făcut mare plăcere să aflu diferitele voastre întîmplări. Le pun ba într-o ordine, ba în alta, ca la un joc de cuburi și mă distrez cu ce iese.

— Și ce iese? Că nu iese nimic.

— Păi cam iese. Pun aici — și Violeta folosește ca material demonstrativ o tavă — ograda de mare gospodar a lui nea Vizireanu. Dincoace îl pun — și aduce solnița — pe nea Vizireanu personal. Cum este el? El este foarte bătrîn. Poate să cosească fîn pentru cîte animale are? Nu poate. Atunci — și trage lîngă solniță cîteva lingurițe — zece flăcăi, pentru care cositul nu-i o problemă, fac rost de niște coase și-l pricopsesc cu fîn pentru toată iarna. E o simplă ipoteză, puteți s-o respingeți dar cu ajutorul ei s-ar putea explica preferințele lui moș Vizireanu pentru Arambașa et comp., nu credeți?

Profesorul Sîrbu își trece încetișor palma peste țeasta cu fire rare, albe și moi, de care are grijă mereu să fie aranjate astfel încît să nu i se vadă prea tare pleșuvia.

— Voi știți că Fanici Violeta s-ar putea să aibă dreptate? Acum îmi amintesc că nu i-am văzut vreo trei zile pe dobrogeni și chiar v-am întrebat, pe unde or fi umblînd rivalii noștri? Mi-ați spus că habar n-aveți, umblă aiurea dar știați foarte bine unde erau: la cosit pen-

tru Vizireanu. Măcar acum explicați-mi de ce mi-ați ascuns treaba asta.

Tibi îndepărtează cu un gest agresiv lingurițele :

— Ne-a fost rușine că ei știu să coscască iar noi habar n-avem, și-n plus Arambașa, cum e el gură bogată, a zis, băi, necalificaților, hai că mi-e milă de voi, vă dau un *job* care nu cere cine știe ce inteligență ; dacă știți să vă apropiați de o furcă fără să vă înțepați undeva, vă fac oameni.

— Și l-ai refuzat, zice Sîrbu. Nu-i așa că te-ai cocoșit declarînd cu mîndrie că voi nu erați acolo pentru hamalîc ?

— Cam da, ridică Tibi Zaharian din umeri. Păi dacă ne-a pus să cărăm fîn !

— Păi să-l fi cărat ! Cînd e vorba de o muncă utilă, o faci și gata.

Violeta Fanici se ridică, șontăcăind de colo-colo în baston, ca să-și dezmorțească piciorul sănătos.

— Dacă-mi dați voie, v-aș spune totuși că fiecare om are mîndria lui. Sigur că băieții nu s-au orientat, dar nici Arambașa ăla nu trebuia să le vorbească așa. Să fi fost și eu acolo, aș fi procedat la fel ca Tibi, chit că pe urmă mi-ar fi părut rău.

Tibi Zaharian o răsplătește, în fine, cu o privire mai blîndă :

— Păi să știi că-mi pare. Dobrotă, ia să completezi jurnalul cu povestea asta așa cum s-a întîmplat în realitate. Să pui acolo tot. Să arăți că numai de nevoie am ratat șansa cea mare.

Dobrotă extrage dintr-o despărțitură a mapei trei foi gata scrise și desenate, este o povestire în imagini care înfățișează absolut tot ce a povestit Tibi sau e în legătură cu spusele sale.

— Cînd le-ai desenat? De ce nu le-ai pus în jurnal?

— M-am gîndit că lenea nu e o calitate lăudabilă şi că, de vreme ce jurnalul rămîne în şcoală să-l vadă toată lumea, n-o să ne pară bine să apărem pe post de trîntori... Desenele astea le-am făcut aşa, pentru mine. Dar dacă vreţi, eu le pun în jurnal.

— Pune-le, zice Tibi. Să fie un jurnal realist. Dacă se vede că principala vină e a mea, nu-mi pasă. Eu sînt de fier, rezist, dar bag la cap, ceea ce vă recomand şi vouă.

Lucru mare; Tibi Zaharian îşi asumă răspunderea unei erori. Nimeni nu-şi aminteşte să-l mai fi văzut vreodată în postura asta. E o premieră absolută, care atrage invidia lui Sandu: „Tibi ăsta reuşeşte să-şi scoată merite şi din greşeli".

10. Artileristul invincibil

În ziua de 26 august 1944, o coloană nemţească, vreo mie de indivizi, amestecătură de rămăşiţe ale unor unităţi de infanterie, artilerie, cavalerie, motociclişti şi chiar aviatori, se pregătea să treacă prin Valea Buştenarilor, pentru a realiza joncţiunea cu divizia hitleristă de tancuri care încerca să penetreze munţii prin defileul din extremitatea vestică a Firezului.

Refuzînd să depună armele şi să se predea, aceşti vagabonzi fascişti încercau o regrupare, cu scopul de a se fortifica în munţi, în aşteptarea a nici ei nu ştiau prea bine ce. Căpetenia adunăturii, un colonel de paraşutişti, Grübesch, alesese anume Valea

Buștenarilor știind că vînătorii de munte români erau ocupați cu divizia de tancuri care încerca să forțeze defileul din vest.

Pe firul văii Buștenari, nemții erau siguri că se vor strecura în siguranță, dar oamenii Firezului aveau altă părere. Improvizaseră din trunchiuri, bolovani și căruțe răsturnate, obstacole în care introduseseră batoane de dinamită de la cariera de piatră. Primiseră din partea garnizoanei vînătorilor de munte vreo sută de „zebeuri", grenade și trei mitraliere la care se adăugau armele de vînătoare. Patru militari aflați în concediu îi organizaseră pe grupe, fixînd cu știința lor ostășească locurile și modul de acțiune. Sosise și partea sedentară a garnizoanei, furieri, magazineri, felceri.

Valea Buștenarilor urma să fie apărată de patru ostași veritabili, vreo douăzeci de gradați de intendență și circa 150 de civili, nu tocmai atleți, majoritatea avînd peste 50 de ani sau sub 18 ani. Căratul lădițelor cu cartușe și serviciul de legătură a revenit copiilor, foarte bine antrenați în a se strecura pe cărările abrupte, adăpostiți de pădure și stînci.

Lupta a început în jurul orei nouă dimineața. Muntenii ocupaseră poziții bune, grupați în punctele cele mai dezavantajoase pentru inamic ale văii. Cei patru ostași le dăduseră — pe lîngă indicațiile obișnuite: „Nu trageți decît la comandă, nu vă deplasați decît cînd vă spunem noi" — un ordin mai greu de priceput: „Faceți tot ce puteți *ca să nu fiți văzuți la față*". De ce trebuia să nu fie văzuți la față? Asta aveau s-o afle mai tîrziu.

Baricadele încropite de firezeni n-ar fi fost o problemă pentru coloana nazistă, care dispunea de superioritate numerică și de artilerie. Focul deschis de localnici i-a surprins însă foarte neplăcut pe naziști. Deși

puțini și modest înarmați, firezenii, pe lîngă faptul că foloseau cu șiretenie și iuțeală de lupi avantajele terenului, aveau marea calitate de a fi țintași excelenți, fuseseră familiarizați cu vînătoarea din copilărie, punctul ochit era punct lovit.

Pe la ora zece, colonelul Grűbesch a reușit totuși să amplaseze în siguranță cele opt tunuri, dintre care două cu repetiție și unul antiaerian. Situația se complicase : obuzele nemțești *arau* versanții, expediate după principiul „măturii de foc" : nemții nu vedeau în cine trag, principiul era să se asigure că distrug totul, metru cu metru.

Au fost cîteva zeci de minute foarte grele pentru firezeni care s-au văzut nevoiți să se adăpostească mai temeinic, slăbind considerabil tirul. Atunci s-a auzit, dinspre Podul lui Vodă, o bubuitură care a sfîrtecat tunul antiaerian, cel mai periculos prin mobilitatea și prin frecvența lui de tragere. I-a urmat unul dintre cele cu repetiție.

De sus, dădea cu tunul, cu un tun la care slujea și ca servant, și ca încărcător, și ca ochitor, unul și același om : Grigore Vizireanu. Era un tun antitanc pe care nu se știe cum acest om în vîrstă, atunci, de peste cincizeci de ani, îl capturase singur cu muniția necesară și tot singur îl urcase acolo, cu caii, și-i proptise flecșele cum se cuvine, punîndu-l în bătaie. „Nu se știe cum" este o exclamație retorică, de fapt ea are înțelesul că nu se știe cum ar mai fi putut și altcineva în afară de Vizireanu să facă o astfel de ispravă.

De ce acționase Grigore Vizireanu singur? Pentru că așa făcuse toată viața. Singur își ridicase gospodăria, singur își păștea turma, singur își construise moara și piua. Țeava anticarului abia se vedea din crenelul natural al stîncii și Grigore Vizireanu trăgea prin ochire

directă. Omul nu trăgea în orice: el avea în vedere cu precădere tunurile. Pînă cînd colonelul parașutist Grübesch cu tot flerul său de diversionist s-a canonit să ia o decizie, jumătate din artileria lui nu mai exista.

Firezenii, încurajați, redeschiseseră focul cu îndrăzneală sporită. În aceste condiții, experimentatul Grübesch n-a mai putut orienta în direcția lui Vizireanu tunurile rămase și, cum anticarul din Turnul lui Vodă începuse să muște și trupa, colonelul a cedat punîndu-și ordonanța să agite o cămașă albă.

Din pozițiile lor bine camuflate, firezenii au ordonat inamicilor să arunce armele și să înainteze pe plutoane, cu mîinile ridicate. Un sfert de oră mai tîrziu, între movila de armament și pachetul de fasciști s-au interpus doi ostași cu mitraliera în bătaie. În celălalt capăt al eșalonului capturat a apărut a doua mitralieră în timp ce a treia îl supraveghea vizibil din flancul drept. În fine, au răsărit la vedere, pe creste, ca niște haiduci, firezenii cu armele în cumpănă. S-a lămurit de ce militarii le ceruseră consătenilor să nu se arate pînă atunci la față. Declarația colonelului Grübesch: „Dacă aș fi știut că mă bat cu niște civili, și încă atît de puțini, îi împușcam ca pe niște iepuri și le ștergeam satele de pe fața pămîntului".

Aceste cuvinte trebuie puse, firește, pe seama vanității rănite a unui ofițer care, specializat în operațiuni dintre cele mai riscante, se trezește nevoit să se predea unor civili lipsiți de antrenamentul său. Un învățător care știa germana i-a răspuns: „L-ai citit superficial pe von Clausevitz al vostru, el scria despre virtuțile oamenilor simpli care luptă pentru pămîntul lor, în munții lor. Nota 1 la tactică și strategie, colonele."

Între timp, vînătorii de munte capturaseră formația nazistă de tancuri. Toată noaptea, pe Firezu au strălu-

cît focurile în jurul cărora oamenii se bucurau de victorie. Episoade asemănătoare avuseseră loc și în marginea Bucureștiului, la Băneasa, și pe malul Dunării, la Drobeta-Turnu Severin, și pe Valea Prahovei...

Grigore Vizireanu a primit mai tîrziu o decorație. Despre ceea ce făcuse povesteau alții. El, cu firea lui închisă, își vedea de treburi, nu-l auzise nimeni povestindu-și întîmplările din război cum făceau consătenii mai iubitori de vorbă. Un timp, profesorii au tot urcat cu elevii la gospodăria lui, rugîndu-l să le istorisească isprava care-i adusese renumele de „cel mai puternic om din sat". Răspundea posac, în cîteva cuvinte: „Am luat anticarul, l-am urcat în Turnul lui Vodă și-am tras". Solicitat să dea amănunte — „Ce simțeai în clipele acelea, în ce fel ai procedat, cum ai reușit?" — ridica din umeri. „Păi cum v-am spus! Am luat anticarul, l-am urcat în Turnul lui Vodă și-am tras".

Cu vremea, legenda lui Vizireanu a început să se estompeze; eroul de la care așteptau toți să povestească era prea ocupat cu oile, cu vitele, cu moara, cu cositul, cu munca la pădure.

Acum însă are un asociat, și-ncă unul care nu-i cere nimic în schimb. Cavalerul Trac a pus ochii pe casa asta, pe pădurea din jur și pe liniștea ca de început de lume. I-a dat un acont lui moș Vizireanu, închiriind odaia de la etaj.

— Păi de ce vă trebuie, că vine iarna.

— N-o iau pentru vilegiatură, domnule! Mă mut aici *de tot!* Primești?

— Primesc. Dar vine iarna.

— Să vină o sută de ierni și să ne găsească tot aici! Eu acum sînt pensionar. Tocmai îmi căutam un loc potrivit. Mă primești?

— Dacă ziceți dumneavoastră... Dar la iarnă n-o să vă placă.

— Ba da. Și să mă înveți să mulg vacile, să cosesc fînul, să tund oile. Muncim împreună și n-o să-mi datorezi nimic!

— Păi atunci e bine, veniți! Şi ce frumos e iarna pe la noi, n-aveți idee!

Tibi Zaharian și ai lui se foiseră nemulțumiți prin ogradă. Adică ei să se speteascâ înghesuind în fînar uriașul stog din ogradă, iar pe locul rămas liber să aducă Arambașa cu ai lui fînul proaspăt? Unii cu hamalîcul şi alţii cu fîța-fîța, cu coasele și cu căruța făcînd pe specialiştii în nutriţia animalelor? Tibi și oamenii lui au hotărît că asta nu-i cea mai bună viață pe care și-o doriseră; au înfipt furcile în stog şi au plecat pe munte să caute scoici fosilizate, lucru ştiinţific, nu salahorie.

Treaba a rămas în întregime pe seama băieţilor lui Arambașa. Le-a fost mai greu dar erau tari în brațe şi îndemînatici. Iar în hambar peste ce-au dat? Ce era acolo, într-un colț, slujind de sprijin războiului de țesut și altor buclucuri gospodăreşti, unelte, ţoluri, oale? Vechiul tun anticar, ruginit, plin de paie, fără închizător, dar în rest el în persoană, pavăza prezentînd adînciturile lăsate de gloanțe. În ciuda caracterului său dificil, moş Vizireanu nu s-a opus rugăminţii „Tomisului" de a-i încredinţa micul tun spre a fi donat muzeului.

Ce anume îl convinsese pe moș Vizireanu să cedeze? Mai întîi, faptul că, în realitate, nu ceda nimic; pentru el, acest tun era o sculă ca atîtea altele din categoria celor folosite cîndva şi de care nu mai avea nevoie. În al doilea rînd, cum să refuze niște băieți harnici, care își dovediseră priceperea. și rîvna nu la vorbă, ci la

muncă? Lucrul care-i plăcuse cel mai mult lui moș Vizireanu pe lumea asta tocmai munca fusese.

Pentru un minut de ambiție prostească, Tibi și colegii săi rataseră o șansă rară. Dacă ar fi intrat cu fînul în hambar, ar fi dat ei peste gloriosul anticar — acum, curățat și lustruit, instalat în curtea muzeului din Buștenari, purtînd pe etichetă precizarea „...găsit de echipajul Tomis", cînd la fel de bine ar fi putut să scrie „găsit de echipajul Zimbrii *împreună* cu echipajul Tomis".

— La urma-urmelor, conchide Cavalerul Trac, n-avem ce ne reproșa. Dacă-mi amintesc bine, performanța dobrogenilor a avut loc cam în ziua cînd noi am păzit podul. E și asta ceva, să dîrdîi noaptea în ploaia rece ca să-i oprești din timp pe șoferi. Cînd am hotărît să facem asta, s-a gîndit cineva la vreun premiu?

11. Mierla de apă

Peste munții de piatră erau munții de nori; veneau lent din toate părțile, înghesuindu-se ca niște pahiderme ale văzduhului sosite la o misterioasă ceremonie.

Meteorologul de serviciu, Iliuță Rățoi, era cu ochii la nori, la barometru, la giruetă, la termometru și-n plus avea în ureche micro-difuzorul conectat la receptorul „Albatros", pus pe frecvența stației de radio locale: „Turist", care transmitea ca de obicei din oră în oră prognoza meteo. Să mergem odată, voi n-auziți? se agita Rățoi. Vine ploaie mare, uite-acum vine, să nu ziceți că nu v-am spus!

Era mîndru de aparatajul care încăpuse, în fine, și pe mîinile lui. Că ploaia era iminentă se putea observa și cu ochiul liber și-n plus pe Sîrbu începuseră de cu seară să-l doară din nou încheieturile, așa cum i se întîmplă întotdeauna cînd se strică vremea. Dealtfel primele picături de ploaie își făcuseră apariția, totuși echipajul nu se hotăra să-și ia tălpășița de pe malul rîului. Sandu Pleșoianu o ținea întruna că pasărea pe care o văzuseră cu toții plonjînd în apă era tot acolo, vie și nevătămată, dar cum să stea o pasăre patruzeci de minute sub apă? Era o pasăre-submarin? O pasăre amfibie? Nici unul nu auzise de așa ceva. Probabil că nefericita, o zburătoare nu cu mult mai mare decît vrabia, se pocnise, căutînd să înhațe vreun peștișor, de o piatră ascunsă în vîltoare și-și încheiase cariera pe fundul rîului. Nu și nu și nu, susținea Sandu, pasărea asta e scufundătoare, își cunoaște meseria, nu se poate lovi ca o găină de cine știe ce obstacol! Dacă a intrat în apă, știe pe ce se bazează! Dar să admitem că s-a întîmplat cum spuneți voi: n-ar fi normal ca trupul ei, săraca, să iasă la suprafață?! Apa e repede, nu vezi că vine din cascadă? replicase Tibi, indulgent. Pasărea asta a ta a ieșit la suprafață cu burta-n sus, dar n-am observat-o fiindcă apa e înspumată, ce-oi mai fi vrînd! Vreau să vă arăt că pasărea *e aici*, nu știu exact unde, dar *este*! se încăpățînase Sandu.

Uneori, timiditatea și firea influențabilă a lui Sandu Pleșoianu fac loc, pe neașteptate, încăpățînării. Așa se întîmplase și atunci. N-aveți decît să plecați în tabără; eu rămîn, nu mă mișc pînă nu capăt dovada că am dreptate! Păi bine, deșteptule, a zis Tibi, plictisit, dovada asta ar fi să revedem pasărea cu ochii noștri, nu să ne îndrugi după aia că ai văzut-o tu și să te credem pe cuvînt. Așa pot să spun și eu că am văzut un cro-

codil, m-ai crede? Da, a răspuns Sandu, exaltat, te-aș crede! E imposibil să existe aici vreun crocodil, dar dacă îmi spui că l-ai văzut eu te cred — și știi de ce? pentru că tu *nu minți* niciodată! N-am dreptul la aceeași încredere din partea ta?

Profesorul Sîrbu, în ciuda durerilor reumatice, era cum nu se poate mai mulțumit, replica lui Sandu îl încîntase, uite ce băieți de aur am, gînduri pure, inimi generoase! Cavalerul Trac făcea parte din categoria profesorilor care, pe măsura trecerii anilor, încep să-și idealizeze elevii, să-i considere nu cum sînt, ci cum ar vrea el, profesorul, să fie. În realitate, Sandu nu se simțea tocmai convins de propriile-i spuse dar era un înotător excelent, pe cînd Zaharian, lucru curios, aproape că nu știe să înoate.

— Sînt sigur, a spus Sandu, că pasărea s-a ascuns într-un loc de sub apă, unde poate să respire.

— Păi da, că o fi avînd vreun batiscaf. N-are cum să stea atîta timp sub apă! A mai auzit cineva de-o aiureală ca asta? Ai auzit tu?

— Nu, dar de ce să ne lăudăm că sîntem ignoranți? Eu mă duc să văd. Țin minte locul. O să răscolesc tot.

Într-o clipă Sandu a rămas în slip.

— Tibi, facem pariu. De fapt nu e chiar un pariu. Dacă găsim pasărea, o să strigi de trei ori „Cel mai bun om din echipaj e Sandu Pleșoianu!“ Dacă n-o găsim, am să strig eu că sînt un palavragiu, iar tu cel mai deștept de pe lume.

— Ai înnebunit. Dom' profesor, ăsta vrea cam multe, ar trebui pus la punct!

Dar Sandu intrase în apă și Rățoi striga alarmat pe mal:

— Sandule, vine ploaia, adică ce spun eu ploaie?, rupere de nori, furtună! Hai înapoi! De ce-mi faci greu-

tăți în muncă? Sînt și eu o dată mare meteorolog și nimeni nu mă ascultă. Fă-o măcar tu.

— Pasărea aia e acolo sub apă și vreau s-o văd și să știu ce face și să-l aud pe Tibi spunînd adevărul.

Vinețiu de teamă și de enervare, Zaharian Tiberiu și-a arătat și el frumosul slip portocaliu cu vipușcă roșie.

— Tu rămîi la vatră, a hotărît Cavalerul Trac. Apa nu-i prea adîncă, dar înoți prost, nu vreau să risc.

— Mă duc eu, a oftat Rățoi.

— Și eu, s-a oferit Narcisa, care de fapt n-avea nici un chef, însă o văzuse pe Anișoara intrînd în apă fără să-și mai scoată rochia, cu aparatul de filmat deasupra capului.

— Dom' profesor, s-a rugat Tibi, *trebuie* să mă duc! N-o să mă lăsați dumneavoastră la cheremul imaginației lui Sandu! Nu vedeți cum mă provoacă?

În ochii lui Tibi era un dezastru contradictoriu de panică și fermitate. Sandu îi aruncase mănușa. Tibi credea că dacă refuză duelul avea să rămînă dezonorat pentru toată viața, lucru cu atît mai grav cu cît se aflau la numai un kilometru de comuna Apuseni și era timpul cînd urma să vină acasă Antonia și alte fete care coborau în fiecare zi la Buștenari în piață cu ouă, smîntînă, unt și brînză de vaci, aprovizionînd-o conform înțelegerii pe consăteanca pricepută într-ale negustoriei care gestiona toneta satului lor. Ce-ar fi gîndit Antonia aflînd că el, Tibi Zaharian, nu se încumetase să intre într-o apă atîtica? Poate că n-ar fi gîndit nimic rău, de fapt nici n-ar fi avut de unde cunoaște detaliile împrejurării, nimeni din echipaj nu-și imagina că între Tibi și Antonia există vreo umbră de simpatie, dar Tibi era în situația de a nu fi sigur de nimic.

Bătrînul profesor a ridicat tonul:

— Tibi, repet: n-ai ce căuta în apă! Tu în apă ești

ca un bolovan. Scurt. Nu te mişti de-aici! Dacă nu te astîmperi, te trimit acasă cu primul tren.

Sandu Pleșoianu, intrat în rîu pînă la șold, își savura triumful. Lucrurile se petreceau exact așa cum își imaginase: Tibi, care-i furase ideea expediției, era acum un omuleţ dezorientat și umilit.

— Lăsați, dom' profesor, a spus Sandu concesiv, că am o idee: îl legăm de mijloc cu o frînghie lungă; un capăt îl ţin eu și altul, dumneavoastră; dacă dă de bucluc, îl scoatem la iuţeală. Da' eu zic c-ar fi mai prudent ca bietul Tibi să rămînă pe mal.

Lui Zaharian nu-i venea să-şi creadă urechilor; adică ajunsese să fie „bietul Tibi“?! A acceptat furios ideea cu frînghia. Era un procedeu care nu-l onora, însă îi dădea posibilitatea să se ducă după Sandu şi să-i demonstreze că bate cîmpii. Grijuliu, profesorul Sîrbu îl legase peste piept şi umeri ca într-un soi de ham, să-l poată trage cu maximum de siguranţă la mal în caz de nevoie. Atent, omul fila coarda ca un alpinist, în timp ce Sandu ţinea celălalt capăt în dinți, l-ar fi putut ţine în mînă dar în dinţi era mai spectaculos, mai aproape de stilul Winettou sau Tarzan.

Apa gheţoasă pulsa furtunos în artera de piatră. Cascada, altminteri o cădere de la numai vreo patru metri, li se părea un fel de Niagară. Printr-o ciudăţenie, rochia Anișoarei păstrase aer și poalele ajunse la brîu o încercuiau umflate ca un colac de salvare decorat cu dungulițe și floricele.

— Unde zici că a picat pasărea aia, domne'? dîrdiia Tibi în hamul lui.

Apa nu-i venea mai sus de piept dar era rapidă şi zgomotoasă, lucru absolut neplăcut pentru Tibi, care și de apa moartă a ştrandului se temea. Se uita plin de ură la demonstrațiile lui Sandu care, fie că trebuia, fie

că nu, se lăsa pe fundul apei cîte douăzeci-treizeci de secunde. Narcisa renunțase, mai bine pe mal în siguranță decît la rivalitate cu Anișoara Samoilă în zbaterile apei. Rățoi, văzînd că Narcisa dă înapoi, se liniștise și el — dacă ar fi intrat, ar fi făcut-o numai ca s-o supravegheze pe ea. De Sandu n-avea grijă și nici de Anișoara, îi știa înotători de prim-rang, soarta lui Tibi era pe mîini bune.

— Pleșoiene, gata, să ne întoarcem, l-a rugat Tibi clănțănind, vînăt de frig și de teamă. Hai, Sănducule!

— Încă n-am găsit nimic! Vrei să mă dau bătut? Nici nu te gîndi. Căutăm pînă mîine dimineață dacă trebuie!

— Dar *ai găsit!* O să spun că ai găsit tot ce căutai, pasărea aia e-ntre rădăcinile buşteanului de colo, ai cîştigat, ne întoarcem şi recunosc că ideea expediţiei îţi aparţine și-o să fii glorificat, ce mai vrei?!

— *Mille scusi, signor,* dar nu servesc minciuni. Dacă vrei, întoarce-te tu.

Tibi i-a înfipt pe sub apă pumnul în coaste:

— Cu prima ocazie te rup în bătaie, ține minte.

— De ce nu începi acum?

— Ai vrea tu! Ca să mă aranjeze Sîrbu? Nu, copile. Treaba asta o s-o rezolvăm între patru ochi.

Şi i-a mai tras doi pumni dar slabi, căci mișcările-i erau îngreunate de apă.

— Ce-i cu voi aici, ce căutați? s-a auzit exact vocea pe care ar fi vrut cel mai puțin s-o audă în acele clipe.

De pe malul celălalt îi privea, curioasă, Antonia personal și-un cîrd de fete. Să-l vadă Antonia tras cu frînghia, ca un prostănac, era chiar mai rău decît dacă ar fi rămas pe mal.

— Păi e foarte simplu, a rîs Antonia, aflînd ce scop mînase în torent acel grup caraghios. Ați văzut o mierlă

de apă, ce vă mirați atît? Cuibul e îndărătul cascadei, dacă vă apropiați cu grijă s-ar putea s-o vedeți.

— Rămîneți pe loc, i-a rugat Anișoara Samoilă. Nu vreau să speriem mierla. Cu puțin noroc, poate reușesc să filmez minunea asta.

A făcut un ocol, ca să ia o traiectorie potrivită, și cu spatele lipit de peretele stîncos, s-a apropiat curajoasă de cascadă, apăsînd trăgaciul declanșatorului. Între limba cascadei și stîncă nu era un spațiu mai mare de cincizeci-șaizeci de centimetri. O minusculă rachetă apă-aer, cu pene și cioc, a țîșnit din cuibul care, într-adevăr, se afla acolo. Aparatul Anișoarei urmărea pasărea cu atîta rîvnă încît fata, zbuciumîndu-se în fel și chip să mențină obiectivul în direcția dorită, înghițea apă din belșug. Sandu Pleșoianu a dat un strigăt de victorie care l-ar fi făcut invidios pînă și pe cel mai războinic *sioux comanș, assiniboin, dakota* — cunoștea pe de rost aproape toate triburile, cîndva își făcuse o listă completă. Anișoara dispăruse în unghiul format de mal și cascadă. „Gata, Ani, a strigat Sandu, *quod erat demonstrandum*, ieși de-acolo că pe urmă n-or să ne ajungă aspirinele." Era mîndru, le dovedise că avusese dreptate — dar Anișoara întîrzia să reapară de sub cascadă. „Anișoara, cu cine vorbesc? Anișoara, mă auzi?" s-a îngrijorat Sandu — și brusc a simțit că nu se mai poate bizui pe piciorul stîng, în locul căruia rămăsese doar o durere surdă care exploda la orice tentativă de mișcare. „Am un cîrcel! a strigat el, zăpăcit de frică. Scoateți-mă de aici! Repede!"

Nu e mare lucru un cîrcel la apă mică, dar curajul și stăpînirea de sine nu figuraseră niciodată printre calitățile de prim rang ale lui Sandu. Își înfășurase capătul frînghiei pe mînă.

— Trageți! Am un cîrcel! Mă doare!

Antonia a sărit în apă cu treningul pe ea. Anișoara Samoilă tocmai ieșea udă ciuciulete şi victorioasă de sub cascadă: „Am filmat cuibul, e ceva unic, cred că nimeni n-are o peliculă cu așa ceva, dar ce se întîmplă aici, ați organizat un carnaval nautic?!"

Și-a dat seama repede de ceea ce se întîmplase și n-a scăpat ocazia. A început să filmeze noul subiect: Antonia, din apă, și Cavalerul Trac, de pe uscat, colaborau prin semne, strigăte și manevre complicate ca să-i scoată pe Sandu şi pe Tibi din bucluc. Degeaba protesta Tibi că el nu pățise nimic, a trebuit să se resemneze lăsîndu-se smucit și tîrît, frînghia se încurcase, lui Sîrbu nu-i era clar cine ce pățise, pe de altă parte Antonia cu firea ei voluntară nu se pierdea în amănunte, așa încît cei doi fură trași la grămadă şi aruncați pe mal ca un năvod cu doi pești din altă eră.

Între timp, cîrcelul se topise şi Sandu era din nou în formă. Obținuse tot ceea ce-și dorise: să demonstreze că pasărea aceea era într-adevăr un mic submarin ornitologic și să-l pună pe mîndrul Tibi Zaharian în situația de a fi plimbat cu frînghia prin apă.

Dubla victorie a lui Sandu Pleşoianu era pentru Tibi o dublă înfrîngere. Cel mai rău îl durea povestea cu frînghia. Să-l vadă Antonia purtat cu frînghia prin apă. Inacceptabil. Nu mai știa cum să se sustragă ruşinii, dădea din colţ în colţ. Antonia însă a spus: „Bravo, Tibi, bine ați făcut că v-ați asigurat cu frînghia, se cunoaște că sînteți experimentați, numai proștii se bagă într-o apă ca asta fără să-și ia măsuri speciale".

Credea într-adevăr Antonia în ceea ce spusese, ori făcuse această afirmație numai pentru a micșora stînjeneala lui Tibi? Greu de stabilit. În orice caz, din clipa aceea Tibi a știut sigur că Antonia nu trebuie să rămînă pentru el o simplă cunoștință de vacanță.

Era atît de emoționat de această descoperire care-i încălzea inima încît a simțit nevoia să fie generos cu tot restul lumii, inclusiv cu Sandu Pleșoianu, și și-a achitat pariul fără resentimente, ba chiar cu plăcere, strigînd: „Aplaudați-l pe Sandu, e cel mai tare tip din echipaj!“ și punînd atîta suflet în această replică încît toți au zis „Bun băiat e Tibi, ține la colegi, îi încurajează, e un gest pe care nu-l poate face decît un om dintr-o bucată“, și aceasta a fost și părerea nemărturisită a Antoniei.

Nimeni n-a auzit însă cum, în toiul bunei dispoziții generale, Zaharian a murmurat la urechea lui Sandu: „Să nu uiți ce ți-am promis!“

Nu știau pe cine să felicite mai întîi, pe Sandu, că intuise natura specială a acelei păsări, pe Tibi, că se dovedise cavaler, pe Antonia că intervenise într-un moment critic.

Doar Anișoara Samoilă lipsea din scenă. Ea, care intrase în apă fără gîlceavă și mai ales fără frînghie și se descurcase tot timpul singură și se vîrîse și-n refugiul mierlei și toate astea cu aparatul care trebuia protejat și cu care filmase ca o operatoare-cascadoare, n-avea timp de vorbe frumoase. Udă leoarcă, se trăsese de o parte ca să scoată liniștită caseta, să se asigure că nu intrase apă în aparat și să așeze totul la adăpost, în culcușul catifelat al trusei etanșe.

Anișoara avea scopuri artistice dintre cele mai îndrăznețe, dar nu-și îngăduia nici o clipă să uite că aparatul pe 16 mm și obiectivele și filtrele și arătosul teleobiectiv nu-i aparțineau, le luase cu proces-verbal de la cineclub, unde trebuiau readuse în perfectă stare, iar folosirea peliculei justificată pînă la ultimul centimetru. În fiecare seară, cînd colegii lălăiau și tăifăsuiau în dulce lenevie dinaintea focului întărîtat de

trozniturile și scînteile vreascurilor de brad, Anișoara robotea în cort curățind cu periuțe speciale și lustruind cu piele de antilopă conținutul trusei. Colegii rîdeau fiind de părere că-și dă importanță. Ah, vai, ea, grijulia! specialista! dar Anișoarei nu-i ardea de joacă știind foarte bine că valoarea utilajelor echivala cu cîștigul pe vreo patru luni al tatălui ei.

12. Podul

Un miliard de arcași ai norilor și-au slobozit săgețile de apă. Ploaie torențială, cutreierată de escadroanele unui vînt năprasnic. Neguri de fontă își tîrau burțile pe ierburile culcate la pămînt și n-ai fi văzut nici la cinci metri dacă fulgerele n-ar fi avut grijă să strălumineze din clipă-n clipă. Avantajele optice ale fenomenului erau binevenite, nu însă și pericolul de trăznet. Singurul rămas în vervă a fost Rățoi care striga triumfător: „Vedeți ? V-am dat sau nu prognoza exactă ? E o furtună de zile mari, nu-i așa ?" S-ar fi zis că, dacă norii ar fi trecut fără incidente, ar fi fost capabil să pună la cale o furtună numai să joace cît mai bine rolul meteorologului de serviciu.

Podul s-a fracturat la mai puțin de un minut după ce trecuseră. Au auzit troznitura seacă, s-au oprit, s-au uitat și au ajuns la concluzia că serviciile lui Rățoi nu fuseseră inutile. Dacă nu i-ar fi zorit atîta să plece, dacă le-ar fi îngăduit să mai tîndălească pe drum rămîneau de cealaltă parte sau, doamne ferește, accidentul i-ar fi surprins pe pod. Zbuciumul apei și al vîntului smulseseră o cohortă de trunchiuri din legăturile care-o țineau

la cine știe ce punct forestier din amonte de pod, proiectîndu-le ca pe un snop de torpile. În drumul lor sfărîmaseră ca pe niște bețe de chibrit doi piloni, podul arăta ca un trunchi cu vîrful în apele înspumate.

Nu le mai păsa nici de ploaia torențială, nici de întuneric, nici de trăznete; scăpaseră de un bucluc enorm. La un kilometru îi aștepta mica lor tabără, pe care au găsit-o mai primitoare și mai confortabilă ca niciodată. S-au înghesuit uzi și fericiți în „living-room", coliba pe care la sugestia lui Sîrbu o construiseră anume pentru ca în cazurile de vreme neprielnică să poată sta cîteva ceasuri împreună, la căldura focului unei vetre adevărate.

Pe plită clocotea ceainicul, și sfîrîiau în tigaie bucățile de costiță, și mămăliga bolborosea gospodărește în ceaun veritabil, nu în cratiță ca pe „teren".

Pe pereții de nuiele împletite și muruite cu lut jucau plăcut luminile focului iar Mandache mîngîia coardele ghitarei improvizînd o melodie pe motive spaniole, ceva melancolic dar nu trist, voios totuși lent, să se potrivească cu plăcuta oboseală a obosiților de aventură care îl acompaniau în șoaptă, somnolînd. Era bine, se simțeau mai prieteni ca niciodată, văzuseră și făcuseră o mulțime de lucruri în ziua aceea, descoperiseră o mierlă de apă, terminaseră măsurătorile al căror rezultat dovedeau că în acel punct al rîului merita cu prisosință să fie instalată o mică hidrocentrală și-n plus dăduseră peste acea inimaginabilă și plăcută aglomerație de tufe cu fragi. Erau mulțumiți și se gîndeau cu drag la sacii de dormit cînd Narcisa Diaconu s-a ridicat împanicată:

— Dar cu podul ce facem?!

— Asta-i o întrebare pentru ingineri, treaba lor.

— Nu glumesc. E noapte și e sîmbătă, drumul e mai umblat ca de obicei. Oameni grăbiți să ajungă acasă, unii poate cu chef. Pot apărea și camioane, tractoare.

— Pe aici toți umblă cu lanterna în buzunar, dragă, stai cuminte, iar mașinile au faruri de pe cînd erau trăsuri.

— E noapte, e ceață, e ploaia mare. Pe vremea asta te zăpăcești, nu vă dați seama?

— Și tu ce-ai vrea?

— Nu știu. Să luăm o hotărîre.

— Are dreptate, a spus Rățoi, sărind, ca de obicei, primul să o susțină. Dom' profesor, împrumutați-mi lanterna dumneavoastră, e cea mai puternică, și dați-mi și impermeabilul, mie îmi ajunge tocmai bine pînă la călcîie. Mă duc să fac de gardă la pod. Care cum vine, stop, stai așa, drum închis!

— Fugi, mă, obositule, nu te uiți la tine? a mormăit Tibi. Cazi din picioare.

— Sînt un om antrenat. Eu nu obosesc ușor. Mă simt în formă. Ce ordonați, dom' profesor?

— Ordon, a zis Cavalerul Trac, să facem cu toții de pază, dar pe rînd și cîte doi. Bineînțeles, fetele ies din discuție. Ordinea perechilor o stabilim prin tragere la sorți. Ia să vedem cît e ceasul — nouă și un sfert. Fiecare pereche stă de gardă două ceasuri. La cinci dimineața e lumină; plasăm o pancartă de avertizare și cu asta ne-am încheiat misiunea.

Primii au plecat Valerian Sîrbu și Dobrotă. Ceilalți au dat fuga în sacii lor adormind buștean, ca recruții după instrucție.

La trei fără un sfert, Sandu Pleșoianu a simțit un ghiont: — Scoal'te, e timpul! — Care timp? — Să ne plimbăm, a bombănit Tibi. Mișcă. — Mai stau puțin... vreau să mai dorm... numai un minuțel... — ***În picioare,*** am spus!

Sandu s-a ridicat năuc. Nu înțelegea ce se întîmplă, era întîia oară cînd se trezea la ora asta, uitase tot, pînă

și de tabără, crezîndu-se acasă, unde maică-sa trăgea de el cîte-un sfert de oră dimineața.

Prima sută de metri a făcut-o umblînd în neștire. Auzea ca prin vis picăturile rare de ploaie care-i picurau pe glugă. În cele din urmă l-au dezmeticit aerul rece și mai ales răstelile lui Zaharian: „Dă mai repede din picioarele alea amorțite, că Rățoi și Bratoloveanu or fi înghețat la pod".

Întîia impresie a lui Sandu, și cea mai durabilă, a fost că norii se preschimbaseră în mari păsări negre, care se fugăreau pe dinaintea ochiului alb-roșietic al lunii. Îl neliniștеau lipsa oricărui zgomot, neclintirea copacilor; s-ar fi zis că totul încremenise sub zborul acelor păsări enorme, al căror fîlfîit nu se auzea nici el. Dacă ar fi fost singur, Sandu Pleșoianu ar fi încremenit de spaimă. Cu Tibi Zaharian se simțea însă în siguranță, avînd chiar și poftă de taifas. „Ciudată priveliște, Tibi, nu-i așa?, da' eu cred că vremea se îndreaptă, mîine o să avem soare, facem plajă, ce zici?"

Tibi nu părea că-l aude. O luase din loc cu trunchiul aplecat înainte, bărbia-n piept și pași mari, egali, umblet de automat, fără vorbă, fără gesturi. „He-he, a rîs Sandu, spuneai de mine că sînt somnoros, dar văd că tu mă-ntreci. Dormi în marș, soldat?"

Bratoloveanu și Rățoi ședeau pe pietroaie, încălzindu-și palmele la focul mic, haiducesc.

— Stai! Cine-i? a dat glas detunător Rățoi. Rămîneți pe loc! Nici un pas mai departe.

— Ai chiorît, nu vezi că sîntem noi? s-a răstit Tibi.

— Ba văd, dar cît am stat aici n-a trecut nimeni, am vrut să am și eu ocazia să avertizez pe cineva!

— Ai și găsit pe cine. Puteți să vă cărați la naninani.

— Oho, de cînd mi-a fugit somnul! Am jucat table cu Bratoloveanu, tablele țin cel mai bine de urît.

— Păi o să jucăm și noi, a zis Sandu.

— N-o să jucăm, a zis Tibi. Luați-vă tablele, noi nu jucăm nimic, noi o să stăm de vorbă, nu-i așa, Sandule? Noi sîntem filozofi!

De fapt, Sandu era bucuros să renunțe la table, îi plăceau dar juca prost, te scotea din sărite numărînd în șoaptă, cu ochii holbați, căsuțele triunghiulare. Poate că ar fi învățat și el să se descurce mai ca lumea, dar n-avea experiență și-asta din pricină că intimidat de îndemînarea scamatoricească a colegilor nu îndrăznea să joace și dacă nu juca, de unde să aibă el experiență?

Sandu a scormonit jăraticul, a mai pus vreascuri, a suflat să întețească flacăra.

— Ce-i cu tine, Tibi, ți-e chiar atît de somn? Stăm aici de-un sfert de oră și n-ai scos un cuvînt. Te gîndești la ceva. La ce?

— Ar trebui să-ți închipui.

— Nu sînt ghicitor dar pot să încerc. Ia să vedem. Ți-e dor de ai tăi? Mie, pot să-ți mărturisesc, îmi e, dar să nu mai spui la nimeni! Sau te gîndești la Narcisa? Ai toate motivele: ea îți place ție dar ei îi place Rățoi! Sigur că Narcisa s-ar potrivi mai bine cu tine, sînteți amîndoi dați naibii, pe cînd Rățoi e un biet anonim și tocmai asta te scoate cel mai mult din sărite. Lasă, fii milos, măcar atîta bucurie să aibă și Rățoi pe lume. Nu te gîndeai nici la asta? Atunci poate la niște planuri de viitor, tu ești genul de om care e sigur că poate ajunge orice vrea — savant, ministru, pilot, scriitor. Eu n-am reușit niciodată să însăilez un plan de soiul ăsta. Mi-e pur și simplu imposibil să descopăr ce-aș vrea să fac!

— De exemplu, să nu mai spui prostii.

— Dacă te referi la povestea cu Narcisa, scuză-mă, oi fi greșit.

— Nu e vorba de asta. E vorba că în loc să te gîndești care-i problema principală a vieții tale, la ora asta, vorbești despre cu totul altceva.

— N-am știut că am o problemă atît de urgentă!

— Ai uitat că pe cînd făceai pe zmeul în apă ți-am promis că te umplu de pumni imediat ce-o să fim între patru ochi? Asta-i problema ta!

Sandu Pleșoianu a țîșnit în picioare rupînd-o la fugă, dar unde? că-i era frică să se ducă singur înapoi. S-a oprit la zece metri.

— E o lașitate să-l bați pe unul mai slab decît tine! Să nu te apropii că strig! Eu pot să strig foarte tare!

— Strigă. Aici nu te aude nimeni, a zis Tibi, căutînd pe îndelete în grămada de crăci uscate una mai zdravănă.

— Bagă de seamă, a țipat Sandu. Dacă nu stai la un loc, fug spre tabără. Știu că poți să mă ajungi, dar o să-ți trebuiască destul timp și asta înseamnă că îți părăsești postul. E o chestiune foarte gravă! Apare un camion, noi nu sîntem aici, el intră pe pod, trosc, bîldîbîc — și cine răspunde?

Zaharian s-a uitat plin de regret la bucata de lemn și a pus-o pe foc:

— Nu te bucura, mai sînt destule reteveie. Recunoști că ai făcut o măgărie provocîndu-mă să intru în apă cînd știai bine că înot prost? Și că marele tău triumf a fost să mă vezi bălăcindu-mă legat cu frînghia?

— Recunosc, a oftat Sandu. Era păcat să pierd ocazia.

— Te înțeleg. Sînt mai bun decît tine. Mai bun decît toți. Chestia asta te scoate din sărite, nu-i așa?

— Din punctul meu de vedere, poți să te duci naibii cu succesele tale, dar măcar să fii cinstit, hoțule!

— Ai înnebunit, Pleșoianu Sandu! Ți-am furat eu ceva?

— Bineînțeles: ideea expediției. A fost a mea! La început ai rîs, m-ai luat peste picior dar cînd ai văzut că ideea prinde, ai pus-o pe numele tău și dă-i bătaie, marele Tibi Zaharian inițiază *el* expediția, o organizează *el*, o conduce *el*.

Tibi s-a așezat pe pietroiul lui, încălzindu-și mîinile la foc:

— Nu te contrazic. Totul este exact cum ai spus. Dar să zicem că nu mă amestecam. Ce-ai fi făcut? Ai fi reușit să pui *tu* la cale expediția?

Sandu se mai apropiase, reintrînd în zona de lumină a focului dar rămăsese prudent pe picior de fugă. Tăcea.

— Aștept răspunsul, a zis Tibi. Sau nu poți să răspunzi?

— Pot, a bombănit Sandu Pleșoianu, pot da' nu vreau.

— Păi sigur! Zici că-ți place adevărul, dar de fapt nu-ți convine decît jumătatea aia de adevăr care te avantajează *pe tine*. Îți arăt eu imediat și cealaltă jumătate: tu n-ai fi putut convinge pe nimeni cu ideea expediției fiindcă pe tine *nu te ascultă* nimeni. Pe mine mă ascultă toți.

— Și e corect să fie așa? înaintă Sandu cu încă un pas, îndrăznind chiar să se rezeme de stîncă. De ce pe tine să te asculte și pe mine nu?

— De brînză. Fiindcă am mai multă autoritate.

— Și de ce să ai tu mai multă autoritate? a mai înaintat Sandu un pas. Aproape că țipa de indignare: Știi de mult că învăț cel puțin la fel de bine ca tine, atît că nu ridic mîna la ore, aștept să fiu întrebat și

cînd răspund, termin în două-trei cuvinte! Nu ești mai deștept decît mine! N-ai citit mai multe cărți! Nu ești mai frumos! Poți să mă contrazici? Nu! Atunci de unde vine chestia asta cu autoritatea?

— Ghici! Mă, obosítule, nu e clar că băieții au încredere în mine?

— De ce? Eu fur, sînt pîrîcios? Nu! Atunci de ce să nu aibă încredere și în mine? Doar fiindcă ești mai solid și mai bogat la gură?

— Mă plictisești. Întreabă-i pe ei.

Sandu își trăsese un bolovan lîngă foc și se așezase, răsfățîndu-se cu plăcerea căldurii. A oftat:

— *Știi* bine că n-o să-i întreb niciodată. Nici ție nu ți-aș fi spus toate astea dacă nu s-ar fi nimerit să dîrdîim singuri aici în noaptea asta neobișnuită.

— Dacă nu-ți dădeai drumul la gură, nu mi-aș fi putut închipui ce zbîrnîială e în capul tău. Îmi pui niște întrebări la care dacă-ți răspund o să te superi că mi-e milă de tine.

— Nu-i nimic, a bombănit Sandu. Accept mila ta, dar răspunde-mi.

— Ești exact ca un fotbalist care ajunge cu mingea în careu și n-are curaj să tragă. Eu sînt altfel: trag din orice poziție și cu orice ocazie. Îmi iese pasența, e O.K. Nu-mi iese, mai încerc. *Aux armes*, monseniore, alege-ți un cal mare și fă-ți un loc sub soare!

Dar Sandu Pleșoianu nu-l mai auzea de mult; adormise tun, rupt de oboseala zilei și de efortul unei convorbiri în care spusese ceea ce nu bănuise niciodată că ar fi în stare să spună.

La patru dimineața, s-au desprins din ceață lumini tremurătoare, galbene și s-a auzit huruială de mașini grele.

— Staai ! a sărit Tibi, agitînd lanterna. Drum blocat ! Nu se poate trece pe pod !

Din cabina automacaralei cu braț gigantic a sărit un tînăr care purta peste bluza treningului „Adiddas“ veritabil, un nu mai puțin veritabil cojocel muntenesc :

— 'mneața, vigilenților, și mulțumiri pentru serviciul de pază. Noi sîntem podarii. Puteți să vă duceți la culcare.

Muncitorii cu căști de protecție aduceau scule și instrumente complicate, bobine de cablu, aparate de măsură. Dintr-o magazie cenușie de pe mal, erau scoase țevi metalice, bușteni, scoabe de oțel. Compresorul intrase în funcțiune. Scîntei de sudură. Cabluri aruncate pe celălalt mal. Lucrători înaintînd cu îndemînare de echilibriști. În cîteva clipe, la lumina proiectoarelor, se înfiripase un adevărat șantier. Oamenii lucrau rapid și precis, se vedea imediat că alcătuiesc o echipă îndelung antrenată, care știa bine ce are de făcut.

Tibi Zaharian și Sandu Pleșoianu au rămas să caște gura, nu puteau rata spectacolul și-n afară de asta, dacă s-ar fi întors în tabără înainte de cinci și jumătate, s-ar fi găsit imediat cineva care să spună „ia uite, chilipirgiii, s-au învîrtit, n-au făcut de serviciu decît o oră“.

— Hai să-ți arăt cum se face o treabă, i-a șoptit Tibi lui Sandu. Pot să jur că noi doi ne gîndim în momentul ăsta la același lucru, dar tu n-ai curaj să acționezi pe cînd eu am.

— Nu-nțeleg...

— Stai cuminte, copile, și urmărește-l pe nenea, ia-ți notițe, ai ocazia să mai înveți ceva despre viață.

Tibi Zaharian s-a strecurat printre muncitori, apropiindu-se de tînărul în trening și cojocel. Îi tot explica, volubil și prin semne, ceva care l-a făcut pe tînăr, șeful

echipei, să scoată carnetul, să scrie cîteva rînduri, să rupă foaia şi să i-o dea lui Tibi.

Sandu s-a posomorît. Abia acum începea să ghicească. Într-adevăr, Tibi iar i-o luase înainte; obţinuse în scris mulţumirile adresate echipajului pentru „spiritul de iniţiativă şi abnegaţie cu care aţi făcut de pază la pod“. Acest document ar fi tras greu în balanţa hotărîrilor juriului. Era mai mult decît sigur că nici un echipaj nu se putea lăuda cu aşa ceva.

— Tu ai fi plecat fără să ceri o hîrtie ca asta, i-a spus Tibi. Eu, dimpotrivă, n-aş fi plecat în ruptul capului fără ea. Asta-i deosebirea dintre noi şi ăsta-i şi răspunsul la întrebările cu care m-ai bătut la cap. De acord?

— Nici pomeneală! Ar fi trist ca oamenii să fie cotaţi nu atît după ceea ce fac, cît după tam-tam-ul care se produce în jurul lor! Pun pariu că toată noaptea numai la hîrtiuţa asta te-ai gîndit. E jalnic să judeci aşa!

— Cu alte cuvinte, ai fi gata să distrugi hîrtiuţa asta?

— Bineînţeles. Faptele contează. *Ele* rămîn!

— Atunci, poftim, fă ce vrei cu ea. Rupe-o! Dă-i foc!

Sandu a prins hîrtia de-un colţ, între degetul mare şi arătător, fluturînd-o cu superb dispreţ, ăsta-i diamantul nostru blestemat: orgoliul (ţinea minte replica dintr-o piesă de la televiziune), o, de n-ar fi el, să ne domine, să ne orbească, să ne întunece mintea...

A schiţat gestul de a sfîşia petecul de hîrtie, dar s-a oprit exact în ultima sutime de secundă.

— Te-ai răzgîndit, romanticule? Nu mai renunţi la celuloza cu laude?

— Du-te naibii! Eu m-aş lipsi de ea dar aici scrie despre tot echipajul, a oftat Sandu. N-am dreptul să le răpesc colegilor ce-i al lor. Ţine hîrtia. Tu ai obţinut-o, tu să le-o prezinţi. Pe mine acest ceremonial mă lasă rece. Tu însă bucură-te de el, fii eroul dintotdeauna.

— Facem altfel, a zis Tibi: le-o prezintă cine ajunge mai repede în tabără! Ce zici? Pe locuri, gata, start!

Niciodată n-a alergat Sandu cu mai multă disperare, se lovea de toate pietrele, de-o sută de ori era să se dea peste cap, nu era un atlet, oboseala îl seca după mai puțin de patru sute de metri, dar de data asta a reușit, a ajuns primul dar niciodată n-avea să știe dacă natura înfăptuise o minune sau dacă Tibi, unul dintre cei mai buni alergători din școală, slăbise intenționat ritmul.

Toată dimineața numai gura lui Sandu Pleșoianu s-a auzit. Găsea pentru notița inginerului de poduri tot felul de calificative seducătoare: „certificat de curaj", „pașaport pentru marele trofeu", „balada unei nopți de luptă cu furtuna".

— Îmi amintesc, rîde Mandache, parcă înnebuniseși, te-ai ținut o jumătate de zi după mine să compun de-adevărat o baladă, îți și umblau prin cap versuri, motive muzicale... Pun pariu că pe Ducele de Alba l-ai trimis cu o scrisoare despre isprava de pe pod! Zi că nu-i așa.

— Zic.

— Păi atunci cu ce? Că-n perioada cînd l-ai expediat, ăsta fusese episodul cel mai de soi. Cu ce altceva ai fi putut trimite porumbelul?

— Cu nimic, și de fapt nici nu l-am mai trimis. L-am făcut cadou.

Uluiala e prea mare ca să mai încapă în cuvinte, și-n afară de asta discuția n-a dus nici pînă acum lipsă de noutăți, sînt cu toții antrenați în a recepționa surprize. Se mulțumesc cu întrebări seci: „Cum adică, nu l-ai trimis? Ce-i aia că l-ai făcut cadou? De ce?"

Sandu oftează:

— Lui Picu Arambașa. Ce vă uitați așa? N-am făcut-o pentru mine, ci pentru toți. S-a întîmplat cu o zi înainte de povestea cu podul. Eram amărît că „Tomis"-ul

se aranjează. Am avut o discuţie cu Arambaşa. L-am rugat să ne cedeze şi nouă ceva din uneltele-alea arhaice ale lui nea Vizireanu.

— Maşina de tors!

— Da. I-am spus că-i dau în schimb unul din porumbei, ştiţi că pusese ochii pe ei din prima zi, băiatul se pricepe, a văzut că erau de rasă.

— Sandule, tu minţi! Arambaşa *mie* mi-a dat maşina de tors! se încruntă Narcisa.

— Aşa îl rugasem eu: să ţi-o dea ţie ca să pară că eu n-am nici un amestec. Maşina de tors, în schimbul Ducelui de Alba şi al păstrării secretului.

— Nu ştiu cît e adevărat din tot ce spui, dar povestea îmi place! aplaudă Tibi Zaharian. Vă amintiţi ce mutre de picaţi din lună aveam cînd Arambaşa i-a adus Narcisei maşina de tors — producţie Firezu, anul 1800 şi ceva? Ca să te lipseşti de o asemenea comoară înseamnă ori că eşti prost, ori că-ţi cam place o anumită fată. Arambaşa ştiam noi bine că nu e prost, aşa că ne-am distrat regeşte pe seama lui Răţoi: marele lui rival îi dădea lovitura de graţie, aducînd prinţesei un trofeu rarissim.

Narcisa îi aruncă lui Sandu Pleşoianu o privire care, dacă ar fi materializată, n-ar putea fi decît un iatagan şi iese nervoasă pe balcon. Răţoi e cum nu se poate mai vesel, dar are decenţa să nu-şi arate starea de spirit. Îi face discret cu ochiul lui Sandu un semn de mulţumire.

Mihuţ se uită la ceas:

— Întîmplările dumneavoastră sînt instructive şi, mi-aş permite să adaug, amuzante, dar eu mă cam grăbesc şi-aş vrea, dacă e posibil, să revedeţi ceva mai repejor scenariul expediţiei: simt că ne apropiem de ceea ce mă interesează pe mine.

13. Portocala de gheață

Valizele, genţile şi cutiile de cele mai diferite forme se umpleau cu pietre rare, cu aşchii de lemn, cu plante, cu obiecte de artă şi tehnică populară, cu înregistrări pe casete şi pe film, iar carneţelele personale de însemnări ştiinţifice ajunseseră, vorba lui Sîrbu, la a treia generaţie, căci, într-adevăr, fiecare dintre ei umpluse cel puţin două carnete.

Băieţii se gîndeau din ce în ce mai des la faptul că mii de echipaje ca al lor cutreierau odată cu ei ţara, nutrind aceleaşi preocupări şi ambiţii, iar undeva nişte oameni gravi şi foarte învăţaţi aveau, în cele din urmă, să analizeze, să preţuiască şi să compare rezultatele. Erau atotştiutorii şi enigmaticii membri ai juriului care urma să decidă ce echipaje vor fi laureate — fiind în joc Marele Trofeu al expediţiilor şi celelalte răsunătoare premii, cărora le corespundeau, după importanţă, seturile cu medalii de aur, de argint sau de bronz, care urmau să fie decernate fiecărui membru al echipajelor clasate pe primele locuri. Cum stăm, am intrat pe culoarul care duce la victorie sau ne canonim degeaba?

Din ziare, de la radio, dar mai ales prin străvechiul şi mereu folositul circuit oral al veştilor atrase irezistibil de magnetismul categoriilor de oameni cu interese comune, aflau tot felul de noutăţi: echipajul „Alpha" descoperise în Bucegi un schelet complet de urs de peşteră, „Sargedava" dăduse peste o senzaţională statuetă, din secolul doi, a zeului Mercur, „Drumeţii veseli" găsiseră pe obcinele moldoveneşti o plantă încă necunoscută botaniştilor, „Kon-Tiki III", echipaj îmbarcat pe o plută cu pînze în Deltă, nimerise peste epava unei corăbii veneţiene, „Vulturii" executau o neobişnuită patrulare de

creastă, din munţii Buzăului pînă în Retezat. „O fi așa, n-o fi ? O fi, că pînă și «Tomisul» lui Arambașa, care lucrează uite colo, la doi pași, pregătește ceva. Se spune că sînt pe cale să dea lovitura!“ „Vedeţi-vă de treabă, așa-i obiceiul omului, să înflorească tot ce aude. Cine ştie ce s-o fi povestind despre noi — că am găsit de pildă o inscripţie de o sută de cuvinte în limba dacilor!“ „Bine-ar fi, dar să lăsăm visurile și să ne gîndim dacă în tot ce am făcut noi pînă acum există ceva valoros.“ „Păi de ce să nu existe? Există, că doar n-om fi mai slabi de minte ca alţii, nu se vede din jurnalul lui Dobrotă că sîntem pe caii cei mari?“

Că Dobrotă e un tip înfumurat şi lăudăros știau de mult; că este egoist şi lacom pînă la ridicol aflaseră mai cu seamă în timpul expediţiei. Vorba lui Sîrbu: Aici nu-ţi mai poţi truca felul de a fi. Defectele îşi scot repede capul, ca șerpii la soare. Calităţile, dacă le ai într-adevăr, abia acum îşi primesc certificatul de garanţie. Atitudinea colegilor faţă de tine suferă modificări importante, ia uite, domne, ce neserios e ăsta pe care îl crezuserăm *băiat de comitet,* păi nici nu suferă comparaţie cu bietul cutare, pe care l-am luat ani de zile drept palavragiu şi-n realitate tipul e nemaipomenit, poţi conta pe el sută la sută.

Cu Dobrotă lucrurile s-au petrecut însă numai pînă la jumătate așa. Dragostea lui de sine i-a revoltat și erau gata să-i spargă valiza blindată, înlocuindu-i cu pietre bunătăţile cu care se ghiftuia singur, pe furiș, cutiuţe cu şuncă, cîrnăciori picanţi, tuburi cu miere, ciocolată, dar foarte repede au căzut în extaz dinaintea jurnalului expediţiei. Fiecare expediţie trebuie să aibă un jurnal de zi cît mai amănunţit. Este interzis ca el să fie scris sau măcar să sufere corecturi după întoarcerea din expediţie. Jurnalul e unul dintre criteriile de bază

folosite de juriu. Felul în care Dobrotă se achita de această misiune i-a atras din primele zile iertarea păcatelor. În fiecare seară, un punct esențial al programului de după cină, la focul de tabără, era lectura jurnalului. Nu știau cum să-și mai exprime încîntarea.

Dobrotă povestea întîmplările și evenimentele și purtarea fiecăruia cu o precizie și o savoare care-i uimea. Pe alocuri, își îngăduia mici exagerări dar în nici un caz minciuni ; erau mai degrabă procedee literare avînd ca scop redarea atmosferei, a tensiunii diferitelor episoade, a caracterului colegilor.

Avea și haz, folosea dialogul și le atribuia colegilor cîte un supranume în fiecare zi, în funcție de isprăvile făcute de-a lungul ei. Bratoloveanu Florin apărea rînd pe rînd ca *„Șeriful Zmeură“* (culegînd zmeură, se speriaseră de niște zgomote semănînd, credeau ei, a mormăieli, și fugiseră cu toții lăsînd baltă coșul plin, noroc că Bratoloveanu, mai îngrijorat de soarta zmeurei, rămăsese pe loc apărînd după un sfert de oră cu coșul în spinare) ; *„Ceșcuță-Linguriță“* (modest, declara la fiecare masă că lui nu-i trebuie decît „o ceșcuță de supă“ sau „o linguriță de sos“, atît, deși în realitate se dovedea capabil să mănînce de fiecare dată dublu decît ceilalți) ; *„Domnișoara de la fermă“* (doriseră să cumpere lapte și gospodina, ocupată cu treburile de seară, le spusese mai așteptați, mulg vacile ceva mai tîrziu, a, dacă știți să mulgeți, puteți să vă serviți singuri — ei habar n-aveau cum se face treaba asta dar, incredibil, Bratoloveanu, născut și crescut ca și ei, la oraș, reușise fără greutate să mulgă o vacă arătoasă, șase litri de lapte călduț și spumos dăduse ugerul ei sub mîinile pricepute ale mulgătorului de ocazie) ; *„Omul din paleolitic“* (pus să-i supravegheze cu binoclul din vîrful unei stînci, astfel încît să nu se depărteze prea mult unul de altul în timp ce

umblau după revelații geologice, Bratoloveanu ațipise acolo, încălzit de soare și-l găsiseră sforăind fără să știe că o șopîrlă dormea și ea foarte bine, unde?, pe genunchiul lui).

Simpla recitire a acestor porecle dădea pe lîngă haz o nouă lumină asupra personajului; Bratoloveanu le devenise mai simpatic, mai apropiat, și asta în bună măsură felului în care era descris de către Dobrotă. Toți apăreau portretizați cu aceleași mijloace amuzante și precise, ceea ce-i făcea să se întrebe fie cu uimită plăcere, fie surprinși de adevărul unei observații usturătoare, „chiar așa oi fi eu?!" .

Stilul relatării pînă și a celor mai simple întîmplări era dramatic; rîulețul traversat din piatră-n piatră devenea la Dobrotă un „torent gîlgîitor de valuri înspumate", dar nu puteai obiecta întrucît la cîteva sute de metri în aval sau în amonte acest rîuleț putea să aibă într-adevăr o configurație agresivă. Descrierea obiectelor colecționate era în schimb sobră, ornată ceremonios cu tot felul de amănunte conjuncturale și detalii științifice.

În fine, grafica lui Dobrotă era pe măsura stilului, așa cum aveau să recunoască ulterior privitorii. Acest jurnal al lui nu trebuia doar citit, ci și *privit*, ca un spectacol. Reprezenta o capodoperă a scrisului de mînă, cu titluri și subtitluri colorate, însoțite de vignete colorate, paragrafele începînd cu o letrină lucrată în arabescuri și colorată și ea. Cu totul uluitoare se dovedeau ilustrațiile: Dobrotă alesese stilul graficienilor de carte din secolul XIX: desen precis, compoziție bogată, tensiune romantică. Ar fi fost inutil să mai atașezi fotografii. Desenele lui Dobrotă băteau imaginea înregistrată mecanic, și-n afară de asta el rareori se mulțumea să dedice unui episod o singură ilustrație, în cele mai multe

cazuri făcea o mică bandă desenată cu două-trei casete, dar erau multe asemenea planșe cu opt sau zece imagini dedicate aceleiași împrejurări, pe care el o prezenta în desfășurarea ei ca pe un film. Felul în care reușea Dobrotă să scrie și să deseneze atît de frumos și de îngrijit în mijlocul pădurii îi pusese la respect. Orice nerozie ar fi făcut, orice vorbă rea ar fi ieșit din gura lui colțoasă erau trecute cu vederea; acest artist se dovedea de neînlocuit. Nu mai regretau că n-au televizor portabil; petreceau excelent în fiecare seară, cel puțin o oră, cu ochii în paginile realizate de Dobrotă despre ceea ce se petrecuse cu o zi în urmă. Parcă nu era vorba de ei, ci de alții, de eroii unui film.

În penultima zi, rămînînd în tabără, pentru că trebuiau să-și facă bagajele, dar și din pricina ploii care nu contenea, au avut ocazia să-l vadă mai îndeaproape la lucru. Atunci au înțeles de ce lui Dobrotă nu-i place să fie nimeni pe lîngă el cînd lucrează: pentru că vorbește întruna. Vorbește cu personajele care-i ies de sub peniță, le întreabă, le ceartă, rîde de ele, se miră, se supără și uneori le spune ce-ar fi făcut dacă era în locul lor. Așa se explică între altele de ce în unele evocări Tibi Zaharian, Rățoi Ilie, Sandu Pleșoianu și în general toți apar ceva mai dinamici, sau, dimpotrivă, mai de treabă ca în realitate: ei sînt, în jurnal, așa cum i-ar fi plăcut lui Dobrotă să fie, dacă era în locul lor.

Pe această temă, a exagerării, s-a stîrnit o controversă, liderul grupului anti-Dobrotă fiind Zaharian, iar al celor „pro", Anișoara Samoilă. „E corect să aducă Dobrotă lucrurile din condei cum vrea el?" Este. Ba nu este. Ba da, fiindcă artistul trebuie să aibă o viziune. Ba nu, fiindcă în cazul nostru e vorba de un jurnal de bord: totul trebuie să fie ma-te-ma-tic exact. Păi e, însă Dobrotă interpretează, nu-l poți lipsi

de acest drept. Aiurea; cine i l-a dat? Nimeni. Orice om, cît ar vrea el să exprime de precis un lucru real, pînă la urmă tot îl interpretează. Eu, de exemplu, să zicem că te filmez pe tine alergînd şi vreau să subliniez impresia că te grăbeşti. Atunci introduc de capul meu, în secvenţă, la montaj, prim-planul unui cronometru. Am minţit? Greu de spus. În orice caz, e sigur că mi-am atins scopul.

Esteticeasca înfruntare se purta pe un ton răcnit, întrucît ploaia revenise cu furie şi mitralia acoperişul. Pe urmă s-a pornit grindina, grindină cum ei nu mai văzuseră, despre care se spune că este „cît oul de porumbel", dar au căzut atunci cîteva bucăţi mult mai mari, şi Sandu Pleşoianu, care, nefiind exersat în discuţii savante, se uita tot timpul pe gemuleţul din plexi, şi-a pus brusc ligheanul de plastic în cap, a dat fuga afară şi a revenit cu un exemplar excepţional, cît o portocală, şi l-au denumit „portocala de gheaţă". Cîntărită cu precizie, portocala de gheaţă şi-a întregit cartea de vizită cu o cifră impresionantă: 0,445 kg, un adevărat fenomen. Ce facem cu portocala? E un record, dar n-o putem lua cu noi, se topeşte. Cum dovedim că a existat?

— Foarte simplu, a intervenit Pleşoianu, amintindu-şi lecţia de descurcăreţ pe care i-o dăduse Tibi Zaharian. O punem imediat în termosul ăla de alimente, daţi-l încoace, şi o ducem la staţia meteo pentru omologare: să examineze cei de acolo portocala, s-o măsoare cu toate aparatele, treaba lor, şi să ne dea la mînă o hîrtie cu caracteristicile exemplarului, ziua şi numele celui care l-a găsit etc. etc. Document cu tot dichisul: antet, ştampilă, semnătură.

— Vaaai, scumpi, păi tu eşti cel mai deştept dintre toţi! a sărit Narcisa uitînd că atribuise acest titlu cu nu-

mai o jumătate de oră înainte lui Dobrotă. S-ar putea ca tocmai „portocala de gheață“ să impresioneze juriul!

Rățoi se uită covîrșit de stupefacție la desenul care-l înfățișează pe el însuși, plin de măreție dominatoare, între cei doi urși. „E o minunăție; film în culori, nu altceva!“ Expresia lui adînc respectuoasă o face pe Narcisa să rîdă spunînd, „Ia uitați-vă la Rățoi, e mai impresionat de reușita desenului în sine decît de propria-i ispravă! Păi bine, om bun, fii mai monumental, umflă-ți pieptul, ridică bărbia — tu ești eroul de-acolo!“

— Da, încuviințează Rățoi, cu un fel de voioșie prudentă, așa s-ar zice, dar mă gîndeam că în timp ce Dobrotă ar fi putut avea exact aceeași prezență de spirit ca mine, eu n-aș izbuti niciodată să fac un desen ca el.

— Cine ți-a băgat asta în cap? îl contrazice vanitosul Dobrotă, cuprins de o neașteptată generozitate. Ascultă-mă pe mine: dacă exersezi ca lumea, sînt sigur că reușești. Eu, în schimb, cînd m-am văzut față-n față cu namilele-alea, era să leșin. Nici nu vreau să mă mai gîndesc.

— Păi și-aici e o poveste, șovăie Rățoi. De fapt eu nu prea am cine știe ce merite nici pe postul de îmblînzitor de urși.

— Fugi de-aici că excesul ăsta de modestie începe să semene cu altceva.

— Dacă vă spun! Cu cîteva zile înainte, auzisem la Buștenari, în piață, cînd m-am dus după roșii, o discuție între un pădurar și un tip așa, cu ochelari și servietă. Tîrguiau și ei. Din ce vorbeau am înțeles că era vorba de făcut un fel de raport despre animalele de prin pădurile-astea și rîdeau amîndoi amintindu-și cum aduseseră cu elicopterul acum nu știu cîtă vreme niște ursuleți de la o crescătorie din Vrancea, cred, pe care îi lăsaseră

liberi în pădure. „Acum sînt mari, uite-așa! zicea pădurarul. Se descurcă, n-au probleme, dar să știți că tot își mai amintesc de oameni."

— Vrei să spui că urșii care au dat peste noi?... se miră Narcisa.

— Da, încuviințează Rățoi cu un aer aproape vinovat. Mi-am amintit ce-auzisem în piață și mi-am zis: „Or fi urșii ăia crescuți la crescătorie, păi în cazul ăsta poate or înțelege de vorba bună" — și au înțeles!

— Dar nu erai *sigur* nici că sînt într-adevăr urșii ăia, nici că vor fi înțelegători.

— Nu eram, da' ce să fac? Am încercat și uite că a mers. Da' mi-era o frică... Așa că nu sînt eu eroul pe care-l căutați...

— Ba ești, decretează Mandache. Mie în scris să mi se fi dat că sînt cei mai amabili urși din lume și tot n-aș fi îndrăznit să fac vreo mișcare.

Profesorul Sîrbu e înduioșat, nu există profesor pe care să nu-l moaie concordia dintre elevii săi, în astfel de clipe ar fi în stare să și plîngă, le uită toate obrăzniciile, toate mofturile, toate răutățile prostești sau deliberate, faci ce vrei cu el, poate să jure că toți sînt exemplari.

— Suflete de aur! Ceea ce ați făcut voi în expediție este memorabil! exclamă el, cu ochi lucitori de emoție. În rest, că am irosit șansa cu antitancul care ne-ar fi adus medaliile de bronz, că filmul cu urșii, care ar fi făcut senzație, s-a dus naibii, că am ratat concursul de orientare, care ne-ar fi dat iarăși niște satisfacții — toate astea nu sînt decît simple incidente, care nu modifică nimic. Am pierdut noi ceva din ceea ce era esențial? Nici pomeneală: ne-am îndeplinit programul științific, am stat în mijlocul naturii, ne-am cunoscut mai bine unii pe alții. Păi tocmai astea au fost scopurile

principale! Premiul cel mare, dragii mei, constă în sentimentul de încredere şi de stimă unii faţă de alţii pe care îl trăim acum. Să fim aşadar veseli şi mîndri!

— De acord, șoptește melancolică Narcisa, da' n-ar fi stricat ca măcar tipii de la staţia meteo să confirme că „portocala de gheaţă" nu e ficţiune trăznită, ci a existat într-adevăr şi că era o bucată de grindină cîntărind aproape patru sute cincizeci de grame. Degeaba au alergat Tibi şi Sandu cu ea în termos. Ah, şi ce bine ne-ar fi prins o confirmare de la meteorologi, o hîrtiuţă bine adusă din condei, cu dată, cu ştampilă; ne-am fi ales cu o menţiune. Dar ţi-ai găsit să ne răspundă! Tămîie. Neant. Şi-am mai rămas şi fără termos.

— Scuzaţi-mă, protestează ceremonios Mihuţ, ridicîndu-se cu aerul cuiva care face o declaraţie de mare gravitate. Cei doi meteorologi îmi sînt prieteni. Profesionişti desăvîrşiţi. Oameni fără cusur.

— Să vă spun una bună! sare Sandu Pleşoianu. Ştiţi anecdota cu elefantul şi guma de mestecat? Zice că o maimuţă a făcut pariu cu elefantul că... da' nu-mi mai amintesc. Întotdeauna uit anecdotele! Cine o ştie? Tibi, zi-o tu!

— Ia tăceţi o clipă, cere Sîrbu, s-aud ce spune omul ăsta.

— Pentru meteorologii de pe Firez răspund ca pentru mine însumi.

— Eu vă cred, accept chiar ideea că tinerii în cauză nici nu sînt prea vinovaţi. Or fi fost prinşi pînă peste cap de treburile lor şi pînă să realizeze importanţa obiectului ştiinţific, acesta s-a topit. Neatenţie? Termosul uitat deschis? Cine ştie. Oricum, faptul e consumat, dar între noi fie vorba, cîteva rînduri sincere tot ar fi fost cazul să ne trimită. Cînd le-am scris, răspunsul a fost dezolant: „Ne pare rău, dar nu ştim la ce vă referiţi".

— Eu repet : soții Valentineanu sînt în afara oricărei bănuieli de superficialitate sau de nepolitețe. Dacă v-au scris așa, înseamnă că există o singură explicație și anume că — afirm acest lucru cu toată răspunderea — *nu le-a parvenit nimic din partea dumneavoastră*. Îmi dați voie ? arătă Mihuț spre telefon. În cîteva minute îi avem la aparat și ne lămurim. Prețul convorbirii îl suport eu.

Fermitatea inginerului Mihuț îi impresionează plăcut pe toți, mai puțin pe Tibi și pe Sandu care schimbă pe furiș priviri pline de întrebări.

— De acord ? zice Mihuț, punînd mîna pe receptor.

— Eu zic să nu-i mai deranjăm, a trecut atîta vreme de-atunci că oamenii nici nu și-or mai fi aducînd aminte, sare Pleșoianu.

— Ei nu uită nimic, și-n afară de asta au caietul în care notează, oră cu oră, fiecare eveniment, oricît de neînsemnat. În afară de asta, să nu uităm că la cabana stației a rămas o dovadă care nu putea să dispară : termosul.

Sandu Pleșoianu e răvășit de disperare. Se uită cu un aer vinovat la Zaharian :

— Tibi, n-am ce face, vezi și tu care-i situația. Îmi dai voie să spun cum s-au întîmplat lucrurile ?

Zaharian ridică din umeri cu expresia omului care nu mai are nimic de pierdut :

— În situația în care sîntem, nu prea văd ce-ar ieși să spun că nu. Și-n afară de asta, m-ai făcut prea curios ca să-mi mai fie necaz pe tine. De fapt, încă *atunci* simțeam că ai să faci o tîmpenie, dar se vede că mai am și eu niște urme de prostie-n cap dacă am avut încredere în tine. Dă-i drumul la narațiune. Adică nu. Partea mea de vină mă privește așa că începutul îl fac eu.

Cum de găsise timp să stea de vorbă și să se împrietenească Tibi Zaharian cu Antonia Barbu din satul Apuseni nu-și putea explica nimeni. „Zimbrii“ fuseseră de vreo trei ori în Apuseni, discutaseră cu o mulțime de oameni, jucaseră și-un meci de volei cu echipa școlii, intraseră prin case, politicoși, dar cu ochii jucîndu-le în cap după obiecte etnografice și convingîndu-i pe oameni să li le dea, se văzuseră chiar invitați la masă de învățătorul Duma, însă tot timpul membrii echipajului se aflaseră împreună.

Nimeni nu-și amintea să-l fi zărit pe Tibi retras prin vreun colțișor cu fata asta care, dealtfel, fiind o îngîmfată numărul 1 și o cicălitoare de același grad, nici măcar nu era genul lui. Este cunoscut că lui Tibi îi place să vorbească mult și pune preț pe fetele care cască gura la tot ce spune. Or, Antonia asta vorbea și ea foarte mult și se uita foarte urît cînd voiai să spui și tu ceva. — De unde atunci această derogare a ta, Zahariene, de la obiceiurile tale? — Mă privește, zice el. Asupra anumitor probleme nu dau nici o explicație. Treaba mea. Povestesc doar faptele care cred eu că vă interesează. În rest, *not comment.*

Așa ca la trei sute de metri de tabără, Tibi Zaharian îi spusese lui Sandu: — Bătrîne, știu că *tu* ești singurul care poți păstra un secret. Aș da o fugă la Apuseni. Mîine dimineață plecăm și vreau să-mi iau rămas bun de la Antonia. Crezi că poți să te duci singur la stația meteo? N-ai decît cinci kilometri, drumul e bun și-ți las și lanterna, stai la o parolă cu meteorologii, le sufli niște cuvințele frumoase cu care să înflorească confirmarea, te mai uiți la aparatele lor și, peste patru

ore, ne vedem din nou aici și intrăm împreună în tabără. Faci asta pentru mine?

Să fi fost altcineva, chiar și Rățoi, Sandu Pleșoianu ar fi stat pe gînduri — întîi din principiu, adică misiunea e misiune, am primit-o amîndoi, păi ce facem aici? și în al doilea rînd de teamă — nu avea nici un chef să umble singur prin pădure. Zaharian însă nu-l rugase niciodată nimic, se purtase cu el întotdeauna rece, distant. Pleșoianu a considerat deci că Tibi îi face o mare onoare destăinuindu-i ceva atît de intim și cerîndu-i ajutorul. A acceptat mîndru: — Bine Tibi, *avanti*, cuceritorule, să n-ai nici o grijă, ne vedem peste patru ore, totul rămîne între noi, poți să te bazezi pe mine.

Să se bazeze pe el! Aici greșise Tibi. Cum să se bazeze pe Sandu? Nu știa el că Sandu e fricos? Dacă nu știa, ar fi putut deduce reamintindu-și diferite întîmplări anterioare. Sandu care, chiar cînd învață, nu ridică mîna la ore; Sandu care, dacă se profilează o ciocnire mai violentă, se retrage imediat; Sandu, care n-avea curaj să iasă noaptea din cort, cînd îl încolțea nevoia, și aștepta strîngînd din dinți pînă cînd se mai găsea și altul în situația lui.

— Era imposibil ca Tibi să aibă altă părere despre mine decît că sînt fricos, așa cum crede toată lumea. Ce l-a făcut atunci să aibă încredere în mine? M-am gîndit că poate vrea să-mi dea o șansă ori, cine știe, era atît de presat încît se hotărîse să riște, poate, cine știe, mă descurc. Ambele ipoteze mi-au plăcut. Trebuia să-i arăt lui Tibi, și nu doar lui ci mai ales mie însumi că da, sînt demn de încredere ca oricare altul.

Am pornit singur. Începuse să se întunece, și mai erau și trîmbele alea de ceață care fumegau în jurul meu și mătuiau spotul lanternei. Troznea o cracă — înghețam. Auzeam vreo foșgăială în frunziș — mi se urca inima în gît. După un kilometru, m-am oprit. Îmi tremurau genunchii, mi se uscase gura și aveam și-un fel de rău de la stomac. În întunericul acela înnebunitor simțeam o mie de pericole. Dacă sare la mine? Dacă vine...? Dacă mă înhață...? Culmea este că habar n-aveam ce ființă ar fi putut să facă toate astea! Teoretic, știam bine că nu exista cineva care să mă atace, dar îmi clănțăneau dinții!

— Amărît ești, Sandule, îl compătimește Mandache. Vai de capul tău.

— Lasă-l în pace. Are dreptate. Imaginația dezlănțuită stîrnește mult mai multă teamă și nesiguranță decît un pericol real, zice Cavalerul Trac. Sînt sigur că dacă i s-ar fi ivit în cale o primejdie adevărată, Sandu al nostru și-ar fi recăpătat stăpînirea de sine. Amintiți-vă de întîmplarea cu podul surpat; ați făcut pe rînd toată noaptea de pază și a făcut și Sandu și nu-mi amintesc să-i fi fost frică.

— Păi cînd să mă mai sperii? N-aveam timp, eram atent să nu apară vreun camion sau vreun cetățean.

— Vezi? Nu ți-a fost teamă fiindcă te gîndeai la soarta altora, pe cînd atunci, în pădure, te gîndeai numai la tine.

— Sînt sigur că filozofia dumneavoastră e bună și pot să spun că așa ceva mi-a trecut și mie prin minte în momentele alea, dar ce folos? Calculatorul meu din cap zicea „mergi înainte, n-ai de ce să-ți faci probleme", dar busola senzațiilor o luase razna. Cum să vă spun... nu-mi era teamă de ceva anume, ci de tot și de nimic. Am luat-o la goană înapoi spre tabără.

14. Singur în pădure

Sandu își începe povestea cu poticneli și cu o expresie chinuită, de om necăjit. Treptat, vocea i-a devenit mai sigură, făcîndu-și loc și grija pentru amănunte. Uneori, e chiar vesel și, în general, dă impresia că uită despre cine e vorba, că se amuză istorisind întîmplările altuia.

Grăbit să reajungă la adăpost în apropierea taberei, a pierdut firul drumului. Nu-și putea explica în ce fel reușise și performanța de a se rătăci. Un necaz nu vine niciodată singur, dar la Sandu poftiseră o droaie. Îi era imposibil să mai recunoască locurile, se trezea urcînd și coborînd pante de care habar n-avusese și parcă și pădurea era mai deasă, se îndesise special ca să-i facă lui dificultăți. S-a pomenit julindu-și genunchii de tot felul de bolovani și de mușuroaie ascunse de buruieni. Pentru situația lui, zicala „a călca în gropi" se potrivea acum și din punct de vedere fizic. Era pe punctul să se facă definitiv de rîs adică să strige după ajutor cînd a auzit, ca prin vis, un fel de muzică, muzică veritabilă, ba chiar muzică de dans.

În vale, dincolo de spinările terenului cetluit de șerpii groși ai rădăcinilor și lăstărișurilor ieșite din prea plinul energiei copacilor gigantici, apărea și dispărea, după cum vîntul răvășea frunzișurile, un fluturaș firav și șovăitor de lumină — departe, e adevărat, la cel puțin opt sute de metri — dar lumină, și nu orice fel de lumină, ci a focului la care își pregăteau cina și tăifăsuiau colegii lui. Întotdeauna fusese iritat de faptul că Mandache obișnuia să învîrtă potențiometrul radioului pînă ziceai că explodează difuzorul, dar acum era cum nu se poate mai mulțumit de acest enervant obicei.

Sandu Pleşoianu se liniştise brusc de parcă se şi afla în tabără. Distanţa nu-l mai necăjea, de vreme ce putea să vadă şi să audă semnele, oricît de slabe şi de îndepărtate, ale prezenţei colegilor.

S-a oploşit printre bolovani. Avea probleme grele de rezolvat. Să mărturisească deci că nu fusese la staţia meteo? Din punct de vedere moral, ar fi fost o catastrofă, totuşi Sandu, avînd oarecare antrenament de victimă, ar fi înghiţit batjocura. Tibi Zaharian? El n-ar fi acceptat să împartă cu Sandu o astfel de ruşine, de fapt pe Tibi nici nu l-ar fi crezut nimeni fricos de întuneric şi de pădure şi-n afară de asta nici teama lui Sandu n-ar fi fost luată drept reală, întrucît în tovărăşia lui Tibi n-avea cum să-i fie frică.

Exista o singură cale de a-şi justifica teama: să spună adevărul, că adică el, Sandu, pornise singur spre staţie, dar în felul ăsta îl trăda pe Tibi care avusese încredere în el. Toată vina pe umerii lui Tibi avea să fie aruncată. „Aha, dom' Tibi, l-ai expediat pe mocăitul de Sandu Pleşoianu singur spre staţie şi-ai şters-o, ai lăsat baltă misiunea, te-ai cărat noaptea spre o destinaţie necunoscută, fără aprobarea profesorului, şi probabil că şi pe Antonia ai aiurit-o cu cine ştie ce pretexte ca să-ţi justifici apariţia în sat la ora aia. Cecul tău de abateri e completat la multe rubrici, trebuie să ţi-l plătim".

Lui Sandu îi vuia capul de atîtea ipoteze, în alte condiţii ar fi făcut, cu belşugul ăsta de imaginaţie, o excelentă compoziţie la literatură, dar fantezia şi ascuţimea lui analitică apăreau în împrejurări din care nu trăgea nici un folos în timp ce la ore somnola.

Protejînd lumina lanternei cu gluga de ploaie, a înfundat termosul într-o groapă adunînd deasupra un purcoi de pietre. Alesese soluţia cea mai ruşinoasă dar,

în acelaşi timp, cea mai comodă, măcar pentru un timp. Lui Tibi avea să-i spună că dusese „portocala de gheață“ la stație, totul era în regulă, atît că oamenii fiind foarte ocupați îi promiseseră că le vor trimite confirmarea la şcoală prin poştă. Pe urmă, aceeași poveste urma să le fie servită chiar de către Tibi Zaharian, cu deplină sinceritate, celor din tabără. În timp ce se gîndea cu tristețe la măgăria lui, Sandu își oblojea degetul, se zgîriase într-o piatră grăunțoasă, ca un şmirghel cu bobul mare. S-a uitat la ea, era o rocă brună cu nuanțe cărămizii. „Ce-o mai fi şi asta?, probabil un granit avînd ceva mai multă pirită, da, dar granitul nu se sfărîmă în genul ăsta şi pe deasupra are altă consistență, or, piatra asta, ia stai, seamănă mai mult a fier ruginit, dar ca să fie fier trebuie să provină dintr-un obiect sau dintr-o parte a unui obiect, să aibă deci o formă recognoscibilă, pe cînd drăciile astea seamănă cu niște turte nereușite, ha-ha, uite că mai pot să rîd!“

Totuşi, a vîrît cîteva bucăți mai mici în fundul rucsacului, „Să fie acolo, poate mă mai gîndesc“. Stătea tot timpul cu ochii pe ceas. Cînd a socotit că e timpul, s-a furişat spre locul unde se despărțise de Tibi Zaharian. Tibi a apărut cu numai un minut întîrziere. Cum a mers, Sandule? Normal. Confirmarea o s-o primim însă prin poștă, oamenii aveau treabă. Tu cum te-ai descurcat cu...? Mă priveşte, i-a retezat Tibi vorba, descrie-mi amănunțit ce ai discutat la stație ca să știu ce le spun băieților.

Sarcina de a relata vizita la stația meteo și-o luase, deci, autoritar, Tibi. După ce că-l lăsase singur pe Sandu în pădure, mai avea chef să facă și pe marele şef. Sandu ce şi-a zis, ia să-i ofer şansa întregii răspunderi dacă moare după ea! şi i-a expus cu o plăcere răzbunătoare scenariul — că soții Valentineanu se bucuraseră nespus,

că puseseră giganticul eșantion de grindină în congelatorul frigiderului, spre a-l studia mai tîrziu și a redacta confirmarea, că îl rugaseră să le dea o mînă de ajutor, dictîndu-le conținutul unor fișe de observație ca să poată transmite mai ușor. Tibi a memorat totul și a povestit în tabără aceste invenții cu cea mai mare convingere, nescăpînd nici un detaliu și folosind verbele fără pronumele „noi". În acest fel, Tibi zicea: „am stabilit, am ajutat la transmiterea datelor", deci se putea înțelege foarte bine numai „eu", adică numai el, Tibi aranjase lucrurile și cam așa au înțeles toți, fiind bine cunoscut că acolo unde acționează Tibi nu mai e loc pentru Sandu, unul ca el trebuie să tacă resemnîndu-se cu gîndul că face parte din decor și nimic mai mult.

Zaharian saltă nepăsător din umeri:

— N-am nici o vină, adică am numai vina că m-am încrezut în găgăuță ăsta de Sandu și am coborît în sat. Restul îl privește pe el.

Narcisa e revoltată:

— Da, însă minciuna despre ce s-a întîmplat la stație tu ne-ai servit-o, cu gura ta aia mare!

— Păi nu-l auzi că-și recunoaște singur lașitatea?!

— Acum, da, însă *atunci*, în tabără, numai *tu* ai vorbit, Zahariene, el n-a spus nici un cuvințel, a tăcut tot timpul. Noi pe informațiile *tale* ne-am bazat! Dintr-un punct de vedere, Sandu a făcut și-un lucru bun: te-a pus în situația să ne arăți ce îngîmfare zace-n tine.

•

Dacă fiecare acuzație care i se aruncă lui Tibi Zaharian în spate ar căpăta consistența materială a unei bile de plastilină, atunci i-ar crește o adevărată cocoașă.

Acestor învinuiri li se adaugă altele, care n-au nici o legătură cu faptul aflat în discuție, și mai sînt scoase din memorie tot felul de întîmplări vechi în care purtarea lui i-a nemulțumit și ei găsesc abia acum prilejul să i le scoată pe nas, amplificîndu-le cu cinism. I se reamintește cum în clasa a patra a uns pe furiș acuarelele lui Dobrotă cu adeziv, fiindcă-i era ciudă pe talentul lui. Dar cînd a ajuns împreună cu amărîtul de Rățoi, printr-a șasea, în finala probei de săritură în înălțime la campionatul interșcolar și i-a spus fără rușine lui Rățoi, dă-mi pantofii tăi de atletism că tu tot n-ai nici o șansă? Dar anul ăsta la tezele pe trimestrul întîi nu s-a ciorovăit fără rușine cu dom' profesor Nanu, să-i schimbe din 9 în 10 nota la teză?

— În toate lucrările alea existau diferite greșeli, după cum judecase capul fiecăruia, dar la al treilea exercițiu apărea, invariabil, *aceeași eroare* în toate lucrările, rînjește Tibi. Cu excepția lucrării *mele!* Cînd i-am arătat cum stau lucrurile, a zis că da, ai dreptate, m-a rugat să-l scuz și mi-a schimbat nota.

— Dar maică-ta de ce a mai trebuit să-i dea și ea telefon la un'ș'pe noaptea? Și după ce ai rezolvat situația de ce a trebuit să strigi victorios „cucurigu" timp de trei zile, de-ai amețit toată școala lăudîndu-te că „ai mai" pus la punct un profesor?

15. **Secretul lui Tibi**

Tibi Zaharian este însă în ultima vreme imun la micile mizerii zilnice, gîndurile lui au o țintă care-l lasă indiferent la necazurile mărunte. În căptușeala vesto-

nului său foșnesc șase file duble de caiet dictando scrise mărunțel și îndesat, sînt scrisorile de la Antonia, le-a ascuns acolo ca să le poată reciti oriunde s-ar afla și-n același timp să nu poată da nimeni peste ele.

Obiceiul Antoniei e să înceapă întotdeauna cu grădina și cu livada: ce flori au înflorit, ce legume au ieșit, ce fructe s-au copt. Descrie totul pe scurt, dar sugestiv. Lucrul e normal: în zona aceea muntoasă, grădina și livada au nevoie de îngrijiri speciale. Apoi povestește despre rudele ei — și are o mulțime de frați și surori, veri și verișoare, cumnate și cumnați: pe la ce școli umblă fiecare, pe unde mai lucrează, cine unde vrea să se transfere.

Trece pe urmă la întîmplările din sat, alegîndu-le pe cele mai hazlii, dar povestindu-le cu multă seriozitate. Una dintre colege a interpretat într-o piesă la căminul cultural un rol de „rea“: leneșă, bîrfitoare, obraznică. Neavizată, maică-sa a avut o neprevăzută reacție de furie și a urcat pe scenă în plin spectacol și-a scos-o afară de păr: „Ce făcuși, Ileano, de ți-au dat tocmai rolul ăsta? Înseamnă că purtarea ta nu se potrivea cu alt rol! Ia poftește tu acasă să stăm de vorbă!“

Expune apoi rezumatul celei mai recente cărți care i-a plăcut, adăugînd cîteva opinii și cerînd și părerea lui Tibi. Nimic sentimental în aceste scrisori, excepție făcînd întrucîtva doar încheierea „Cu drag, Antonia — și aștept cu nerăbdare să-mi răspunzi“. Există însă în aceste scrisori sobre ceva, o atmosferă, un aer care îl emoționează mai mult decît o clasică împletitură de duioșii. Poate este senzația că, înșirîndu-i atîtea întîmplări, Antonia pune preț pe părerea lui, socotește important să-l informeze cu tot ceea ce o privește.

Desigur, e posibil să fie vorba pur și simplu numai de faptul că Antoniei îi place să povestească. Da, însă

nu-i scrie altcuiva decît lui, ceea ce în fond este tot o dovadă de încredere, iar încrederea ce semnifică ea decît un atașament deosebit? Ceea ce l-a înduioșat de-a binelea a fost lădița cu mere ionatane trimise prin poștă, o lădiță din lemn proaspăt, mirosind a rășină. Nici o scrisoare în lădiță. Merele și atît. Lui Tibi nici prin cap nu-i trece să le mănînce și cu atît mai puțin să-i ofere cuiva din casă un măr.

A încuiat lădița în valiză și-a pus valiza sub pat. O deschide noaptea și odaia se umple de aroma fructelor și de mireasma bradului și Tibi închide ochii și stă de vorbă cu Antonia în gînd și îi spune o mulțime de lucruri din care însă în scrisori n-are curaj să pună nici a suta parte.

Sobrietatea corespondențelor Antoniei îl silește pe Tibi să fie la fel de sobru în scris. Muncește pe puțin trei zile la fiecare scrisoare, rupe ciornele una după alta, scrie și rescrie zeci de variante, el, care niciodată n-a avut nevoie decît de maximum un ceas ca să „croșeteze" cea mai bună compoziție și asta nu numai comparativ cu colegii de clasă, ci și cu eternii săi rivali de care se izbește mereu la olimpiadele de literatură.

Antoniei nu-i poate înșira orice, pe Antonia n-o impresionezi cu metafore și citate, Antoniei trebuie să-i scrii despre ce se întîmplă cu tine și cu prietenii tăi, care-i locul vostru în lumea asta, ce vrei să faci și ce faci, și Tibi ce face? El n-are nici livadă și grădină, nici o sută de neamuri, nici un sat întreg înconjurat de munți și plin de întîmplări — el are drumul de-acasă la școală și invers, cu escale pe la cinema sau pe aleile blocului, transformate în parcaje unde automobilele au sufocat iarba și arbuștii ornamentali.

Acolo se strîng grupurile de prieteni și joacă pînă le vine rău „macao" sau un fotbal pricăjit pe o supra-

față de asfalt cît palma, folosind ca poartă suportul pentru bătut covoare și supravegheați mereu de la ferestre de stăpînii automobilelor să nu dea în vreo capotă. După aceea, obosiți, pălăvrăgesc pe treptele blocului despre filme, mașini de curse și fete și mint de sting, pretinzînd că sînt uite-așa, prieteni la toartă cu marele actor cutare sau cu nu mai puțin marele vîrf de atac al echipei „Fortis" (curios, nimeni nu se înghesuie să spună că e prieten cu un scriitor, cu un om de știință sau cu bărbatul care a lucrat o săptămînă pe acoperișul institutului de peste drum la montarea unei instalații sofisticate care nu se putea face fără el, fiind cel mai bun specialist din țară în sudură de finețe).

Se laudă, se ceartă, se ocărăsc. Ce să scrii despre asemenea prieteni, se produc oare evenimente într-un asemenea grup? Păi se produc, dar sînt niște evenimente ca vai de capul lor. Alaltăieri a dispărut butelia de aragaz a bătrînei Vasiliu de la etajul 7, și ieri s-a descoperit că o furase Paulică Done zis Piedone, prin asemănare de nume, gabarit și umor cu o matahală veselă dintr-un serial italian de filme polițiste. Done-Piedone se remarcase prin îndemînarea ieșită din comun cu care imita cele mai diferite sunete și zgomote — de la motorul de automobil și dialogurile „măcăite" ale gangsterilor din filmele americane, la vocea sopranei de operă și la mieunatul pisicilor. Această din urmă virtuozitate constituia o distracție cu care se amuzau pe la zece-unsprezece noaptea. Cînd începea Done-Piedone să miaune, acoperișurile se umpleau de pisici înnebunite care, la rîndul lor, prin propagare în lanț, mieunau și ele pe cele mai diferite tonuri și cu cele mai variate intensități, al căror mesaj îl recunosc probabil specialiștii în psihologia și mijloacele de comunicație ale animalelor, dar nu și locatarii cu somnul ciopîrțit.

Done-Piedone cel simpatic pîndise momentul cînd bătrîna Vasiliu, lăsînd ușa deschisă, așa cum făcea întotdeauna, ieșise să arunce gunoiul pe tobogan; singură, octogenară, slăbită, mioapă, se descurca anevoie și încet; pentru golanul pitit în apropiere fusese o jucărie să se strecoare în apartament, să ia butelia și să iasă iute și insesizabil cum intrase.

Done-Piedone a fost prins a doua zi într-un parcaj de pe șoseaua de centură, vînzînd butelia unui țăran care se ducea la piață cu un „ARO" dichisit și plin de struguri parfumați.

Cum să-i scrii Antoniei despre așa ceva?

În scrisorile sale, Tibi acorda un spațiu important cărților — se grăbea să citească tot ceea ce afla că citise Antonia și-și dădea cu părerea. Aici îi era mai ușor — singura grijă fiind să nu-și dea în petec cu vreo exprimare prea plină de savantlîc pedant.

Mai greu îi venea să povestească întîmplări care să corespundă așteptărilor Antoniei. Găsise metoda. În scrisorile lui Tibi, colegii săi plantau pe ruptele tot felul de pomi fructiferi, Anișoara turna un film artistic, Mandache înființase o orchestră, Dobrotă — pe care Tibi nu-l putea suferi — era un dulce și un modest, Sandu Pleșoianu creștea porumbei iar Rățoi dovedea un mare talent la matematică. În cea mai recentă scrisoare, Tibi și colegii săi, îndrumați de un reputat inginer pilot și constructor de aparate de zbor, munceau pe ruptele, fericiți și îndemînatici, la un dirijabil cu 12 locuri. Tibi n-avea sentimentul că minte, întrucît chiar credea că lucrul ar fi posibil. Mai mult, tocmai se pregătea să le sugereze băieților să facă într-adevăr un dirijabil, unul mai mic, un model comandat prin radio și avîndu-l în cabină pe Box.

Gradul de interes al „cazului Tibi Zaharian" a scăzut la fel de iute cum crescuse, micșorîndu-se pînă la ignorarea subiectului. Mult mai atractiv li se pare Sandu Pleșoianu. Nu-i reproșează nimeni nimic, doar Narcisa Diaconu a încercat să-i spună ceva usturător, însă Dobrotă a țistuit-o rapid, „sst, lasă-l în pace să spună tot, nu te mai băga ca musca!" Rățoi s-a uitat urît la el, nu e bătăuș, dar pumnul lui poate să atingă în mai puțin de o zecime de secundă falca oricui dă impresia că ar intenționa s-o jignească pe Narcisa, totuși acum e un moment în care ireproșabilul ei apărător simte că e mult mai cuminte să-și țină mîinile acasă și cuvintele în cap.

Inginerul Mihuț și-a pierdut calmul, nici nu mai poate sta pe scaun, se agită izbindu-se dintr-un perete într-altul; e turtit de emoție, povestea lui Sandu reprezintă un fel de victorie a sa, o victorie în căutarea căreia și-a hîrșîit îmbrăcămintea și sacul de voiaj în trenuri și autobuze de cursă lungă și căruțe și camioane și cabine de tractor.

Sandu Pleșoianu se sculase pe la trei dimineață și ieșise din cort cu valiza conținînd instrumentarul și reactivii pentru expertize geologice. Iarba era umedă, sclipitoare ca zăpada proaspătă, desimea pădurilor expulza rafale grele de oxigen, în aer plutea liniștea încordată care premerge zorilor. Tremurînd de frig în maieu, Sandu lucrase cum se pricepea, expertul în aceste treburi fiind Bratoloveanu care sforăia în cort. După treizeci de minute Sandu era aproape sigur că e vorba de fier curat, dar se putea oare încrede în priceperea lui? Natura oferă extrem de rar elementul *Fe* în stare pură și în cantități atît de mari. Fragmente dintr-un meteorit conținînd sută la sută fier? S-a uitat îndelung la cerul murmurător de stele, făcuse foarte puțină

latină, și-a amintit totuși că *sidus-sideris* înseamnă stea, poate și stea căzătoare, și-a zis el, meteorit, iar profesorul Sîrbu le spusese odată că în greacă *sideros* înseamnă fier... Oamenii din marea vechime or fi dat în meteoriți peste fier... siderus, sidus, siderurgie... S-a reîntors în cort, dar n-a mai putut să doarmă, avea prea multe gînduri.

A doua zi, pe la zece, erau în Buștenari cu tot calabalîcul. Au predat muzeului ceea ce hotărîseră că se cuvine donat de către echipajul lor și au pornit spre autogară. Pe drum, Sandu Pleșoianu a spus că vrea să cumpere covrigi calzi, treizeci de covrigi aurii, cu coaja fierbinte și crocantă, înșirați pe-o sfoară. „Duceți-vă să prindeți bilete la gară, rămîn eu să fac coadă la covrigi".

Rămas singur, s-a rugat de o bătrînică să-i țină rîndul și a luat-o la goană înapoi spre muzeu. Ușa, deschisă. Înăuntru, nimeni. Ca să-și facă curaj, a intrat fredonînd cîntecul lui Mandache. A pus pachetul cu misterioasele bucăți pe una din vitrinele orizontale și a dat fuga la patiserie, să nu-și piardă rîndul. Bătrînica ajunsese în față, cumpărase ce-i trebuia dar, femeie cumsecade, luase în plus, din proprie inițiativă, un colier cu treizeci de covrigi și-l aștepta pe Sandu. „Trece multă lume pe aici, maică, mi-ar fi părut rău să rămîneți fără covrigi".

16. Inginerul Mihuț lămurește definitiv situația

— Lucrurile se leagă destul de logic, spune Cavalerul Trac.

Nu mai are stare nici el, s-a ridicat, se plimbă prin sufragerie încrucișîndu-se cu Mihuț :

— Ar trebui, Sandule, să te întreb de ce nu ne-ai arătat bucățile de fier, dar e inutil, bănuiesc răspunsul : ți-a fost teamă (ah, spaimele astea ale tale !) că în felul ăsta se va descoperi că n-ai fost la stație. Totuși, un lucru nu înțeleg : de ce n-ai aranjat cu Zaharian să spuneți că amîndoi ați fost la stație și, pe drum, tot amîndoi ați dat peste „turtele“ de fier ?

— Imposibil, oftează Sandu. Nu m-aș fi putut înțelege cu el. Reacția lui Tibi ar fi fost să-mi facă scandal că nu m-am dus la stație și că în felul ăsta l-am pus într-o situație idioată. Păi ce era să facă ? Să mintă spunînd că fusese cu mine la stație ? El nu minte niciodată. Să intre-n bucluc de dragul meu împărțind cu mine rușinea de a fi aruncat termosul pe drum ? Și-ar fi luat pe umeri o vină nemeritată. Să recunoască deschis cum se petrecuseră lucrurile în realitate ? Se făcea de rîs...

— Ținînd seama de valoarea „turtelor de fier“ ar fi putut accepta oricare din aceste trei variante — și cel mai corect ar fi fost, din toate punctele de vedere, s-o aleagă pe ultima : adevărul.

— Uitați că el nu cunoștea această valoare și că nici eu nu eram atît de sigur de ea încît să-i spun totul și să-l conving ?! Și-n afară de asta, nu este el omul care să se lase fascinat în trei minute de cîteva pietre și să riște totul de dragul unei ipoteze care se putea dovedi o aiureală.

— Asta da, observă Narcisa. Tibi nu prea e romantic, pe el, ca să-l convingi, trebuie să vorbești pînă te doare gîtul.

Profesorul se întoarce cu mîna îndreptată poruncitor spre Dobrotă :

— Sper că-ţi notezi toate astea! Vreau să le văd scrise în jurnal pînă la cel mai mic detaliu! Şi vă anunţ că eu din asta fac o piesă şi-o să vă pun s-o jucaţi chiar voi! Va fi ceva unic: dramă cu subiect adevărat, interpretată de înseşi personajele întîmplării. Dăm lovitura, o să fim laureaţi pe ţară, văd de pe acum cum o să apărem şi la emisiunea de teatru T.V.

Cavalerul Trac s-a înflăcărat, abia-abia îi mai ajungea cuvintele ca să spună cum o să facă el piesa şi cum or să fie rolurile şi cum or să rămînă praf toţi rivalii săi într-ale teatrului de amatori.

— Imaginaţi-vă afişul! În rolul lui Sandu Pleşoianu: Sandu Pleşoianu! În rolul lui Tiberiu Zaharian: Tiberiu Zaharian! În rolul Narcisei Diaconu: Narcisa Diaconu!

— Numai eu n-am nici un amestec în ceea ce a spus Sandu, se plînge Violeta Fanici.

— Cum să n-ai?! tună uluit profesorul. Există cineva dintre noi care să nu aibă? Toţi avem! În rolul profesorului Valerian Sîrbu: profesorul Valerian Sîrbu! Scurt! Premiera la Buştenari. Invitaţi în mod excepţional: Arambaşa şi ai lui. Ca să vadă şi ei cu cine-au avut prilejul să fie colegi de-o vară!

Zaharian se ridică şi el, dar nu tulburat ci, după firea lui, calm şi niţel cinic:

— Povestea lui Pleşoianu e, n-am ce zice, mişcătoare şi captivantă. Mă cam face de rîs, însă trec peste asta fiindcă nu sînt ipocrit, eu recunosc că descoperirea lui ne face pe toţi celebri. Întrebarea este, totuşi...

Tibi face o pauză, pentru efect, apoi reia visător:

— ...dacă descoperirea e *într-adevăr* a lui? Sandu nu duce lipsă de imaginaţie. Şi *eu* (acum i se adresează muzeografului Mihuţ) aş putea să inventez o istorie asemănătoare, folosind informaţiile auzite de la dumnea-

voastră! Poftim: turtele le-am găsit *eu* în timp ce mă întorceam de la Antonia. N-am avut curaj să vorbesc despre ele fiindcă mă temeam că greșesc și, în orice caz, că în acest fel îmi recunosc abaterea de a fi plecat de capul meu noaptea în sat! A doua zi, am dus totuși pietrele la muzeu, iar cîntecul de pe bandă e cîntat de mine!

Narcisa Diaconu a rămas cu gura căscată:

— Are dreptate! E posibil! Să știți că o fi fost chiar așa!

— Nu! o îngheață Violeta Fanici cu priviri severe. Mereu îți schimbi părerile? Eu l-am crezut din prima clipă pe Sandu şi îl cred şi acum şi-o să-l cred întotdeauna. El este eroul pe care-l căutăm!

— Un erou fricos, un împiedicat — ăsta-i eroul?! rîde Tibi.

— Asta, da, şi degeaba încerci tu să înfuleci din prăjitura unui merit care nu-ţi aparţine.

— Stai, ocrotitoare a porumbeilor, că eu nu fac decît nişte presupuneri! se apără Tibi. Dacă ţii neapărat la prezenţa lui Sandu în muzeu, ţi-l restitui da' uite cum: Sandu s-o fi reîntors acolo fiindcă-și uitase ochelarii de soare, șapca, pixul, habar n-am ce, da-l știţi cît e de zăpăcit. A intrat şi, umblînd după ce-i trebuia, o fi început să cînte ca să-și facă singur curaj. În timpul ăsta, în muzeu *se mai afla însă cineva*, un tip pe care nu-l cunoaștem și care el, acest necunoscut, adusese pachetul cu „turtele de fier“!

Mama lui Sandu, care a apărut neauzită cu un nou transport de bunătăţi, trece de la unul la altul, îmbiindu-i, și spune cu năduf:

— Eu știu că Sandu e departe de a fi cel mai grozav băiat, dar că e în stare să ia măcar atîtica din ce nu i se cuvine, asta nu, niciodată!

— Iertați-mă, tot ce îndrug eu acum n-are alt rost decît să întărească spusele lui Sandu! E o analiză a probabilităților: nu vreau decît să elimin orice bănuială, că Sandu n-ar fi spus adevărul! Construiesc o ipoteză contrară și tot eu o dărîm.

Mihuț se duce în colțul unde și-a lăsat sacul:

— Mie ipotezele astea îmi plac, dar s-ar putea să mai ai cîteva și nu vreau să pierd trenul. Sper că nu te superi dacă folosesc un argument care pune capăt acestui atît de instructiv joc al ipotezelor?

Scoate din mult încercatul sac o cutie de placaj și o deschide cu grijă. Înăuntru, termosul pe care îl cunosc atît de bine cu toți.

— A fost găsit într-una din vetrele antice despre care v-am povestit. Conține apă. Soția mea a analizat-o: apă cu conținut foarte redus de săruri, identică celei de ploaie sau rezultate din topirea zăpezii...

— ...sau a gheții, sau mai bine zis a grindinei! explodează Narcisa. Sandule, ești mare, ești genial!

— Ți-am spus eu, Narcisa, clatină Anișoara din cap, mustrătoare. Cine n-are ceas, se poate ghida după tine: din cinci în cinci minute îți schimbi părerile.

Tibi Zaharian răsucește pe toate părțile termosul cu tabla înfundată de colțurile pietrelor — toți își închipuie că Tibi e înciudat și invidios pe Sandu, nimeni nu bănuie ce-i trece lui Tibi prin cap: de fapt, se gîndește cu plăcere de pe acum că are despre ce-i scrie Antoniei o scrisoare lungă și captivantă.

Mihuț cotrobăie din nou în sac. Scoate o mapă de vinilin roșu. O deschide. Conține o singură filă, de carton lucios, îngrijit dactilografiată: „Întreprinderea de exploatare carboniferă Firez aduce cele mai calde mulțumiri elevilor școlii... din localitatea... care prin spiritul lor cercetător și prin competență remarcabilă au con-

tribuit în mod esențial la descoperirea zăcămîntului de minereu feros în zona căruia urmează să ne desfășurăm activitatea. Aceleași mulțumiri le transmitem profesorilor și părinților acestor tineri. Vă așteptăm pe toți, la vară, să fiți oaspeții de onoare ai întreprinderii".

Antet, ștampilă, semnătură directorială.

Mihuț completează citeț, cu litere mari de tipar, spațiile punctate. Asistența a rămas fără grai.

— De ce nu ne-a arătat din prima clipă termosul? exclamă într-un tîrziu Sandu Pleșoianu. Totul ar fi fost mult mai simplu.

— Poate, zice Violeta Fanici, însă am fi pierdut povestea, iar lucrurile fără poveste n-au nici un haz. Să spună omul nostru de la munte dacă n-am dreptate.

Dar inginerul Mihuț a dispărut. În urma lui a rămas, neobservat de nimeni, un crîmpei dintr-o telegramă ruptă, scăpat pe covor: „...depășit cu trei zile perioada de concediu vă adresăm un serios avertisment urmînd ca totodată să vi se rețină din retribuție suma corespunzătoare".

SPADASINUL DE SERVICIU

„Bine, du-te la vestiar și echipează-te, cred că ai cîte ceva în sacul acela, chiloți și maiou și teniși, nu?" spuse antrenorul și-și reluă convorbirea telefonică. Ținea receptorul între umăr și obraz, pentru că de mîini avea nevoie pentru a răsfoi niște dosare ferfenițite, unde

trebuia să găsească ceva de care avea mare nevoie omul de la celălalt capăt al firului, şi acest ceva important se tot ascundea printre hîrtii şi poate că antrenorul nici nu era convins de importanţa lui, dar scotocea prin dosare cu un fel de ciudă duşmănoasă: „Da, Vasiliule, caut, nu mai striga!" Se întoarse furios spre Leo Brumăroiu: „Ce mai vrei? De ce nu te duci la vestiar?" Leo bombăni: „Sabie, de unde iau sabia?" „A, sabie — se supără antrenorul — abia ai venit şi vrei sabie? Du-te, domnule, şi echipează-te, o să vedem noi pe urmă dacă face să-ţi dăm pe mînă o sabie! Deocamdată caută-l pe spadasinul de serviciu, el se ocupă de noii veniţi". Leo era nemulţumit, obrajii lui mari şi grăsulii ardeau, porni furios spre vestiar, scăpînd prilejul de a auzi un lucru care poate l-ar fi bucurat, şi anume cum tînărul şi mîniosul antrenor îl întreba pe interlocutorul de la celălalt capăt al firului dacă n-ar fi dispus să facă efortul de a-şi da seama că e o nerozie să înoţi în dosare în timp ce un nou venit abia aşteaptă să treacă la lucru.

Deschizînd uşa vestiarului, lui Leo îi scăpă o exclamaţie de spaimă; un fel de stafie fără cap se prăbuşise peste el. În mijlocul rîsetelor, se descotorosi furios de „stafie". Era un vechi manechin de scrimă. Datorită unei sfori care-l lega de uşă prin intermediul unui mic scripete fixat deasupra ei, oricine o deschidea se pomenea cu manechinul în braţe. „Asta e pentru cei care întîrzie — îi explică lui Leo un lungan slab ca aţa, albicios la faţă şi cu obrajii plini de bubuliţe — mai avem şi alte figuri. S-o vezi pe aia cu ibricul! Nu te supăra, n-am ştiut că ne vine un nou coleg." „Mă bucur că am luat contact de la început cu tradiţiile locale, dar să ştiţi că nu-mi plac! se răsti Leo. Eşti prost! Faci ca întotdeauna glume tîmpite." „Bine, nu te supăra, spuse

lunganul, împăciuitor. Stai jos, uite, ăsta-i cuierul tău." Lui Leo aproape îi părea rău că-și ieșise din fire, se așeză dar se prăbuși cu tot cu bancă. Garofil — așa se numea celălalt — îl privi amenințător de la înălțimea lui: „M-ai făcut prost, sau mi s-a părut mie?" Amețit de furie și de rușine, Leo era convins că va părăsi locul ăsta nenorocit. În mod special îl irita insolența lui Garofil. Cine era Garofil la școală? Un nimeni. Cum își îngăduia să se poarte atît de ușuratec cu celebrul Leo? Totuși, se trezi echipîndu-se de zor. Ceilalți uitaseră incidentul, acum discutau despre alte lucruri, erau preocupați de preliminariile Cupei de primăvară, de cantonamentul din iulie, de formația pe care o pregăteau eternii lor adversari de la Școala sportivă nr. 2. Leo striga „Aiureli, s-o credeți voi!" atunci cînd majoritatea vocilor erau de acord cu un anumit lucru și „Habar n-aveți ce vorbiți!" atunci cînd aceste voci dezaprobau ceva.

— Ia, liniște, bătu din palme Garofil. Am treabă.

Scoase un caiet, pixul și-l întrebă pe Leo:

— Numele, prenumele, anul nașterii, domiciliul, școala, clasa, situația la învățătură.

Leo îl privi ca pe un smintit:

— Nu ești sănătos?

— Sînt spadasinul de serviciu, dragă. Hai că n-avem timp. În fine, adaugă împăciuitor Garofil, datele astea le trec eu, le știu prea bine.

Scrise rapid totul, rostind tare ultimele cuvinte: „Situația la învățătură: cel mai bun din clasă". Mulțumit?

— Să zicem, spuse Leo. Dar te durea mîna să scrii „cel mai bun din toată școala?". Că ăsta e adevărul!

— Pot să scriu și așa. Îmi pare bine că ții la adevăr. Uite că fac corectura. Așaaa. Acum o să răspunzi

la cîteva întrebări. Ai mai făcut scrimă? Dar alte sporturi? La ce nivel?

— Am făcut de toate, zise Leo, trăgînd cu coada ochiului la ceilalți care ascultau curioși. Sînt bun la oricare.

— Nooo! Aici nu merge cu invenții. Noi doi sîntem colegi de clasă, Leo, păi se poate? Adevărul e că joci binișor fotbal, dar ești cotonogar și orgolios, așa că de obicei băieții refuză să te primească în echipă!

— Mă privește. Scrie ce vrei.

— Ca spadasin de serviciu sînt obligat să scriu ce este, nu ce vreau. Hotărăște-te.

Leo se strîmbă:

— Bine. Sînt cum ai zis. Ai terminat?

— Încă puțin și sîntem gata, bătrîne. Nu te supăra pe mine. În mod normal n-aș fi avut nici chef să-ți pun întrebările astea, dar ce să fac dacă tocmai azi s-a întîmplat să fiu spadasin de serviciu! Fii și tu înțelegător. Următoarea întrebare: cum te porți cu colegii?

— Păi tu nu știi? Foarte bine!

Garofil oftă:

— Spuneai că îți place adevărul...

— Păi îmi place.

— Păi nu-ți place. Alaltăieri i-ai tras o palmă lui Gigi Berindei exact cu o secundă înainte de a intra dirigintele. Calculaseși exact că în felul ăsta Gigi nu mai avea timp să-ți răspundă. Este?

— Este, he-he! rîse Leo. Dar ce scrii acolo?

— Că ești impulsiv și uneori chiar laș, zise Garofil, pe tonul neutru cu care spui cît e ceasul.

— Șterge imediat tîmpenia asta pînă n-o citește antrenorul.

— N-am voie să șterg adevărul. Tu, în schimb, poți să iei hîrtia și s-o rupi, e dreptul tău, dar antrenorul o

să mă întrebe de ce lipsește o foaie din caiet și atunci eu o să trebuiască să-i spun tot.

— Dar cine ești să spui „tot" despre mine? Ai uitat cum te rogi de mine să-ți suflu la teze?

— N-am uitat. E marea mea dramă, închipuie-ți! Dar aici sînt totuși spadasinul de serviciu, nu e vina mea că s-a întîmplat să fiu spadasin de serviciu tocmai azi. Fii și tu îngăduitor...

— Bine. Mai ai vreo întrebare deșteaptă?

— Una singură, bătrîne. De ce ai venit la scrimă?

Leo rîse provocător:

— Păi la întrebarea asta răspund cu cea mai mare plăcere! Nu ți-am spus de săptămîna trecută? Vreau să-ți arăt că și-n direcția asta sînt mai bun decît tine!

— „...ve-nit la scri-mă ca să-și ve-ri-fi-ce po-si-bi-li-tă-ți-le", silabisi Garofil, completînd conștiincios rubrica respectivă. Acum echipează-te și haidem în sală.

Formară un șir lung, începînd să alerge în cerc, iar antrenorul, în mijloc, le ritma pașii bătînd din palme: „Haideți, haideți!" Leo își dădea toată sîrguința, săltînd genunchii cît mai sus și lungind sau scurtînd fuleul exact după cum sunau comenzile. Dar deodată se trezi singur. Încă mai alerga, cînd își dădu seama că numai el aleargă. Ceilalți se împărțiseră în grupuri cu rosturi precise. Unii făceau gimnastică la spaliere, alții trecuseră pe planșe. De unde apăruseră atît de repede măștile și armele? Un al treilea grup, alcătuit din cei mai mărunței, începătorii, cam toți în jurul vîrstei de 10 ani, învățau cu sîrguință primele noțiuni. Acolo ar fi trebuit să se ducă și el, dar avea 14 ani și se simțea rușinos de mare. „Ce aștepți? Cere-i lui dom' Florea Cavaleristu o sabie, stai că mă duc eu, îți fac rost și de mască", spuse cineva, și Leo recunoscu vocea lui Garofil. Se gîndi din nou că poate oamenii nu sînt chiar

atît de antipatici pe cît par. Bătrînul Florea, zis Cavaleristu, era mecanicul stadionului și se ocupa și de utilajele sălii de scrimă, avea la intrare o mică tejghea de lucru, cu menghină, unde repara meticulos armele și măștile. Garofil vorbi cu el, apoi alese de pe tejghea o sabie și o mască. „Hai, Leo, dă-i drumul! Spadasinul de serviciu îți stă la dispoziție! O să-ți explic poziția de gardă. Mă bucur că lucrăm împreună, îmi face plăcere să te ajut."

Pe Leo îl irita situația de a fi protejat de Garofil, ce, ajunsese el la mîna acestuia? Prin sita de protecție, văzu cum adversarul ia poziția de gardă. „Țin'te bine, Garofile! Te ard!" Curajos, se duse la atac cu toată convingerea, dar o lovitură cumplită fu cît pe ce să-i smulgă sabia din mînă. Întărîtat, atacă din nou. Sabia însă nimeri în gol. Garofil își scoase masca pentru a putea vorbi: „Mai încet, bătrîne! Nu te avînta așa! Fii mai chibzuit!" Leo însă profitînd de ocazie că-l vede nemișcat îl plesni dureros peste mînă. Garofil văzu stele verzi. „E neregulamentar și periculos să mă lovești cînd n-am mască!" Bătu în retragere, punîndu-și la iuțeală masca, dar în acest timp Leo profitînd de ocazie îl plesni peste picioare, apoi dădu năvală încercînd să lovească din față, lateral, de sus în jos, oricum, numai să-l atingă. Imposibil. Garofil deveni atunci o sabie vie, o umbră albă, un abur în formă de om; orice lovitură îi hărăzeai întîlnea numai sabia lui sau aerul. Deodată, Leo simți o arsură pe partea cea mai moale a spatelui; sabia lui Garofil îl plesnise exact acolo unde poate fi mai jignitor. Se năpusti din nou asupra lui Garofil, dar sabia lui întîlni lama celuilalt, și, imediat, Leo simți din nou riposta în locul acela al cărui nume nu se spune cu voce tare. Acum îi deveni clar că Garofil îl bătea, pur și simplu, la fund. Furios și neobișnuit cu masca, Leo transpirase îngrozitor. „Măcar o

dată, o singură dată să-l ating!“ Îi fu peste putință. În schimb umilitoarele lovituri se înmulțeau, îi era din ce în ce mai greu să miște brațul, niciodată nu-și închipuise că scrima poate fi atît de obositoare.

Fără să-și dea seama, începu să plîngă și nici nu încercă să-și oprească lacrimile pentru că nădușise atît de rău încît nimeni nu le-ar fi observat. Țîșni înainte ca împins de altcineva, o dată, de două, de douăzeci de ori. Zadarnic — iar oboseala îi deveni atît de cumplită, încît simți cu groază că e gata să leșine.

„Opriți! Opriți!“ strigă cineva. Leo își scoase tremurînd masca, sorbi năucit aerul răcoros. Garofil făcea pe miratul, dar se vedea bine că nu-și încape în piele de mulțumire și că făcuse totul intenționat. Antrenorul îl zgîlții cu brutalitate de umeri:

— Cum ți-ai permis? Ai descurajat fără milă un biet începător, l-ai terminat! Tocmai tu, spadasinul de serviciu?!

Obrajii albicioși ai lui Garofil se coloraseră, glasul însă îi rămăsese calm:

— Începător, ați zis? Leo, începător? Îmi vine să rîd! Nu e începător, știe al naibii de bine să lupte, dar în *felul lui!* E foarte experimentat în arta jignirii oamenilor: să-l vedeți la școală, cum ne face praf din numai cîteva vorbe, pe mine și pe alții, care nu învățăm atît de strălucit ca măria-sa.

— Răzbunare, Garofile?!

— Părerea lui Leo este că se pricepe la absolut orice. De mult mi-a spus că o să vină la scrimă numai și numai ca să-mi demonstreze din prima zi că și *aici* mă poate călca în picioare. Auziți, din prima zi! Ei bine, spadasinul de serviciu a avut azi misiunea să-i arate lui

Leo că patru ani de muncă în sala de scrimă nu pot fi spulberați din prima zi de un ambițios oarecare.

— Nu mă interesează meschinăriile voastre. Știi că-mi trece prin minte să te exclud disciplinar trei luni din lot ?

— E dreptul dumneavoastră. N-am fost în stare să mă stăpînesc și nici n-am vrut. Suspendați-mă. O să vin la sală și o să deretic, o să șterg praful, o să repar armele cu dom' Florea Cavaleristu, dar o să știu că l-am învățat și eu o dată pe Leo ce înseamnă să fii învins, ce-i aia umilință și care-i gustul plînsului, că eu le cunosc de mult.

Antrenorul avu o expresie de nervozitate :

— Mda. Crezi că ai putea să te duci la băiatul acela și să-i ceri scuze ? În cazul ăsta, aș înclina să fiu mai blînd cu tine.

Garofil se uită în colțul unde era banca pe care se afla, pleoștit, Leo, se uită la antrenor, se uită cu jind la măștile noi-nouțe, sosite special pentru Cupa de primăvară — dar auzind un claxon se repezi în ungherul unde se aflau sacii cu echipamentul care urma să meargă la curățat, își săltă unul în spate cu mîna stîngă întrucît dreapta, în urma loviturii hoțești a lui Leo, nu și-o mai simțea.

— Iertați-mă, dar a venit mașina de la curățătorie. După aia spăl geamurile și aerisesc. Dumneavoastră și băieții vă duceți în cantonament, vă așteaptă concursurile și turneele de vară dar eu care rămîn aici cu treburile gospodărești trebuie să-mi încep de pe acum activitatea. Cred că o să vopsesc și dulapurile din vestiar — ce ați spune de un portocaliu vesel ? O să spăl singur și podeaua, n-are decît 300 de metri patrați, dar și 3 000 de-ar avea tot prefer s-o spăl decît să-i cer scuze lui Leo !

PEISAJ CU BICICLETĂ ȘI CINTEZOI

Cintezoii din colivia fixată pe portbagaj ciripesc plini de veselie, sentiment care, din păcate, se potrivește prea puțin cu starea lui Paulică Onișor. Soarele îi aruncă în ceafă bolovani fierbinți, drumul e numai suișuri și coborîșuri, pedalele sînt din ce în ce mai îndărătnice. Onișor ar trebui să oprească, să-și tragă sufletul, dar pînă la gară e cale lungă. Dacă scapă plecarea trenului înseamnă că nu e capabil să-și țină cuvîntul și pe deasupra n-o mai vede pe Mariana pînă la toamnă.

— Greu mai mergi! se răstește Onișor la bicicletă. Cînd te-am împrumutat pentru drumul ăsta mi s-a spus că ești cea mai rapidă. Te-ai lenevit sau ce?

— Ai cam multe pretenții, rîde un glas sunînd a clopoțel. Și nici măcar nu ești atent. Dacă te-ai uita mai bine la mine, m-ai recunoaște.

— De unde pînă unde? Nu-mi amintesc să te mai fi întîlnit pînă azi!

— Stai slab cu memoria. Află, dragul meu prieten, că sînt bicicleta din problema nr. 214, pe care ai avut-o la teza de pe trimestrul trei. Precizarea asta îți spune ceva?

— Cine să le mai știe pe toate! Există probleme cu cai, cu tractoare, cu avioane — de ce n-ar exista și cu biciclete?

— Păi există. Sînt clasice. Este exact cazul problemei 214: un biciclist pleca din Slobozia spre Mangalia, iar altul, la aceeași oră, dinspre Mangalia spre Slobozia, mergînd însă fiecare cu altă viteză. Trebuia să calculezi în ce localitate urmau să se întîlnească. Acum îți amintești?

— Parcă. Și ce-i cu asta?

— Eu sînt bicicleta care a plecat din Slobozia. În mod normal, trebuia să mă întîlnesc cu verișoara mea, bicicleta din Mangalia, la Constanța, însă n-am ajuns niciodată acolo. N-am reușit să văd marea și-mi pare rău și acum.

— Dar cine-i de vină ?

— Mai întrebi ? Modul în care ai rezolvat problema a fost, scuză-mă, sub orice critică. De fapt „rezolvat" nu e cuvîntul potrivit, pentru că n-ai rezolvat nimic : ai încurcat datele problemei în așa hal încît nu mi-ai lăsat nici o șansă.

— Îmi pare rău, oftă Onișor. De fapt, nu sînt numai eu de vină. A fost o situație specială : în ziua aceea — acum îmi amintesc perfect — Păpădie Mariana mi-a spus, răutăcioasă cum este ea, că iar n-o să fac mare lucru la teză.

— Să trag deci concluzia că din vina Marianei n-am ajuns eu pe malul mării ?!

— Cum vrei. În orice caz, mă descurajase.

— Fiind o bicicletă născută dintr-o problemă de matematică, pot afirma că dispun de o oarecare putere de judecată. Așadar, îmi îngădui presupunerea că Mariana avea niște motive serioase de ți-a dat un asemenea pronostic...

— De ce să mint ? roși Onișor. Este exact așa cum spui. Știa că toată săptămîna alergasem să găsesc materiale pentru că vreau să-mi fac o boxă la aparatul de radio așa că de învățat, îți dai seama...

— Te înțeleg, dar mă întreb : de vreme ce Mariana te sîcîie într-atît cu, dacă pot spune așa, intoleranța ei, de ce te mai pune să crești cintezoi ?!

— E treaba mea ce fac ! se răsti Onișor. Doar n-o să mă răzbun pe mătușa ei căreia îi plac păsărelele — și cu asta am terminat. Cît despre teză, am plătit destul ! N-am reușit să fac decît două probleme din trei

și am luat nota 6. Nu-mi ajunge pedeapsa asta? Ce mai vrei de la mine?

— Judeci într-un mod, dacă-mi dai voie, foarte subiectiv. De ce te agăți atîta de notă? Ea poate fi îndreptată. În schimb, cu mine nu mai e nimic de făcut: datorită felului în care m-ai „aranjat“ la teză, am devenit o bicicletă care nu ajunge niciodată la destinație!

Onișor simți că-l învăluie o transpirație rece:

— Vrei să spui că nici acum?...

— Nici acum și niciodată. Din cauza ta, eu tot plec și plec, dar nu ajung nicăieri! Oriunde aș porni, tot la bază mă întorc. Așa se și explică faptul că am fost inclusă printre bicicletele de închiriat ale întreprinderii „Agrementul“: am ghinionul — sau calitatea, zi-i cum vrei — să revin mereu acolo.

— Dar omul din șa? El n-are nici un rol? Nu el te conduce?

— Cum să nu, însă ba îmi sare lanțul, ba mi se rup niște spițe, ba fac pană de cauciuc, ba toate la un loc. Exact lucrurile de care n-ai ținut seama în problemă. Profit de ocazie pentru a-ți reaminti că problema 214 cuprindea și o precizare în legătură cu așa ceva, dar n-ai luat-o în seamă. De atunci am încă un necaz: mă betegesc mereu!

— Poate că totuși, de data asta, o să faci o excepție...

— Zău c-aș vrea. De mult visez să ajung și eu măcar o dată la destinație, dar parcă-i după mine? Sînt așa cum m-ai lăsat în problema 214: acolo erau prevăzute opt minute pentru remedierea unei defecțiuni. Nu le-ai inclus în calcul și de atunci mă defectez întruna.

— Dar dacă te rog frumos, dacă-ți promit că...

— Prea tîrziu, oftă bicicleta, poticnindu-se. Poftim, m-au lăsat rulmenţii. Ce ţi-am spus? Cu mine n-ajungi nicăieri.

Onişor sări din şa şi se aplecă pentru a examina situaţia. Într-adevăr, nu era nimic de făcut. Bicicleta devenise inutilizabilă.

— În ciuda faptului că principalul vinovat eşti tu, te rog să mă crezi că îmi pare rău fiindcă, deşi dezordonat şi nehotărît, te văd totuşi băiat simţitor.

— Ai dreptate, oftă Onişor, sînt mai ales nehotărît, ăsta-i defectul meu cel mai grav. N-o să fac niciodată ceva de soi în viaţă.

Dădu să se aşeze necăjit pe iarbă, dar sări ca ars în picioare:

— Ia stai! M-am săturat! Cît o să mi se mai vorbească despre asta?! Pînă la urmă o să-mi intre definitiv în cap ideea că sînt într-adevăr un nehotărît! Nu-mi convine. Gata, mergem mai departe.

— Nu te înţeleg. Doar ţi-am explicat că...

— ...n-ajungi niciodată la destinaţie? Ei, o să ajungi cu mine. Vreau să văd cine mă mai poate opri!

Onişor săltă bicicleta, o potrivi pe umăr aşa cum văzuse că fac alergătorii de ciclo-cros şi porni cu paşi mari spre gară, bălăngănind colivia în care cintezoii ţopăiau intrigaţi.

Pînă la plecarea trenului mai rămăseseră vreo cincisprezece minute. Colegele Marianei se instalaseră de mult în vagon, agitîndu-se pe la ferestre. Mariana se afla încă jos, înconjurată de o grămadă de băieţi veniţi s-o petreacă. Sentimentul de ciudă al lui Onişor fu însă mai puţin puternic decît acela al surprizei: fiecare avea în braţe cîte o colivie! Aşadar, Mariana îşi bătuse joc; nu-l rugase numai pe el să-i aducă o pereche de cintezoi, ci trîmbiţase acest capriciu în toate cele patru puncte

cardinale. „Vrea să vadă cît este de prețuită, să se convingă încă o dată că la un semn al ei toți «prinții» dau buzna să i se închine cu daruri!“ mormăi Onișor.

Peronul, în ciuda forfotei din gară, arăta ca tîrgul de păsărele, era numai ciripeală și zburătăceli, pasagerii căscau gura la coliviile de sîrmă, trestie, nuiele, în care se zbenguiau perechile de cintezoi, scatii, pitpalaci, mierle, sturzi.

— Ai venit și tu!? zise mirată Mariana.

— De ce să nu vin! Am spus că vin — poftim, am venit, bombăni Onișor. Mă întreb unde o să încapă atît păsăret în casa mătușei tale. Văd aici un puhoi de admiratori și nici unul nu-i cu mîna goală.

Mariana schiță un semn poruncitor însoțit de-un zîmbet dulce și băieții, înșirîndu-se la iuțeală, își trecură coliviile unul altuia făcîndu-le să pătrundă, pe geam, în compartimente.

— N-am nici o mătușă, rîse Mariana, după încheierea operațiunii. Vreau să spun, nu în regiunea unde se află tabăra. A fost un pretext. M-am gîndit să duc cu mine cît mai multe păsărele și să le dau drumul în pădurea de acolo.

— Dar din păsările astea multe sînt cumpărate pe bani grei. Le dai drumul așa, în copaci?!

— Acolo le este locul. Îți imaginezi tabloul? Hai, fii de acord că e absolut fantastic!

Ca de obicei, Onișor se văzu nevoit să recunoască, dezorientat, că Mariana cîștigase din nou dar că, în același timp, nu putea să se supere pe ea.

...Trenul plecase de mult și Onișor tot mai trudea la repararea bicicletei, ajutat de cîțiva navetiști cumsecade, bicicliști și ei, care se pricepeau și aveau tot felul de scule și piese.

La întoarcere, pedalînd domol, Onișor îi spuse bicicletei : „Ei, ce mai zici, ai văzut că se poate și altfel, că e posibil să ajungem la destinație ?“

Dar bicicleta nu-i răspunse. Era atît de bucuroasă, încît uitase să mai vorbească.

AVENTURI DE DUMINICĂ

În duminica despre care va fi vorba mai jos, Titel Oprică a avut, ca în toate duminicile, mult de lucru. Foarte mult. După ce s-a trezit în aroma de vanilie și de aluat proaspăt copt şi după ce a mîncat cu o atenție și o mulțumire de cunoscător patru plăcinte proaspete, un fel de cuiburi calde în care a găsit și nuci, și dulceață, și stafide, și tot ce mai e pe gustul lui, a pornit pe lunga și plăcuta cale a duminicii. Se nimerise să fie cam friguroasă, cețoasă, era o duminică de toamnă tîrzie și Oprică șopti : „Frumoasă vreme, exact cum îmi place mie“. Dacă ar fi fost senin şi cald, la fel ar fi spus.

Primul drum îl făcu la „Romanța“, noul magazin universal, deschis cu trei zile în urmă, unde Oprică văzuse prin vitrină o nouă scară rulantă. Se plimbase cu toate scările rulante din magazinele orașului, nu putea s-o rateze tocmai pe asta, care avea șase etaje. Lume multă, ambalaje foșnitoare și, la difuzor, un glas catifelat, de fată : *„Vizitați raionul nostru cu îmbrăcăminte și încălțăminte de iarnă. Vă prezentăm cele mai noi produse. Vizitați raionul nostru de aparate electrocas-*

nice. Vizitați...“ Și Oprică, considerînd că invitația i se adresa în mod special, îi dădu respectuos urmare vizitînd totul și mai ales urcînd și coborînd pe scara rulantă de nenumărate ori. O găsi foarte reușită, bine pusă la punct. „Băieți deștepți“, aprecie el.

Următoarea escală o făcu la cinematograful „Miraj“ — filmul îl văzuse. Altceva îl interesa : să-i dea controlorului de bilete o serie de poze, „autocolante“ cu avioane, și să primească în schimb una cu istoria trenurilor, de la locomotiva lui Stephenson la locomotiva electrică. Nea Mitraș e un om în vîrstă și în afară de asta nu s-a ocupat niciodată de asemenea lucruri, dar are un nepot de vreo opt ani care, știind că bunică-său cunoaște, prin meseria lui, multă lume, îl pusese să-l ajute în a-și gospodări colecția. Oprică ar fi putut să-l păcălească ușor pe bătrînel, dîndu-i seria incompletă, dar nu-i ședea în caracter să profite de naivi așa că se zbătuse o săptămînă pentru a găsi imaginile care-i mai lipseau.

Petrecu apoi o oră foarte plăcută la piață, în sectorul cu păsări de podoabă — papagali, canari, scatii, cu cățel de toate rasele, cu peștișori exotici. Hămăială, ciripit, discuții de specialitate. Oprică pusese de multe ori ochii pe niște porumbei voltați, se uita în fiecare duminică la ei, erau, bineînțeles, mereu alții, dar dacă i-ar fi cumpărat n-ar fi avut unde-i crește. Se mulțumea să le dea de mîncare sub privirile îngăduitoare ale negustorului.

Se trezi, spre amiază, la școală. Era convins că o va găsi pustie, dar avu surpriza să dea peste ceva cu totul neașteptat : un car de televiziune. „Se filmează la noi ?“ Pe terenurile de sport își făceau încălzirea niște admirabili atleți în echipament modern, nou-nouț. „Cine-s ăștia ? !“ se miră Oprică, și abia venind foarte aproape îi recunoscu. „Ia uite ce colegi chipeși am, nici nu știam !“. Marcel Voi-

culeț, într-un splendid trening roșu cu dublă vipușcă albă, încerca ștacheta la săritura în înălțime, Ina Pomete fugea mărunt în pantofi veritabili de atletism, cu cuie, pe zgura roșie, Doru Stamatiad făcea slalomuri elegante cu mingea de baschet.

— Ce-i cu tine, Oprică? îi zice Trif Mircea, cărînd un microfon cu tijă cu tot spre sala de festivități.

— Mă uit și eu.

— Uită-te, a venit televiziunea să ne filmeze, ai ce vedea, dar să nu ne încurci.

Titel Oprică îi făcu un semn cu înțelesul „Nici o grijă, doar mă cunoști!“ și se trase mai de o parte, să poată trece cîțiva colegi de la cercul legumicultură-pomicultură-floricultură, cu săpăligi, greble și răsaduri.

„Excepțional!“ aprecie Oprică. Nu știa unde să se uite mai întîi, peste tot era ceva de văzut. „Ce noroc că mi-a dat prin minte să vin pe la școală!“

Era, după cîte îi spuse Mircea Trif la a doua trecere (acum ducea de șnururi un snop de medalii care urmau să-i răsplătească pe cîștigători, una dintre ele... ce una!...două sau trei fiind, fără discuție, pentru el însuși), o zi-model de sport, cultură și gospodărie. „Strașnic! își spuse Oprică. Bine că n-am scăpat ocazia!“

Cel mai mult îl atrăgeau însă oamenii din echipa de filmare. Lucrau cu o mulțime de aparate interesante — pe unele le cunoștea, pe altele însă nu. Temîndu-se să nu incomodeze pe cineva, renunță la întrebări, străduindu-se să ghicească singur răspunsurile. Cum nu-i lipseau anumite cunoștințe tehnice, reuși să-și dea seama că se făceau imprimări pe magnetoscop. „Foarte interesant, asta da, tehnică!“ se bucură Oprică. Operatorul, văzîndu-i expresia de mare atenție și în același timp hazlie (Oprică, atunci cînd e foarte concentrat, își ciupește lobul urechii stîngi, cască gura de-i poți număra dinții și are fruntea creață, de

încruntat ce e), se gîndi să îndrepte o clipă obiectivul spre el. Tocmai atunci însă Ina Pomete, căreia i se desprinsese numărul de concurs de pe tricou, apăru necăjită, întrebînd cine are ac cu ață. N-avea nimeni, dar Oprică, pățit, se obişnuise de mult să poarte înfipte pe dosul reverului cîteva ace de gămălie, așa încît îi prinse la iuțeală Inei Pomete numărul de concurs și fata se grăbi să prindă startul.

Oprică ar fi dorit şi el să vadă cursa și s-o încurajeze pe Ina, dar între timp regizorului îi venise ideea că, în secvența „grădinarii la lucru", ar prinde bine, ar fi chiar spectaculos să se vadă cum funcționează sistemul de irigaţie. Nimic mai simplu — apa e adusă printr-un furtun racordat la conductă în subsolul școlii — dar cum să faci rost de furtun? Nea Vasile Ioniţă, mecanicul școlii, era, ca tot omul, liber duminica, și numai el știa unde e furtunul, nu lăsa pe nimeni să umble la apă, avea motivele lui. Pe Oprică îl lăsa însă, uneori, fiindcă aveau amîndoi o preocupare comună — încercau de cîteva luni să-l înveţe pe Bengal să adune hîrtiile care rămîneau prin curtea şcolii în recreaţie și să le ducă la coș. Bengal e un cîine ciobănesc, fioros, dar în realitate foarte cumsecade.

În timp ce grădinarii se agitau neştiind cum să se descurce, Oprică, bine informat, pătrunse în subsol, scoase furtunul din lada închisă cu o cheie pe care nea Vasile o ascundea în locul numai de ei doi ştiut — în orificiul dintre două cărămizi — racordă furtunul la gura de apă și, în cîteva clipe, şanțurile de irigare se umplură. „Perfect! exclamă regizorul, sînteţi mari, grădinarilor!" și îi făcu semn operatorului că poate filma.

De la fereastra subsolului, Oprică îi admira pe excelenţii grădinari. „Sînt cam împiedicați, da's tare drăguți", aprecie el, fiind atent să vadă cum sînt puse răsadurile, ca să poată, după filmare, să le așeze el ca lumea. Veni-

seră în special băieții și fetele care se ocupau de cercetări și lucrau de obicei cu microscopul și alte ustensile delicate. În mod obișnuit, de grădină propriu-zis se ocupau alții, între care și Oprică — lucrările obișnuite, de săpat, de plivit, de rărit, de udat ei le făceau. Operatorul cel simpatic se gîndi că nu strică un cadru scurt cu băiatul care privește prin fereastră, dar Oprică dispăruse, temîndu-se să nu scape spectacolul din sala de festivități. Foarte interesant ș iacolo — recitări, scenete vesele, gimnastică artistică și un mic concurs de cultură generală. După cum Oprică bănuise, Mircea Trif își lăsă în urmă toți colegii, cîștigînd într-adevăr trei medalii de aur — la 80 m plat, la „cine culege mai multe mere" și, bineînțeles, la concursul de cultură generală. Medaliile erau din plastic vopsit în auriu, și Oprică abia acum își dădu seama că lucrase el însuși la ele, într-o oră de atelier de-acum vreo cîteva săptămîni, fără să știe la ce aveau să servească. „Zăpăcit mai sînt! își spuse Oprică. Dar nu-i nimic, acum, că m-am lămurit, pot să zic și eu că am făcut o treabă ca lumea".

Regizorul, dorind să-l filmeze pe eroul zilei cu toate cele trei medalii de gît, îi spuse că ar fi foarte bine să aibă și cravata de pionier. Mircea însă venise fără cravată, era duminică, purta „blugi" și pulover și o jachetă foarte originală, în pătrățele negre și roșii. Zise, rugător: „Băieți, fetelor, cine-mi împrumută o cravată de pionier?" Nimeni nu venise însă cu cravata de pionier, toți se îmbrăcaseră cam în genul lui Mircea. „Păi stați! strigă cineva. Chemați-l pe Oprică, el a venit și azi cu cravata de pionier!" Își amintiră, imediat, cu toții că, într-adevăr, Oprică era singurul pe care-l văzuseră cu cravata. „Oprică, unde ești, Oprică? începură ei să strige, vino repede, om bun, arată-te la față!" Mircea Trif aștepta ca pe jar să apară acea cravată de pionier, pe care să și-o pună re-

pede la gît împreună cu medaliile, ca să apară în film așa cum se cuvine — frumos, deștept și exemplar. „Oprică, unde te-ai ascuns, aiuritule?!" Îl căutară peste tot, dar Oprică, nicăieri. „V-am mai spus eu, oftă Mircea Trif, iritat. Cu Oprică ăsta nu-i nimic de făcut, niciodată nu te poți baza pe el, mereu o ia razna!"

CA ŞI CUM N-AR FI TRECUT DECÎT PĂSĂRI ÎN ZBOR

Dan Proca se uita țintă la ștergătorul metalic, cu șirurile zimților tociți de cîteva promoții. Ghete, pantofi, bocanci și chiar sandale întîrziate în toamnă troncăneau pe această spinare de brontozaur, frecîndu-și tălpile de pe care se desprindeau rumeguș, noroi, zgură, var, nisip. Puteai deduce destul de precis ce străzi străbătuseră posesorii acestor încălțări și pe ce șantiere căscaseră gura în drum spre școală.

— Înapoi, spuse Proca, încet, unei perechi de ghete maro, cu pielea de pe bombeuri jupuită. Nu e bine.

De sus veni o voce înspăimîntată:

— Proca, lasă-te de bancuri că intră Doruleț și mă ia la răspuns!

— Ai frunze pe tălpi. Mai insistă.

— Poate-ți dau cu geanta-n cap!

Totuși, ghetele maro cu bombeuri jupuite se întoarseră la ștergător. Ecoul unei ocări rămase să planeze asupra

lui Proca, care nu-i dădu importanță știind că „Doruleț“ — profesorul Tudor Macarie, de chimie — e neîndurător cu întîrziații.

Dealtfel știuse dinainte că nu se putea aștepta la nimic bun de la ziua în care avea să-i vină rîndul la controlul încălțămintei. De disperare, se gîndise chiar să aibă o amigdalită și să lipsească. Mîndria îl împiedicase s-o facă, dar simțea că eroismul o să-l coste scump. Cum să controlezi în cîteva minute încălțămintea a trei sute de perechi de picioare și, mai ales, cum să-i trimiți pe neglijenți înapoi, la ștergător ? De obicei elevul de serviciu se dădea bătut în fața năvalei și coridorul se umplea de urme tipărite cu var, rumeguș, zgură sau noroi. El, Proca, își ștergea zilnic cu mare grijă pantofii, începînd operațiunea cu mult înainte de intrare. Era prea fricos, fiind sigur că dintr-o sută de vinovați numai el avea să fie prins. Dar acum, că venise și rîndul lui, era de părere că toți trebuie să intre, măcar în această zi, la fel de curați cum intra el întotdeauna.

O pereche de ceva care păreau să fie pantofi de sport tropăiră în ritmul pregătirii unui șut, a cărui țintă putea să fie chiar Proca. Din pantofi răsăreau niște picioare lungi și groase, pe care stofa pantalonilor aproape că plesnea. „Găitan !“ își spuse cu groază Proca.

El era, Găitan Marin, personal. Nici prin gînd nu-i trecuse să folosească ștergătorul. Din tonul poruncitor și flegmatic cu care-i ordonă lui Proca : „La o paișpe, chiflă !“ se simți imediat că nu era obișnuit să învețe de la alții ceea ce are de făcut. Pentru cel puțin cincizeci de elevi din școală teama, umilința și panica se numeau, de ani de zile, Găitan Marin. Vechiul bătăuș descoperise de timpuriu plăcerea de a-i înspăimînta mai ales pe colegii care se temeau de el. Îi inventariase cu grijă. Proca figura printre cei dintîi ; el făcea pînă la școală douăzeci

de minute în loc de zece, pentru că ocolea străzile pe care s-ar fi putut întîlni cu Găitan „Hai să ne batem", îi spunea Găitan, radios, cînd dădea de el. Nu era împins nici de ură, nici de vreun alt motiv. Dorea pur și simplu să-și întrețină faima. Altminteri, străinii ar fi jurat că Găitan e blînd ca o fată. Avea, într-adevăr, un chip roz și nevinovat, și mai purta și niște foarte intelectuali ochelari. Situația școlară, destul de îngrijorătoare, și-o echilibra prin două lucruri : era uluitor de tare la analiză gramaticală și, ca înaintaș central în echipa de fotbal, dădea minimum două goluri la fiecare meci. În felul acesta își recîștiga săptămînal tronul de aur pe care i-l făcuse în inima sa Socrate, profesorul de română și antrenorul echipei.

— Nu poți intra, bîigui Proca, speriat de propriul său curaj. Ești plin de zgură...

Găitan fluieră, uimit.

— Vrei să te calc pe cap ? (Proca era mai scund cu zece centimetri.) Dă-te la o parte cînd ÎȚI SPUN !

De emoție, Proca se făcu alb la față.

— Șterge-te pe picioare, altfel nu intri, oftă el, așteptîndu-se să fie făcut una cu pămîntul. Nu te las !

Găitan credea că visează. Niciodată nu pățise așa ceva.

— Nu mă lași TU ? Pe MINE ?

— Nici pe tine, nici pe alții !

...De mult sunase de intrare, dar în fiecare clasă erau cel puțin două bănci goale. Proca blocase intrarea cu coada măturii înfiptă între ușă și ramă, realizînd astfel o foarte îngustă Termopile, prin care nu putea să pătrundă decît un singur elev, strecurîndu-se cu un umăr înainte, după ce Proca avea convingerea că tălpile celui admis sînt „cum trebuie".

O pereche de cizmulițe portocalii, strălucitor de curate, îi readuseră lui Proca speranțele. Ar fi fost groaz-

nic să fie nevoit s-o întoarcă din drum tocmai pe Mironescu Victoria. Cu Mironescu Victoria, dintr-a VII-a C, stătea ore întregi de vorbă — în gînd, pentru că, în realitate, după un „bună ziua" chinuit, i se opreau cuvintele, îi dispăreau gîndurile.

O invită deci să intre, fericit că starea încălțărilor Victoriei nu ridica între ei un obstacol de netrecut. Dar ea îi ceru să lase cale liberă *imediat* și colegilor mult mai puțin curați pe ghete.

— Cum să nu! zise Proca, îndatoritor. Să se întoarcă la ștergător și pe urmă...

— Imposibil, zîmbi cu indulgență Victoria. Avem un oaspete la ora de română. Ne așteaptă în clasă.

Și rosti numele unui cunoscut scriitor. Cum să întîrzie ei tocmai azi?

— Ai dreptate, n-ar trebui să faceți una ca asta, dar dacă vă las pe voi trebuie să-i las pe toți.

Se străduia să fie cît mai convingător — deși în sinea lui se mira că mai e acolo, că nu pleacă la oră, lăsînd ușa larg deschisă, să intre care cum o vrea. La urma urmelor, controlul acesta nu dăduse niciodată rezultate; cu sau fără el, coridorul și clasele se acopereau cu urme noroioase.

— Bine, zise Victoria, rece. Am să mă duc la cancelarie. Știi ce faci tu? Ne pui în situația de a ne purta nepoliticos cu un oaspete. Așa procedezi și acasă, îi lași pe invitați să aștepte?

„Mă moralizează ca pe un copil mic", se supără Proca și exact la o secundă după ce se gîndise să le dea drumul tuturor, blocă din nou ușa:

— Du-te la cancelarie, plînge-te de mine. Deocamdată, toată lumea cu piciorușele pe ștergător!

...Într-un tîrziu, îmbulzeala de afară se rări, pe urmă dispăru cu totul. Furioși și curați, ultimii întîrziați in-

traseră în clasă. Cimentul coridorului, cu florile lui de mozaic, strălucea de parcă n-ar fi trecut pe aici decît păsări în zbor.

„Am spus că azi o să fie curățenie și *este!*" oftă Proca nervos și obosit, pregătindu-se să plece și el.

Exact atunci ușa bibliotecii se deschise cu zgomot și Găitan Marin apăru, roșu de plăcere:

— Ai văzut că am intrat? Chiflă ce ești! Păcat că n-am timp să te și bat. Rămîne pe diseară!

Și alergă spre clasa lor, lăsînd pe florile de mozaic un șir de urme murdare, zgură cu noroi.

De ce să se șteargă? Folosise timpul gîndindu-se la o soluție mai bărbătească și intrase în bibliotecă pe geam, folosind drept scară trunchiul plopului de lîngă zid.

Proca se uită întristat la urmele lungi, noroioase, lăsate de Găitan, care, ca să-și bată joc, mai și tîrșise picioarele.

Oftînd, Proca își puse din nou servieta jos, rezemînd-o de perete și scoase din camera de serviciu cîrpa, mătura, căldarea cu apă și începu să șteargă urmele lui Găitan.

...În clasa lui se făcea prezența.

— Proca e de serviciu, mă duc să-l chem! spuse cineva.

Profesorul Doruleț-cel-neîndurător bombăni:

— Nu te duci nicăieri. Proca trebuia să-și isprăvească misiunea și să fie *aici*. Dacă n-a terminat, e vina lui. La mine pe ziua de azi are absență nemotivată, asta-i ceva care nu se mai discută.

Era lucru cunoscut că Doruleț îi detesta pe nepunctuali, indiferent de împrejurare. Pentru o absență nejustificată, pentru o temă nefăcută sau uneori pentru o simplă întîrziere te avea în vedere săptămîni de zile, ca și cum i-ai fi făcut un mare rău personal, te asculta

întruna, te hărțuia, era mereu cu ochii pe tine, dornic să te prindă în neregulă, ceea ce, slavă domnului, nu era greu deloc.

„Nu mai e nevoie să-l cotonogesc pe Dănuț Proca, le șopti satisfăcut Găitan colegilor. Îl aranjează Dorulet mult mai fin decît mine! Bă, chiflelor, să țineți minte: cui nu se poartă frumos cu mine, îi merge rău!"

De pe culoar se auzea fîșîitul cîrpei de șters.

CU PLĂCERE, LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

— Bună ziua, zise băiatul, politicos.

— Bună ziua, răspunse fata. Cu ce vă servim?

El rămase cîteva clipe pe gînduri — nu că ar fi fost nehotărît în privința alegerii obiectului după care intrase în librărie, ci pentru că nu era obișnuit să i se vorbească cu dumneavoastră. I se întîmpla pentru prima oară ca o persoană, și mai ales una mai în vîrstă cu cel puțin cinci-șase ani, să-i spună dumneavoastră.

— Aveți pixuri carioca, modelul acela nou?

— Bineînțeles că avem, pot să vă asigur că sînt și foarte bune, priviți.

— Ah, sînt, într-adevăr, reușite, dați-mi, vă rog, o cutie. Abia aștept să desenez cu ele.

— Îmi pare rău. N-avem.

— Dar acestea ce sînt?!

— Iertați-mă, zîmbi fata, amabilă, voiam să spun că *pentru dumneavoastră* nu avem!

— N-am mai auzit una ca asta, se miră băiatul. Adică pentru alții aveți și pentru mine, nu?

— Îmi pare rău, dar lucrurile stau chiar așa cum spuneți. Ar fi trebuit să vă explic de la început: cutia cu creioane colorate pentru dumneavoastră *n-a fost încă fabricată!*

— Curios, zise el derutat. Mi se întîmplă pentru întîia oară să aud așa ceva!

— Cred că exagerați, surîse fata. Pot îndrăzni să vă rog să reflectați mai îndelung asupra acestei chestiuni? Dacă vă gîndiți bine, veți constata că lucrul vi s-a mai întîmplat de multe ori, atît că rolul dumneavoastră a fost diferit față de cel de acum! Nu de mult — dacă-mi permiteți să vă reamintesc — trebuia să vă duceți împreună cu colegii la recoltat cireșe. Dumneavoastră sînteți *singurul care a lipsit* și, astfel, camionul a plecat cu cîteva kilograme de cireșe în minus. După ce s-au vîndut toate cireșele culese de colegi, următorii cumpărători au rămas fără. Exact! Fără cireșele pe care ar fi trebuit să le culegeți dumneavoastră! Ați motivat că a trebuit să vă ajutați părinții la zugrăvit — însă, de fapt, n-ați făcut nici asta, spunîndu-le că, fiind miercuri, sînteți mecanic de serviciu la punctul unde se repară bicicletele copiilor din cartier, dar n-ați fost nici acolo. Mă întreb sincer dacă aveți cît de cît idee de ceea ce este în capul dumneavoastră... Ținînd seama de toate acestea, cum vă mai puteți mira că s-o fi întîmplat ca un muncitor de la fabrica de creioane *să uite exact de creioanele dumneavoastră?*

Băiatul oftă. N-avea ce să răspundă.

— Ce fel de librărie este aceasta?! murmură el, fîstîcit, trăgîndu-se spre ușă.

— O librărie obișnuită, zîmbi fata. Dar ce-i cu dumneavoastră? Ați cerut o cutie de carioca, model nou, v-am arătat-o, însă de cîteva minute vă tot uitați la ele și nu spuneți nimic. Poate nu vi se par destul de bune?

— Ba cum să nu, dar ați *spus* că mie nu-mi puteți da aceste creioane...

— Cum aș fi putut să vă spun asta?! Nu înțeleg despre ce vorbiți! Chiar mă întrebam la ce vă gîndeați stînd așa, tăcut, de parcă ați fi uitat ce doriți să cumpărați. Am avut impresia că visați cu ochii deschiși! Bonul dumneavoastră e făcut de mult, achitați-l la casă. Vă rog să mai treceți pe la noi, unitatea e foarte bine aprovizionată, stăm oricînd, cu plăcere, la dispoziția dumneavoastră!

ECUAȚIE CU MĂNUȘI DE BOX

Dudu Stoicilă reciti melancolic articolul din Sportul. „Păi da, oftă el, toți au noroc, toți se-ajung." Nu era chiar un articol, ci mai mult o informație despre tînărul boxer Gheorghe Gigeanu, însă Dudu era de părere că nu dimensiunile unei scrieri sînt importante, ci ideile ei, și-acolo puteai citi negru pe alb tot felul de expresii neliniștitoare: un adevărat talent, o speranță indiscutabilă, stil caracterizat în primul rînd prin inteligență. „Care inteligență? se miră Stoicilă. Că Gigeanu, ce să mai vorbim, e la fel ca mine!" Departe de a-l liniști, această constatare îi spori confuzia. Cînd vezi că un om exact ca tine,

nici mai bun și nici mai rău, ajunge cineva, începi să-ți pui anumite întrebări despre propria persoană.

Tot recitind de la început pînă la sfîrșit și de la coadă la cap articolul, pe care altminteri îl știa pe dinafară, se îndepărtase binișor de matematica sa cea de toate zilele. Lui Stoicilă nu-i plăceau problemele, și îndeosebi cele de algebră, decît cu o condiție : să le rezolve altul, mai precis Puiu Calomfir. Să-l tot asculți ; ieșea la tablă și cumințea plin de energie cele mai nesupuse ecuații. În astfel de cazuri, Dudu Stoicilă își schimba părerea despre algebră, aproape că o admira, însă acest sentiment înălțător dura numai pînă în clipa cînd trebuia el însuși să se avînte într-o junglă de ecuații. „Și dacă nu-mi scriu nimic pe ziua de azi ? Aș putea să jur că nici Gigeanu n-o să-și scrie ! De cîte ori n-am pățit-o amîndoi pe chestia asta... Da' mă rog, el acum își poate permite, a ajuns mare și tare."

Adevărul este că nimeni nu se așteptase ca Gigeanu să cîștige „criteriul juniorilor" la categoria lui. Se știa că merge la un club, că se antrenează — dar cîți nu fac asta ? Și deodată, surpriza : campion ! El, pe care nimeni nu-l văzuse niciodată bătîndu-se, ba chiar fusese considerat, ani de zile, drept slăbănog și fricos. Ceea ce simțea Dudu Stoicilă nu era invidie, ci o nemărginită uimire. Stai în aceeași clasă și pe aceeași stradă cu unul ca tine, nu-i acorzi nici o atenție fiindcă n-ai de ce și, brusc, îl vezi copleșit de glorie.

Dudu atacă în silă problemele. N-avea altă cale : cîndva, fuseseră doi care apăreau „goi" la oră, mai precis cu teme nescrise : el și Gigeanu. Acum riscul era prea mare, singur reziști mai greu în asemenea cazuri. Se gîndi cu dușmănie la Gigeanu : „Din cauza lui, acum trebuie să-mi scriu ! Și să mai și casc ochii la ore. Sin-

gura problemă ar fi ca Puiu Calomfir să nu mă mai facă să rîd. Lui îi convine, poate să scrie şi-n acelaşi timp să facă bancuri, pe cînd eu — ori una, ori alta."

Coborî în stradă cu capul umflat de caznele gîndirii matematice. Ştia că problemele nu-i ieşiseră decît în proporţie de cincizeci la sută, dar era mulţumit şi cu atît, de vreme ce, împotriva obiceiului său, făcuse tot ceea ce îi stătuse în putinţă. „Acum pot să învîrtesc orice, am o oră întreagă la dispoziţie. Să decolez mai întîi într-un zbor de recunoaştere." Ştia că pe aleea dindărătul fiecărui bloc e ceva interesant. Într-un loc se juca în mod sigur fotbal, într-altul se făceau schimburi de timbre, într-altul cineva meremetisea la motorul maşinii. Să tot alegi.

Vechea lui obişnuinţă îl îndreptă însă către zona unde ştia că-l poate întîlni pe Puiu Calomfir. Nu erau prieteni. Pentru Calomfir puţini erau destul de buni ca să-i considere prieteni. Dudu găsea normal acest lucru — că adică un om inteligent, arătos şi important ca Puiu nu-şi pierde vremea cu oricine. Totuşi, Dudu spera că într-o bună zi va intra în graţiile Calomfirescului.

— Ura, Dudică, să trăieşti, îl întîmpină acesta, neobişnuit de amical, vino-ncoa, ce faci, care-i viaţa ta?

Dudu bîigui ceva la repezeală. Uluitor! De obicei, Puiu Calomfir abia îi răspundea la salut printr-un „noroc, bă", grăbit şi indiferent — iar acum îl pricopsea cu o grămadă de cuvinte amabile, şi asta în public, fiindcă erau de faţă prietenii săi adevăraţi: Maricel Bunea, Ioniţă Podoleanu, Florea Dan, vedetele cartierului, între care el era însă *primus inter pares*.

Buna dispoziţie a lui Puiu Calomfir venea însă dintr-o veselie cam nervoasă; îi dăduse prin cap să verifice adevărul despre abia născuta legendă a lui Gigeanu.

— Eu nu pot să cred că băiatul ăsta e mai tare ca noi. Nu e logic! Maricele, tu l-ai tăvălit într-o iarnă de i-a intrat zăpadă și-n chiloți!

— Da, dar asta a fost acum trei ani, preciză timid Maricel.

— Ei, și? Anul trecut Ioniță l-a pus, pur și simplu, pe fugă, este, Ioniță?

— Corect, dar tocmai apăruse profesorul de serviciu, poate de-asta o fi șters-o Gigeanu.

Puiu Calomfir ridică din umeri:

— De ce să mai umblăm cu presupuneri? Trebuie să lămurim lucrurile: e sau nu e mai tare ca noi?

— Dar nu puteți sări toți pe el, se miră Stoicilă.

— Fii cuminte. Cum o să facem asta? Noi sîntem niște gentlemani. Luptăm pe rînd. Cinstit, reglementar, fără patimă.

— Da, dar cine începe? zise Maricel. Că-i o problemă...

— M-am gîndit și la asta, am scris fiecare nume pe cîte un bilețel, tragem la sorți.

Puiu dădu la iveală o pungă de pufarin în care se aflau cîteva hîrtiuțe împăturite:

— Haideți, copii. Curaj! Vom afla imediat cine începe. E timpul ca Gigeanu să se întoarcă de la antrenament.

Întinse punga la întîmplare. Ioniță trase un bilet, îl desfăcu și-l arătă tuturor. Pe bilet scria „Dudu".

— Te invidiez, gloriosule! zise Calomfir, punînd punga înapoi în buzunar. Tu începi. Mare noroc ai!

...Gigeanu părea de neatins. Fiecare lovitură a lui Dudu nimerea ori în gol, ori era parată. Lui Dudu lucrurile începură să i se pară jucărie, mai ales că, la început, Gigeanu refuzase lupta. „Te pomenești că Puiu

are dreptate!" își spuse Dudu, încurajat, și iuți ritmul brațelor. Toți îl încurajau cu clasicele „Hai, tu, Du-du!", „Dă-i stînga!" „Du-te cu dreapta!" „Acum!" De cîteva ori, Dudu simți foarte aproape de obraji pumnii enormi, roșcovani și osoși ai lui Gigeanu, însă numai atît. El, în schimb, reuși într-un tîrziu să-și atingă adversarul în colțul gurii. Un firișor purpuriu răsări pe buza de jos a lui Gigeanu care făcu un pas înapoi, și-și scoase batista, tamponînd locul loviturii:

— Gata, propun să terminăm. Abandon în favoarea ta Ai cîștigat.

Lui Dudu nu-i venea să creadă. Atît de ușor fusese?! Extraordinară descoperire: Puiu avusese dreptate; el, Dudu, era mai tare decît campionul! Dar nu putea să pună stăpînire singur pe atîta bucurie.

— Stai, Gigene, zise el, încîntat și prietenos, că mai așteaptă și alții. Puiu are niște bilețele, urmează o nouă tragere la sorți. Puiule, scoate punga!

— Ce bilețele? Care pungă? Cum adică, tragere la sorți? se miră Gigeanu.

Puiu Calomfir duse mîna la buzunar fără să umble înăuntru.

— Am avut și noi o idee... o joacă... dar acum e tîrziu...

— De ce? zise Dudu. E atît de simplu! Mi-ar părea rău să n-aveți și voi ocazia.

— Lasă, Dudule, că mai avem și lecții, spuse Puiu, neașteptat de sever. Păi noi nu mai învățăm azi, ne ținem de aiureli?

Gigeanu, părînd că nu înțelege și nu dă importanță acestei discuții, se aplecă pentru a-și lua sacul de sport dar, brusc, cu o rapiditate uluitoare, făcu un salt și trase punga din buzunarul lui Puiu înainte ca Puiu să-și fi dat seama ce se întîmplă.

— Vreau să păstrez ca amintire bilețelele acestea idioate, bombăni Gigeanu. E o treabă amuzantă.

Deodată, se posomorî. Pe măsură ce desfăcea bilețelele, devenea tot mai întunecat.

— Măgari puteți să mai fiți! oftă el. Dudule, hai să ne vedem de treabă, ăștia nu merită să le faci cinstea de a rămîne cu ei.

Lui Dudu Stoicilă nu-i veni să creadă:

Pe toate bilețelele era scris același nume, al lui.

— Cum vine asta? Ați aranjat lucrurile în așa fel încît orice bilet s-ar fi tras eu și numai eu să-l provoc pe Gigeanu?

— Eu n-am știut nimic, se apără Maricel, ferm.

— Habar n-am avut. Pe cuvînt! zise Ioniță, roșind.

— Nici eu! bombăni Florea Dan. De ce ai făcut asta, Puiule?

Puiu se răsti:

— Ca să vă protejez, deștepților! Sînteți prietenii *mei*. N-am vrut să fac experiențe pe spinarea voastră, sînteți tipi valoroși, era păcat. Cu Dudu e altceva. Nu-mi e prieten și în afară de asta a înghițit destule în viața lui. Suportă! Ce vă uitați așa la mine? Credeți că sînt fricos? Sau laș? Atunci, Gigene, o să lupți cu mine. În gardă!

— Nu meriți, scuipă disprețuitor Gigeanu. Dreptul la luptă nu-l are oricine. Mai bine du-te acasă și gîndește-te la ce este în capul tău. Mie nu-mi place ce e acolo.

Puiu strigă, scos din sărite:

— Ioniță, Maricele, Dane, sînteți martori că refuză lupta! Îi e teamă de mine! Uitați-vă bine ca să puteți povesti asta tuturor!

Ei însă o luaseră fiecare într-altă parte, dispărînd printre mașinile din parcaj. Puiu Calomfir dădu fuga

să-i aducă înapoi, dar nu mai știa după care să se ia, alerga ca într-un labirint.

Gigeanu îl luă pe după umeri pe Dudu :

— Haidem, bătrîne. Asta-i viața. De cînd se zice c-aș face oarecare isprăvi în box, apar mereu tot soiul de tipi care n-au altă treabă decît să se măsoare cu mine. Mă-nghesuie prin colțuri, mă provoacă, mă lovesc, doar-doar oi lupta cu ei. I-aș pune eu foarte iute la punct, dar nu e voie. Dacă află antrenorul mă dă imediat afară din club. Ai văzut și tu : trebuie ori să mă prefac că fug, ori să mă apăr și s-o încasez. Mi-ai spart buza.

— Îmi pare rău. N-am știut.

— Sînt antrenat, pot să rezist la de-o sută de ori pe-atît. Ascultă, ți-ai făcut problemele ? (Dudu înclină afirmativ din cap). Atunci invită-mă la tine. Am tot încercat să le „croșetez" aseară, dar mi-au ieșit cam cu noduri. Aș vrea să comparăm caietele.

— Păi nici eu nu sînt sigur că mi-au ieșit bine. De ce nu discuți cu unul mai pricopsit ?

— Lasă, Dudule. Tu ce crezi, n-am putea să ne descurcăm împreună, chiar dacă nici unul dintre noi nu-i o stea a catalogului ? O să fie ca la algebră : minus cu minus fac plus.

SĂ CULEGEM MERE

Chincit în tufișul aspru de lemn cîinesc, Sorel Cumpănă se uită la ceas. Mai avea de așteptat patru minute

lungi, o veșnicie, dar pe urmă, he-he, victoria! Ce l-ar mai putea împiedica? Valiza nu-ți spune nimic, e o valiză modestă, de mărime mijlocie, din carton mare, hîrșîit prin trenuri. He-he, rîse Sorel, dar dacă o deschidem, ce vedem noi? Noi vedem un tub de tinichea, cu diametrul de douăzeci de centimetri. Mare lucru, un burlan... Pentru cine nu se pricepe! Însă noi tragem ușurel de o urechiușă, și din tub iese alt tub, și din ăsta al treilea, și pe urmă al patrulea, și așa mai departe, lucru fin, meserie. Dar dacă Vichi Patraulea întîrzie sau, mai rău, nu vine? Nu cred, e punctual ca un serial de la televiziune. Dacă își dă cuvîntul nu există să te lase, greu e pînă-i smulgi o promisiune, cred că altul mai încăpățînat și mai sucit nu există, asta o spun eu, care sînt expert în materie de Vichi, l-am studiat.

Ghinion. A început ploaia, dar trece, e ploaie de vară. Sorel își ascute auzul, plimbîndu-și privirile în susul zidului din care ploaia rapidă face să țîșnească norișori de praf.

Rezolvăm noi problema, gata cu misterele. Cui i-o fi dat prin cap să înconjure cu zidul ăsta de fortăreață o casă paradită? Adică stai, probabil că la început și casa, și zidul erau noi, dar în timp ce casa a îmbătrînit, el nu, a rămas mare și tare. Hai, Vichi, că dacă începe fără tine n-am făcut nimic.

Mult a durat lupta lui Sorel. Îi intrase lui în cap să ajungă prieten cu Vichi. Alții se zbăteau să pătrundă în selecționata de fotbal, să publice versuri în revista școlii (unde Ancuța Veroiu și prietenele ei din colectivul de redacție aveau grijă să publice numai ele) sau să fie copiloții lui Petrică Tonceanu, profesorul de română care alerga în raliuri automobilistice. Sorel, nu ı pe el îl interesează performanța de a deveni prietenul lui Vichi. A încercat și acum doi ani, și anul trecut. Cînd

ești cu Vichi, altfel se uită lumea la tine, zice: „Uite-l pe cutare, bun băiat, serios, capabil, așa cum sînt toți prietenii lui Vichi."

Sorel tresare; dincolo de zid s-a auzit un sunet argintiu. Încă unul... și încă. Pauză. Apoi altul. Începe?! Unde-o fi Vichi ăsta, că dacă întîrzie iar scap ocazia.

Pentru Vichi făcuse periscopul, să aibă cu ce-l uimi, să-i cîștige încrederea, să-i stîrnească exclamația „ia uite ce tip e Sorel, păi stai, omul merită toată atenția". Vichi n-are mulți prieteni, dar atîția cîți sînt reprezintă ceva, alcătuiesc o forță. Ce realizează Vichi cu forța asta? De toate; e suficient să te gîndești că ori de cîte ori e nevoie de făcut ceva la iuțeală, dar foarte bine, indiferent dacă e vorba de un program artistic, de invitarea unui om de știință sau de organizat un concurs de atletism, profesorul Tonceanu zice: „Vichi, ia-ți băieții și ocupați-vă de treaba asta". Bun, zic ei, am înțeles, o să fie gata — și spun cînd o să fie gata isprava, în ce zi și la ce oră. Sînt mai degrabă tăcuți, se înțeleg uneori numai din priviri, lucrează iute și nu admit nici o întîrziere, dar cine să întîrzie? Nu întîrzie nimeni! Cînd Vichi și echipa lui de morocănoși te invită să-i ajuți, dai foarte repede fuga la lucru, fiindcă ei nu te cheamă decît dacă au încredere în tine. Pe Sorel încă nu l-au chemat, și de cînd așteaptă el! Nu m-au chemat fiindcă nu sînt interesant, n-am făcut nimic deosebit, asta-i, oftează Sorel. Dar e optimist; i-a urmărit cu atenție pe Vichi și pe prietenii lui și a descoperit sau cel puțin crede el că a descoperit ce-i preocupă mai mult: lucrul făcut bine, ingenios, surprinzător. Perfect; vor o surpriză, or s-o aibă, iar autorul surprizei sînt eu.

Muzica a început odată cu ivirea soarelui dintre baloturile de nori lînoși, grei, cenușii. Pelicula de apă care acoperă masivul zid și creasta lui cu țepi de fier s-a pre-

schimbat într-un înveliş auriu, translucid. Sunetele acelea, pe care le-au ascultat de atîtea ori fără să știe din ce instrument sînt emise — flaut, clavecin, harpă sau toate la un loc? — răsună cu un fel de melancolie vioaie. Dar taina-tainelor a fost întotdeauna *cine* cîntă, cine poate cînta atît de frumos, în casa asta nimeni nu pare să fie inimă de poet și suflet de muzician. Aici stă Livia Stroe, și nimeni nu se poate lăuda că ar fi putut sta vreodată de vorbă serios cu ea, e mai certăreață, mai agresivă și mai iute de mînă decît cei mai temuți băieți. Că învață cum învață n-ar fi nimic, alții învață și mai prost, dar e stînjenitoare : îți trîntește în față exact ce crede despre tine — că ești lăudăros, că degeaba ți-au cumpărat ai tăi „geacă" de piele, tot urît rămîi, că întîi să-ți sufli nasul și pe urmă să vorbești — chestia asta i-a strigat-o lui Sorel în public, tocmai cînd luase și el cuvîntul să spună că „în clasa noastră ar fi cazul să facem așa și pe dincolo ca să nu mai avem colegi care să ne facă de rușine". Nu te poți pune cu Livia, seamănă cu familia ei, cu părinții și unchii și cumnații și verii care locuiesc în clădirea asta veche cu nenumărate camere, magazii, încăperi adăugate, toți — inși certăreți, îi auzi mereu pe după zid cum se sfădesc, ce-or fi avînd de împărțit nu se știe, dar e bine să nu deschizi poarta. Sigur, mai există și alte case unde robinetul gălăgiei e mereu deschis, dar muzica asta nu există nicăieri și mai ales nu există explicația, nu există sau mai bine zis n-a existat pînă în clipa asta cineva care să poată spune care din scandalagii e în stare să producă minunea asta de muzică! Pe zid e imposibil să te cațări, în afară de asta mai există și cîinii care sînt atît de ai naibii încît umblă ca pisicile pe creasta zidului. Cine va clarifica misterul muzicii de vis, care nu se potrivește cu ce se știe despre cei din această casă, are toate șansele să devină celebru, mai mult, să fie acceptat printre prietenii lui Vichi.

— Ce e, ce se întîmplă, de ce m-ai chemat ?

Sorel își simte gîtul uscat de emoție. N-a auzit pașii lui Vichi. „Păi chiar eu i-am spus să vină pe furiș, ca să nu fim văzuți".

— Ai de gînd să vorbești ?

Vichi e întotdeauna grăbit, foarte grăbit. Nu-l atrag pălăvrăgelile. Să-i vorbești clar și să faci ce e de făcut, asta așteaptă de la tine, pentru că și el procedează la fel. Cam inflexibil, Vichi, dar tocmai aici se află punctul lui forte.

Sorel se bîlbîie, emoționat. Degetele îi alunecă pe broasca valizei. O deschide. Începe să întindă tija telescopică, dînd explicații, unde a pus cutare lentilă, unde-i cealaltă, unde sînt oglinzile. „Simpatic, zice Vichi. E un periscop reușit. Ce vrei să faci cu el ?" „Păi ce să fac, se miră Sorel, ne uităm peste zid !" Vichi pare confuz : „La ce să ne uităm ?". Sorel începe să simtă că e ceva în neregulă, dar se străduie să fie vioi și întreprinzător : „Cum la ce ? La cine cîntă. Eu încă nu m-am uitat, am vrut să fii tu primul ! Aflăm cine cîntă așa de frumos în fiecare zi la ora asta, în casa asta unde muzica asta nu se..." Vichi strînge una într-alta tuburile periscopului : „Folosești prea mult demonstrativul „ăsta", te repeți, semnul sărăciei de limbaj. Nu-mi place ideea ta. Dacă persoana care cîntă vrea să știm cine e, o să facă singură într-așa fel încît să aflăm". Sorel oftează : „Cînd ?" Vichi ridică din umeri. „Atunci cînd o să aibă chef. Dacă te zgîiești peste gard cu minunea ta optică, ne supărăm rău" „Și ce-o să fac eu cu periscopul ?" se răstește Sorel scos din sărite. „Treaba ta, ridică Vichi din umeri. Poate-l luăm în excursie, prin păduri, să ne uităm la păsărele. Acolo, da, ar fi bun."

...Sorel se îndrepta furios, dezamăgit și năuc spre casă, tîrîind valiza pe pietrele drumului. Atîta muncă de pomană... „Dar de ce sînt eu obligat să-l ascult ? Dacă

nu-l ascult ? E ! Ce-o să se întîmple ?“ Ar vrea să se întoarcă, dar renunță. Nu de frica lui Vichi. De altceva. Dacă Vichi a considerat că nu trebuie să se uite pe furiș la cine cîntă și dacă Sorel vrea să semene cu Vichi, atunci și el trebuie să respingă de bună voie ideea trasului cu coada ochiului. „Poate că e mai bine așa, se gîndește el. Poate e mai interesant să treci în fiecare zi pe lîngă o ciudățenie și să faci presupuneri. Poate că e mai atrăgător să te tot gîndești : Cine ar putea să cînte acolo ?“

La capătul zidului, o siluetă aterizează în fața lui Sorel. E jale : Livia ! Cum să se descurce ? Fata mușcă dintr-un măr pe jumătate crud : „Ce faci, Soreluț ?“ Băiatul intră în panică. N-a auzit-o niciodată vorbind cuiva atît de blînd. „Ce să fac, nimic, zice el prudent. Mă plimb“. „Mereu te văd singur, exclamă Livia. De ce n-ai prieteni ?“ „Ba am“, răspunde neconvins Sorel. Livia surîde prietenoasă (ce-o fi găsit-o ?!) : „Ai, dar numai în gînd. Nu vrei să intri puțin la noi ? O să-ți găsesc un măr mai copt“. „Nu întrebi ce am în valiză ?“ zice Sorel, cu un aer vinovat. „E valiza ta. Dacă ai ceva care crezi că mă interesează, îmi spui. Dacă nu, nu-mi spui, surîde Livia (al treilea surîs de cînd o cunoaște). Acum hai să culegem mere“.

CELEBRITĂȚILE

— Totuși, cine ești ? repetă curios Dan Dumitrache.

— Păi ți-am mai spus, mă numesc Ioniță Traian...

— ...ai trecut în clasa a opta și vii din comuna Poenari; asta da, știu, încuviință Dan Dumitrache, răsfățat de prieteni cu apelativul Didi, dar trebuie să recunoști că e foarte puțin. Ce anume ești? iată întrebarea.

Ioniță împinse sub pat valiza cu călcîiul și zîmbi din nou — era genul de băiat care reușește să zîmbească în orice situație:

— Ce să fiu?! Om, poftim!

— Ești cam încăpățînat. Hai s-o luăm altfel, zise Didi, calm și răbdător. De ce ai vrut să stai în căsuța asta?

— N-am vrut eu. Aici am fost repartizat. Este exact ca toate celelalte 44 de căsuțe.

— O să vedem. Ascultă, ai putea să-mi vorbești nițel despre concertele lui Paganini?

— Hai că-i bună! rîse Ioniță. Am ascultat eu cîte ceva la radio, dar ca să țin o conferință n-ajunge!

— În patul de acolo, stă Georgică Micșunescu. Un violonist super. Premii pe țară.

— Sînteți muzicieni?

— Al doilea pat, continuă netulburat Didi, este al lui Viorel Gogea, cinci metri șaizeci la săritura în lungime. Tu cît sari?

— Ceva mai mult decît un butoi cu varză! se amuză Ioniță. În jur de patru metri.

— Nu te rușina, nimeni nu este obligat să fie campion. În fine, al treilea pat e al meu. După cum vezi, geamantanul e foarte mare — și asta pentru că în afară de lucrurile obișnuite am cutia cu vopsele, pensule, șevaletul și cîteva pînze gata întinse pe șasiu. Cu toată modestia trebuie să-ți spun c-am avut pînă acum patru expoziții.

— Sînteți nemaipomeniți! se minună Ioniță. E fan-

tastic că am nimerit printre niște celebrități. Ce noroc pe mine!

Didi oftă, îngîndurat:

— Te înțeleg, dar am impresia că te bucuri prea devreme. Judecă și tu: noi avem subiectele noastre, stăm de vorbă despre performanțe, folosim termeni de specialitate. Tu ce-o să faci? O să stai ca mut și-o să te simți mereu în plus! Rezervaserăm al patrulea pat pentru cineva mai de calibrul nostru. Mai gîndește-te...

— La ce?

— Poate că te pricepi și tu în mod special la ceva, n-are importanță ce, dar să fie spectaculos. Eu, de pildă, am un coleg de clasă — îmi pare rău că n-a putut veni — care imită orice: face ca trenul, ca avionul, ca Jean Constantin... E extraordinar!

— Nu mă pricep la nimic din toate astea, zîmbi Ioniță, trăgîndu-și valiza de sub pat. Ai dreptate, nu trebuia să vin aici, mă duc să-mi caut loc în altă căsuță.

— Dar nu pleci supărat, nu-i așa?

— Deloc. A, să nu uit. Dulapul n-are cheie, e cu cifru. Deschideți apărătoarea și-o să vedeți discul de programare. Codul vi-l stabiliți singuri. Dacă vă e frig, găsiți pledurile de rezervă în nișa care se află îndărătul tăbliei patului de lîngă ușă. Comutatorul lămpii de pe masă anulează lampa din plafon. Cam asta-i tot. La revedere.

— I-auzi! exclamă mirat Didi. Cînd ai avut timp să le dibui pe toate?

— Nu le-am dibuit: *le-am făcut*. Altă nuanță, nu-i așa? Satul ăsta de vacanță l-au construit elevii din Poenari, nu știai?

— Stai, strigă Didi. Unde te duci? Așteaptă!

Ioniță se îndepărta însă cu pași mari, fără să-și întoarcă nici măcar cu un milimetru capul.

— Am spus eu că ești un încăpățînat! strigă Didi. Nu-mi plac încăpățînații!

Tot restul zilei, Didi a fost posac, nervos, certăreț. Georgică și Viorel s-au molipsit și ei și în cele din urmă au izbucnit:

— De-asta ne-am străduit noi să stăm împreună, ca pînă la urmă să n-avem despre ce vorbi?

UN PUNCT ÎN PLUS

Toți aveau cîte ceva cu care să se laude, însă lămîiul cu 68 lămîi era numai și numai al celor din clasa a opta A, clasa lui Titi Vișoianu, zisă, pe scurt, datorită personalității lui, „clasa Vișoianu".

În ultimul timp însă îi cam încolțise ghinionul La fotbal erau bătuți cu o enervantă regularitate de către a opta B, care reușea întotdeauna, prin neastîmpăratul Mitică Stroe, să înscrie un gol în plus, unul singur, dar suficient pentru victorie, în ultimele minute. Exasperat, Vișoianu, căpitanul echipei, inventa și aplica tot felul de scheme tactice, care se dovedeau foarte spectaculoase în timpul meciurilor, dar numai pînă cînd, fatalitate, a opta B înscria acel nesuferit gol în plus, cucerind mereu titlul de campioană a săptămînii.

Nu de mult, clasa a cincea D le *suflase* premiul întîi la concursul de desen. Adînc jignit, Vișoianu negase decizia juriului, pe motiv că „äia mici au adus desenele cu o zi după încheierea termenului de depunere a lucrărilor". Contestație respinsă. „Talentul primează!" a spus juriul, iar „clasa Vișoianu" a trebuit să-și consume re-

gretele la umbra, altminteri foarte plăcută și ea, a premiului doi.

Pentru serbarea din vacanța de primăvară, clasa Vișoianu pregătise o scenetă umoristică de mare haz, dar cele mai multe aplauze le obținuse clasa a șasea F, cu o scenetă și mai hazlie, intitulată „Cavalerii de pe locul II", care, surpriză, avea ca subiect chiar întîmplările clasei Vișoianu. Titi protestase: „Nu e drept! A șasea F s-a pregătit în secret! Trebuia să știm și noi cu ce participă la program ca să ne inspirăm și noi din viața lor și să-i încondeiem!" Observație inutilă. Clasa Vișoianu a trebuit să se mulțumească și de astă dată cu locul doi.

Dar ea avea ceva invidiat de toți: lămîiul cu 68 lămîi dolofane, unele aurii ca niște bulgări de soare, altele în pîrg, iar altele încă verzi.

Lămîiul, stufos și înalt de un metru optzeci, creștea chiar lîngă ușa clasei, într-o ladă gigantică. Lada avea și roți, pentru ca lămîiul să poată fi dus în vilegiatură în curtea școlii.

Nimeni nu mai văzuse un lămîi cu 68 lămîi pe holul unei școli, în mijlocul alergăturii de care acest loc nu duce lipsă. S-ar fi spus însă că îi pria: aici, în larma a cinci promoții, se simțise mai bine decît în calmele și însoritele livezi subtropicale.

Clasa Vișoianu era foarte mîndră de acest lămîi. Îl îngrijea după o carte care ajunsese ferfeniță de atîta citit. Numărau zilnic fructele. La cantina internatului, ceaiul avea adesea lămîie din lămîile clasei Vișoianu.

Zilele trecute a dispărut o lămîie. Faptul este fără precedent! Lămîile sînt recoltate numai și numai de elevii clasei Vișoianu. E o tradiție. Și e lămîiul lor.

Anchetă. Cercetări. Cine, cînd, cum, în ce scop?

Vișoianu, care pe lîngă celelalte ranguri era și „șeful lămîiului", n-a cunoscut odihna pînă n-a dat de vinovat, adică de vinovați: eternii lor rivali dintr-a opta B. „Lămîia, au zis ei, le trebuise ca să o taie în felii și să le mestece în pauza meciului de fotbal, așa cum fac toți jucătorii adevărați". Mitică Stroe i-a explicat, bine dispus:

— Ideea ne-a venit în ultimul moment și, în drum spre vestiar, haț, din lămîiul de pe hol. V-am luat și meciul, și lămîia!

Vișoianu s-a cutremurat:

— Cum ați îndrăznit? N-aveți dreptul! Nu e lămîiul vostru! N-ați muncit voi la el!

— Serios? Păi tu n-ai memorie sau *nu vrei* să ai? Ia fă un efort.

Vișoianu s-a uitat fix la el. Cei adunați în grabă cu chef de spectacol așteptau să iasă vreo păruială, dar Vișoianu căzuse pe gînduri. N-a durat mai mult de un minut această stare a lui, dar a fost suficient ca să-și aducă din nou aminte ceea ce ar fi preferat să uite.

Mitică Stroe fusese și el în „clasa Vișoianu", dar numai pînă într-a șasea. Nu se înțeleseseră niciodată cu el, era din cale-afară de zăpăcit, și găsind că purtarea lui nu se potrivește cu onorurile de care se bucura clasa lor, Vișoianu sugerase ca Mitică Stroe să fie mutat într-o clasă paralelă. Spusă azi, reluată mîine, invocată poimîine, ideea se transformase în realitate, Mitică Stroe trezindu-se mutat la „B". Nu protestase: îi cunoștea pe băieții de acolo și-i erau simpatici. La rîndul lor, ei îl primiseră cu aceleași sentimente. Trecuse trimestrul, apoi anul. Printre noii colegi, Mitică, pur și simplu, înflorise. Erau mult mai înțelegători, iar cînd ceva se dovedea în neregulă, n-aveau obiceiul să caute un unic țap ispășitor. Fără să renunțe la genul său de a fi, vesel și mîndru, Mitică Stroe devenise unul dintre cei mai buni

elevi. Faptul se petrecuse treptat, pe neștiute Mitică părea acum foarte bun dintotdeauna.

Cît despre lămîiul care era mîndria clasei Vișoianu, cine îl adusese acolo, puiet de nici un metru, pe cînd erau într-a treia? Nimeni altul decît Mitică Stroe. El îl răsădise în lada pe care tot el o umpluse cu pămînt ales și tot el altoise pomișorul și tot a lui era chiar și cartea de pomicultură. Doi ani și mai bine se ocupase singur de acest lămîi, nimeni nu credea că o să dea „o lădiță de lămîi", cum orgolios spunea Mitică. Erau convinși că n-o să dea nici una, dar tocmai cînd începuse totuși să apară semne că va rodi, Mitică fusese silit să-l părăsească.

— Lămurit? rîse binevoitor Mitică Stroe. Mîine-poimîine sîntem absolvenți, plecăm la liceu.

Și scoase lămîia din servietă.

— N-am rupt-o. Căzuse, era prea coaptă. E un exemplar de soi. Am să scot semințele și-o să le pun într-un ghiveci cu pămînt de grădină, mraniță, nisip și nițel praf de cărbune. O să răsară un lăstar pe care o să-l răsădesc și o să am din nou, acolo unde voi merge, un pom la fel de mare și de frumos ca al nostru. Mai ești supărat, Vișoiene?

Vișoianu nu răspunse. A opta B le înscrisese din nou un punct în ultimul minut.

SCRISOAREA RECOMANDATĂ

Doru Bănuțescu dădu fuga pe trepte, sărind cîte trei deodată. Pîndise de la fereastră apariția factorului poștal, așa făcea în fiecare zi cînd venise din tabără, și asta se

întîmplase cu aproape două luni în urmă, mai precis cincizeci și șase de zile, că le număra. Zadarnic. În cutia lui poștală nu apărea nimic, lucru care îl posomora din ce în ce mai mult, fără însă a-i răpi nădejdea că, poate, cine știe, mîine avea să sosească mult așteptatul plic.

— Unde te grăbești, Bănuțescule? întrebă diriginta, apărînd la intrare cu sacoșa în care zăngăneau sticlele de lapte.

— Bună ziua. Pe-aici... murmură el, fîstîcit.

— Tot pe drum, pe drum și la ore nicidecum, zise diriginta. De ce mi-ai fugit ieri de la fizică?

Bănuțescu își pironi privirile în pămînt, fără să scoată o vorbă. Era un băiat subțirel, cu părul șaten și moale, care-i flutura la cea mai mică adiere așa cum însuși Bănuțescu tremura ori de cîte ori i se întîmpla ceva neprevăzut. Ce să răspundă? Îngăimă un „Vă rog să mă scuzați, promit că n-o să se mai repete". E un adevărat ghinion să fii vecin de bloc cu diriginta. Mereu are prilejul să te întrebe cîte ceva.

— Aștept! Nu mi-ai spus *motivul* pentru care ai fugit. Ei?

Doru oftă. Motivul? Voia să afle de la el, ce? că nu-și scrisese tema, că nu învățase, că îi venise brusc cheful să dea o raită pe bulevard, să vadă ce filme noi intră săptămîna asta? Sînt lucruri lesne de imaginat, nu e cazul să i le mai smulgi omului cu cleștele. Pe scurt, *sed lex dura lex:* l-ai pus absent, asta nu ajunge? Poți să-i scazi nota la purtare, dar nu-i mai cere atîtea explicații. E și așa destul de amărît. Fără să-și dea seama, Bănuțescu se pomeni exprimînd aceste gînduri printr-o bodogăneală tristă.

— Sînt datoare să aflu explicația, iar cu nota văd eu ce fac, nu mă învăța tu pe mine, se necăji diriginta mutînd sacoșa dintr-o mînă într-alta.

— Scuzați-mă, n-am vrut să spun asta, m-a luat gura pe dinainte.

— Atunci ce voiai să spui? Nu-mi pot închipui că n-ai nimic de spus.

Bănuțescu se uită cu coada ochiului la cutia poștală. Nimic. Goală. „E posibil?“ oftă în sine Bănuțescu, reamintindu-și într-o secundă tot ceea ce se întîmplase în tabără. Totul fusese atît de frumos, atît de promițător, și cînd colo, nici măcar o ilustrată cu trei rînduri banale...

— Dați-mi voie să vă duc eu sacoșa.

— Mulțumesc, nu vreau să fiu ajutată de cineva care umblă cu ascunzișuri. După ore să faci bine să rămîi la meditație, altfel o să am cu părinții tăi o discuție care n-o să-ți placă.

Afară, într-un vîrtej de frunze galbene, își încerca de unul singur virtuțile de dribleur baschetbalist Mănăilă Liviu, făcuse rost de o minge aproape nouă în schimbul căreia nu dăduse decît o patină pe rotile, una singură și pe deasupra veche, dar ăsta-i norocul oamenilor ca Mănăilă, să găsească pe cineva care și-a pierdut una din patine, exact modelul și numărul patinei cu care tu nu mai ai ce face și e atît de interesat încît îți dă pe ea mingea de baschet.

— După cursuri, zise Mănăilă, o inaugurăm oficial. Poate plecăm chiar mai devreme, o ștergem de la geografie. Asta-i ușoară, citim din carte.

Bănuțescu oftă cu gîndul la ora de meditație, dar nu zise nimic. S-a dus și ora asta. O să se ducă și geografia. Nu putea să-l refuze pe Mănăilă. Din pricina lui nu intrase la fizică; Mănăilă îl chemase în calitate de consilier la tîrguiala mingii. Mănăilă ține foarte mult la părerile lui Doru Bănuțescu și Bănuțescu e mîndru de acest lucru, deși Mănăilă are cam des, mult prea des nevoie de părerea lui; n-ar intra în ruptul capului la

cinema fără bilet și nu s-ar încăiera cu nimeni fără să fie de față Bănuțescu. Pe Mănăilă îl respectă multă lume, e drept, lumea asta a lui e alcătuită mai ales din hoinari și palavragii, sînt băieți simpatici, iuți la minte și la pumn, totuși, de respectat, pe Bănuțescu îl respectă el cel mai mult și atunci cum să-l lași? Zice Mănăilă să fugi de la oră — fugi. Te necăjești, îți faci reproșuri, dar fugi, fiindcă îi ești prieten, are încredere în tine, nu-l poți părăsi.

— A, să nu uit, zise Mănăilă. A trecut factorul, avea un plic pentru tine, e o scrisoare recomandată, n-a putut-o lăsa în cutie, trebuie să semnezi de primire...

— Și ce-a făcut? tresări Bănuțescu. A plecat? S-a dus cu tot cu ea? L-ai lăsat să plece?

— Nu te grăbi, copile. Așa mă cunoști tu pe mine? Am semnat în locul tău. Uite plicul. Cine-ți scrie? Citește-mi și mie, mor de curiozitate. Eu n-am primit niciodată o scrisoare recomandată. Dacă e recomandată, înseamnă că e foarte importantă, nu?

Bănuțescu îi smulse plicul din mînă, tremura tot, nici nu mai știa pe ce lume e, dădu fuga pe scări, năvăli în apartament, se trînti pe pat și înainte de a deschide plicul îl privi minute în șir, răsucindu-l pe toate părțile, cu inima bătîndu-i nebunește. Ce-o fi înăuntru? Ce-o fi scriind? O fi așa cum crede el? N-o fi?

Într-un tîrziu desfăcu încetișor învelitoarea albastră și începu să citească, încet, cuvînt cu cuvînt, aproape silabisind, ca să nu scape nici o nuanță. „Mai există și minuni pe lume", murmură el, cutreierat de valurile unei uriașe bucurii. Scrisoarea era exact așa cum sperase să fie. O reciti de patru, de cinci ori. Împăturind plicul, îl vîrî în fața de pernă, pe urmă se răzgîndi și-l strecură în buzunarul interior al hainei, care era rupt astfel, încît plicul căzu spre poale, între căptușeală și

stofă. Asta şi voia Bănuţescu; să-l ştie acolo, aproape şi în siguranţă, să poată reciti încă de zece, de o sută de ori scrisoarea mult aşteptată.

Se aşeză la masă, cu stiloul şi topul de hîrtie. Venise altă clipă mult aşteptată: redactarea răspunsului. Niciodată nu-şi imaginase cît de greu poate fi uneori alcătuirea unei scrisori. Scria, ştergea, rupea, începea altă foaie, rîdea, vorbea de unul singur. Trei ore îi trebuiră, pentru mai puţin de două pagini.

Cu scrisoarea în buzunar, alergă la poştă; nici prin cap nu-i trecea s-o trimită altfel decît recomandată. Peste Mănăilă dădu la patiseria din colţ, unde acesta aştepta să iasă din cuptor plăcinte proaspete.

— Ce faci, Bănuţescule, treci ca glonţul, nu mai cunoşti lumea?! Stai aşa, că am schimbat programul: după oră nu mai mergem la baschet, amînăm; la orizont s-a conturat ceva mai interesant: Popovici are un casetofon stereo şi...

— Îmi pare rău, zise Bănuţescu, stînjenit, dar ferm. Nu pot să vin. Trebuie să rămîn la ora de meditaţie, la fizică. Aşa mi-a spus diriginta.

— Şi de cînd ai devenit atît de ascultător?!

— De cînd, de necînd, asta e.

— Hai, Bănuţică, lasă bancurile.

— Tocmai asta şi fac. Îţi spun de pe acum: sîntem prieteni, dar să ştii că începînd de azi la aiureli să nu mai contezi pe mine.

— „Începînd de azi"! îl îngînă, năucit, Mănăilă. Dar ce e azi, dragă?

Bănuţescu ridică din umeri şi se depărtă fără să răspundă.

— Stai, strigă Mănăilă. Acum ştiu: scrisoarea aia e de vină. Recomandata! N-ar fi trebuit să ţi-o dau!

Bănuţescu surîse enigmatic, cel puţin aşa îi făcu lui plăcere să creadă, că surîde enigmatic. Era convins că o astfel de scrisoare, recomandată sau nu, ajunge întotdeauna la cine trebuie, nimeni n-o poate opri.

NEDUMERIRE

Truţă Emilian se ridică din iarbă, închise cartea, avînd grijă ca degetul arătător să rămînă între file, în loc de semn, și-și vorbi politicos sie însuși :

— Desigur, domnule, e foarte plăcut să cobori dimineaţa din bloc, într-o cămașă albă, bine călcată, să te aşezi pe banca de la intrare şi să deschizi o carte. Ce anume citesc? „Vieţile filozofilor", de Diogene Laertius. De la bibliotecă. Poftim? O, nu sînt un filozof. Pur şi simplu, omul trebuie să fie informat în toate domeniile. Romane de aventuri? Da, îmi plac, și chiar foarte mult, însă daţi-mi voie să remarc, ele singure nu pot alcătui o cultură. Vedeţi dumneavoastră, nu pretind ca toți să citim numai și numai opere clasice, dar atunci cînd întîlnesc cîte un pletos care nenorocește cu sîrguinţă o biată chitară și trage după el coada unui șir de corigenţe, daţi-mi voie să bănuiesc cauzele. Mulţumesc, eram sigur că veţi fi de părerea mea! Acum iertaţi-mă, cred că va trebui să dau o mînă de ajutor persoanei de colo.

Dintr-o săritură, Truţă escaladă treptele de la intrare. Viviana, care tocmai se gîndea cum să coboare bicicleta-tandem, zîmbi bucuroasă :

— Mulţumesc! Ce idee pe unchiul meu, să-mi dăruiască un tandem! Nimic de zis, e bun, e splendid, dar e incomod! Cu cine vorbeai adineauri? Îmi pare rău că te-ai deranjat.

— Nu vorbeam cu nimeni.

— Dar sînt sigură că vorbeai cu cineva, ţi-am auzit glasul!

— Probabil că am citit un pasaj cu glas tare. Cînd îmi place un pasaj, îl citesc cu glas tare, minţi Truţă.

În jurul blocului în care familia lui Truţă se mutase de zece zile, unul din multele blocuri ridicate pe malul lacului, mişunau buldozere, basculante, automacarale. Cartierul era încă în construcţie. Grămezi de nisip, de var şi de cărămizi apăreau şi dispăreau peste noapte.

— E cam periculos să te plimbi cu bicicleta pe aici, dacă nu cunoşti regulile de circulaţie.

— Aşa mi-a spus şi tata, încuviinţă Viviana. Dar dacă ai bicicletă, trebuie s-o foloseşti, nu?

Rîseră amîndoi. Deodată, Truţă strigă: „Iartă-mă o clipă!“ şi alergă în mijlocul drumului, scoţînd de păr, dintre basculante, o mică sălbăticiune care făcea slalom printre ele cu trotineta.

— Inconştientule, îl certă Truţă, ţi s-a urît cu viaţa? Să-mi spui în ce bloc locuieşti, o să trebuiască să stau de vorbă cu părinţii tăi.

Cînd Truţă se întoarse, Viviana îl felicită:

— Eşti foarte energic!

— În astfel de cazuri *trebuie* să fii energic. Acum cred că o să mă uit puţin la bicicleta asta dichisită. Nu e bine să porneşti la drum fără să verifici frînele şi starea angrenajelor.

— Să nu te murdăreşti. Dă-mi să ţin eu cartea. Oh, trebuie să fie o operă foarte importantă!

Apărură o sumedenie de curioşi. Binevoitor, Truţă le explică, în timp ce stringea ici, colo, o piuliţă, că „obiectul e un tandem“ şi că există chiar campionate mondiale de tandem.

Aşa cum se întîmplă în primele zile după aşezarea locatarilor într-o casă nouă, unii dintre ei se remarcă numaidecît, devenind prieteni cu toată lumea. Truţă făcea parte din această categorie. Reuşise să se impună. Un bărbat în maiou îl rugase pe Truţă să-i spună dacă ştie cum se montează o antenă de televizor dublă, iar o doamnă de la parter îi ceruse părerea asupra modului în care s-ar putea planta nişte arbuşti. Deoarece în hol cutiile poştale încă nu se montaseră, Truţă organizase un viciu ultra-rapid, format din vreo patru băieţi care, primind plicurile din mîna factorului, se precipitau pe scări, sunînd la uşile adresanţilor.

— Ştii, spuse Viviana, cred că o să-ţi destăinui un secret: tata nu m-ar fi lăsat cu bicicleta, dar s-a uitat pe geam şi a spus: «A, uite-l pe Truţă. În cazul ăsta, poţi să te duci!»

— Da?

— Aşa că am să te rog să iei loc la unul din ghidoane. Eu, să-ţi spun drept, n-am mai circulat pe o stradă atît de aglomerată.

— Să n-ai nici o grijă, cunosc regulile de circulaţie.

Deodată, o palmă răsunătoare făcu „plici!“ peste ceafa lui Truţă. El se răsuci furios pe călcîie, gata să-l spulbere pe nesocotitul care făcuse o glumă atît de proastă. Era un băiat frumuşel şi îmbrăcat cu mult gust. Cei din jur îl şi „văzură“ trîntit în praf, cu tricoul portocaliu sfîşiat şi cu pantalonii şifonaţi cumplit într-un anume loc. Dar nu, nimic din toate acestea nu se petrecu. Tricoul, pantalonii şi obrajii îndrăzneţului rămaseră ne-

atinse. Truță păli, se făcu parcă mai mic și murmură pașnic :

— Hopa, ce surpriză ! Noroc, Gil. Cu ce ocazie pe aici ?

— Am aterizat ieri seară, cu toată familia. Stăm în blocul 4. Tu ce învîrtești ?

— Nimic special.

— Ha-ha ! Am rîs ! exclamă noul venit. Vrei să spui că... Tocmai mie ?!

Truță — spre uimirea tuturor noilor prieteni — se înmuiase într-un mod ciudat, ai fi putut crede că tremura de spaimă. Privirile lui rugătoare încercau să îmblînzească veselia batjocoritoare din ochii celuilalt. Se așternu o tăcere, cu atît mai evidentă cu cît era punctată de cîte o tuse stînjenită și de cîte un „Ce voiam să fac..." lăsat fără urmare. Pe chipul Vivianei apăru o umbră de oboseală.

— Mergem ? îl întrebă ea pe Truță. Sau poate ai de discutat... Poftim cartea. Eu mă duc sus...

— Cum, se amuză iar Gil — cartea asta *e a lui* Truță ? Truță, trebuie să-mi explici misterul !

Truță oftă :

— Viviana, așteaptă o clipă. Gil e un coleg de-al meu, îmi pare bine că s-a mutat la noi. O să mai auzi de el, a cîștigat două olimpiade de matematică. Faza de județ, dar jur că ajunge departe, are cap de savant !

Continuă pe un ton vioi :

— Chiar mă gîndeam, bătrîne Gil, ce bine ar fi să se mai mute pe-aici cîțiva dintre ai noștri. N-au trecut nici zece zile și, uite, parcă ne desparte un secol de strădușa noastră, cel puțin așa simt eu.

Truță vorbea din ce în ce mai tare, grăbit, uneori rîzînd, alteori pur și simplu răcnind :

— Am avut niște colegi antologici. Ți-l amintești pe

Nebunică? Bine i se mai potrivea porecla! Mare zăpăcit! Cu părul pe guler și cu chitara subsuoară: *I love you, darling!* Corigent la trei materii! Şi ce farsor, lume! Avea o sonerie la el şi suna din bancă recreaţia cu zece minute mai devreme! Odată a făcut ce a făcut și a mutat punctul alb de 11 metri de pe terenul de fotbal la... 13 metri. Naiba ştie cum a reușit, a lucrat noaptea, a deplasat bucăți de gazon, a mutat cu doi metri mai spre centru marcajul de 16 şi pe cel de 6, nu ştiu, dar a doua zi am jucat aproape un meci întreg fără să ne dăm seama cum de apăra el atît de bine penaltiurile! Dar și mai rău era că niciodată nu puteai pune bază pe cuvîntul lui. Şi ce ignorant! Nu-l vedeai şi pe el cu o carte. Nebunică! Îmi pare rău, dar n-o să-l mai întîlnim niciodată. Aş vrea să mă înțelegi bine: *Ni-cio-da-tă!* Sînt gata să-l fac praf chiar și pe ăla care mi-ar *aminti* de el! încheie Truță, neobișnuit de furios și de amenințător.

Asudase. Grijuliu, își scutură o scamă de plop de pe mînecă. Toată lumea rîdea, într-atît de hazlie fusese povestea. Gil însă nici măcar nu zîmbi. Dimpotrivă, părea speriat, se uita la Truţă cu ochii micșorați ai omului în plin efort de a deslușí ce se întîmplă.

— Ei acum, spuse Truţă încet, am să merg puţin cu Viviana, tandemul e făcut pentru doi. Poate vrei să o însoțești tu? Ești un ciclist foarte bun.

— De ce, zise cam speriat Gil, nu văd cu ce aş fi mai bun decît tine. Urcaţi-vă, vă țin eu bicicleta...

Porniră. Truță era în spate, cu un cap mai înalt decît Viviana. Cu voce energică, spunea: „La stînga! La dreapta! Pe acolo e interzis, trebuie să întoarcem. Pe aici nu avem voie să virăm."

— E aur băiatul ăsta! exclamă omul cu antena. La

toate se pricepe și, pe deasupra, e foarte serios. Nu rîde, băiete, ai putea să înveți cîte ceva de la Truță

Gil era, în clipele acelea, omul cel mai nedumerit din lume: „Să învăț de la el? Eu?! Păi Truță e... În clasă i se spunea Nebunică!"

Dar nici unul din aceste gînduri nu deveni cuvînt și nimic nu decolă de pe buzele lui Gil. Se uită năucit după Truță și, lucru la care nu s-ar fi gîndit niciodată, simți că ar vrea să fie în locul lui.

CE VA SPUNE BARONUL?

— Pe ce jucați? întrebă cu vioiciune Baronul. Vă arbitrez eu, dar spuneți-mi, pe ce jucați?

— Tu pe ce crezi?

— Habar n-am. Pe bani nu-i voie. Pe înghețată? Așa ar mai merge. Pe un bilet de film?

— Nu. Pe iarbă! rîse Geo, mutînd un nebun. Nu vezi că stăm pe iarbă?

— Vrei să spui că jucați degeaba? zise Baronul uluit. Stai! De ce ai mutat nebunul ăla? Îl pierzi, pune-i cruce... Ha! Norocul tău că Siminică judecă la fel de bine ca un pepene galben, nici n-a băgat de seamă că-l poate lua!

Siminică (ședea lungit pe burtă, în iarbă) privi cu blîndețe de jos în sus:

— Auzi, Baroane, voi aveți telefon?

— Da. De ce întrebi?

— Poate sună, poate te caută cineva. De aici nu poți auzi...

Baronul se posomorî :

— Plec și fără să-mi spui tu. Mi-e frică să nu mor de plictiseală văzînd cît de prost jucați.

Nimic nu era bun pentru Baronul, mai exact, nimic nu era bun în afară de ceea ce venea de la el. I se spunea Baronul tocmai din pricină că făcea atîtea mofturi. Mașina aia ți se pare formidabilă ? Bine, dar e un bidon pe roate ! Ți-a plăcut cutare film ? Păi, e o aiureală ! Să-ți arate *el* o mașină sau o deschidere la șah, să te ducă *el* la un film — și o să ai altă părere despre viață.

— Stai, zise Geo, împăciuitor, nu ți-a spus nimeni să pleci. Siminică a glumit.

— Cine riscă glume de-astea ar trebui, pentru orice eventualitate, să aibă la el și-un mosor de leucoplast, mîrîi Baronul. Faci și cu mine o partidă ?

— Sigur că da.

— Bine. Pe ce jucăm ?

— Ai o idee fixă ! Șahul nu-i joc de noroc.

— Trebuie să ai întotdeauna ceva de cîștigat, nu ?

— Fie, oftă Geo. Uite : cine pierde, e obligat *să nu mai vorbească* pînă diseară. Cu nimeni !

— Ce aiureală mai e și asta ?

— Dacă-ți convine. Ziceai că joc prost, atunci de ce te temi ?

— Eu nu mă tem, dar mi-e milă de tine că o să rămîi mut pentru toată ziua !

Geo declară provocator :

— Mă amuză. Începem ?

Cît timp judecă o mutare, Geo stă cu miinile subsuoară, mulțumindu-se să privească tabla. Brusc, rapid, întinde mîna să mute, apoi o retrage imediat, ca și cum

atingerea pieselor i-ar arde degetele. Baronul, în schimb, atinge ba o piesă, ba alta; cînd cîștigă un pion, îl dezmiardă, lăudîndu-l ce frumos e; cînd pierde, spune că și așa n-avea ce face cu „lemnul ăla". Și tot timpul comentează mutările adversarului: Turnul trage cu ochiul la mine, bine faci că-l muți! Așa, bravo, apropie-te cu călutul, nebunul meu de-abia îl așteaptă!

— Mat, vorbărețule! spuse deodată Geo, și Baronul intră în panică.

— Stai, că nu mut așa!

— Treaba ta. Poți să încerci ce mutare vrei! Poți chiar să refaci ultimele trei-patru mutări: toate duc la mat!

Baronul mătură cu dosul palmei piesele de pe tablă:

— Mare lucru. Ai noroc că nu sînt eu în formă. Știu unde am greșit. În deschidere, cînd am scos nebunii, trebuia să-mi asigur...

— Sst! făcu Geo. E prea devreme!

— Prea devreme? Cum adică?

— Prea devreme ca să vorbești! Ai uitat? Cine pierde, nu mai poate vorbi pînă diseară. Cu nimeni. Sau îți retragi cuvîntul?

— Nu obișnuiesc, spuse nervos Baronul. În fine... Am fost eu prost că m-am pus la mintea ta.

— Atunci, succes! rîse Geo. Bagă de seamă: nici măcar prin semne n-ai voie să vorbești! Dar ca să nu crezi că sînt lipsit de inimă, poftim, am să-ți dau voie să spui în cursul zilei, de trei ori „da" și de trei ori „nu". Ar putea interveni ceva deosebit, nu pot să te las fără nici o șansă!

— Te-ai hotărît? întrebă vînzătorul de înghețată. Avem de alune, de vanilie, de ciocolată, avem și de căpșuni.

Baronului îi lăsa gura apă, dar nu răspunse.

— Hai, băiete, alege odată! Alune? Vanilie? Văd că nu vrei nimic, ia-ţi banii înapoi şi lasă-i pe clienţii care ştiu ce vor.

Baronul se depărtă, chinuit de întrebarea dacă nu cumva fusese o prostie din partea lui că nu sacrificase un „da", în clipa cînd vînzătorul pronunţase cuvîntul „alune". E cea mai grozavă îngheţată, şi unde mai pui că în antarctida dulce, pe care o striveşti de cerul gurii cu limba, găseşti chiar şi cîte o jumătate de alună, crocantă, bine prăjită! Dar nu e mai puţin adevărat că nu s-a inventat încă îngheţata care să te facă să te simţi atît de bine ca atunci cînd, ştiind că n-ai la dispoziţie decît trei de „da", înghiţi în sec, dar în schimb rezerva care-ţi dă posibilitatea să aprobi ceva rămîne intactă. Dacă se apropie de tine în fugă un ins care exclamă zgomotos: „Sînt regizor, caut de trei luni un băiat potrivit pentru rolul principal din noul meu film, cred că tu eşti cel mai potrivit, vrei să te prezinţi la studio pentru probe?" Ar fi îngrozitor să nu poţi spune „Da!" sau, să-l luăm pe bătrînelul de colo, care cotrobăie în motorul micului său „Steyer", vechi de cînd lumea. S-ar putea să te cheme să-i dai o mînă de ajutor, după care, uluit de îndemînarea ta, ar spune: „Uite ce e, eu tocmai mă duceam să-mi iau noua maşină. Pe asta veche ziceam s-o vînd, dar acum cred că cel mai bine ar fi să ţi-o dăruiesc ţie. Eşti de acord?" Năucit de astfel de visuri, Baronul fu cît pe-aici să murmure un „da", dar se opri la timp, rostindu-l doar în gînd.

— Băiete, vrei să vii puţin?

Baronul se uita în vitrina magazinului universal. Întoarse capul. Vocea era a unei femei, cu un cărucior în care se foia, plin de vitalitate, un băieţel de vreo zece luni

— Nu pot intra cu căruciorul, dealtfel e și prea multă lume înăuntru, înțelegi, unul tușește, altul strănută... Numai cinci minute, să cumpăr ceva. Silvian e cuminte, n-o să-l supere pe băiatul cel mare. Vrei?

— Îmda... oftă Baronul.

Rămas cu copilul, gîndi cu groază în ce situație ar fi fost dacă lua înghețată. „Uite cum se zbenguie, stai, urîtule, cuminte, că plonjezi pe trotuar!" îi spuse el în gînd, verificînd cataramele curelelor de siguranță.

— Mulțumesc, ai fost foarte drăguț! zise femeia apărînd cu sacoșa plină, și-i întinse Baronului cinci lei.

— Nu! strigă el, supărat de două ori; întîi că i se oferise bani și apoi pentru că îi mai rămăseseră, mari și late, două garnituri „da-nu".

Pe urmă porni iar prin oraș, acum se învățase cu jocul de-a tăcerea. „Înainte, cred că am spus de cel puțin o mie de ori pe zi da și nu. Oare să fie atît de multe lucruri importante pe lume?!"

Pe malul Dîmboviței, în dreptul Operetei, își instalaseră șevaletele cîțiva studenți de la arte plastice. O mulțime de curioși îi înconjurau, mirîndu-se că peisajul *„seamănă"* și că „uite, domne, cum schițează din trei linii un om!" În schimb, pe unul din șevalete se afla un carton care stîrnea neînțelegeri. El înfățișa priveliștea Splaiului într-un mod foarte curios: fără să țină seamă de legile perspectivei, studentul (un tînăr vînjos, cu barbă și ochelari) schițase în acuarelă un mic și vesel uragan de pete și dungi viu colorate astfel încît, nu mai știai dacă clădirile merg pe linie și tramvaiele stau în locul lor, imobile, dacă pasagerii călătoresc în mașini sau în arbori și dacă oamenii sînt oameni în toată firea sau niște copii care au născocit un joc formidabil. „Te dor ochii cînd te uiți la tabloul ăsta!" exclamă cineva. „Prea e fistichiu, zise altul. Lucrurile ar trebui să stea la locul

lor, nu ?" Studentul rîdea, cu o pată de vopsea albastră pe nas îi făcu un semn prietenesc Baronului:

— Ție îți place ?

Baronul se feri să răspundă.

— Uită-te bine, puștiule, insistă studentul. Vreau să te întreb ceva: dacă eu aș face acum o fotografie colorată a Splaiului și aș mări-o cît un tablou, și ți-aș da să alegi ce vrei să pui în casă la tine, pe perete, fotografia sau tabloul ăsta, ce-ai alege ?

Baronul oftă.

— De ce nu vorbești ? se miră studentul. Fiecare om trebuie să aibă o părere. Hai, dar cinstit, din inimă. Tabloul sau...

— Da! spuse repede Baronul, gîndindu-se că ar fi o nerozie să preferi o fotografie unui tablou atît de frumos colorat.

— Mulțumesc, spuse studentul, desprinzînd foaia de pe șevalet. Poftim, amintire din partea mea. Să-l pui într-o ramă subțire, cu passepartout.

„Un singur da și doi de nu! Mă ruinez!" își spuse Baronul, intrînd în Cișmigiu, cu tabloul protejat în foile unui ziar. Nu era prea indispus. Uitase de mult cum începuse această zi, avea sentimentul că trăiește împrejurări neobișnuite.

Străbătu agale aleile, privindu-i cu înțelegere pe băieții și fetele care se plimbau. Se simțea important și grav. În fond, gîndea Baronul, numai oamenii foarte importanți nu obișnuiesc să spună prea des „da" sau „nu", pentru că știu cîtă greutate are cuvîntul lor.

Se așeză pe o bancă, să cerceteze mai îndeaproape tabloul. „Ce-o fi aia passepartout ?" Abia într-un tîrziu își dădu seama că vecinul de bancă (un bătrîn cu obrajii arămii și puternic ridați, ceea ce-l făcu pe Baronul să-și închipuie că e un fost marinar) îi tot spune ceva.

Vocea îi era slabă, ca un murmur, și Baronul tocmai de aceea nu-l ascultase de la bun început. Doar cînd descoperi că ochii marinarului nu-l slăbesc, își dădu seama că i se adresează lui. Omul spusese pînă atunci o grămadă de lucruri și, după cum li se întîmplă bătrînilor, acum revenea fragmentar asupra lor, încurcîndu-l și mai mult pe Baronul care, nefiind atent la prima parte a monologului, nu înțelegea la ce se referă. Parcă era vorba de o veche călătorie a sa... ori a unui fiu de-al său... Pe urmă, despre un loc de casă sau, naiba știe, despre un loc de veci... Murmurul bătrînului marinar avea un ritm foarte schimbător, cînd vioi, amuzant, cînd de silă și dispreț, cînd de mirare copilărească. Se certase cu cineva... sau se certaseră alții din pricina lui... dar ce legătură avea asta cu primul război mondial?! Pe urmă, era vorba despre un factor poștal, care venea beat în fiecare zi și spunea că e în casa lui, și dacă vrea îi dă pe toți afară... și un chelner care încurcase ceva în legătură cu pensia marinarului și răspundea obraznic la protestele acestuia... sau poate invers, factorul era cu pensia și chelnerul cu scandalul... Apoi, tramvaiele cu cai, un întreg caraghioslîc, da, însă cîndva foarte util... Lumea e azi prea grăbită, toți aleargă, toți vor viteză mare, nu se opresc să-și tragă sufletul decît seara, în fața televizorului (care totuși e un lucru bun, și-a cumpărat și el unul, în rate), cine mai are timp să asculte un bătrîn... bătrînii schimbă o vorbă doar între ei, cînd se întîlnesc... dar marinarului nu-i place, el vrea să discute cu toată lumea, s-a săturat de pensionarii lui pentru că, „Fie vorba între noi, băiete, bătrînii sînt uneori foarte plictisitori“.

— Nu! zîmbi Baronul, și imediat își dădu seama că, în timp ce-l ascultase pe marinar, spusese cel puțin o dată „da“, nu-și mai amintea cînd, dar fusese un anu-

mit moment cînd simţise că omul acela are mare nevoie să i se dea dreptate, şi Baronul o făcuse din toată inima.

„Formidabil, moşul! Era ferm convins că noi doi am stat de vorbă, cînd în realitate a vorbit numai el! Dar, ce-i drept, ne-am înţeles minunat!"

Baronul avea un sentiment curios: i se părea că dacă nu întreg destinul lumii, măcar o părticică depinde de el. Spui un „da" sau un „nu" şi ceva, fie şi o nimica toată, se schimbă. Dar pentru asta trebuie să ştii cînd să vorbeşti.

Se opri din nou, ca atras de un magnet, în faţa tonetei cu îngheţată. Vînzătorul îl recunoscu:

— Te ţin minte, pretenţiosule! Alune, nu, vanilie, nu! O să aleg eu pentru tine. Ia o casată, adineauri mi-au venit.

Baronul plăti şi plecă fericit. Îngheţata de alune e bună, dar casata e şi mai bună, pentru că are şi alune, ba chiar şi fistic, şi pe deasupra poţi s-o obţii fără risipă de cuvinte.

Se temea că va avea neplăceri acasă. „Trebuie să iau măsuri excepţionale, altminteri mi se va cere să vorbesc!" Asta însemna să vină la prînz fără a fi strigat, să se spele pe mîini din proprie iniţiativă, să nu păteze faţa de masă, să nu se arunce încălţat pe pat, să nu dea radioul la maximum... „Cam multe sacrificii!" oftă el, dar n-avea ce face. Procedă întocmai şi nimeni din ai casei nu băgă de seamă că Baronul nu vorbeşte. Doar mama spuse, la un moment dat: „Ce-i cu tine de eşti aşa de cuminte astăzi? Dă-mi pulsul să văd dacă n-ai febră!" Baronul întinse mîna, zîmbind, şi totul decurse fără alte complicaţii.

Cînd Baronul apăru demn pe aleea din spatele blocurilor, băieţii îl înconjurară: „Cum merge, Baroane? Doar nu vrei să spui că ai tăcut toată ziua. N-ai tu

voința aia!" Baronul îl privi cu atenție pe vorbitor, pentru a-l ține bine minte...

— Lăsați-l în pace, spuse Geo. Sînt aproape sigur că s-a ținut de cuvînt.

„E băiat bun, gîndi Baronul. Are încredere în mine. Cînd o să pot vorbi, am să-l ocărăsc pentru ideea lui afurisită și pe urmă îi spun că e băiat bun".

Așteptau cu toții înserarea. Era o liniște neobișnuită, nu se mai juca nici șah, nici volei, nimeni nu alerga, nimeni nu țipa. Se adunaseră cu toții în jurul Baronului și priveau cerul. Roșeața apusului se transforma încet într-o catifea violetă, plopii susurau umplîndu-se cu noapte.

— Sînt curios, explodă Geo, sînt al naibii de curios să știu ce va spune Baronul, care vor fi primele lui cuvinte după ziua asta de tăcere?

„Asta aș vrea să știu și eu!" gîndi Baronul mîndru, dar și îngrijorat. Acum, că se apropia clipa cînd putea vorbi, se simțea asediat de cuvinte care-i scăpărau în cap și i se înghesuiau în laringe. Ca niciodată, avea însă față de ele o atitudine bănuitoare. „Sînteți voi, cu toatele, bune de pronunțat? Care merită să fie, primele, îmbarcate pe nava sintactică a unei fraze?" Punîndu-le această întrebare, Baronul le vedea pe multe dînd fîstîcite înapoi, în ciuda faptului că erau experimentate, el însuși le pronunțase de nenumărate ori. „Da, își spuse el, acum e altceva, se așteaptă de la mine o idee!"

Uitîndu-se îngîndurat la curioșii din jurul său, Baronul căuta cu înfrigurare acea idee, cu adevărat foarte importantă, care să dea cuvintelor șansa de a fi rostite.

COMPOZIȚIE CU CUVINTE DATE

Ca de obicei, profesorul Stamatescu s-a retras cît a putut dincolo de ultimele bănci, înghesuindu-se în paltoanele din cuier. E locul lui de unde dictează întotdeauna subiectul pe care — tot dintotdeauna — Trăilă Florin îl scrie pe tablă. Stamatescu nu scrie niciodată pe tablă: are alergie la praful de cretă, dacă nu se ferește îl vezi plin de pete roșii.

Trăilă scrie încet, atingînd cu grijă tabla. Cînd explică o lecție nouă, Stamatescu numai lui îi cere să noteze pe tablă ideile principale, pentru că Trăilă sintetizează repede și e un caligraf desăvîrșit. Trăilă se șterge grijuliu pe mîini cu o batistă pe care o pune într-o pungă de plastic. Silabisește, cu buzele țuguiate, textul, ca să vadă dacă n-a greșit ceva.

— E bine, treci în bancă, spune Stamatescu.

Trăilă îl privește senin:

— Pot să vă spun ceva?

— Te rog.

— Eu nu prea cred c-o să pot face față la extemporal. Ieri am fost toată ziua la expoziție, știți cum e în ocaziile astea, fiecare trage de tine, mai ales dacă te vede junior: „Du-te colo, fă aia, ține scara."

— Și chiar n-ai avut timp să citești deloc?

— Am ajuns acasă abia seara, eram frînt de oboseală.

— E-n regulă, atunci șezi și citește ceva, sau dacă preferi, plimbă-te prin curte, puțin aer o să-ți prindă bine. Extemporalul o să-l dai ulterior, pe un alt subiect, bineînțeles.

Antim George se uită melancolic, invidios și necăjit la fericitul Trăilă. În timp ce toată lumea își stoarce creierii ca să înfiripe ceva cît de cît onorabil în legătură

cu subiectul de pe tablă (Stamatescu dă întotdeauna subiecte foarte grele, asta-i una din mîndriile lui), prinţul Trăilă iese din clasă să se plimbe.

— Perfect, bombăne Antim la urechea lui Vătafu Cezar. A fost la expoziţie. Ei, şi ?

— Şi gata. Nu-ţi ajunge că toată lumea spune, dom'ne, ce surpriză, Trăilă a luat „Pintenul de argint" ?

— O fi spunînd, dar asta nu înseamnă să-l scuteşti de extemporal.

— Nu l-am scutit eu, l-a scutit Stamatescu ! se apără Vătafu.

Antim îl priveşte provocător ; are chef să se certe cu cineva, dar cu Vătafu e imposibil, el îţi dă întotdeauna dreptate, şi asta nu fiindcă i-ar lipsi părerile personale ci pentru că îi e silă de ciondăneli.

...Linişte mare. Se aude numai rîcîitul unei lame care şterge grijulie ce-a greşit stiloul. Temă dificilă — pînă şi Argint Octavian, care de obicei nu se sperie lesne, îşi ronţăie îngrijorat unghia degetului mic, aruncînd priviri bănuitoare în jur, să vadă dacă nu cumva altul scrie mai repede sau pare mai inspirat. Ada Macovei a scos cartea şi o răsfoieşte fără jenă. Vrea să mai verifice o dată metoda lui Stamatescu, să afle dacă omul n-a obosit. De mulţi ani, la subiectele pe care le dă el nu poţi copia, n-ai de unde, n-ai cum, sînt alese în aşa fel încît să se întemeieze pe spirit asociativ, imaginaţie, putere de analiză şi sinteză. Stamatescu rezumă toate astea cu orgoliu în expresia lui favorită : calitatea gîndirii.

Subiectul de astăzi sună aşa : „Scrieţi o compunere liberă, folosind însă şi următoarele cuvinte : *Fotbal — microscop — pom — simfonie — corabie*". Într-adevăr, n-ai de unde copia, unica şansă se află în vîrful stiloului personal.

Antim n-a scris decît patru rînduri, pe care le taie cu ics-uri furioase. Îi este imposibil să se concentreze, se gîndește tot timpul la Trăilă, care acum ce-o fi făcînd? Poate se zbenguie cu a opta B, care are educație fizică, poate mănîncă tihnit o înghețată de vanilie la chioșcul din colțul străzii, poate pur și simplu cască gura la trecători. „Și de ce atîta fericire pe capul lui? suspină Antim obidit. Fiindcă de trei ani colecționează ce, muzicuțe! O sută douăzeci de modele!" Trăilă strînge orice fel de muzicuță: cu schimbător, fără schimbător, cu un registru sau cu trei registre, muzicuța-bas, muzicuța-alto, muzicuțe pe care sînt aplicați elefanți de sidef sau muzicuțe ieftine de tinichea, muzicuțe gigant sau muzicuțe cît o ascuțitoare. Dă în schimbul lor căști de radio, patine, timbre, lanterne. Numai el știe pe unde dibuiește muzicuțele. Toate sînt vechi, bineînțeles, și el le curăță, le repară, le nichelează, le lustruiește, dar de cîntat cîntă ca vai de el. L-au pus odată solist într-un program și s-a făcut de rîs.

— Păi da, activitatea maestrului Trăilă pe cîmpiile muzicii se desfășoară în special cu șurubelnița! mormăie Antim.

— Dar e unul dintre cei mai mari colecționari din țară! șoptește Vătafu, ghicindu-i gîndurile. Vin la el instrumentiști serioși, cu barbă, să-l roage: „Împrumută-mi cutare tip de muzicuță, am nevoie de ea pentru concert"

— Treaba lor, bombăni Antim. Per-fect, dar ce cîștig eu de aici?

— Stai nițel! Trăilă vrea să doneze școlii toată colecția, să facem o orchestră de muzicuțe cum nu mai există!

— Pe mine să nu contați. Nu accept nici dacă sînt invitat ca dirijor.

Timpul trece și pagina din fața lui Antim nu prezintă decît ștersături. „Eu de ce nu colecționez nimic? oftează el. Toți colecționează cîte ceva — fotografii de actori, cărți poștale ilustrate, șervețele de masă — numai eu sînt un om fără pasiuni. E cazul să iau măsuri. Ia să văd... Ce-ar fi să colecționez reproduceri de artă? Nu, că asta face Rodica Vărzaru. Poate încerc cu brelocuri — există o mulțime, dar nu, nu e ceva serios. Dacă aș face un muzeu de ceasornicărie!? Costă mult și nici nu e ceva original. A! Clanțe de uși! Din antichitate pînă azi! La asta nu s-a gîndit nimeni. Fiecare clanță — cu povestea ei."

— Pot să fac și-un reportaj istoric, ar ieși fantastic. George Antim, ziarist prin secole! Sună bine, sună splendid.

— Sună, încuviințează Vătafu, visător, mi-ar place și mie, dar e greu, ai nevoie de documentare, ehe, de alergătură, de curaj, de stil.

— Curaj? Păi cine a spus că eu n-am curaj?

Mai sînt cinci minute. Antim scrie repede, fără să mai aibă grija caligrafiei — dealtfel, frumos n-a scris el niciodată, abia îi poți descifra scrisul.

Seara, Stamatescu, după cină, corectează extemporalele. Foarte bune, mediocre, bunișoare, bune, hazlii, banale, pretențioase, cuminți... „Stop. Ce-i asta?" Recitește rîndurile încîlcite ale celei mai scurte lucrări: „Nici cu ajutorul *microscopului* n-aș putea găsi vreo justificare pentru scutirea lui Trăilă care el în loc să participe cu noi la *simfonia* acestui extemporal se plimbă pe sub *pomii* din grădină sau joacă *fotbal*. Dacă cel care a cîștigat un premiu aș fi fost eu vă asigur că n-aș fi coborît de pe *corabia* orei de literatură, ci mi-aș fi făcut da-

toria ca toți ceilalți." Semnătura, în colțul din stînga sus: Antim George.

Omul citește din nou, cu ochii micșorați de plăcere, pune două virgule și taie din prima frază pronumele „el", care necăjea sintaxa. Își cheamă soția, îi citește și ei, se amuză amîndoi. Ea cere interesată amănunte: „Care Antim, acela... ?" „Da, exact. Niciodată nu știi cum va reacționa, dar poți fi sigur că întotdeauna va face, pînă la urmă, exact ce trebuie". Și notează pe caiet cu clasicul creion roșu: „10, cu felicitări — dar mai multă atenție la gramatică."

E primul 10 al lui Antim la literatură și unicul din clasă la acest extemporal. Deocamdată, Antim nu știe nimic și-și face tot felul de gînduri negre: „Dacă se supără Stamatescu ?"

O LUME COMPLICATĂ

Dobrian Valeriu își făcuse de lucru prin magazie vreo trei ceasuri și ai casei l-au certat nu fără temei, întrucît din văgăuna rece, străbătută de curenți, a ieșit abia pe seară, dîrdîind și tremurînd și atunci a fost silit să facă exact ceea ce nu-i place: să înghită o aspirină și pe urmă să stea învelit cu pătura pînă peste cap ca să transpire și să iasă posibila răceală din el.

Era însă mulțumit: în servieta sprijinită de piciorul mesei se aflã lucrul la care trudise cu nădejde și teamă trei ceasuri: modelul de scripete. Nu ieșise prea gro-

zav finisat, dar se dovedea întru totul capabil, el, gîngania metalică de o sută de grame, să ridice cu ușurință un pietroi de patru kilograme. Spre deosebire de scripetele clasic, banal, acesta era însă prevăzut cu un sistem de contragreutăți care reducea în mod îmbucurător consumul de energie — lucru care preocupă, după cum se știe, pe toată lumea Folosit la o macara adevărată, acest sistem economisea o cantitate considerabilă de electricitate. Profesoara de fizică le ceruse să încerce o astfel de construcție. Nu în mod obligatoriu : lucrează doar cine dorește. Dobrian se hotărîse să dorească și el. Era o construcție destul de complicată, dar reprezenta o mare șansă pentru el, dîndu-i posibilitatea să se numere printre cilibiii clasei.

A doua zi, la ora cu pricina, li se ceru să-și prezinte performanțele. Tremurînd de emoție, Dobrian dădu să scoată din bancă rama cu scripetele, dar din spate cineva izbucni într-un rîs mărunțel, abia auzit, dar perfect cunoscut de către Dobrian. Cunoaște el bine acest rîs, era al Viorícăi Delciu, și dacă Dobrian se teme de ceva pe lumea asta era să nu rîdă Viorica de el. Neobișnuit mai era și faptul că nimeni nu auzea acest rîs în afară de Dobrian. Roșind, vîrî înapoi scripetele în bancă. Ceilalți constructori se îndreptară aferați spre catedră cu lucrările lor. Dobrian încercă iar și din nou îl neliniști rîsul înăbușit al Viorícăi. Oare ce nu-i plăcea? Poate că scripetele era urît, poate că nu-l vopsise cum trebuie? Nu. Valeriu își dădu seama de adevăr : Viorica *nu credea,* nu voia să creadă, nu putea crede că Dobrian e capabil de un lucru deosebit. Băiatul își încleștă dinții și ascunse din nou scripetele în bancă. Așa se întîmpla întotdeauna : cînd Viorica rîdea de el, era părăsit de ultima picătură de curaj, și Viorica rîdea foarte des.

Profesoara se uită prin clasă: „A mai rămas cineva care nu și-a prezentat lucrarea? Dobrian oftă. N-avusese niciodată păreri prea bune despre sine, dar acum o simţea pe cea mai proastă cu putinţă. Să arate scripetele, să nu-l arate? Dar Viorica era acolo, la distanţă numai de trei bănci, rîsul ei îl lipsea de puteri. Şi ce bine i-ar fi prins lui Dobrian să pună sub ochii profesoarei scripetele pentru care a tremurat și transpirat şi luat și aspirină. La fizică n-avea decît un 6, și cine știe, poate că prezentînd scripetele i-ar fi surîs și lui viitorul. Dar mai puternică decît voința lui Dobrian era Viorica Delciu, și din păcate asta n-o știau decît ei doi. Profesorii, cunoscînd obiceiul lui Dobrian de a nu ridica mîna şi felul încîlcit în care se exprima la răspuns, îl puseseră o dată pentru totdeauna în categoria elevilor pe care-i treci cu vederea. Ei nu auzeau rîsul Vioricăi, nimeni nu-l auzea, în afară de Dobrian.

„Cît o să mai rîdă fata asta? oftă Dobrian. Am încercat să stau în fundul clasei, am stat și lîngă geam, am stat și-n prima bancă; oriunde aș fi nu mă scapă din priviri și, ce e mai rău, îi aud rîsul în tot locul. Cred că și prin zece pereţi l-aș auzi. Ce mă fac? Cum s-o opresc să mai rîdă? N-am cui cere ajutor, fiindcă nimeni nu mă crede și nu mă crede fiindcă nimeni, în afară de mine, n-o aude. Azi-mîine se încheie trimestrul și iar n-am făcut nimic. De-aș putea-o convinge să nu mai rîdă".

Cînd se auzi soneria de recreaţie, profesoara, care era şi dirigintă, spuse: „Să se ducă cineva după ore acasă la Delciu Viorica, să vedem de ce n-a venit azi, mi se pare că are amigdalită" — şi de abia atunci Dobrian își dădu seama că în ziua aceea Viorica nu fusese în clasă.

UN LUCRU CA ŞI FĂCUT...

Valerică Micşunescu privi îndelung dulapul bibliotecii pe care promisese să-l înzdrăvenească şi ajunse la concluzia că se grăbise; i-ar fi plăcut incomparabil mai mult să vadă noul film de la cinematograful „Miraj" decît să înlocuiască balamalele la nu mai puţin de patru uşi — şi astea fragile, din sticlă: cum dai cu ciocanul mai tare, cum te trezeşti plin de cioburi.

— Nistoroaia, ia vino puţin, chemă el în şoaptă.

Nistoroaia Ion era un băiat care nu refuzase niciodată pe nimeni.

— Nistoroaia, te rog eu foarte mult să-ţi încerci tu puterile cu biblioteca asta, ştiu că te pricepi. Soră-mea cea mare se mută, ar fi cazul să-i dau o mînă de ajutor la casă nouă. Ce zici, faci un sacrificiu pentru mine? Vezi tu de bibliotecă

— Cum să nu, dar am de lipit eşantioanele pe planşa cu „plante medicinale".

— Nu-i nimic, mă ocup eu de ea, să n-ai nici o grijă.

— ... pînă mîine dimineaţă trebuie terminată!

— Dragă, eu cînd promit *un lucru e ca şi făcut!* Pa, îţi mulţumesc, gata, fug!

În curtea şcolii, Valerică Micşunescu, amintindu-şi brusc că nu reuşise niciodată să ştie precis care-i pojarniţa şi care-i coada şoricelului, îl trase de o parte pe Mihăiţă Achim:

— Mihăiţă, de ce eşti tu atît de modest? A venit vremea să te afirmi, dragă! O să faci planşa cu plante medicinale în locul lui Nistoroaia, care e un neserios; caută tot felul de pretexte să scape de ea!

— Bine, dar era vorba să fie făcută repede! Eu acum sînt ocupat cu terenul de tenis!

— Asta nu-i o treabă pentru tine, ești prea talentat ca să-ți pierzi timpul cu lucruri mărunte. Dacă promit că văd eu de teren, *e un lucru ca și făcut!* Hai, bătrîne, demarează pe căile științei, ai să-mi mulțumești, om te fac!

Competența lui Micșunescu în materie de pregătit un teren de tenis era însă cu totul modestă, ba chiar inexistentă, dar cum îi plăcea să creadă că nu lasă nimic nerezolvat îl căuta grabnic pe Stroescu Emilian, rugîndu-l cu cele mai convingătoare cuvinte, să se ilustreze el cu această operă. Stroescu era foarte ocupat, instala o cușcă pentru iepuri, dar Micșunescu îl asigură că ia asupra sa acest lucru întrucît biologia în general și creșterea iepurilor în particular sînt pasiunile lui, ce, nu se știe?! Așa că și adăpostul iepurilor este, se înțelege, ca și făcut!

Marinoiu Victor verifica microfonul și difuzoarele pentru serbarea de duminică; Roșioru Andrei îi învăța pe cîțiva copii dintr-a-ntîia să cînte la muzicuță; Stratulat Cezar altoia merii cei tineri din livada școlii, Petrică Donici se pregătea să împartă prin clase revista „Cutezătorii". Toți aveau cîte ceva de făcut, toți lucrau, dar nici unul n-a reușit să termine el însuși ceea ce începuse. Erau băieți prea cumsecade ca să rămînă indiferenți la tonul afectuos, la glumele istețe și la rugămințile rostite atît de delicat de către Valerică Micșunescu. Proiecția filmului începuse de mult, ba se și terminase, dar Valerică încă mai alerga, transpirat, de la unul la altul, cu carnețelul în mînă, pentru că acum avea nevoie de carnețel, dar nici cu carnețelul nu mai izbutea să răspundă la complicata întrebare *„cine să facă ceea ce l-am rugat eu să facă pentru că altul nu mai face fiindcă am promis eu că fac și nu știu ce să mai fac?!"*

Din fericire, colegii lui Micșunescu sînt oameni calmi și ordonați. Datorită lor, lucrurile au fost de bine, de rău, duse la capăt. E drept, cîntecul învățat în ziua aceea de „muzicuțe" sună pe alocuri cam fals; fileul terenului de tenis are „burtă"; pe planșa cu plante medicinale, sub nalbă, scrie „patlagină", iar deasupra indicației „mentă" figurează o frunză de lobodă; difuzoarele sînt răgușite și patru iepuri au scăpat din cușcă. Toate acestea n-au răpit însă nimănui buna dispoziție fiind lucruri remediabile. Spre exemplu, după senzaționale și îndelungi investigații, iepurii au fost găsiți tupilați în tufișurile din parc de către însuși Valerică Micșunescu. Dificila expediție a durat însă aproape o zi și din pricina ei Valerică n-a mai ajuns la școală decît la penultima oră. Acum umblă să i se motiveze absențele, plîngîndu-se că nu de plăcere a lipsit, ci pentru a rezolva o problemă de interes general.

Viața, cum se spune, merge înainte! Săptămîna viitoare, Valerică trebuie să organizeze concursul de zmee. Ce-o să mai iasă și de aici nu se știe, dar probabil că pînă la urmă toate lucrurile vor fi *ca și făcute*... El este un coleg nespus de prietenos, ei sînt niște colegi nespus de prietenoși...

DIN ÎNTÎMPLĂRILE LUI RADU MERIȘOR

Nici unul dintre colegii lui Merișor nu s-a plîns atunci cînd le-a venit rîndul în echipa de serviciu „pe

clasă", doar el, cînd i s-a spus că trebuie să scuture de praf cărțile din bibliotecă, a replicat:

— Prefer să ud florile.

— Bine, udă florile. Cărțile o să le scuture Dumitrescu.

— A, cred și eu, îi convine! bombăni Merișor. Treaba asta trebuie făcută doar o dată pe săptămînă, pe cînd florilor le trebuie apă în fiecare zi. Or, eu înțeleg să muncim în mod egal!

— Atunci spală geamurile. Tot o singură dată pe săptămînă.

— Și credeți că se compară spălatul geamurilor cu scuturatul de praf al cîtorva cărți? Mereu trebuie să fac eu lucrurile cele mai dificile!

Discuția a continuat marți, miercuri și nu s-a încheiat nici joi, ziua stabilită pentru curățenia generală. Lui Merișor nu-i convenea nimic, totul îl nemulțumea. Căldarea cu apă caldă, săpunul, măturile, cîrpele de șters așteptau, iar colegii lui Merișor, rămași în clasă după ore, încă mai deliberau.

— Trebuie să lucrăm în mod riguros egal! susținea Merișor. Nu concep ca unul să muncească mai mult și altul mai puțin!

— Dar tu nu vrei să faci nimic! Te-am rugat să alegi; ai refuzat totul.

— Pentru că mie îmi place organizarea științifică!

— Ai o propunere?

— Firește! Am creat un sistem nou și eficient. Cred că veți fi mulțumiți. Spălatul unui geam, trebuie să fiți de acord, e operațiunea cea mai grea. O să-l notăm (aici Merișor scoase un caiet pe care scrisese el multe înțelepciuni) cu 100 de puncte! Scuturatul unei cărți de praf e în schimb ceva simplu, nu-i dau mai mult de 5 puncte. Udatul unui ghiveci, 7 puncte, măturatul unui

interval dintre bănci, 10 puncte. Spălatul unei perdeluțe, 20 de puncte. Ați înțeles? Ne organizăm în funcție de acest grafic, avînd grijă să realizăm fiecare același număr de puncte.

Colegii se declarară mulțumiți. Merișor trecu la stabilirea atribuțiilor.

— Georgescu și Vasilescu — direcția geamuri; cîte 100 de puncte fiecare. Dumitrescu scutură cărțile...

— Ce vorbești, *signor*? Avem 25 de cărți, adică 125 de puncte!

— Bine. Vasilescule, speli în plus 20 de puncte, adică o perdeluță și uzi 7 puncte la un ghiveci.

— De ce să fac 2 puncte în plus? se revoltă Vasilescu.

Merișor îi explică la iuțeală:

— Atunci mături un interval de 10 puncte, perdeluța o spală Adriana, rămîi tu cu 110 puncte, îți mai dăm trei cărți și ai exact 125! Adriana mătură două intervale, adică 20 de puncte, plus o perdeluță, încă 20 de puncte, plus 50 de puncte curățatul tablei fac 90 de puncte. Mai ia trei ghivece — 27 puncte și ajunge la 117. Pînă la 125 trebuie să-i găsim ceva de 8 puncte... ia să vedem în tabloul meu... o să lipească harta, s-au rupt munții Bucegi.

— Munții Bucegi sînt o treabă serioasă, de cel puțin 60 de puncte, știi? se împotrivi Adriana.

— S-ar putea să ai dreptate. Ia să vedem. Îți scădem cele 20 de puncte de la măturat, îți mai scădem și perdeluța și-ți dăm în schimb să speli un sfert de geam! Ce zici?

— Zic că nu știu cum o să alerg de la tablă la geam și de la geam la hartă și nu văd nici cum Vasilescu să alerge de la geam la ghivece și pe urmă la perdeluțe și...

...Această pasionantă discuție a durat multă vreme, pînă cînd îngrijitoarea a intrat în clasă și i-a dat pe toți

afară, ca să facă, în sfîrșit, curat și aici. Merișor însă continuă să caute căi noi pentru îmbunătățirea metodei sale.

Merișor era la capătul răbdării. Ultima oară încercase să folosească hipnoza. Fixîndu-l cu ochi înfrigurați pe profesorul Ianculescu, repeta în șoaptă: „Azi n-o să mă asculți! Îți poruncesc să nu mă asculți!“ Din pricina efortului se înroșise într-un mod anormal, dinaintea ochilor îi jucau punctișoare negre.

— Ce-i cu dumneata, Merișor, nu te simți bine? Ai o figură imposibilă. Să meargă cineva cu el la cabinetul medical.

Se repeziră vreo cinci băieți. Cum să scape această strălucită ocazie?

— N-am nimic, zise Merișor, iritat. Mă simt bine.

— Destul de bine ca să faci un drum pînă la tablă?

Ieșind din bancă, Merișor scoase creta din buzunar. O cretă foarte bună se afla și la tablă, dar el nu renunța niciodată la creta lui, și asta deoarece scrisese cu litere mărunțele pe etichetă: „Nu mi-e frică de Ianculescu! Nu mi-e frică!“ Spera că, tot repetînd aceste cuvinte, va deveni, într-adevăr, curajos.

Ca să ajungă la astfel de metode disperate, Merișor folosise toate mijloacele clasice, care în prezența altor profesori dădeau rezultate memorabile. Ianculescu era însă cu desăvîrșire insensibil, o statuie vorbitoare. Duiosul pretext: „A venit bunica din provincie și a trebuit să-i arăt frumosul nostru oraș“ îl impresiona la fel de puțin ca și cel cu „N-am avut timp să învăț, la noi se zugrăvește, eu ajut la curățenie, vă rog să mă ascultați data viitoare“. Era, de asemenea, imposibil să-i abați atenția cu micile vicleșuguri tip „Dați-mi voie să văd ce are fereastra aceea, am impresia că nu e bine închisă, simt un curent.“ Fereastra, în realitate, e foarte bună, dar tu lucrezi cu sîr-

guință vreo cinci minute, exact timpul în care profesorul hotărăște cine trebuie să răspundă. Pe tine te trece cu vederea fiindcă ești ocupat cu treburi gospodărești. Dar Ianculescu, omul-robot, avea în astfel de ocazii o singură replică: „În pauză. Acum poftim la răspuns."

Merișor ajunsese la un înalt grad de cunoaștere a psihologiei profesorilor săi. Știa cu precizie cine și cu ce poate fi înduplecat. De la caz la caz, Merișor stîrnea mila, hazul sau indulgența. Proceda metodic, profesionist, cu sînge rece. Astfel obținea de cele mai multe ori să fie ascultat numai atunci cînd socotea el că e pregătit să răspundă. Cu Ianculescu însă mergea din eșec în eșec. Pînă și înfățișarea acestui profesor de română era semnificativă: un bărbat înalt, cărunt, posac, care în loc de inimă avea o sintaxă. Pe cerul vieții lui se roteau numai constelații de diateze verbale, de pronume, articole și declinări. Cu un singur lucru reușise Merișor să se aleagă: cu teama. Renunțase la fotbal, la filatelie, la hrănirea cîinilor oploșiți sub scara blocului și, lucru cu totul nou, învăța cu disperare în fiecare zi, dar cînd îl vedea pe Ianculescu își pierdea cumpătul, uita tot, i se încleștau fălcile.

Într-o seară, se hotărî să abandoneze. „Fie ce-o fi. Nu mă mai ating de manualul ăsta. Promit solemn". Cu privirile încețoșate de scheme sintactice, înșfăcă unul din albumele lui cu timbre și plecă într-un suflet la magazinul de filatelie, în preajma căruia amatori de toate vîrstele făceau schimb de timbre. Se simțea umilit, dar vioi, ca un navigator solitar care, după ce a încercat fără succes să traverseze oceanul furtunos, se reîntoarce, cu velele sfîșiate, în micul său port de baștină.

Îndată fu înconjurat de filateliști. Erau și copii, dar și oameni în toată firea. Toți îi acordau lui Merișor res-

pectul cuvenit specialistului care, de vreo cinci ani, vîntura mica lume colorată a timbrelor. Aici Merişor era o personalitate: glasul lui se ridica autoritar, exprimînd păreri, dînd sfaturi, arbitrînd o controversă.

Deodată, Merişor simţi din nou că i se încleştează fălcile. Dinaintea lui apăruse Ianculescu. Merişor îngăimă un salut.

— Bună seara, răspunse Ianculescu. Şi dumneata te ocupi cu năzdrăvăniile astea?

Merişor îi întinse maşinal albumul. Ianculescu îşi puse ochelarii. Răsfoind colecţia, fluieră încet, surprins. În delicatele suporturi de celofan ale albumului lui Merişor se odihneau cele mai frumoase serii de mărci cu reproduceri de artă — specialitatea lui. Cîteva puteau fi considerate rarităţi.

— Eşti un expert! zise Ianculescu. Nu mă pot compara cu dumneata. Eu, propriu-zis, nu eram filatelist. Băiatul meu, care-i de vîrsta dumitale, începuse într-un timp să se ocupe.

— Da? îndrăzni Merişor să zîmbească.

— Eram bucuros că-l văd interesat de ceva. El este... puţin cam nestatornic. I-am cumpărat un album, o lupă, cîteva plicuri filatelice, nişte serii.

— Aşa se începe, zise Merişor, prinzînd inimă.

— Da, însă el a renunţat foarte repede. Întotdeauna renunţă repede... Partea curioasă este că între timp timbrele au început să mă preocupe pe mine.

„Mi se pare mie sau e emoţionat?! gîndi Merişor. Nu-mi vine să cred."

— Îmi daţi voie să mă uit în colecţia dumneavoastră?

Un album modest, timbre de strînsură. Totul vorbea despre un începător.

— Puteţi face o colecţie generală, dar mai interesant este să vă alegeţi două-trei teme, spuse el indulgent.

Dacă-mi permiteţi, eu v-aş sugera...

Vorbiră mult şi cu chibzuială, tropăind uşor, ca să nu le îngheţe picioarele.

Cînd se întoarse acasă, Merişor mîncă la iuţeală şi pe urmă deschise manualul de română. Există şi hotărîri la care nu e rău să renunţi.

Cînd se aşază Radu Merişor la lecţii, ei bine, e un spectacol, o desfătare! Simţi nestăvilita dorinţă de a-l imita! Parcă s-a aşezat să mănînce bunătăţile de pe lume, parcă i-ar suna în urechi cea mai fermecătoare muzică.

Negrăbit, meticulos, îşi pune cărţile şi caietele la îndemînă, într-o ordine anumită. Chipul îi luceşte de mulţumire şi de concentrare. Dacă eticheta are un colţ dezlipit, o fericeşte pe loc cu un strop de lipici. Dacă o învelitoare e boţită sau — oroare! — pătată cu cerneală, o înlocuieşte. Şi ce învelitori face Radu Merişor... Poţi să spui că sînt de fabrică, la milimetru lucrează!

Dar calitatea sa principală e răbdarea: nu începe să citească sau să scrie decît după ce şi-a făcut pregătirile. Dacă e nevoie, stă şi o oră, dar pe urmă totul arată ca nou. Despre Merişor se spune: „O fi avînd anumite cusururi, dar ce-i al lui e al lui: e ordonat. Foar-te ordonat! Nu suportă dezordinea."

Pe urmă, trece la telefon şi formează tacticos un număr:

— Alo, Titi? Ce faci, gloriosule? Înveţi? Splendid! Auzi, ce avem noi la matematică? Bineînţeles că mi-am notat şi eu: problema 231 şi problema 231 bis! Dar vreau să mă conving. Cu care din ele ai început? Cu prima? De ce, e mai grea? A, amîndouă sînt la fel. Le-ai făcut şi acum citeşti la istorie? Dar „Nemuritorii" i-ai văzut? Ce zici despre...

Aşa e Merişor: precaut. Verifică totul. Dacă greşea şi făcea şi problema 230 sau 232?

Alt număr:

— Geta? Auguri, tu! Îmi pare bine că te deranjez! Getuța, nu cumva azi noi doi sîntem de serviciu? Păi vezi... Ai cretă? Cum, n-ai cretă?! E fantastic! Am eu, dragă! Trei crete noi. Te-am salvat! Să nu uiți că trebuie să venim cu zece minute mai devreme. Ne trebuie și o cîrpă nouă pentru tablă. Ai tu? Nu-i nimic, aduc și eu una: flanel! E moale, catifelată. Altă viață! Acum, la revedere, că mă grăbesc. Am și eu lecții! Echipă de serviciu, curățenie, cutare și cutare, dar cînd ești scos la răspuns nimeni nu mai ține seama de asta!

Așa e Merișor: nu-și uită niciodată obligațiile. Chiar și cei mai răuvoitori recunosc: o fi avînd el unele cusururi, dar cuvîntul, la el, e cuvînt!

N-are nevoie de agendă, știe numerele pe dinafară:

— Didel? Eu sînt, Merișor. Didele, tu cu ce colorezi desenul de azi, cu acuarele sau cu creioane? Cu guașă? Te-ai ajuns! Eu aș încerca în pastel. E mai de efect. Nu, nu închide, stai să-ți explic!

Și începe o lungă convorbire, deoarece Merișor e serviabil, sfătos, gata să împărtășească oricui o experiență bună.

După ce s-a informat și a aflat și a comentat și a aranjat, pune în furcă receptorul care-i aproape topit de atîta strînsoare și se așază la lecții. E tîrziu, abia dacă mai are vreo 30 de minute la dispoziție. Oftează: „Ziua e prea scurtă! Mîine mă scol la șase dimineața. Vreau să lucrez serios!“ I-a venit în minte să coasă în exteriorul servietei un buzunar, ba nu, două, în care să pună... vede el mai pe urmă ce o să pună în buzunărașele astea.

Și încep cursurile, și Merișor e în clasă, problemele le-a greșit pe amîndouă, la istorie nu știe decît începutul bătăliei, planșa la desen e neterminată... dar ce frumos

stă în banca lui, drept, cu ochii la tablă, fără o șoaptă, fără o mișcare — că se și spune despre el: „O fi avînd unele mici cusururi, dar de disciplinat e foar-te disciplinat. Dacă ar fi toată clasa ca el..."

Chiar! Ce s-ar întîmpla? Nu vă spun, fiindcă nu-mi plac poveștile de groază!...

Radu Merișor uitase să-și ascută creionul și, îngrijorat, a început să se ocupe de această problemă îndată ce l-a văzut intrînd la oră pe profesorul de desen. Toată lumea, inclusiv Merișor, știe cît e de plăcut să inaugurezi un creion. Întîi a trebuit să găsească ascuțitoare. Pe catedră fusese instalată cu solemnitate o copie în ghips, după celebrul discobol al lui Miron, ceea ce întemeiase în clasă o laborioasă atmosferă clasică. Radu Merișor umbla însă după ascuțitoare. A lui Dumitrescu Florin i se păru prea tocită, a lui Buzea Gheorghe, că rupe vîrful. „Ai de gînd să mai colinzi mult?" îl întrebă profesorul. Merișor își ceru politicos scuze; pentru un creion bun îți trebuie o ascuțitoare perfectă, nu-i așa? O găsi la Georgescu Traian și, în timp ce își ascuțea creionul, schimbară cîteva cuvinte despre perspectivele echipei Rapid în viitorul sezon. „Ai terminat?" îl întrebă profesorul. Merișor e foarte ordonat: „Un moment, să duc răzătura la coș". Pe drum, răsturnă penarul Emiliei și, îndatoritor, începu s-o ajute să-și culeagă lucrurile de pe jos. „Cît o să te mai distrezi așa?" se enervă profesorul, dar Merișor demonstră că nu este el de vină dacă Emilia ține atîtea în penar: creioane peste creioane, compas, trăgător, estompă, gume, crete colorate — o întreagă librărie. „În mod normal, ar trebui să-și ia în fiecare zi numai lucrurile de care are nevoie, nu să care după ea un bazar!" zise înțelept Merișor. Ajuns, în fine, în banca lui, trase prima linie, rămînînd entuziasmat. Creionul mergea splendid! Simți nevoia să-l compare

cu cel al colegului de bancă, pe urmă cu ale colegilor din față și din spate. „Ce ziceți de creionul ăsta?“ Răspunsul „Mare lucru; toate sînt la fel!“ îl scoase din sărite. „Vi-l dau fiecăruia, pe rînd, să lucrați un minut cu el; o să vedeți ce înseamnă un *adevărat* creion de desen!“ În timp ce unul desena cu creionul lui, Merișor folosea creionul acestuia, ca să nu rămînă în urmă. Curînd, pentru o mai bună comparație, se ajunse la un schimb general de creioane, prin rotație. Într-un tîrziu, profesorul, apropiindu-se, băgă de seamă că aproape un sfert de clasă rămăsese în urmă cu desenele. Despre calitate, greu de vorbit, de vreme ce fiecare planșă fusese începută cu șase creioane diferite. „Ce se întîmplă cu voi?“ întrebă el, intrigat. Singurul în măsură să dea un răspuns convenabil ar fi fost Merișor, dar el se afla tocmai în celălalt capăt al clasei, încercînd foarte preocupat o nouă ascuțitoare.

— Merișor, mi-e teamă că uneori minți! oftă profesorul de matematică Gigi Tomeanu.

— Cum o să mint? Recunosc, am o mie de defecte, dar minciuna, vă rog să mă credeți, mi-e absolut nesuferită! se scutură indignat Merișor.

— Atunci spune o dată, clar, de ce nu ți-ai scris dumneata la geometrie?

— Crezusem că astăzi avem algebra! exclamă Merișor, cu ochii luminoși de inocență. Puteam să jur!

— Ar fi o scuză, cum să nu, deși mai eficient este să nu ne bizuim numai pe memorie, ci să aruncăm o ochire și pe orar. În fine, dacă ai crezut că avem algebra înseamnă că ți-ai scris la algebră!

— Păi nu!

— Cum așa? De vreme ce fuseși încredințat că avem nu geometrie, ci algebră, înseamnă că măcar la algebră ți-ai scris!

— Vedeţi, eu doar am presupus că avem algebră, dar *nu eram sigur!* Multe defecte mi se pot reproșa, însă o calitate tot am: acţionez numai atunci cînd sînt convins că e necesar. Mi-a venit așa, în cap, că avem algebră, dar am simţit că la fel de bine puteam să avem geometria, așa că nu m-am putut hotărî la ce să scriu!

— Puteai să dai fuga la un coleg și să-l întrebi, nu?

— Sigur că da, ar fi fost o soluţie, dar ştiţi cum sînt oamenii, mi-ar fi scos vorba că sînt uituc. Ajunge să te eticheteze unul o dată și nu mai scapi de asta o viaţă întreagă!

— Într-adevăr, bîrfa nu duce la nimic bun. Dar dumneata aveai și altă variantă: să înveţi și la geometrie, şi la algebră!

— M-am gîndit, cum să nu, dar n-ar fi fost rentabil, geometria mi-ar fi luat o oră, algebra încă o oră — cînd aş mai fi învăţat la celelalte obiecte pentru azi? Aș fi făcut o treabă superficială!

— Asta-i drept, totuşi acum ce facem noi, Merișor?

— Eu nu ştiu ce să zic. Dumneavoastră sînteţi cel care hotărăște.

— Ce să mai hotărăsc? Stai de aproape zece minute la tablă și nu ne-ai spus nimic.

— Cum nu? Dar am vorbit tot timpul! Chiar mă gîndeam că nu e bine să monopolizez toată ora. Priviţi, sînt o grămadă de colegi care vor să răspundă şi au tot dreptul pentru că şi ei au învăţat, și ei s-au străduit. Daţi-le şi lor o șansă! Vă rog eu! Am multe cusururi, nu tăgăduiesc, dar egoist n-am fost niciodată!

— Despre mine, oftează Merișor, n-aveţi ce scrie, tovarăşu' reporter, degeaba v-aţi pregătit casetofonul. Eu sînt un aducător de ghinioane, mi-a mers vestea Dar ce casetofon aveţi!, e stereo? pot să-i ridic niţel capa-

cul ?, adică nu, e-n stare să-i sară toate arcurile: unde pun eu mîna, praful s-alege

Intrebați-i pe colegii mei cei mai iubiți de catalog; toți vă vor spune că omul cu minte trebuie să se ferească de mine. M-am dus să învăț cu Nelu Viziru. Nu de plăcere: așa mi se spusese, învață cu Nelu, poate-ți mai intră cîte ceva în cap. Nelu, mai bine zis taică-său, se ocupă de, cum îi spune? distracția aia cu peștișori exotici, acvaristică. Au un acvariu de vreo doi metri cubi, o capodoperă.

Învățam deci cu Nelu, foarte liniștiți, cînd, pe neașteptate, acvariul, trosc! A crăpat. Acum nu știu dacă treaba asta avea vreo legătură cu faptul că mai-nainte jucasem nițel tenis în cameră cu Nelu da'n orice caz în clipa cînd acvariul a crăpat noi eram la problema 94 B, ăsta-i lucru sigur. S-a făcut casa baltă, iar peștișorii roșii, verzi, tărcați, se zbăteau pe covoare, pe sub canapea, chiar și prin bibliotecă. A trebuit să umplem repede cu apă de la robinet toate crătițile ca să-i aciuim temporar, pînă a venit geamgiul să le cîrpească reședința. Familia Viziru a considerat că e imposibil să nu existe o legătură între venirea mea și catastrofa peștișorilor, așa încît mi-a interzis să-i mai trec pragul.

Mereu pățesc așa. Am învățat cu Voicilă Silvia și i s-au ars cozonacii în cuptor, și a doua zi era ziua ei. M-a dat afară.

Am învățat cu Stănciulescu Emil și și-a luxat piciorul pe cînd încerca să-mi arate cum știe el să facă piruete pe patine cu rotile și s-a-mpiedicat de covor. Abia am scăpat din mîinile bunică-si. Dar cum să fi fost vinovat eu, care nici măcar nu știu să patinez!?

Am învățat pentru teze cu Răstoacă Mircea și a luat 6 la matematică, el, om de 9 și 10. Maică-sa s-a făcut

foc pe mine mai ales că eu, nu știu prin ce minune, mă pricopsisem cu 7 !

Am învățat cu Dinulescu Mioara și tocmai atunci s-a găsit să le fugă cățelul, un *caniche* de lux; nici pînă azi nu l-au găsit.

Ce să mai spun... Colegii sînt niște drăguți, n-au zis nimic cînd li s-a spus că trebuie să învăț neapărat, ba cu unul, ba cu altul, dar prezența mea — foarte cuviincioasă, vă asigur — a coincis cu tot felul de necazuri. Nu mă simt vinovat cu nimic dar ce pot face dacă pe unde trec eu numai pagube se-ntîmplă. „Aduci ghinion", așa mi se spune !

Am învățat cu Boțoacă Liviu și i s-a blocat pistonul de la stilou, un stilou foarte scump, primit ca premiu.

Am învățat cu Ionete Valeriu și s-a îmbolnăvit de oreion; cum putea să-l ia de la mine, cînd eu am avut boala asta pe la nouă ani ? Totuși, ai lui așa au zis, că eu sînt de vină, să nu mă mai vadă.

I-am terminat pe toți. Nu mai am la cine să fiu trimis să m-ajute. Trebuie să învăț singur, fiindcă sînt singurul care mai cred în mine însumi și resping cu hotărîre ideea că aduc ghinion. Fac toate eforturile. Urați-mi succes.

— Cine e ? întrebă profesorul, deschizînd ușa.

— Nu mă recunoașteți ?! Păi sînt Moș Gerilă ! E vizibil, nu ? Barbă lungă am, șubă am, desagă cu daruri am. Clasic ! Oi fi eu cam mărunțel, dar statura nu e lucrul cel mai important. De ce vă mirați ? Moș Gerilă vine la toată lumea, deci și la profesori !

Uf, cald mai poate să-mi fie cu barba asta ! Sînt sigur că mă înțelegeți cel mai bine, fiindcă și dumneavoastră ați fost Moș Gerilă : la pomul de iarnă al școlii ! Trei ore ați stat pe scenă și ați oferit daruri fiecărui elev și ați discutat cu ei. Da' ce mult și mai ales ce frumos

ați discutat! Cu Merișor Radu ați discutat despre... dar despre ce n-ați discutat! Despre o mulțime de lucruri pe care băiatul ăsta le face pe dos! E un zăpăcit sută la sută, dar dumneavoastră ați fost tare delicat, nu i-ați mai făcut nici o observație, dimpotrivă, i-ați dat lui Merișor pachetul cu cartea „Aproape totul despre fotbal" și bomboane! Eu nu mi-aș fi... vreau să zic, eu nu i-aș fi dat lui Merișor așa ceva! Nu i-aș fi dat nimic. Dar dumneavoastră ați fost un Moș Gerilă excepțional de înțelegător așa că este normal să se găsească un alt Moș Gerilă care, la rîndul lui, să vă bucure pe dumneavoastră! Eu sînt ăsta! Ia spuneți-mi acum: ce faptă bună ați făcut în ultimul timp? A, sînteți modest! Lăsați că știu eu și singur, sînt Moș Gerilă, nu?, și Moș Gerilă trebuie să fie informat. Pot să dau și un exemplu: înainte de teze, ne-ați... adică i-ați ajutat pe o grămadă să recapituleze la matematică. Zece zile la rînd, înainte de ore. Cu Ionel, cu Sanda, cu Victor. Erați obosit, dar întotdeauna i-ați așteptat în cabinetul de matematică. Pe Victor, în ziua cînd n-a vrut să vină, l-ați căutat la patinoar și l-ați urcat cu patinele în picioare în mașină și l-ați adus la școală și uite așa Victor a luat după două săptămîni 8 la teză și nici ceilalți nu s-au mai făcut de rîs. La fel s-a pricopsit și Sanda, dar pentru isprava ei a primit de la Moș Gerilă un casetofon — e vorba de alt Moș Gerilă, cel care vine la domiciliu. Indiscutabil, e meritul ei, dar dacă ne gîndim cum învăța înainte... Dumneavoastră ați observat că îi place teatrul și l-ați rugat pe profesorul de literatură să-i dea rolul acela splendid de inventatoare și de atunci Sanda și-a pus o întrebare zguduitoare: cum să joace *tocmai* ea un rol de inventatoare? Ar fluiera-o spectatorii care știu prea bine ce figură e. Da, dar Sanda acum umblă să inventeze ceva și în realitate, nu doar în piesă! Nu

e prea îndemînatică, dar o ajut... o ajută Merișor, că nici el nu-i mai breaz, dar oricum, are o inimă, nu? Așa că Merișor, care a învățat de la dumneavoastră că omul e obligat să fie săritor la nevoie, s-a gîndit că e momentul să intervină cum o putea. Vrea și el să se remarce!

Așa că eu, în calitate de Moș Gerilă, vă fac cadou această fotografie înrămată. În ziua aceea din octombrie, Victor simțise ceva și luase un aparat de la Cercul foto. A prins, pe ascuns, exact clipa în care tovarășul director a venit furios la noi și-a spus că sîntem cea mai rea clasă din școală. Dumneavoastră v-ați supărat și-ați zis că nu sînteți de acord și că ne luați pe garanția dumneavoastră! Știți cum arătați în momentul acela? Mai tare ca un erou de serial TV! I-ați spus cu glas tare directorului: EU răspund pentru FIECARE elev din ACEASTĂ clasă! Scurt!" Așa ați spus! Asta nu se uită! Victor ar fi vrut ca poza să fie color, dar n-a avut film color. Sanda a sărit că o colorează ea de mînă, dar eu... adică Radu Merișor, că eu sînt Moș Gerilă!, a spus că e mai bine să rămînă așa: culoarea i-o vor da amintirile!

AEROPLANUL

Alexandru văzuse multe în viața lui. Puțini oameni văd atîtea. Orașe și țări întregi, munți și mări se perindaseră prin fața lui. Era puternic, rezistent și, pentru vremea lui, foarte rapid. Ploile, ninsoarea, vînturile nu-l

stingheriseră prea mult; doar ceața îl incomoda, la venire și la plecare, Alexandru era un bimotor din generația avioanelor care nu fuseseră încă prevăzute cu aparataj pentru decolare-aterizare, fără vizibilitate.

Totuși, se descurcase excelent. Fusese proiectat de un inginer bătrîn și meticulos, care pusese în Alexandru tot ce știa că e mai bun și construit de muncitori tineri, gălăgioși și foarte pricepuți, care în pauze jucau fotbal. Unul dintre ei îl botezase, nu se știe de ce, Alexandru.

Într-o dimineață, fusese tras afară din hangar, pe iarba umedă a aeroportului și apoi pe pista de asfalt cald. Bătrînul inginer renunțase la salopetă. Cu toată zăpușeala lunii iulie, își pusese un costum de culoare închisă, cămașă apretată și papion. Lucrătorii erau mai puțin gălăgioși și se uitau la Alexandru cu un fel de timiditate, ca la un străin.

Pe urmă venise un bărbat încă tînăr, foarte simpatic și vesel, în ciuda cicatricii de pe diagonala frunții Fusese pilot de război, văzuse multe. A vorbit cu inginerul, se uitau în niște hîrtii. Apoi, într-o mare tăcere, toți îl părăsiseră pe Alexandru, retrăgîndu-se la cîteva zeci de metri.

— Ia să vedem ce știi, Alexandre! spusese noul venit, urcînd în carlingă.

Punîndu-și căștile radio, glumise cu cei din turnul de control:

— *Băiatul* și cu mine sîntem gata. Are cineva ceva împotrivă să pornim într-o mică hoinăreală?

— Permitem decolarea, răsunaseră în difuzor acele cuvinte pe care apoi Alexandru avea să le audă de mii de ori.

Pe urmă se trezise cu motoarele vuind. Știa el cum îi sună motoarele și cum i se învîrt elicele, dar de astă dată mergea chiar pe pistă — și cu ce viteză! — și

pînă să-și dea bine seama ce se întîmplă, se trezise în aer, în nori, dincolo de nori! Un timp, plutise liniștit în înălțimi, admirînd, cum se spune, peisajul.

— Ei, Alexandre, te-ai acomodat? Acum începe greul; să vedem dacă ții la dîrvală! spusese durduliul pilot, care era de fapt pilot de încercare, singurul om care are dreptul „să zboare un avion" pentru întîia oară.

Urmase ceva de groază. Cumsecadele grăsuț se transformase într-un om decis să-l tortureze pe Alexandru; zbor pe spate, picaje, întoarceri bruște, căderi cînd pe o aripă, cînd pe alta. Motoarele urlau, comenzile gemeau; pe cadranele de bord, indicatoarele se agitau înnebunite. Alexandru credea că-i venise sfîrșitul. Cînd s-a văzut, după atîta chin, din nou pe aeroport, nu-i venea să creadă că scăpase întreg. Dar și-a venit repede în fire. Acum știa mai multe despre el însuși, și peste cîteva clipe nu mai avea altă dorință decît să fie din nou acolo, sus. În acest timp, pilotul încercător semna un act important „Bun de dat în exploatare". Alexandru intra în rîndul aparatelor cu drept de zbor.

Multă vreme transportase pasageri. Le arătase pămîntul văzut de la patru mii de metri înălțime. Cînd vede pămîntul de la patru mii de metri înălțime, omului i se limpezesc gîndurile și chiar caracterul i se mai schimbă. Celor temători, Alexandru le șoptea prin uruitul uniform al motoarelor: „N-are rost să vă fie frică, sînt un bun profesionist, îmi cunosc meseria". Își trimetea stewardesele să le servească tot felul de gustări atrăgătoare și îl îndemna pe pilotul comandant să le spună ceva drăguț prin instalația de radio. Pilotul era un bărbat posac, cu sprîncene groase, îmbinate, și cu o cicatrice pe diagonala frunții, ceea ce îi dădea un aer de mare asprime. Era, într-adevăr, sever, dar cînd vorbea

cu pasagerii prin radio, devenea amabil şi chiar glumeţ. Lui Alexandru îi plăcea foarte mult de acest om, se înţelegeau bine.

Văzuse multe Alexandru; cunoscuse şi sportivi care plecau să lupte pentru medaliile olimpice, şi specialişti grăbiţi să ajungă pe un şantier, şi elevi în prima lor excursie cu avionul, şi turişti care cîntau tot timpul. Învăţase limbi străine, *„Please, sir"*, *„Per favore, signor"*, *„S'il vous plaît, madame"*. Fusese şi naş: o femeie născuse în timpul zborului, şi copilul a primit numele de Alexandru.

Mai tîrziu devenise „mărfar". Cu pasagerii zburau alte avioane, moderne, turbo-propulsate sau reactoare. Era însă mare nevoie şi de el. Transporta de zor poştă, utilaje, cereale de sămînţă, aparataj medical, portocale şi cafea, odată fusese încărcat cu struţi şi antilope pentru grădina zoologică. După fiecare reparaţie generală, căci avioanele sînt cu grijă întreţinute, venea durduliul, îl supunea la tot felul de încercări — care acum pe Alexandru îl distrau — şi semna actul: „Bun pentru exploatare".

După un număr de ani, au apărut cîţiva oameni străini, l-au cercetat, s-au uitat într-un dosar şi au hotărît că e timpul să-şi înceteze serviciul. Pentru Alexandru a fost ceva îngrozitor; încă nu i se uscaseră pe aripi picăturile de rouă ale ultimului zbor. Se simţea încă în putere, duraluminiul fuselajului era intact şi argintiu ca în prima zi, comenzile funcţionau ireproşabil, motoarele — la fel, dar specialiştii nu admit ca un avion să fie suprasolicitat. Pentru fiecare exemplar se ştie, încă din timpul fabricaţiei, cîte ore de zbor are de făcut. Dacă atunci, cînd şi-a terminat stagiul, e încă în formă, cu atît mai bine pentru constructorii săi, dar de zburat trebuie să

zboare alte avioane, tinere, cu un coeficient maxim de siguranță.

Cîteva zile, părăsit în ploaie îndărătul hangarului — ocupat de un tînăr nou venit, un reactor — Alexandru a trăit groaza ideii de a fi trimis la topit. Să fi fost mai bătrîn, de exemplu producție 1920, sau 1930 ori — ce fericire, 1915 ! — ar fi putut spera să-și încheie, glorificat, cariera într-un muzeu. Dar era un model prea recent pentru această cinste.

Într-o zi cețoasă — își aducea bine aminte de asta, pentru că nu se permitea aterizarea avioanelor — a venit un tractor. „S-a zis cu mine !“ a oftat Alexandru. I s-au golit rezervoarele de benzină și, la drum — ce rușine ! — pe șosea, remorcat de gîngania pe care întotdeauna o socotise un trepăduș nevrednic de atenție. Dar tractorul l-a dus nu la retopit, ci în cel mai mare parc al orașului, ferindu-i aripile de pomi. „Ce înseamnă asta, au grijă de pomi sau de mine ?“ s-a întrebat Alexandru.

Oprit într-o poiană, sub privirile curioșilor, i s-au pus cale de beton la roți. Un grup de lucrători au urcat pe scăriță, cu cutii de scule în mîini. Nu era o situație nouă pentru Alexandru ; lucrătorii fuseseră întotdeauna buni prieteni ai lui. De astă dată nu avea însă de-a face nici cu motoriști, nici cu electricieni, ci cu tîmplari și tapițeri. În scurt timp, dinaintea fiecărui fotoliu a apărut o mică măsuță, iar înspre coadă rafturi, o tejghea cochetă și un frigider.

Așa a devenit Alexandru cofetărie în parc. S-a considerat, la început, foarte jignit, dar gazdă bună fusese el întotdeauna. Ba, dat fiind că în dimineața următoare a și fost asaltat de copii curioși, mirați, nerăbdători, respectuoși, a început să simtă ceva din plăcerea vremurilor bune.

Nu numai copiii, ci şi părinţii, şi chiar şi oamenii fără copii veneau să mănînce o prăjitură în avion şi să se uite prin hublouri, închipuindu-şi că zboară. Fireşte, atracţia principală era postul de pilotaj, unde totul rămăsese intact, dar un cordon de pluş interzicea vizitatorilor să atingă ceva. Mulţi îşi făcuseră un obicei de a veni aici cel puţin o dată pe săptămînă. Aşa s-a împrietenit Alexandru cu un băiat care se numea Laurenţiu şi venea în fiecare zi. Se proptea cu coatele de spătarul scaunului pe care stă pilotul comandant, privea aparatele de bord, îşi mînca îngheţata.

— Ia-ţi o carte de aviaţie, aşa ai să înţelegi mai bine totul, l-a sfătuit Alexandru.

Laurenţiu era un băiat ascultător. A găsit o carte cu desene amănunţite, în care se explica totul — cum e făcut un avion, la ce serveşte fiecare subansamblu, piesă sau aparat. Se uita în carte, se uita la Alexandru, mai mînca o îngheţată. Pînă cînd a priceput totul, s-a ales cu o amigdalită de toată frumuseţea. Două zile a lipsit, avea febră, Alexandru intrase la idei, dar a treia zi a revenit, cu temperatura normală, cu gîtul înfăşurat într-un fular gros şi cu interdicţia de a mînca îngheţată.

Vînzătoarea, care-i servise pînă atunci poate treizeci, poate o sută de îngheţate, i-a spus: „Ce-i prea mult nu e bun". Pentru că era un client vechi şi fidel, şi pentru că avusese două zile temperatură, i-a dat însă voie, pentru întîia oară, să se strecoare pe sub cordonul de pluş şi să ia loc în fotoliul pilotului comandant. Era singurul client care se bucura de acest privilegiu. Laurenţiu a închis ochii; prea era mare fericirea, îl orbea! Cînd i-a deschis, a văzut un bărbat în vîrstă, oacheş, cu sprîncene albe. Era, ca toţi clienţii, dincoace de cordonul de pluş, şi se uita la tabloul de bord. Laurenţiu, bine aşezat în fotoliu, şi-a aranjat mai bine fularul la gît şi a

început să-i explice omului: „Asta e manșa; o tragi spre tine, avionul urcă; o împingi, coboară. Jos e palonierul; apeşi pedala din stînga, avionul virează la stînga; apeşi pedala din dreapta, o ia într-acolo. Asta e altimetrul, el indică înălţimea. Dincoace sînt aparatele giroscopice, iar aici se află giroorizontul care ne indică nordul...

Vîrstnicul bărbat cu sprîncene groase și o cicatrice pe diagonala frunţii era numai ochi şi urechi...

Se ştie că omul nu e niciodată prea bătrîn ca să afle ceva nou.

CUPRINS

Lector : GEORGETA PĂSĂRIN
Tehnoredactor : PETRE STANCU

Bun de tipar 30.V.1984
Apărut 1984
Coli de tipar 14

Tiparul executat sub comanda nr. 5576,
la Întreprinderea poligrafică Galați,
B-dul G. Coșbuc nr. 223 A
Republica Socialistă România

Lei 7

...Cu o îndemînare și cu o iuțeală de care nimeni n-o crezuse capabilă, Anișoara Samoilă, ținînd cureluşa aparatului de filmat în dinți, s-a cățărat fulgerător in bradul gigantic sub care campaseră. Urșii se apropiau, colosali, cu labe enorme și capete înspăimîntătoare, greoi și în același timp sprinteni, obuze de mușchi, reflexe, gheare și colți.

Și-atunci a fost ziua cea mai lungă a lui Rățoi. Șansa pe care n-a ratat-o. Marea pagină a vieții sale.

